

2019

წლიური ანგარიში

საქართველოს გარემოს დაცვისა და
სოფლის მეურნეობის სამინისტრო

ԵԳՈՄԻՆԻ ՆՅՈՒՆԻՍԻ 2019

სოფლისა და სოფლის მეურნეობის განვითარების სააგენტო

ქართული აგროპროექტი

2019 წელს ა(ა)იპ „სოფლის მეურნეობის პროექტების მართვის სააგენტოს“ ფუნქციურ მართვაში დაემატა გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს რეგიონალური საკონსულტაციო ცენტრები და სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივების განვითარების სააგენტოს კოოპერაციული მიმართულების პროგრამები/პროექტები. აღნიშნული სტრუქტურული ცვლილებიდან გამომდინარე შეიცვალა სააგენტოს დასახელება და ეწოდა ა(ა)იპ „სოფლისა და სოფლის მეურნეობის განვითარების სააგენტო“, რომელიც შეიმუშავებს საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს მიერ ინიცირებულ პროგრამებს/პროექტებს არა მხოლოდ სასოფლო-სამეურნეო დარგის ხელშეწყობისთვის, არამედ გარემოს დაცვისა და მთლიანად სოფლის განვითარების მიმართულებით.

სოფლისა და სოფლის მეურნეობის განვითარების სააგენტო

მიღებული და საპროგნოზო შედეგები პერიოდი: მარტი, 2013 – დეკემბერი, 2019

თებერვალი, 2020 წ.

განხორციელებული და მიმდინარე პროგრამები/პროექტები

2013 წლიდან სახელმწიფო თანადაფინანსებით და ტექნიკური მხარდაჭერით სოფლისა და სოფლის მეურნეობის განვითარების სააგენტოს მიერ შემდეგი პროექტები ხორციელდება:

პროექტი
1 შეღავათიანი აგროკრედიტი
2 გადამამუშავებელი და შემნახველი საწარმოების თანადაფინანსების პროექტი
4 აგროდაზღვევა
5 დანერგე მომავალი
6 ჩაის პლანტაციების რეაბილიტაციის პროგრამა
7 აგროწარმოების ხელშეწყობის პროგრამა
8 ახალგაზრდა მეწარმე
9 სასოფლო-სამეურნეო ტექნიკის თანადაფინანსების პროგრამა

პროექტი „შელავათიანი აგროკრედიტი“

პროექტი ხორციელდება 2013 წლიდან. პროექტის მიზანია, აგრომენარმეებისთვის ფინანსებზე ხელმისაწვდომობის ზრდის გზით, სოფლის მეურნეობის პირველადი წარმოების, გადამამუშავებელი წარმოების, აგროპროდუქციის შენახვისა და რეალიზაციის ხელშეწყობა.

პროექტის ფარგლებში, სოფლის მეურნეობის პირველადი წარმოების, გადამამუშავებელი და შენახვა-რეალიზაციის მიმართულებით დასაქმებული ფერმერები და სანარმოები საფინანსო ინსტიტუტებისგან იღებენ შეღავათიან აგროკრედიტს და აგროლიზინგს ძირითადი და საბრუნავი საშუალებებისთვის.

პროექტის ძირითადი საშუალებების კომპონენტს დაემატა ქვეკომპონენტი - სასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მექანიზაციისთვის, რომლის ფარგლებშიც შეღავათიანი აგროკრედიტი გაიცემა მხოლოდ სასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების ტექნიკის ან/და იმპლემენტის შესასყიდად;

კრედიტებს/ლიზინგებს გასცემენ პროექტში მონაწილე კომერციული ბანკები/საფინანსო ინსტიტუტები (12 ბანკი და 3 სალიზინგო ორგანიზაცია), ხოლო სააგენტო ახორციელებს სესხის/ლიზინგის საპროცენტო განაკვეთის/ლიზინგის საზღაურის თანადაფინანსებას. უნდა აღინიშნოს, რომ აგროსექტორით საბანკო/სალიზინგო სექტორის დაინტერესება პროექტის ერთ-ერთი უმნიშვნელოვანესი მიღწევაა, რაც სოფლის მეურნეობის განვითარებას უწყობს ხელს.

სესხის მოცულობისა და მიზნობრიობების მიხედვით, საპროცენტო განაკვეთები შემდეგია:

აგროკრედიტი ძირითადი საშუალებებისთვის ფიქსირებული საპროცენტო განაკვეთის შემთხვევაში

20,000 ლარიდან 150,000 ლარის ჩათვლით	არაუმეტეს 16 %-ისა
150,001 ლარიდან 600,000 ლარის ჩათვლით	არაუმეტეს 15 %-ისა
600,001 ლარიდან 1,500,000 ლარის ჩათვლით	არაუმეტეს 14 %-ისა

აგროკრედიტი ძირითადი საშუალებებისთვის მცურავი (ცვლადი) საპროცენტო განაკვეთის შემთხვევაში

20,000 ლარიდან 150,000 ლარის ჩათვლით	არაუმეტეს ეროვნული ბანკის მიერ დადგენილი რეფინანსირების განაკვეთს დამატებული 8 %
150,001 ლარიდან 600,000 ლარის ჩათვლით	არაუმეტეს ეროვნული ბანკის მიერ დადგენილი რეფინანსირების განაკვეთს დამატებული 7 %
600,001 ლარიდან 1,500,000 ლარის ჩათვლით	არაუმეტეს ეროვნული ბანკის მიერ დადგენილი რეფინანსირების განაკვეთს დამატებული 6 %

სააგენტო ახორციელებს საპროცენტო განაკვეთის თანადაფინანსებას 11 %-ის ოდენობით, არაუმეტეს 66 თვის განმავლობაში. ყურძნის გადამამუშავებელი სანარმოები, რომელთა მიერ შეღავათიანი აგროკრედიტ(ებ)ის მიმდინარე სესხის ნაშთის ჯამური მოცულობა წინამდებარე ქვეკომპონენტის ფარგლებში შეადგენს 1,500,001 ლარიდან 5,000,000 ლარამდე, სააგენტო ახორციელებს საპროცენტო განაკვეთის თანადაფინანსებას 10 %-ის ოდენობით, არაუმეტეს 24 თვისა.

აგროკრედიტი სასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მექანიზაციისთვის ფიქსირებული საპროცენტო განაკვეთის შემთხვევაში

20,000 ლარიდან 150,000 ლარის ჩათვლით არაუმეტეს 16 %-ისა

150,001 ლარიდან 600,000 ლარის ჩათვლით არაუმეტეს 15 %-ისა

600,001 ლარიდან 1,500,000 ლარის ჩათვლით არაუმეტეს 14 %-ისა

აგროკრედიტი სასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მექანიზაციისთვის მცურავი (ცვლადი) საპროცენტო განაკვეთის შემთხვევაში

20,000 ლარიდან 150,000 ლარის ჩათვლით

არაუმეტეს ეროვნული ბანკის მიერ დადგენილი რეფინანსირების განაკვეთს დამატებული 8 %

150,001 ლარიდან 600,000 ლარის ჩათვლით

არაუმეტეს ეროვნული ბანკის მიერ დადგენილი რეფინანსირების განაკვეთს დამატებული 7 %

600,001 ლარიდან 1,500,000 ლარის ჩათვლით

არაუმეტეს ეროვნული ბანკის მიერ დადგენილი რეფინანსირების განაკვეთს დამატებული 6 %

სააგენტო ახორციელებს საპროცენტო განაკვეთის თანადაფინანსებას 11 %-ის ოდენობით, არაუმეტეს 66 თვის განმავლობაში.

შელავათიანი აგროკრედიტი - საპროცენტო განაკვეთები სახელმწიფო პროგრამის „ანარმოე საქართველოში“ აგრონანილის ფარგლებში

1,500,000 ლარიდან 3,000,000 ლარის ჩათვლით

არაუმეტეს ეროვნული ბანკის მიერ დადგენილი რეფინანსირების განაკვეთს დამატებული 6 %-ისა

3,000,001 ლარიდან 5,000,000 ლარის ჩათვლით

არაუმეტეს ეროვნული ბანკის მიერ დადგენილი რეფინანსირების განაკვეთს დამატებული 5 %-ისა

სააგენტო ახორციელებს საპროცენტო განაკვეთის თანადაფინანსებას 10 %-ის ოდენობით.

შელავათიანი აგროლიზინგი

20,000 ლარიდან 1,500,000 ლარის ჩათვლით არაუმეტეს 21 %-ისა

სააგენტო ახორციელებს სალიზინგო საზღაურის თანადაფინანსებას 12 %-ის ოდენობით.

პროექტის „შელავათიანი აგროკრედიტი“ დაწყებიდან (2013 წლის მარტი) 2019 წლის ჩათვლით პერიოდში საქართველოს მასშტაბით გაიცა:

საბრუნავი საშუალების მიზნობრიობით:

534,229,056 ლარის ღირებულების 11,843 ერთეული სესხი

ძირითადი საშუალების მიზნობრიობით:

1,749,792,079 ლარის ღირებულების 28,386 ერთეული სესხი

2013-2019 წლებში, სულ გაცემულია 2,260,082,131 ლარის ოდენობის 40,124 ერთეული სესხი და 23,939,004 ლარის ოდენობის 105 ლიზინგი.

2019 წელს საქართველოს მასშტაბით გაიცა:

საბრუნავი საშუალების მიზნობრიობით:

1,044,052 ლარის ღირებულების 4 ერთეული სესხი

ძირითადი საშუალების მიზნობრიობით:

431,822,899 ლარის ღირებულების 6,072 ერთეული სესხი

2019 წელს, სულ გაცემულია 430,260,151 ლარის ოდენობის 6,055 ერთეული სესხი და 2,606,799 ლარის ოდენობის 21 ლიზინგი.

გაცემული კრედიტები, თანადაფინანსება და ბენეფიციარები

ცხიდი # 1: ძირითადი სტაგისტიკური და ფინანსური მონაცემები (2013-2019 წ.წ.)

მაჩვენებელი	2013 წ. მარტი - - 2019 წ. დეკემბერი	აქედან: 2019 წ. იანვარი - 2019 წ. დეკემბერი
ბანკების მიერ გაცემული კრედიტების მოცულობა (ლარი)	2,284,021,134	432,866,951
სააგენტოს თანადაფინანსების სიდიდე (ლარი)	314,097,121	68,958,360
ბანკების მიერ გაცემული კრედიტების რაოდენობა	40,229	6,076
უნიკალური ბენეფიციარების რაოდენობა	23,130	5,254

23,130 უნიკალური ბენეფიციარიდან გადასახადის გადამხდელად რეგისტრირებულია 16,644 ფიზიკური და იურიდიული პირი.

ცხიდი # 2: გაცემული კხედის სიდიდეები წლების მიხედვით (2013-2019 წ.წ.)

წელი	ბანკების მიერ გაცემული შეღავათიანი აგროკრედიტი (ლარი)	კრედიტის პროცენტის სახელმწიფო თანადაფინანსების სიდიდე (ლარი)
2013	249,609,891	4,143,845
2014	481,066,433	29,306,079
2015	318,214,075	53,032,584
2016	200,032,076	49,129,338
2017	310,494,347	48,890,679
2018	291,737,362	60,636,237
2019	432,866,951	68,958,360
სულ	2,284,021,134	314,097,121

ცხიდი # 3: საბრუნავი და ძირითადი საშუალებებისთვის გაცემული კხედები წლების მიხედვით (2013-2019 წ.წ.)

მიზნობრიობა	სესხის თანხა (ლარი)	სესხების რაოდენობა
საბრუნავი საშუალებებისთვის	534,229,056	11,843
ძირითადი საშუალებებისთვის	1,749,792,079	28,386
სულ	2,284,021,134	40,229

ცხილი # 4: საბუნავი და ძირითადი საშუალებებისთვის გაცემული კრედიტები წლების მიხედვით (2019 წ.)

მიზნობრიობა	სესხის თანხა (ლარი)	სესხების რაოდენობა
საბუნავი საშუალებებისთვის	1,044,052	4
ძირითადი საშუალებებისთვის	431,822,899	6,072
სულ	432,866,951	6,076

გაცემული კრედიტები დარგების მიხედვით

ცხილი # 5: სტატისტიკური და ფინანსური მონაცემები დახვეების მიხედვით (2013-2019 წ.წ.)

დარგი	ბანკების მიერ გაცემული კრედიტების რაოდენობა	ბანკების მიერ გაცემული კრედიტის სიდიდე (ლარი)	წილი ჯამურ კრედიტში (%)	კრედიტის პროცენტის სახელმწიფო თანადაფინანსების სიდიდე (ლარი)
მესაქონლეობა	12,471	337,779,171	14.8	44,749,631
ყურძნის შესყიდვა	348	313,841,827	13.7	24,487,796
მევენახეობა	3,450	213,531,034	9.3	22,982,018
მებაღეობა	1,618	142,183,579	6.2	21,767,414
ღვინის წარმოება	373	139,282,453	6.1	34,895,139
მეცხვარეობა	3,484	94,026,623	4.1	12,976,244
მეფრინველეობა	873	90,490,130	4.0	14,571,252
სასათბურე მეურნეობა	1,684	90,214,657	3.9	14,137,892
შერეული	1,080	73,155,269	3.2	10,355,739
სხვა დარგები	14,848	789,516,392	34.6	113,173,998
სულ	40,229	2,284,021,134		314,097,121

ცხილი # 6: სტატისტიკური და ფინანსური მონაცემები დახვეების მიხედვით (2019 წ.)

დარგი	ბანკების მიერ გაცემული კრედიტების რაოდენობა	ბანკების მიერ გაცემული კრედიტის სიდიდე (ლარი)	წილი ჯამურ კრედიტში (%)	კრედიტის პროცენტის სახელმწიფო თანადაფინანსების სიდიდე (ლარი)
მევენახეობა	1,131	99,456,105	23.0	9,916,959
მესაქონლეობა	880	46,872,562	10.8	6,673,694
მებაღეობა	378	44,843,201	10.4	7,638,712
ტექნიკა	542	27,834,801	6.4	1,897,161
მეფრინველეობა	165	27,586,342	6.4	3,289,093
მეფუტკრეობა	884	26,034,890	6.0	3,162,194
პროდუქციის შესანახი საწყობები	385	25,962,433	6.0	2,739,970
პროდუქციის შესანახი მაცივრები	96	22,391,941	5.2	2,453,209
შერეული	346	20,355,732	4.7	3,506,464
სხვა დარგები	1,269	91,528,944	21.1	27,680,905
სულ	6,076	432,866,951		68,958,360

კომერციული ბანკების მიერ რეზიდენტ იურიდიულ და ფიზიკურ პირებზე გაცემული კრედიტები

თარიღი	სულ საკრედიტო პორტფელი (ათასი ლარი)	აქედან: საკრედიტო პორტფელი სოფლის მეურნეობის, მეტყვევობი და თევზჭერის დარგებში (ათასი ლარი)	წილი სრულ საკრედიტო პორტფელში (%)
01/01/2011	5,946,310	47,219	0.79
01/01/2012	7,449,543	59,868	0.80
01/01/2013	8,372,207	59,206	0.71
01/04/2013 *	8,401,257	56,251	0.67
01/01/2014	10,115,168	153,711	1.52
01/01/2015	12,478,505	281,454	2.26
01/01/2016	15,509,651	312,677	2.02
01/01/2017	18,512,300	377,293	2.04
01/01/2018	21,761,898	393,783	1.81
01/01/2019	25,918,136	406,154	1.57
01/01/2020	31,078,641	482,165	1.55

წყარო: საქართველოს ეროვნული ბანკი

* პიოქეტი „შელავათიანი აგროკრედიტი“ დაიწყო 2013 წ. 27 მაისს

2013 წლის აპრილიდან 2020 წლის პირველ იანვრამდე მთლიანი საკრედიტო პორტფელი გაზრდილია 3.70-ჯერ (270 %-ით), ხოლო სოფლის მეურნეობის, მეტყვევობის და თევზჭერის დარგებში გაცემული კრედიტების პორტფელი გაზრდილია 8.57-ჯერ (757 %-ით).

სახელმწიფო ბიუჯეტში გადახდილი გადასახადები

2013-2018 წლებში გადასახადის გადამხდელად რეგისტრირებული ბენეფიციარების (როგორც მენარმე ფიზიკური პირების, ისე იურიდიული პირების) მიერ სახელმწიფო ბიუჯეტში გადახდილია 766,457,625 ლარი.

ცხილი # 7: შელავათიანი აგროკრედიტის პიოქეტის ბენეფიციართა მიერ სახელმწიფო ბიუჯეტში გადახდილი გადასახადები (2010-2019 წ.წ., მხოლოდ გადასახადის გადამხდელად ჩეგისგზიხებული ბენეფიციარები)

წელი	საწარმოთა მიერ სახელმწიფო ბიუჯეტში გადახდილი გადასახადები (ლარი)	მოცემულ წელს სახელმწიფო ბიუჯეტში გადახდილი გადასახადების ზრდა 2012 წელთან შედარებით (ლარი)
2010	73,049,789	
2011	99,892,630	
2012	105,433,099	
2013	117,278,674	11,845,575
2014	132,278,734	26,845,636
2015	136,478,322	31,045,223
2016	132,813,948	27,380,849
2017	144,311,110	38,878,011
2018	150,216,449	44,783,350
2019	171,419,480	65,986,381
სულ		246,765,023

წყარო: საქართველოს ფინანსთა სამინისტრო

2013-2019 წლებში ბიუჯეტში თითოეულ წელს გადახდილია 2012 წელთან შედარებით საშუალოდ 35.3 მლნ. ლარით მეტი (ჯამურად - 246,765,023 ლარით მეტი).

ბენეფიციარ სანარმოთა ერთობლივი შემოსავლები

გადასახადის გადამხდელად რეგისტრირებული ბენეფიციარების ერთობლივი შემოსავალი 2019 წელს 2.76-ჯერ აღემატება 2012 წლის სასოფლო-სამეურნეო სანარმოთა ერთობლივ შემოსავალს (176 %-იანი ზრდა).

ცხიდი # 8: ბენეფიციართა ერთობლივი შემოსავლები წლების მიხედვით (გადასახადის გადამხდელად რეგისტრირებული ბენეფიციარები)

წელი	ერთობლივი შემოსავალი (ლარი)	ზრდა წინა წელთან შედარებით (ლარი)
2010	663,480,009	
2011	828,377,129	164,897,120
2012	935,755,752	107,378,622
2013	1,309,638,759	373,883,008
2014	1,505,815,384	196,176,625
2015	1,522,399,979	16,584,595
2016	1,781,567,269	259,167,289
2017	1,931,017,045	149,449,777
2018	2,178,893,327	247,876,281
2019	2,578,944,917	400,051,590

წყარო: საქართველოს ფინანსთა სამინისტრო

სამუშაო ადგილები

პროექტის „შელავათიანი აგროკრედიტი“ დაწყებიდან, 2013 წლიდან 2019 წლის დეკემბრის ჩათვლით შექმნილია 11,200-მდე ახალი სამუშაო ადგილი. დასაქმებულთა რაოდენობა რეალურად მეტია, რადგანაც მოცემული მონაცემები მიღებულია მხოლოდ გადასახადის გადამხდელად რეგისტრირებული ბენეფიციარების მაჩვენებლების მიხედვით.

ცხიდი # 9: დასაქმებულთა ხაოდელობები წლების მიხედვით (მხოლოდ გადასახადის გადამხდელად რეგისტრირებული ბენეფიციარები (ხოგოც მეწაჩმე ფიზიკური პიხები, ისე იუხიდიუდი პიხები)

წელი	სამუშაო ადგილების რაოდენობა
2010	13,272
2011	16,153
2012	11,259
2013	15,868
2014	17,235
2015	18,930
2016	22,910
2017	20,606
2018	22,499
2019	22,420

წყარო: საქართველოს ფინანსთა სამინისტრო

გადამამუშავებელი და შემნახველი საწარმოების თანადაფინანსების პროექტი

პროექტი მოიცავს ორ კომპონენტს:

- გადამამუშავებელი საწარმოების თანადაფინანსების კომპონენტი.
- შემნახველი საწარმოების თანადაფინანსების კომპონენტი.

გადამამუშავებელი და შემნახველი საწარმოების თანადაფინანსება შესაძლებელია შემდეგი წყაროების გამოყენებით :

- სააგენტოს თანადაფინანსება - პროექტის ჯამური ღირებულების არაუმეტეს 50%, მაგრამ არაუმეტეს 600,000 ლარისა.
- შეღავათიანი კრედიტი/ლიზინგი - არაუმეტეს 1,500,000 ლარისა;
- ბენეფიციარის საკუთარი თანამონაწილეობა ან/და პროექტის დაფინანსების ალტერნატიული ფინანსური წყარო.

შენიშვნა: თანადაფინანსების სპეციალური პირობები ვხვდებით იმ პირობებზე, რომლებიც განხორციელება მაღალმთიანი დასახლებებისა და გამყოფი ხაზის მიმდებარე სოფლების ნუსხით განსაზღვრულ გეოგრაფიულ ან/და ჰომელსაც განხორციელებს სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივი. აღნიშნულ შემთხვევაში სააგენტოს თანადაფინანსება განისაზღვრება პროექტის ჯამური ღირებულების ახაუმეტეს 60%-ით თუმცა ახაუმეტეს 600,000 ლარისა.

გადამამუშავებელი და შემნახველი საწარმოების თანადაფინანსების პროექტის მიზნობრივი არეალია საქართველოს ყველა მუნიციპალიტეტი და თვითმმართველი ქალაქი, შემდეგი თვითმმართველი ქალაქების გარდა: თბილისი, **რუსთავი, ქუთაისი, ბათუმი, ფოთი.**

გადამამუშავებელი საწარმოების კომპონენტი

ქვემოთ მოცემულია პროექტის ბენეფიციარი 50 საწარმოს უკვე მიღებული და საპროგნოზო შედეგები. 2019 წ. დეკემბრის მდგომარეობით ამუშავებულია 43 საწარმო. 50-ვე საწარმო ამუშავდება 2020 წელს. მაჩვენებლებში არაა გათვალისწინებული წარმოების ზრდა და მოცემულია გაყიდვების დაგეგმილი საშუალო საპროგნოზო სიდიდეები. ფაქტობრივი მონაცემების წყაროს წარმოადგენს სოფლისა და სოფლის მეურნეობის განვითარების სააგენტოს ხელთ არსებული ოპერატიული ინფორმაცია, ხოლო საპროგნოზო მონაცემები აღებულია პროექტის საგრანტო კონკურსზე დამტკიცებული ბიზნეს-გეგმებიდან.

დარგები, საწარმოები, ინვესტიციები და სახელმწიფო თანადაფინანსება

ცხიდი # 10: სტატისტიკური და ფინანსური მონაცემები დაფინანსებული საწარმოების დახვედრის მიხედვით (2014-2019 წ.წ.)

დარგი	საწარმოების რაოდენობა	ჯამური ინვესტიცია (ლარი) *	სახელმწიფო თანადაფინანსება, გრანტი (ლარი)	სახელმწიფო თანადაფინანსების (გრანტის) წილი ჯამურ ინვესტიციაში (%)
ხილის გადამამუშავება	13	25,399,808	7,189,576	28.3%
თხილის გადამამუშავება	8	12,791,838	3,986,087	31.2%
რძის გადამამუშავება	6	5,686,100	2,472,675	43.5%
ღვინის წარმოება	5	6,164,649	3,181,864	51.6%
დაფნის გადამამუშავება	2	2,434,795	945,351	38.8%
კომბინირებული საკვების წარმოება	2	2,321,200	840,290	36.2%
ჩაის გადამამუშავება	2	2,155,800	989,198	45.9%
ატმის პიურეს წარმოება	1	4,257,803	600,000	14.1%

თევზის გადამუშავება	1	1,556,758	622,896	40.0%
კენკროვნების გადამუშავება	1	1,137,500	419,397	36.9%
ლორის წარმოება	1	875,000	331,093	37.8%
მარცვლეულის გადამუშავება	1	2,500,000	948,484	37.9%
რძის გადამუშავება (გუდის ყველი)	1	548,500	219,400	40.0%
სოკოს ბრიკეტის და სოკოს წარმოება	1	2,863,885	598,255	20.9%
ჩაის და სანელებლების წარმოება	1	929,188	352,282	37.9%
ხილის წვენების, სიროფების წარმოება	1	1,744,910	610,376	35.0%
ხორცის გადამუშავება	1	951,500	373,642	39.3%
ხორცისა და თევზის გადამუშავება	1	1,149,583	420,235	36.6%
ჭანჭუხის და ტყლაპის წარმოება	1	1,060,325	443,411	41.8%
ჯამი	50	76,529,140	25,544,514	33.4%

ცხიდი # 11: სტატისტიკური და ფინანსური მონაცემები დაფინანსებული საწარმოების დახვეწის მიხედვით (2019 წ.)

დარგი	საწარმოების რაოდენობა	ჯამური ინვესტიცია (ლარი) *	სახელმწიფო თანადაფინანსება, გრანტი (ლარი)	სახელმწიფო თანადაფინანსების (გრანტის) წილი ჯამურ ინვესტიციაში (%)
ღვინის წარმოება	3	4,699,050	1,800,000	38.3%
კომბინირებული საკვების წარმოება	1	571,200	228,480	40.0%
ჩაის გადამუშავება	1	1,084,500	600,000	55.3%
ხილის გადამუშავება	1	1,443,000	577,200	40.0%
ჯამი	6	7,797,750	3,205,680	41.1%

* დახიზაციის პირობების დაწყებამდე საპროექტო გათვლები ხოციელებოდა აშშ დოლარებში; მოგანიდ მონაცემებში პირობების ჯამური ინვესტიციის თანხები კონვერტირებულია ექვონედ ვალუტაში გაცვლითი კუხით \$/ლარი = 2.5

გადამამუშავებელ საწარმოებს, გარდა გრანტისა, სახელმწიფო (შელავათიანი აგროკრედიტის პროექტის ფარგლებში) უფინანსებს კრედიტის პროცენტსაც. ამ ნაწილში პროექტის ბენეფიციარი საწარმოების თანადაფინანსების საპროგნოზო სიდიდეა 13,961,052 ლარი (ამ ინფორმაციას ალბათ ქავთარაზე განვდიდათ) (მის სიდიდეზე შეიძლება გავლენა მოახდინოს კრედიტის ვადაზე ადრე დაფარვამ სრულად ან ნაწილობრივ, ვალუტის კურსის ცვლილებამ და კრედიტის ტრანშების გაცემის ვადების ცვლილებამ იმ საწარმოებისთვის, რომლებსაც ჯერ სრულად არ აქვთ ათვისებული შელავათიანი აგროკრედიტი).

ნედლეული, პროდუქციის გამოშვება და რეალიზაცია

ცხილი # 12: ნედლეულის შესყიდვების და პროდუქციის ჰედიზაციის ახსებუდი და საპროგნოზო მონაცემები დაფინანსებული საწარმოების დახების მიხედვით (2014-2019 წ.წ.)

დარგი	საწარმოების რაოდენობა	ნედლეულის ღირებულება (ლარი)	წარმოებული პროდუქციის თვითღირებულება (ლარი)	პროდუქციის რეალიზაციით მისაღები შემოსავალი (ლარი)
ხილის გადამუშავება	13	3,590,434	5,628,828	10,912,245
თხილის გადამუშავება	8	61,721,963	66,624,855	71,150,458
რძის გადამუშავება	6	1,883,560	2,264,317	3,435,703
ღვინის წარმოება	5	987,806	2,254,727	3,930,896
დაფნის გადამუშავება	2	528,637	914,220	1,453,780
კომბინირებული საკვების წარმოება	2	3,359,344	3,263,588	3,784,564
ჩაის გადამუშავება	2	302,200	616,275	1,228,802
ატმის პიურეს წარმოება	1	982,800	1,452,999	2,304,048
თევზის გადამუშავება	1	1,034,504	1,084,703	1,526,667
კენკროვნების გადამუშავება	1	112,376	159,286	196,424
ლორის წარმოება	1	122,283	100,544	200,902
მარცვლეულის გადამუშავება	1	878,884	1,264,034	1,436,452
რძის გადამუშავება (გუდის ყველი)	1	21,850	34,087	60,210
სოკოს ბრიკეტის და სოკოს წარმოება	1	686,252	717,087	1,219,048
ჩაის და სანელებლების წარმოება	1	47,065	200,460	418,000
ხილის წვენების, სიროფების წარმოება	1	179,547	232,540	451,532
ხორცის გადამუშავება	1	584,545	825,061	1,035,000
ხორცისა და თევზის გადამუშავება	1	548,818	896,855	1,350,779
ჯანჯუხის და ტყლაპის წარმოება	1	118,295	91,608	269,314
ჯამი	50	77,691,162	88,626,073	106,364,823

სამუშაო ადგილები

ცხილი # 13: გადამამუშავებელი საწარმოების თანადაფინანსების პროექტი - სამუშაო ადგილები (უკვე შექმნილი + საპროგნოზო) (2014-2019 წ.წ.)

დარგები	საწარმოების რაოდენობა	დასაქმებული (კაცი)	ერთ საწარმოში დასაქმებულთა საშუალო რაოდენობა (კაცი/საწარმო)
ხილის გადამამუშავება	13	324	25
თხილის გადამამუშავება	8	752	94
რძის გადამამუშავება	6	87	15

ღვინის წარმოება	5	65	13
დაფნის გადამუშავება	2	51	26
კომბინირებული საკვების წარმოება	2	38	19
ჩაის გადამუშავება	2	25	13
ატმის პიურეს წარმოება	1	12	12
თევზის გადამუშავება	1	13	13
კენკროვნების გადამუშავება	1	28	28
ლორის წარმოება	1	11	11
მარცვლეულის გადამუშავება	1	50	50
რძის გადამუშავება (გუდის ყველი)	1	6	6
სოკოს ბრიკეტის და სოკოს წარმოება	1	49	49
ჩაის და სანელებლების წარმოება	1	23	23
ხილის წვენების, სიროფების წარმოება	1	23	23
ხორცის გადამუშავება	1	18	18
ხორცისა და თევზის გადამუშავება	1	24	24
ჭანჭუხის და ტყლაპის წარმოება	1	23	23
ჯამი	50	1,622	32

1 სამუშაო ადგილის შექმნაზე დახარჯულია 15,800 ლარამდე თანხა სახელმწიფო თანადაფინანსების (გრანტის) სახით.

სახელმწიფო გრანტით მიღებული შედეგები - 2014 – 2019 წ.წ.

ცხილი # 14: ინვესტიციები

შექმნილი ინვესტიციები	სიდიდე
ჯამური ინვესტიცია (ლარი)	76,529,140
სახელმწიფო თანადაფინანსება გრანტის სახით (ლარი)	25,544,514
მოზიდული ინვესტიცია (ლარი)	50,984,626
1 ლარი გრანტით მოზიდული ინვესტიცია (ლარი)	2.00

50 საწარმოში 2014 წლიდან ინვესტირებულია ან ინვესტირების პროცესშია 76,529,140 ლარი (გრანტი, კრედიტი, მენარმის ინვესტიცია). სახელმწიფო გრანტის (25,544,514 ლარი) წილმა ინვესტიციებში 33.4 % შეადგინა. სახელმწიფოს მიერ ინვესტირებულმა ერთმა ლარმა 2.00 ლარი ინვესტიცია (აგროკრედიტი და მენარმის ინვესტიცია) მოიზიდა.

ცხილი # 15: დასაქმება

შექმნილი სამუშაო ადგილები	სიდიდე
დასაქმებულთა ჯამური რაოდენობა (სეზონური დასაქმების ჩათვლით)	1,622
1 დასაქმებულის სამუშაო ხელფასი სამემოსავლო გადასახადის ჩათვლით (ლარი/თვე)	390

დასაქმებულთა ჯამური ხელფასი საშემოსავლო გადასახადის ჩათვლით (ლარი/წელი)	7,600,000
საშემოსავლო გადასახადი ჯამური (ლარი/წელი)	1,520,000
1 ლარი გრანტით შექმნილი ხელფასი (ლარი/წელი)	0,06

50 სანარმო 1,622 ადამიანს დაასაქმებს (საშუალოდ 32 დასაქმებული 1 სანარმოში) სეზონურად დასაქმებულების ჩათვლით. დასაქმებულთა წლიური ანაზღაურება 7,600,000 ლარია (390 ლარი (საშემოსავლო გადასახადის ჩათვლით) თვეში 1 დასაქმებულზე). სახელმწიფოს მიერ ინვესტირებული ერთი ლარი ქმნის 0.30 ლარის ოდენობით წლიურ სახელფასო თანხას (აქედან 0.06 ლარი საშემოსავლო გადასახადის სახით ყოველწლიურად გადაიხდება სახელმწიფო ბიუჯეტში).

ცხილები # 16: ნედლეული

სანედლეულო ბაზა	სიდიდე
შესასყიდი ნედლეულის ღირებულება (ლარი)	77,691,162
1 ლარი გრანტით შექმნილი ნედლეულის შესყიდვები (ლარი/წელი)	3.04

50 სანარმო წლიურად 77,691,162 ლარის ღირებულების ადგილობრივ ნედლეულს შეისყიდის - სახელმწიფოს მიერ ინვესტირებული ერთი ლარი ადგილობრივ ასეულობით მცირე და საშუალო ფერმერულ მეურნეობას წლიურად 3.04 ლარის შემოსავალს მოუტანს.

ცხილები # 17: შემოსავლები და პროდუქცია

შემოსავლები და შექმნილი აგროპროდუქცია	სიდიდე
გამოსაშვები აგროპროდუქციის მასა (კგ./წელი)	18,200,000
აგროპროდუქციის რეალიზაციით მისაღები შემოსავალი (ლარი)	106,364,823
სარეალიზაციო აგროპროდუქციის თვითღირებულება (ლარი)	88,626,073
შექმნილი დამატებული ღირებულება (ლარი)	17,738,750
1 ლარი გრანტით შექმნილი პროდუქციის სარეალიზაციო ღირებულება (ლარი/წელი)	0.71
1 ლარი გრანტით შექმნილი დამატებული ღირებულება (ლარი/წელი)	0.69

50 სანარმო ქვეყაში დამატებით შექმნის 106 მლნ. ლარზე მეტი სარეალიზაციო ღირებულების 18,200 ტონა აგროპროდუქციას (1 ლარი გრანტი ქმნის ყოველწლიურად 0.71 კგ. აგროპროდუქციას). სახელმწიფოს მიერ გრანტის სახით ინვესტირებული ერთი ლარი წლიურად 0.69 ლარის დამატებულ ღირებულებას შექმნის.

სახელმწიფო ბიუჯეტში გადასახადები

ეს მაჩვენებელი დაითვლება ფაქტობრივი გადახდებიდან (შემოსავლების სამსახურის მიერ მოწოდებული ინფორმაციით). გადასახადების საპროგნოზო სიდიდეზე გავლენა შეიძლება იქონიოს მოგების გადასახადის 2017 წელს განახლებულმა სისტემამ, ექსპორტის და ზოგიერთი დარგის დღგ-ისგან გათავისუფლებამ, მაღალმთიანი რეგიონების სანარმოთათვის დაწესებულმა საგადასახადო შეღავათებმა, საინვესტიციო ნაწილში დაგროვებული დღგ-ის სალდირებული ზედმეტობის ჩათვლის წესის გამოყენებამ ან/და ზედმეტობის დაბრუნებამ.

სხვადასხვა დაშვებით, ბენეფიციარი სანარმოები სრულად ამუშავების შემდეგ ქონების და მოგების გადასახადების სახით ყოველწლიურად დაახლ. 3.7 მლნ. ლარს გადაიხდიან სახელმწიფო ბიუჯეტში. ამას ემატება მათ მიერ დაკავებული საშემოსავლო გადასახადი წლიურად 1.5 მლნ. ლარის ოდენობით. ჯამურად, ქონების, მოგების და საშემოსავლო გადასახადების სახით სახელმწიფო ბიუჯეტი პროგრამის ბენეფიციარი გადამამუშავებელი სანარმოებისგან წლიურად 5.2 მლნ. ლარს მიიღებს (სახელმწიფო გრანტის სახით გაცემული 1 ლარი ყოველწლიურად 0.20 ლარი გადასახადის გენერირებას იწვევს).

შემნახველი საწარმოების კომპონენტი

დარგები, საწარმოები, ინვესტიციები და სახელმწიფო თანადაფინანსება

ცხიდი # 18: სტატისტიკური და ფინანსური მონაცემები დაფინანსებული საწარმოების დაჩვენების მიხედვით (2016-2019 წ.წ.)

დარგი	საწარმოების რაოდენობა	ჯამური ინვესტიცია (ლარი)	სახელმწიფო თანადაფინანსება (ლარი)	სახელმწიფო თანადაფინანსებების წილი ჯამურ ინვესტიციაში (%)
კურკოვანი	8	10,017,631	4,603,040	45.9
ხილის შემნახველი	6	8,490,678	3,600,000	42.4
ხილისა და ბოსტნეულის შემნახველი	6	9,097,695	3,508,758	38.6
თხილის შემნახველი	5	3,981,136	1,990,566	50.0
თესლოვანი	2	4,077,036	1,200,000	29.4
კენკროვანი	2	1,465,433	732,717	50.0
ხილის შემნახველი	1	1,313,521	525,408	40.0
ბოსტნეულის შენახვა	1	1,020,616	510,308	50.0
თხილის შემნახველი	1	862,440	344,976	40.0
კარტოფილის შემნახველი	1	1,657,723	627,556	37.9
ჯამი	33	41,983,908	17,643,330	42.0

შემნახველი საწარმოების თანადაფინანსების პროექტში სახელმწიფოს მიერ გრანტის სახით ინვესტირებულმა ერთმა ლარმა გრანტმა მოიზიდა 1.38 ლარი ინვესტიცია.

ცხიდი # 19: სტატისტიკური და ფინანსური მონაცემები დაფინანსებული საწარმოების დაჩვენების მიხედვით (2019 წ.)

დარგი	საწარმოების რაოდენობა	ჯამური ინვესტიცია (ლარი)	სახელმწიფო თანადაფინანსება (ლარი)	სახელმწიფო თანადაფინანსებების წილი ჯამურ ინვესტიციაში (%)
კურკოვანი	8	10,017,631	4,603,040	45.9
თხილის შემნახველი	5	3,981,136	1,990,566	50.0
თესლოვანი	2	4,077,036	1,200,000	29.4
კენკროვანი	2	1,465,433	732,717	50.0
ხილის შემნახველი	1	1,268,739	600,000	47.3
ხილისა და ბოსტნეულის შემნახველი	1	1,242,578	600,000	48.3
ჯამი	19	22,052,553	9,726,323	44.1

შემნახველ სანარმოთა ტევადობა

ცხილი # 20: შემნახველი საწახმოების თანადაფინანსების პირობები - დაფინანსებული საწახმოების წახმადობები (ტევადობა) დაჩგების მიხედვით (2014-2019 წ.წ.)

შემნახველი სანარმოს ტიპი	რაოდენობა	ჯამური ტევადობა (ტონა)
კურკოვანი	8	5,310
ხილის შემნახველი	6	4,500
ხილისა და ბოსტნეულის შემნახველი	6	4,770
თხილის შემნახველი	5	2,756
თესლოვანი	2	2,000
კენკროვანი	2	400
ხილის შემნახველი	1	500
ბოსტნეულის შენახვა	1	800
თხილის შემნახველი	1	1,000
კარტოფილის შემნახველი	1	1,800
ჯამი	33	23,836

სანარმოები რეგიონების და დარგების მიხედვით

ცხილი # 21: დაფინანსებული საწახმოები რეგიონების და დაჩგების მიხედვით (2014-2019 წ.წ.)

რეგიონი/დარგი	შემნახველი სანარმოების რაოდენობა
გურია	1
კენკროვანი	1
კახეთი	7
თხილის შემნახველი	3
ხილის შემნახველი	1
ხილისა და ბოსტნეულის შემნახველი	3
მცხეთა-მთიანეთი	2
ხილის შემნახველი	1
ხილის შემნახველი	1
სამეგრელო-ზემო სვანეთი	2
თხილის შემნახველი	1
თხილის შემნახველი	1
ქვემო ქართლი	3
ბოსტნეულის შენახვა	1
თესლოვანი	1
კარტოფილის შემნახველი	1
შიდა ქართლი	18
თესლოვანი	1
თხილის შემნახველი	1
კენკროვანი	1
კურკოვანი	8
ხილის შემნახველი	4

ხილისა და ბოსტნეულის შემნახველი	3
სულ	33

ცხილი # 22: დაფინანსებული საწახმოები ხეგიონების და დახვეების მიხედვით (2019 წ.)

რეგიონი/დარგი	შემნახველი საწარმოების რაოდენობა
გურია	1
კენკროვანი	1
კახეთი	4
თხილის შემნახველი	3
ხილის შემნახველი	1
სამეგრელო-ზემო სვანეთი	1
თხილის შემნახველი	1
ქვემო ქართლი	1
თესლოვანი	1
შიდა ქართლი	12
თესლოვანი	1
თხილის შემნახველი	1
კენკროვანი	1
კურკოვანი	8
ხილისა და ბოსტნეულის შემნახველი	1
სულ	19

შემნახველ საწარმოებს, გარდა გრანტისა, სახელმწიფო (შელავათიანი აგროკრედიტის პროექტის ფარგლებში) უფინანსებს კრედიტის პროცენტსაც; ამ ნაწილში პროექტის ბენეფიციარი საწარმოების თანადაფინანსების საპროგნოზო სიდიდეა 5,916,262 ლარი (მის სიდიდეზე შეიძლება გავლენა მოახდინოს კრედიტის ვადაზე ადრე დაფარვამ სრულად ან ნაწილობრივ, ვალუტის კურსის ცვლილებამ და კრედიტის ტრანშების გაცემის ვადების ცვლილებამ იმ საწარმოებისთვის, რომლებსაც ჯერ სრულად არ აქვთ ათვისებული შელავათიანი აგროკრედიტი).

აგროწარმოების ხელშეწყობის პროგრამა

პროგრამა ხორციელდება „სოფლის მეურნეობის მოდერნიზაციის, ბაზარზე წვდომის და მოქნილობის პროექტის“ (AMMAR) ფარგლებში. პროგრამა ფინანსდება სოფლის მეურნეობის განვითარების საერთაშორისო ფონდის (IFAD) და გლობალური გარემოს დაცვის ფონდის (GEF) მიერ. პროგრამა დაიწყო 2016 წელს და მას ახორციელებს სოფლისა და სოფლის მეურნეობის განვითარების სააგენტო.

პირველადი წარმოების კომპონენტი

პროგრამის ბენეფიციარები: ფერმერები და კომერციული იურიდიული პირები, რომელთაც სურთ არსებული ბალების განახლება ან ახალი ბალების გაშენება, სასათბურე მეურნეობების მოწყობა/ განახლება, სასოფლო-სამეურნეო ტექნიკა-აღჭურვილობის შეძენა, ყინვისგან და სეტყვისგან დამცავი სისტემების შეძენა, მოსავლის პირველადი დამუშავება/გადამუშავებისათვის საჭირო დანადგარების შეძენა და მოსავლის პირველადი დასაწყობებისთვის საჭირო ინფრასტრუქტურის მოწყობა.

პროგრამის ძირითადი პირობები: ბენეფიციარი სახელმწიფოსგან იღებს თანადაფინანსებას პროექტის ჯამური ღირებულების 40%-ის ოდენობით, ბენეფიციარის თანამონაწილეობა 60 %-ია. სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივებისათვის სახელმწიფო თანადაფინანსების მაქსიმალური სიდიდეა 150,000 აშშ დოლარის შესაბამისი თანხა ლარებში, სხვა პირებისთვის - 15,000 აშშ დოლარის შესაბამისი თანხა ლარებში.

გადამამუშავებელი და შემნახველი სანარმოების კომპონენტი

პროგრამის ბენეფიციარები: კომერციული იურიდიული პირები, რომელთაც სურთ არსებული გადამამუშავებელი/შემნახველი სანარმოების მოდერნიზაცია ან ახალი გადამამუშავებელი/შემნახველი სანარმოების შექმნა.

პროგრამის ძირითადი პირობები: ბენეფიციარი სახელმწიფოსგან იღებს თანადაფინანსებას პროექტის ჯამური ღირებულების 40%-ის ოდენობით, ბენეფიციარის თანამონაწილეობა 60%-ია. სახელმწიფო თანადაფინანსების მაქსიმალური სიდიდეა 100,000 აშშ დოლარის შესაბამისი თანხა ლარებში.

დარგები, სანარმოები, ინვესტიციები და სახელმწიფო თანადაფინანსება

ცხილი # 23: აგროწარმოების ხელშეწყობის პროგრამა - პროექტების ხაოდელობა და ინვესტიციები კომპონენტების მიხედვით (2016-2019 წ.წ.)

კომპონენტი	პროექტების რაოდენობა	ინვესტიციების სიდიდე (ლარი)	სახელმწიფო თანადაფინანსების სიდიდე (ლარი)	სახელმწიფო თანადაფინანსების წილი ჯამურ ინვესტიციაში (%)
პირველადი წარმოება	582	26,557,308	10,437,625	39.3
გადამამუშავება/შენახვა	12	5,654,044	2,237,215	39.6
სულ	594	32,211,352	12,674,840	39.3

აგროწარმოების ხელშეწყობის პროგრამის ფარგლებში სახელმწიფოს მიერ ინვესტირებულმა ერთმა ლარმა გრანტმა მოიზიდა 1.54 ლარი ინვესტიცია.

ცხილი # 24: აგროწარმოების ხელშეწყობის პროგრამა - პროექტების ხაოდელობა და ინვესტიციები კომპონენტების მიხედვით (2019 წ.)

კომპონენტი	პროექტების რაოდენობა	ინვესტიციების სიდიდე (ლარი)	სახელმწიფო თანადაფინანსების სიდიდე (ლარი)	სახელმწიფო თანადაფინანსების წილი ჯამურ ინვესტიციაში (%)
პირველადი წარმოება	151	8,964,709	3,468,899	38.7
გადამამუშავება/შენახვა	5	2,025,764	810,305	40.0
სულ	156	10,990,473	4,279,204	38.9

მიზნობრიობა, პროექტები, ინვესტიციები

ცხილი # 25: აგროწარმოების ხელშეწყობის პროგრამა - პროექტების ხაოდელობა და ინვესტიციები მიზნობრიობის მიხედვით (2016-2019 წ.წ.)

დასაფინანსებელი მიზნობრიობა	პროექტების რაოდენობა	ინვესტიციების ჯამური სიდიდე (ლარი)	სახელმწიფო თანადაფინანსების სიდიდე (ლარი)
დანადგარების შექმნა/რემონტი	10	3,489,627	1,384,811

კლიმატის ცვლილებაზე ადაპტირებული ტექნოლოგია	1	13,850	5,540
მეფუტკრეობის ინვენტარი	52	2,542,751	1,012,364
მოსავლის პირველადი დასაწყობ.	10	1,582,429	551,702
მრავალწლიანი ბაღის გაშენება/ რეაბილიტაცია	18	287,209	114,990
სათბურის მოწყობა/ გადაიარაღება	93	8,705,438	3,430,616
სარწყავი სისტემის შესყიდვა	1	22,850	9,140
სასოფლო-სამეურნეო ტექნიკა	362	13,942,026	5,558,266
სერტიფიცირება (Global GAP)	1	26,300	10,520
სეტყვის სანაღმდეგო ბადეები	5	405,868	161,392
შემნახველი მეურნეობის მოწყობა	1	650,741	260,296
წვეთოვანი სარწყავი სისტემა	40	542,263	175,202
ჯამი	594	32,211,352	12,674,840

ცხილი # 26: აგროჩაჩმობის ხელშეწყობის პიოგამა - პიოექტების ჩაოენობა და ინვესტიციები მიზნობიობის მიხედვით (2019 წ.)

დასაფინანსებელი მიზნობრიობა	პროექტების რაოდენობა	ინვესტიციების ჯამური სიდიდე (ლარი)	სახელმწიფო თანადაფინანსების სიდიდე (ლარი)
დანადგარების შექმნა/ რემონტი	5	2,025,764	810,305
მეფუტკრეობის ინვენტარი	10	411,480	161,352
მოსავლის პირველადი დასაწყობ.	2	1,265,446	425,230
მრავალწლიანი ბაღის გაშენება/ რეაბილიტაცია	2	26,263	10,505
სათბურის მოწყობა/ გადაიარაღება	37	3,234,446	1,260,982
სარწყავი სისტემის შესყიდვა	1	22,850	9,140
სასოფლო-სამეურნეო ტექნიკა	91	3,742,339	1,496,936
სეტყვის სანაღმდეგო ბადეები	1	196,656	78,662
წვეთოვანი სარწყავი სისტემა	7	65,229	26,092
ჯამი	156	10,990,473	4,279,204

საპროგნოზო შედეგები პირველადი წარმოების კომპონენტში:

- სათბურებიდან ყოველწლიურად ინარმოება 3.22 მლნ. ლარის ღირებულების პროდუქცია
- ყოველწლიურად ინარმოება 3.3 მლნ. ლარის ღირებულების თაფლი
- სამაცივრე მეურნეობები ყოველწლიურად მიიღებენ 550,000 ლარ შემოსავალს
- ფერმერები ყოველწლიურად სასოფლო-სამეურნეო ტექნიკის დაქირავებაზე 3,5 მლნ. ლარს დაზოგავენ

საპროგნოზო შედეგები გადამამუშავებელი და შემნახველი სანარმოების კომპონენტში:

- დასაქმდება 368 ადამიანი
- ხელფასების სახით წლიურად გაიცემა 1.21 მლნ. ლარი
- შეიქმნება 5.1 მლნ. ლარის ღირებულების პროდუქცია

ჩაის პლანტაციების რეაბილიტაციის პროგრამა

პროგრამის მიზანია როგორც კერძო სექტორში, ასევე, სახელმწიფო საკუთრებაში არსებული ჩაის პლანტაციების რეაბილიტაცია, ჩაის პოტენციალის ეფექტიანად გამოყენება, თანამედროვე ჩაის გადამამუშავებელი საწარმოების შექმნა და ადგილობრივი ჩაის (მათ შორის, ბიო ჩაი) წარმოების ზრდის ხელშეწყობა. პროგრამა ხორციელდება 2016 წლიდან.

პროგრამის ფარგლებში, იურიდიული პირები (გარდა სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივებისა), რომლებსაც საკუთრებაში გააჩნიათ მიწის ნაკვეთი, მიიღებენ პლანტაციების რეაბილიტაციისათვის საჭირო თანხის 60%-ს, ხოლო მიწის ნაკვეთის იჯარით აღების შემთხვევაში, თანადაფინანსების მოცულობა იზრდება 70%-ამდე.

სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივები, საკუთრებაში მქონე მიწის ნაკვეთების შემთხვევაში, მიიღებენ პლანტაციების რეაბილიტაციისათვის საჭირო თანხის 80%-ს, ხოლო მიწის ნაკვეთის იჯარით სარგებლობის შემთხვევაში - 90%-ს.

სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივებს, პლანტაციის რეაბილიტაციის შემდეგ სახელმწიფო-სგან სრულიად უსასყიდლოდ გადაეცემათ ჩაის პირველადი გადამამუშავებისთვის საჭირო ყველა მანქანა-დანადგარი.

პროექტები, ფართობი და ინვესტიციები

ცხილი # 27: ჩაის პლანტაციების რეაბილიტაციის პროგრამა - პროექტების ხაოდენობა, ფართობი და ინვესტიციები (2016-2019 წ.წ.)

პროექტების რაოდენობა	სარეაბილიტაციო ფართობი (ჰა)	ჯამური ინვესტიცია (ლარი)	სახელმწიფო თანადაფინანსების სიდიდე (ლარი)	მზა პროექტების * მასა (კვ./წელი)	მზა პროექტების სარეაბილიტაციო ღირებულება (ლარი/წელი)
49	1,024	2,551,642	1,775,488	1,219,000	36,570,000

* მზა პროექტებში იგულისხმება გადამამუშავებელი ჩაი შეფუთვის გაჩეშე.

სახელმწიფოს მიერ ინვესტირებულმა ერთმა ლარმა მოიზიდა 0.44 ლარი ინვესტიცია (ჯამურ ინვესტიციაში შედის მხოლოდ ჩაის პლანტაციების რეაბილიტაციისთვის საჭირო ინვესტიციები, მასში არაა შეტანილი ისეთი ხარჯები, როგორებიცაა შემოღობვა, ჩაის გადამამუშავებელი საწარმოს მშენებლობა, აპარატურა-დანადგარების შექმნა, სტანდარტების დანერგვა...). 1 ლარი სახელმწიფო გრანტის ინვესტირებით ყოველწლიურად წარმოებული იქნება 0.69 კგ. ჩაის პროდუქტი და ფერმერები/საწარმოები ყოველწლიურად მიიღებენ 20.6 ლარ შემოსავალს.

მუდმივად დასაქმებულთა რაოდენობა 450 ადამიანი იქნება, ხოლო სეზონურად დასაქმებულთა რაოდენობა - 1,200-მდე ადამიანი. საშუალო ხელფასი საწარმოში დასაქმებულთათვის თვეში 400 ლარი იქნება.

ცხილი # 28: ჩაის პლანტაციების რეაბილიტაციის პროგრამა - პროექტების ხაოდენობა, ფართობი და ინვესტიციები (2019 წ.)

პროექტების რაოდენობა	სარეაბილიტაციო ფართობი (ჰა)	ჯამური ინვესტიცია (ლარი)	სახელმწიფო თანადაფინანსების სიდიდე (ლარი)
5	59	148,583	96,537

გარდა ამისა, 2019 წელს 8 კოოპერატივს გადაეცა ჩაის პირველადი დამამუშავებისთვის საჭირო მანქანა-დანადგარები (314,080 ლარის ღირებულებით).

სოფლად ახალგაზრდა მეწარმეების მხარდაჭერის პროგრამა - „ახალგაზრდა მეწარმე“

პროგრამა ინიცირებულია საქართველოს გარემოს დაცვის და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს მიერ და 2018 წლიდან ახორციელებს და ა(ა)იპ „სოფლისა და სოფლის მეურნეობის განვითარების სააგენტო“ დონორი ორგანიზაციის, დანიის სართაშორისო განვითარების სააგენტოს (DANIDA) დაფინანსებით.

პროგრამის ბენეფიციარები: რეგიონებში ახალი ბიზნესის დაწყების მსურველი ინდივიდუალური მეწარმეები, რომელთა ასაკი შეადგენს 18-35 წელს მამაკაცების შემთხვევაში და 18-40 წელს ქალების შემთხვევაში, სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივები, რომელთა დამფუძნებლები/მეპაიეები და გამგეობის თავმჯდომარე/დირექტორ(ებ)ი არიან 18-35 წლის მამაკაცები ან/და 18-40 წლის ქალები.

პროგრამის ძირითადი პირობები: პროგრამის ფარგლებში ფინანსდება როგორც სასოფლო-სამეურნეო, ასევე არასასოფლო-სამეურნეო ბიზნეს საქმიანობა. სახელმწიფო თანადაფინანსება შეადგენს ბიზნეს- გეგმაში აღწერილი პროექტის საინვესტიციო ღირებულების არაუმეტეს 40%-ს (არაუმეტეს 60,000 ლარი). პროექტის საინვესტიციო ღირებულება უნდა შეადგენდეს არანაკლებ 10,000 (ათი ათასი) ლარს.

დარგები, პროექტები და ინვესტიციები

ცხილი # 29: პირობა „ახალგაზრდა მეწარმე“ - პროექტების ხაოფენობები და ინვესტიციები მიზნობრიობის მიხედვით (2018-2019 წ.წ.)

დარგი	პროექტების რაოდენობა	ინვესტიციის მოცულობა (ლარი)	სახელმწიფო თანადაფინანსება სიდიდე (ლარი)	სახელმწიფო თანადაფინანსების წილი სრულ ინვესტიციებში
პირველადი წარმოება	114	10,628,981	4,171,086	39
გადამამუშავებელი წარმოება	58	6,027,791	2,333,273	39
მომსახურება	28	3,272,864	1,267,938	39
შენახვა	5	394,404	157,762	40
წარმოება	2	169,595	67,838	40
სულ	206	20,493,635	7,997,897	39

სახელმწიფოს მიერ გრანტის სახით ინვესტირებულმა ერთმა ლარმა მოიზიდა 1.56 ლარი ინვესტიცია.

ცხილი # 30: პირობა „ახალგაზრდა მეწარმე“ - პროექტების ხაოფენობები და ინვესტიციები მიზნობრიობის მიხედვით (2019 წ.)

დარგი	პროექტების რაოდენობა	ინვესტიციის მოცულობა (ლარი)	სახელმწიფო თანადაფინანსება სიდიდე (ლარი)	სახელმწიფო თანადაფინანსების წილი სრულ ინვესტიციებში
პირველადი წარმოება	65	5,256,453	2,093,935	40
გადამამუშავებელი წარმოება	20	2,223,492	870,672	39
მომსახურება	12	1,156,625	459,528	40
შენახვა	2	125,813	50,325	40
წარმოება	1	60,000	24,000	40
სულ	100	8,822,382	3,498,460	40

რეგიონები, პროექტები და ინვესტიციები

ცხილი # 31: პროექტები და ინვესტიციები რეგიონების მიხედვით (2018-2019 წ.წ.)

რეგიონი	პროექტების რაოდენობა	ინვესტიციის სიდიდე (ლარი)	სახელმწიფო თანადაფინანსება სიდიდე (ლარი)
კახეთი	129	12,001,688	4,682,146
მცხეთა-მთიანეთი	18	2,354,299	886,067
რაჭა ლეჩხუმი	15	1,226,384	490,553
სამცხე-ჯავახეთი	7	1,039,023	409,172
შიდა ქართლი	10	927,636	355,781
გურია	7	793,789	317,516
სამეგრელო-ზემო სვანეთი	6	674,169	269,667
ქვემო ქართლი	5	613,764	244,145
აჭარა	5	524,283	207,620
იმერეთი	4	338,602	135,230
სულ	206	20,493,635	7,997,897

ცხილი # 32: პროექტები და ინვესტიციები რეგიონების მიხედვით (2019 წ.)

რეგიონი	პროექტების რაოდენობა	ინვესტიციის სიდიდე (ლარი)	სახელმწიფო თანადაფინანსება სიდიდე (ლარი)
კახეთი	71	5,795,373	2,294,228
რაჭა ლეჩხუმი	11	1,093,103	437,241
მცხეთა-მთიანეთი	5	647,274	253,510
სამცხე-ჯავახეთი	3	450,276	178,938
გურია	2	253,043	101,217
აჭარა	3	219,821	87,928
იმერეთი	2	136,651	54,660
ქვემო ქართლი	1	126,314	50,525
შიდა ქართლი	1	70,920	28,368
სამეგრელო-ზემო სვანეთი	1	29,608	11,843
სულ	100	8,822,382	3,498,460

პროგრამა „დანერგე მომავალი“

პროგრამის ფარგლებში, ფერმერებს საშუალება აქვთ, სახელმწიფო თანადაფინანსების დახმარებით, გააშენონ მრავალწლოვანი ხეხილის ბაღები და შექმნან სანერგე მეურნეობები. პროგრამის განხორციელება 2015 წლის მარტში დაიწყო და მისი მთავარი მიზანია, მრავალწლოვანი კულტურების გაშენების გზით, საქართველოში არსებული სასოფლო-სამეურნეო მიწების ეფექტიანი გამოყენება, რის შედეგადაც, მოხდება იმპორტირებული პროდუქციის ქართული პროდუქციით ჩანაცვლება, გაიზრდება ექსპორტი, გაადვილდება გადამამუშავებელი საწარმოების ნედლეულით უზრუნველყოფა და გაუმჯობესდება სოფლად მოსახლეობის სოციალურ-ეკონომიკური მდგომარეობა.

პროგრამა „დანერგე მომავალი“ შედგება ორი კომპონენტისგან და ერთი ქვეკომპონენ-

ტისგან: მრავალწლიანი ბალების თანადაფინანსების კომპონენტი, სანერგე მეურნეობის თანადაფინანსების კომპონენტი და კენკროვანი კულტურების დაფინანსების ქვეკომპონენტი.

ბალების კომპონენტი

მრავალწლოვანი ბალების კომპონენტში ფინანსდება ნერგების ღირებულების 70%, ხოლო სასოფლო-სამეურნეო სტატუსის მქონე კოოპერატივების, გამყოფი ხაზის მიმდებარე სოფლებისა და მაღალმთიანი დასახლებების შემთხვევაში ღირებულების 80%, (დადგენილია თითოეულ ნერგზე თანადაფინანსების მაქსიმალური მოცულობა) წვეთოვანი სარწყავი სისტემის ღირებულების 50%, ხოლო სასოფლო-სამეურნეო სტატუსის მქონე კოოპერატივების, გამყოფი ხაზის მიმდებარე სოფლებისა და მაღალმთიანი დასახლებების შემთხვევაში ღირებულების 60%, (1 ჰა-ზე წვეთოვანი სარწყავი სისტემის მოსაწყობად განსაზღვრულია არაუმეტეს 2,500 ლარის ოდენობის თანადაფინანსება).

სახელმწიფო პროგრამაში „დანერგე მომავალი“ ბენეფიციარს შესაძლებლობა აქვს მონაწილეობა მიიღოს რამდენჯერმე, თუმცა, ჯამურად მიღებული დაფინანსების ოდენობა არ უნდა აღემატებოდეს 250,000 ლარს, ხოლო ჯამურად გაშენებული ბაღის ფართობი, არ უნდა აღემატებოდეს 50 ჰექტარს.

პროგრამის ბალების კომპონენტის ფარგლებში, დაფინანსდება ერთი ბენეფიციარის მიერ მინიმუმ 0.5 ჰა მრავალწლიანი კულტურის ბაღის გაშენება.

თანადაფინანსების მოცულობა 1 ჰა-ზე არ უნდა აღემატებოდეს 10,000 ლარს. ლურჯი მოცვის კულტურაზე 1 ჰა-ზე დაფინანსების მაქსიმალური ლიმიტი შეადგენს 15,000 ლარს.

ბაღების კომპონენტის ფარგლებში, პირველ რიგში, დაფინანსდება შესასყიდი ნერგების ღირებულების 70 % ან 80 %, ხოლო თანხის დარჩენილი სხვაობიდან - წვეთოვანი სარწყავი სისტემა.

კულტურები, ფართობები და ინვესტიციები

ცხიდი # 33: გაშენებული და გაშენების პროცესში ახლებული კულტურები და ინვესტიციები (2015-2019 წ.წ.)

კულტურა	ფართობი (ჰა)	სრული ინვესტიცია (ლარი)	სახელმწიფო თანადაფინანსება (ლარი)	სახელმწიფო თანადაფინანსების წილი ჯამურ ინვესტიციაში (%)
კაკალი	2,809	23,052,179	13,641,155	59
ნუში	1,412	10,638,522	5,552,262	52
ვამლი	1,023	16,408,924	8,449,076	51
თხილი	627	2,318,669	1,213,016	52
ლურჯი მოცვი	474	12,339,467	6,807,243	55
ზეთის ხილი	468	4,069,303	2,414,056	59
ჟოლო	318	5,217,719	3,038,109	58
ქლიავი	311	3,138,160	1,562,762	50
სხვა	1,034	9,715,412	5,165,909	53
ჯამი	8,476	86,898,356	47,843,589	55

1 ლარი სახელმწიფო გრანტის ინვესტირებით მოზიდულია 0.82 ლარი ინვესტიცია. 2015 წლიდან 2019 წლის 31 დეკემბრის პერიოდში სულ გაშენებულია ან გაშენების პროცესშია 8,476 ჰა ფართობის 1,305 ბაღი.

ცხიდი #34: გაშენებული და გაშენების პროცესში ახლები კუდგუხები და ინვესტიციები (2019 წ.)

კულტურა	ფართობი (ჰა)	სრული ინვესტიცია (ლარი)	სახელმწიფო თანადაფინანსება (ლარი)	სახელმწიფო თანადაფინანსების წილი ჯამურ ინვესტიციაში (%)
ნუში	519	4,516,832	2,285,852	51
კაკალი	501	4,374,337	2,585,756	59
ლურჯი მოცვი	182	5,028,749	2,680,113	53
ჟოლო	172	2,885,040	1,704,898	59
ზეთის ხილი	167	1,701,962	928,720	55
ფისტა	147	670,350	539,320	80
ვაშლი	111	1,943,730	1,032,910	53
ტყემალი	65	335,619	196,032	58
სხვა	235	2,914,215	1,399,964	48
ჯამი	2,099	24,370,834	13,353,566	55

რეგიონები და ფართობები

ცხიდი # 35: გაშენებული და გაშენების პროცესში ახლები ფართობები რეგიონების მიხედვით (2015-2019 წ.წ.)

რეგიონი	2015-2019 წ.წ. - ფართობი (ჰა)	აქედან: 2019 წ. - ფართობი (ჰა)
აჭარა	44	10
გურია	196	42
იმერეთი	497	170
კახეთი	3,380	891
მცხეთა-მთიანეთი	120	13
რაჭა-ლეჩხუმი	21	3
სამეგრელო	648	161
სამცხე-ჯავახეთი	25	0
ქვემო ქართლი	1,449	469
შიდა ქართლი	2,096	341
სულ	8,476	2,099

მოსავალი და შემოსავლები

ცხიდი # 36: გაშენებული კუდგუხების საპროგნოზო მოსავალი და ფეხმეხთა საპროგნოზო შემოსავლები წლების მიხედვით

წელი	2020	2021	2022	2023	2024	2025
მოსავალი (ტონა)	16,139	28,468	42,338	57,597	68,708	74,385
შემოსავალი (მლნ. ლარი)	20,505,543	41,534,827	69,224,305	105,013,765	134,060,181	151,425,550

ერთი ლარი სახელმწიფო თანადაფინანსება ქმნის (ბაღების სრული მოსავლიანობის დაწყებიდან) ყოველწლიურად 1.55 კგ. აგროპროდუქციას და ფერმერებს უჩენს ყოველწლიურად 3.17 ლარ შემოსავალს.

ცხიდი # 37: პიოგამა „დანეხე მომავალი“ - გაშენებული კულტურების საპროგრამო მოსავალი (ტონა) წლების მიხედვით

კულტურა / წელი	2020	2021	2022	2023	2024	2025
კურკოვანი	962	2,116	4,526	7,388	10,541	12,850
თესლოვანი	13,697	22,037	29,318	35,644	38,581	38,765
სუბტროპიკული	297	604	989	1,511	1,902	2,223
კაკლოვანი	930	2,426	4,954	8,301	11,779	13,571
კენკროვანი	252	1,287	2,551	4,753	5,905	6,977
სულ	16,139	28,468	42,338	57,597	68,708	74,385

ცხიდი # 38: პიოგამა „დანეხე მომავალი“ - ფეხმეხთა საპროგრამო შემოსავლები (მღნ. დახი წელიწადში) კულტურების და წლების მიხედვით

კულტურა / წელი	2020	2021	2022	2023	2024	2025
კურკოვანი	1,353,489	3,013,077	6,438,084	10,446,476	14,938,308	18,186,492
თესლოვანი	13,746,844	22,136,631	29,532,712	35,981,323	39,037,296	39,309,767
სუბტროპიკული	288,330	579,755	940,744	1,420,943	1,776,656	2,066,130
კაკლოვანი	4,074,055	10,536,861	21,885,620	37,115,614	53,304,234	62,154,798
კენკროვანი	1,042,824	5,268,503	10,427,147	20,049,410	25,003,687	29,708,363
სულ	20,505,543	41,534,827	69,224,305	105,013,765	134,060,181	151,425,550

სანერგე მეურნეობების კომპონენტი

სანერგე მეურნეობის კომპონენტში ფინანსდება: სანერგე მეურნეობის შექმნის ღირებულების 70%, არაუმეტეს 500,000 ლარისა.

2015 წლიდან 2019 წლის 31 დეკემბრამდე პერიოდში სულ შექმნილია წლიურად 100,000 ნერგის წარმადობის 2 სანერგე მეურნეობა ვანის და სენაკის მუნიციპალიტეტებში.

კენკროვანების კულტურების დაფინანსების ქვეკომპონენტი

კენკროვანი კულტურების დაფინანსების ქვეკომპონენტი ითვალისწინებს კენკროვანი კულტურის (ლურჯი მოცვი, უოლო, მაცვალი) ბალის გაშენებისათვის საჭირო ნერგების, წვეთოვანი სარწყავი სისტემის შექმნა/მონტაჟის და სხვა საჭირო მასალების ღირებულების 100%-ით დაფინანსებას 0.15 ჰა-დან 0.5ჰა-მდე სასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მიწის ფართობზე.

კულტურები, ფართობები და ინვესტიციები

ცხიდი # 39: გაშენებული და გაშენების პიოგამაში ახსებული კულტურები და ინვესტიციები (2019 წ.)

კულტურა	ფართობი (ჰა)	სრული ინვესტიცია (ლარი)	სახელმწიფო თანადაფინანსება (ლარი)	სახელმწიფო თანადაფინანსების წილი ჯამურ ინვესტიციაში (%)
ლურჯი მოცვი	50.90	2,120,945	2,120,945	100
ლურჯი მოცვი, მაცვალი, უოლო	0.40	10,060	10,060	100
მაცვალი	3.31	68,502	68,502	100
უოლო	11.57	285,693	285,693	100
უოლო, მაცვალი	2.26	50,688	50,688	100
ჯამი	68.4	2,535,888	2,535,888	100

რეგიონები და ფართობები

ცხილი # 40: გაშენებული და გაშენების პროცესში ახსებული ფართობები რეგიონების მიხედვით (2019 წ.)

რეგიონი	ფართობი (ჰა)
გურია	15.95
იმერეთი	26.34
მცხეთა-მთიანეთი	7.79
სამეგრელო	17.61
შიდა ქართლი	0.75
სულ	68.4

პროგრამა „აგროდაზღვევა“

პროგრამის „აგროდაზღვევა“ მიზანი აგროსექტორში სადაზღვევო ბაზრის განვითარება, სასოფლო-სამეურნეო საქმიანობის ხელშეწყობა, სასოფლო-სამეურნეო საქმიანობით დაკავებული პირებისთვის შემოსავლის შენარჩუნება და რისკების შემცირებაა. პროგრამა ხორციელდება 2014 წლიდან.

პროგრამის „აგროდაზღვევა“ ფარგლებში, ფერმერებს შესაძლებლობა აქვთ დააზღვიონ მოსავალი სეტყვის, წყალდიდობის, ქარიშხლის და საშემოდგომო ყინვისაგან.

პროგრამის ფარგლებში, შესაძლებელია დაიზღვეს არაუმეტეს 5 ჰა მიწის ნაკვეთი, გარდა მარცვლეული კულტურებისა, სადაც მიწის მაქსიმალური ფართობი 30 ჰა-ს შეადგენს. სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივების შემთხვევაში, სადაზღვევო პრემიის მაქსიმალური ოდენობა 50,000 ლარია, ხოლო დასაზღვევი მიწის ნაკვეთის ფართობი შეუზღუდავია.

ფერმერს, რომელიც პროგრამის ფარგლებში შეიძენს დაზღვევას, დაუფინანსდება მისი ღირებულების:

50 % - ვაზის დაზღვევის შემთხვევაში

70 % - ყველა სხვა კულტურის დაზღვევის შემთხვევაში

სადაზღვევო პრემიები, პოლისები და დაზღვეული ფართობები

ცხილი # 41: პროგრამა „აგროდაზღვევა“ - პოლისების ჩაბეჭდვები, სადაზღვევო პრემიები და დაზღვეული ფართობების სიდიდეები წლების მიხედვით

წელი	პოლისების რაოდენობა	ჯამური სადაზღვევო პრემია (ლარი)	დაზღვეული ფართობი, ჰა
2014	21,056	12,586,739	18,723
2015	7,634	3,444,300	4,944
2016	18,795	11,981,874	15,472
2017	21,394	11,649,283	20,718
2018	12,574	7,135,833	11,557
2019	16,473	9,583,048	13,852
სულ	97,926	56,381,077	85,265

მონაცემები რეგიონების მიხედვით

ცხილი # 42: პიოგამა „აგხოდვლევა“ - პოლისების ხაოფენობები, სადაზღვევო პიემიები და დაზღვეული ფაიხობების და ანაზღაუხებები ხეგიონების მიხედვით (2014-2019 წ.წ.)

რეგიონი	პოლისების რაოდენობა	სადაზღვევო პრემია (ლარი)	სახელმწიფოს მიერ გადახდილი პრემიის წილი (ლარი)	ფართობი (ჰა)	ანაზღაურებული ზარალი (ლარი)
აჭარა	23,186	5,368,997	4,040,759	7,637	6,447,736
გურია	8,845	1,760,586	1,558,444	3,119	501,375
თბილისი	9	1,144	855	2	0
იმერეთი	6,169	447,040	271,778	2,020	14,037
კახეთი	35,822	30,074,567	20,254,756	44,226	19,353,339
მცხეთა-მთიანეთი	261	152,736	123,926	317	13,691
რაჭა-ლეჩხუმი და ქვემო სვანეთი	391	71,513	41,451	156	14,772
სამეგრელო-ზემო სვანეთი	8,130	2,107,737	1,578,160	6,038	1,113,479
სამცხე-ჯავახეთი	4,043	4,259,666	2,916,517	4,906	2,035,276
ქვემო ქართლი	2,598	1,844,858	1,406,481	8,120	2,084,428
შიდა ქართლი	8,476	10,292,233	7,507,541	8,722	6,673,886
სულ	97,926	56,381,077	39,700,667	85,265	38,252,017

ცხილი # 43: პიოგამა „აგხოდვლევა“ - პოლისების ხაოფენობები, სადაზღვევო პიემიები და დაზღვეული ფაიხობების და ანაზღაუხებები ხეგიონების მიხედვით (2019 წ.)

რეგიონი	პოლისების რაოდენობა	სადაზღვევო პრემია (ლარი)	სახელმწიფოს მიერ გადახდილი პრემიის წილი (ლარი)	ფართობი (ჰა)	ანაზღაურებული ზარალი (ლარი)
აჭარა	858	261,093	181,997	258	3,802
გურია	208	31,481	21,894	87	121
თბილისი	2	214	150	-	-
იმერეთი	1,993	152,312	90,491	571	310
კახეთი	8,464	5,765,876	3,208,095	8,308	2,044,084
მცხეთა-მთიანეთი	61	8,219	5,584	24	1,400
რაჭა-ლეჩხუმი და ქვემო სვანეთი	156	24,689	12,600	45	894
სამეგრელო-ზემო სვანეთი	1,337	205,898	143,675	696	45,835
სამცხე-ჯავახეთი	613	522,707	365,749	569	142,233
ქვემო ქართლი	785	340,142	230,759	1,483	117,515
შიდა ქართლი	1,998	2,270,418	1,585,209	1,811	553,444
სულ	16,473	9,583,048	5,846,204	13,852	2,909,637

სადაზღვევო პრემიების სტრუქტურა

ცხილი # 44: პიოგამა „აგოდზღვევა“ - სადაზღვევო პრემიების სიდიდეები და სტრუქტურა წლების მიხედვით

წელი	ჯამური სადაზღვევო პრემია (ლარი)	დამზღვევის მიერ გადახდილი პრემიის წილი (ლარი)	სახელმწიფოს მიერ გადახდილი პრემიის წილი (ლარი)	სახელმწიფოს მიერ გადახდილი პრემიის წილი ჯამურ პრემიაში (%)
2014	12,586,739	779,693	11,800,629	93.8
2015	3,444,300	1,442,672	1,948,980	56.6
2016	11,981,874	3,677,059	8,223,721	68.6
2017	11,649,283	4,238,293	7,406,244	63.6
2018	7,135,833	2,657,198	4,474,889	62.7
2019	9,583,048	3,730,594	5,846,204	61.0
სულ	56,381,077	16,525,509	39,700,667	70.4

ზარალები და ანაზღაურებები

ცხილი # 45: სადაზღვევო ანაზღაურებები წლების მიხედვით (2014-2019 წ.წ.)

წელი	დაზარალებული ბენეფიციარების რაოდენობა	დაზიანებული მიწის ნაკვეთის ფართობი (ჰა)	ანაზღაურებული ზარალი (ლარი)
2014	6,395	10,210	11,296,414
2015	4,483	2,561	2,904,487
2016	6,399	6,061	6,211,368
2017	5,663	9,659	9,284,934
2018	1,619	4,849	5,645,178
2019	2,518	14,696	2,909,637
სულ	19,041	48,036	38,252,017

ცხილი # 46: საქართველოში აგოდზღვევის სახეობაში მიღებული პრემიები და გაცემული ანაზღაურებები: 2010-2012 წლების მონაცემთა შედარება სახელმწიფო პიოგამის „აგოდზღვევა“ განხორციელების დაწყების შემდეგ პერიოდთან

წელი	ჯამური სადაზღვევო პრემია (ლარი)	ანაზღაურებული ზიანი (ლარი)
2010	76,933	84,805
2011	84,626	93,286
2012	93,089	956,353
2013	182,556	56,727
2014	12,586,739	11,296,414
2015	3,444,300	2,904,487
2016	11,981,874	6,211,368
2017	11,649,283	9,284,934
2018	7,135,833	5,645,178
2019	9,583,048	2,909,637

ეფექტიანობა

ცხილი # 47: პროგრამა "აგროდაზღვევა" - სადაზღვევო ანაზღაურებების სტრუქტურა წლების მიხედვით (2014-2019 წ.წ.)

წელი	ანაზღაურებული ზიანი (ლარი)	ანაზღაურებული ზიანი / სააგენტოს მიერ გადახდილი პრემია (%)	ანაზღაურებული ზარალი / ჯამური პრემია (%)
2014	11,296,414	95.7	89.7
2015	2,904,487	149.0	84.3
2016	6,211,368	75.5	51.8
2017	9,284,934	125.4	79.7
2018	5,645,178	126.2	79.1
2019	2,909,637	49.8	30.4
სულ	38,252,017	96.4	67.8

პროგრამაში სახელმწიფო დაფინანსების ეფექტიანობა მაღალია - სახელმწიფოს მიერ გადახდილ 100 ლარ სადაზღვევო პრემიის თანადაფინანსებაზე მოდის 96.4 ლარი სადაზღვევო ანაზღაურება. ასევე, სახელმწიფომ წვლილი შეიტანა სადაზღვევო ინდუსტრიის განვითარებაში (შემოსავალი, ცოდნა, გამოცდილება, სპეციალისტების ჩამოყალიბება...). სახელმწიფომ კერძო სექტორს ეფექტურად გადასცა აგროდაზღვევის ადმინისტრირების ფუნქცია (სახელმწიფოს მიერ ადმინისტრირების შემთხვევაში სათანადო ხარჯები მნიშვნელოვნად მეტი იქნებოდა) - სადაზღვევო კომპანიებს ანაზღაურების სახით გაცემული აქვთ მიღებული პრემიის 68 %, რაც სადაზღვევო პრაქტიკისთვის ზომიერი მაჩვენებელია (დარჩენილი ნაწილი მოიცავს აგენტთა ანაზღაურებებს, ადმინისტრირების ხარჯებს და სადაზღვევო კომპანიების მოგებას).

სასოფლო-სამეურნეო ტექნიკის თანადაფინანსების პროგრამა

სასოფლო-სამეურნეო ტექნიკის თანადაფინანსების სახელმწიფო პროგრამა ითვალისწინებს შემდეგი სასოფლო-სამეურნეო ტექნიკის თანადაფინანსებას:

ნებისმიერი ტიპის მოსავლის ამღები ტექნიკა, როგორც თვითმავალი, ასევე მისაბმელი;

სასოფლო-სამეურნეო ტრაქტორები;

სასოფლო-სამეურნეო მისაბმელები (იმპლემენტი) და მოტობლოკი).

სააგენტოს თანადაფინანსების მოცულობა ერთ ბენეფიციარზე შეადგენს შესასყიდი სასოფლო-სამეურნეო ტექნიკის ღირებულების არაუმეტეს 50%-ს, მაგრამ არაუმეტეს 150,000 ლარისა.

შესასყიდი სასოფლო-სამეურნეო ტექნიკა უნდა იყოს ახალი (ექსპლუატაციაში არ მყოფი), კერძოდ, უნდა აკმაყოფილებდეს შემდეგ 2 პირობას:

სასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების ტექნიკა წარმოებული უნდა იყოს შესყიდვამდე არაუმეტეს 2 კალენდარული წლით ადრე;

სასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების ტექნიკის შესყიდვის მომენტში უნდა მოქმედებდეს სასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების ტექნიკაზე საგარანტიო პირობები.

პროგრამის ბენეფიციარი უნდა იყოს საქართველოს მოქალაქე ფიზიკური პირი ან ინდივიდუალური მენარმე ან კანონის შესაბამისად რეგისტრირებული კომერციული იურიდიული პირი (მათ შორის, სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივი), რომელშიც სახელმწიფო არ ფლობს წილს/პაის/აქციას.

მიზნობრიობა, ინვესტიციები და სახელმწიფო თანადაფინანსება

ცხიდი # 48: სასოფლო-სამეურნეო ტექნიკის თანადაფინანსების პროგრამა - პროექტების ხაოდელობა და ინვესტიციები მიზნობრიობის მიხედვით (2019 წ.)

კომპონენტი	პროექტების რაოდენობა	სახელმწიფო თანადაფინანსების სიდიდე (ლარი)	ინვესტიციების სიდიდე (ლარი)
მოსავლის ამღები	13	1,855,454	4,226,414
სხვა	89	4,822,217	10,080,628
სულ	102	6,677,671	14,307,042

1 ლარი სახელმწიფო გრანტის ინვესტირებით მოზიდულია 0.82 ლარი ინვესტიცია.

ცხიდი # 49: სასოფლო-სამეურნეო ტექნიკის თანადაფინანსების პროგრამა - პროექტების ხაოდელობა და ინვესტიციები ჰევიონების მიხედვით (2019 წ.)

რეგიონი	პროექტების რაოდენობა	სახელმწიფო თანადაფინანსების სიდიდე (ლარი)	ინვესტიციების სიდიდე (ლარი)
გურია	1	19,540	39,080
იმერეთი	1	42,965	85,930
კახეთი	74	4,955,113	10,709,040
მცხეთა მთიანეთი	3	229,840	541,350
რაჭა ლეჩხუმი	2	96,563	193,125
სამეგრელო	2	27,075	54,150
ქვემო ქართლი	6	612,514	1,288,171
შიდა ქართლი	13	694,061	1,396,195
სულ	102	6,677,671	14,307,042

სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივების განვითარების ხელშეწყობის პროგრამები

ბიზნესზე ორიენტირებული ფერმერული გაერთიანებების, სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივების მხარდაჭერის მიზნით არაერთი სახელმწიფო პროგრამა ხორციელდება.

2019 წელს გამოცხადდა რეგისტრაცია სხვადასხვა დარგის სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივების ხელშეწყობის პროგრამებში, რომელიც მოიცავს როგორც პირველადი, ასევე გადამამუშავებელი წარმოების და სურსათის უვნებლობის საერთაშორისო სისტემის დანერგვასა და წარმოებული პროდუქტის პოპულარიზებაში ფინანსური მხარდაჭერას.

„მაღალმთიან რეგიონებში სახელმწიფო საკუთრებაში არსებული სათიბ-საძოვრების რაციონალური გამოყენების“ სახელმწიფო პროგრამის ფარგლებში 2019 წლისათვის, პროგრამაში მონაწილე 38 კოოპერატივიდან, 23 სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივს 25 წლიანი იჯარის უფლებით გადაეცა ჯამურად 7,649 ჰა სათიბ-საძოვარი. აღნიშნულ 23 სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივს 90%-იანი თანადაფინანსებით გადაეცათ ტრაქტორები და მისაბმელები ტექნიკა. დარჩენილი 15 კოოპერატივისათვის, მიმდინარეობს სათიბ-საძოვრებისა და ტექნიკის გადაცემისათვის პროგრამით დადგენილი პროცედურები.

„მეფუტკრეობის სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივების მხარდაჭერის“ სახელმწიფო პროგრამის მიზანია სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივების საფუტკრე მეურნეობების

მატერიალურ-ტექნიკური ბაზის გაუმჯობესება და წარმოებული თაფლისა და მეფუტკრეობის სხვა პროდუქტების ხარისხისა და რაოდენობის ზრდა. სახელმწიფო პროგრამაში მონაწილეს თანადაფინანსებით, გრანტის სახით ღირებულების 30%-ად სხვადასხვა სახის სკები გადაეცემა. პროგრამაში გამოცხადებული რეგისტრაციის შედეგად დარეგისტრირდა 7 განაცხადი.

„რძის მწარმოებელი სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივების მხარდაჭერის“ სახელმწიფო პროგრამის მიზანია საქართველოში რძისა და რძის ნაწარმის წარმოების ხელშეწყობა. პროგრამის ფარგლებში მაღალმთიან დასახლებაში რეგისტრირებულ სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივებს გადაეცემათ რძის გადამამუშავებელი მანქანა-დანადგარების შესასყიდად 95%-იანი თანადაფინანსება, არაუმეტეს 150,000 ლარისა, ხოლო საქართველოს დანარჩენ ტერიტორიაზე 90%-იანი თანადაფინანსება, არაუმეტეს 150,000 ლარისა. პროგრამაში გამოცხადებული რეგისტრაციის შედეგად დარეგისტრირდა 3 განაცხადი.

„მევენახეობის სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივების ხელშეწყობის“ სახელმწიფო პროგრამის მიზანია ქვეყანაში წარმოებული ყურძნის, მათ შორის, სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივების მიერ წარმოებული ყურძნის გადამამუშავების ხელშეწყობა; სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივების ფარგლებში, თანამედროვე ტექნოლოგიებით აღჭურვილი ყურძნის მიღება-გადამამუშავებელი საწარმოების შექმნა; სააგენტოს თანადაფინანსება მოიცავს არანაკლებ 100 ტონა ყურძნის გადამამუშავებისათვის საჭირო მანქანა-დანადგარების შესყიდვის არაუმეტეს 90%-იან თანადაფინანსებას, არაუმეტეს 500,000 ლარისა, ხოლო მაღალმთიან დასახლებებში 95%-იანი თანადაფინანსება არაუმეტეს 500,000 ლარისა პროგრამაში გამოცხადებული რეგისტრაციის შედეგად დარეგისტრირდა 8 განაცხადი.

„სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივებში საერთაშორისო სტანდარტების დანერგვისა და ბრენდირების სახელმწიფო პრიგრამა“ ითვალისწინებს კოოპერატივების მიერ პროდუქციის წარმოების პროცესის საერთაშორისო სტანდარტებთან შესაბამისობაში მოყვანის და მათი პოპულარიზაციის ხელშეწყობას. საფრთხის ანალიზისა და კრიტიკული საკონტროლო წერტილების სისტემის დანერგვის შემთხვევაში მომსახურების ღირებულების არანაკლებ 10%-ს დაფარავს ბენეფიციარი, არაუმეტეს 90%-ს კი – სააგენტო, მაგრამ არაუმეტეს 13,500 ლარისა. ბრენდირების კომპონენტში მონაწილეობისას სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივს შეუძლია, მოითხოვოს წარმოებული პროდუქტის ბრენდირებისათვის/საბოლოო სასაქონლო სახის მისაცემად საჭირო აღჭურვილობის შეძენაში თანადაფინანსება. აღჭურვილობის ღირებულების არანაკლებ 30%-ს დაფარავს ბენეფიციარი და არაუმეტეს 70%-ს კი – სააგენტო, მაგრამ არაუმეტეს 10,000 ლარისა. პროგრამაში გამოცხადებული რეგისტრაციის შედეგად დარეგისტრირდა 4 განაცხადი.

სასოფლო-სამეურნეო ექსტენსიის მომსახურების განვვა

აქტივობის მიზანი: ფერმერებისათვის და აგრარულ სფეროში დასაქმებული სოფლად მცხოვრები მოსახლეობისათვის სასოფლო-სამეურნეო კულტურების მოვლა-მოყვანის, მიღებული მოსავლის შენახვისა და გადამამუშავების ახალი ტექნოლოგიების და ინოვაციების დანერგვა, ცოდნის დონის ამაღლება და გამოცდილების გაზიარება, სააგენტოს მიერ განხორციელებული და მიმდინარე პროექტების პოპულარიზაცია.

განხორციელებული ღონისძიებები

2019 წელს საქართველოს 6 რეგიონის და აჭარის ა/რ-ის, 33 მუნიციპალიტეტის 144 სოფელში განხორციელდა მობილური ექსტენცია. სულ დარგობრივი მიმართულებით კონსულტაცია გაენია 1,700 სოფლად მცხოვრებ პირს. პროექტი განხორციელდა სსიპ სოფლის მეურნეობის სამეცნიერო კვლევით ცენტრთან ერთად.

2019 წელს 9 რეგიონული სამსახურისა და 54 საინფორმაციო საკონსულტაციო სამსახურის მიერ 81,470 დაინტერესებულ პირზე გაიცა 48,863 კონსულტაცია (კონსულტაცია ერთდროულად შეიძლება გაეწიოს რამდენიმე დაინტერესებულ პირს). ადგილობრივ მოსახლეობასთან საინფორმაციო შეხვედრების ფარგლებში მთელი საქართველოს მასშტაბით დაფარულია 2,600-მდე სოფელი.

კონსულტაციების განწევა ხორციელდებოდა როგორც დარგობრივი მიმართულებით, ასევე ფერმერებს ეძლეოდათ სრული ინფორმაცია სააგენტოს მიმდინარე პროექტების შესახებ.

კონსულტაციების განწევის ფორმები:

- ოფისში კონსულტაციების განწევა (იურიდიული, ფიზიკური პირები)
- სატელეფონო საუბრები, SMS შეტყობინება
- დაინტერესებული პირების (ფერმერი) ნაკვეთში გასვლა
- სოფლებში ფერმერებთან ჯგუფური შეხვედრები
- შეხვედრები იუსტიციის სამინისტროს საზოგადოებრივ ცენტრებში
- ელექტრონული ფოსტა და სოციალური ქსელები

უწინააღმდეგარეობა/უწინააღმდეგარეობა რეგისტრაციის პროექტი

აქტივობის მიზანი: საქართველოს მასშტაბით სასოფლო-სამეურნეო საქმიანობით დაკავებული ყველა პირის (გარდა იმ პირებისა, რომლებიც სასოფლო-სამეურნეო საქმიანობას ეწევიან მხოლოდ საქართველოში რეგისტრირებული იურიდიული პირ(ებ) ის დაკვეთით ან/და გაფორმებული შრომითი ხელშეკრულების საფუძველზე) აღრიცხვა, რაც შესაძლებლობას მისცემს სახელმწიფოს ფლობდეს ინფორმაციას, რომელიც გამოყენებული იქნება სამიზნე ჯგუფების სწორი შერჩევისათვის და მათთვის სხვადასხვა მასტიმულირებელი პროექტების/პროგრამების საჭიროებისამებრ დაგეგმვისა და განხორციელებისთვის.

განხორციელებული ღონისძიებები

2019 წელს მიმდინარეობდა ახალი ფერმერების/ფერმერული მეურნეობების დარეგისტრირება და 2018 წელს დარეგისტრირებული ფერმერების/ფერმერული მეურნეობების მონაცემების გადამოწმება. 2019 წელს განხორციელდა ქმედებები, რომლებიც მიმართული იყო ფერმათა/ფერმერთა რეგისტრაციისათვის საჭირო ელექტრონული სისტემის დახვეწისათვის, რათა ეს სისტემა უფრო დინამიური და ინტერაქტიური გამხდარიყო. ამ ქმედებების ფარგლებში დაინერგა კომპანია „აბაკოს“ „პროცესების და კონტროლის მართვის“ ელექტრონული მოდული.

2019 წელს, აქტივობის ფარგლებში განხორციელებული ღონისძიებების შედეგად მიღებულ იქნა შემდეგი შედეგები: 2019 წელს „ფერმათა/ფერმერთა რეგისტრაციის პროექტის“ ფარგლებში დარეგისტრირდა 15,541 ფერმერი/ფერმერული მეურნეობა.

სულ პროექტის დაწყებიდან პროექტის ფარგლებში დარეგისტრირებული ფერმერების/ფერმერული მეურნეობების რაოდენობამ შეადგინა 122,861 ერთეული.

ტექნიკური დახმარება

საერთაშორისო სტანდარტების დანერგვა

პროექტის ბენეფიციარები: გადამამუშავებელი და შემნახველი საწარმოების თანადაფინანსების პროექტის ფარგლებში გადამამუშავებელი საწარმოების მოწყობის მიზნობრიობით დაფინანსებული ყველა ბენეფიციარი ვალდებულია ISO-22000 ან HACCP საერთაშორისო სტანდარტი დანერგოს.

პროექტის ძირითადი პირობები: სტანდარტის დანერგვის 30 %-ს აფინანსებს სახელმწიფო, ხოლო 70 % ბენეფიციარის წილია.

ჯამურად 2016-2019 წლებში ბენეფიციარებთან საერთაშორისო სტანდარტების დანერგვაზე 23 ხელშეკრულებაა გაფორმებული: ISO 22000-ის სერტიფიკატი 19-მა საწარმომ მიიღო, HACCP-ის სერტიფიკატი - 2-მა საწარმომ. 2019 წელს გაფორმდა 2 ხელშეკრულება (ყველა ISO 22000:2005).

სავალდებულო ტრენინგები პროექტისთვის “დანერგე მომავალი“

ტექნიკური დახმარების ფარგლებში 2017-2019 წლებში პროექტისთვის “დანერგე მომავალი“ 608 ბენეფიციარი გადამზადდა. აქედან, 2019 წელს ტრენინგი ჩაუტარდა 178 ბენეფიციარს.

მენეჯმენტის ტრენინგები

“ერთიანი აგროკრედიტის“ ფარგლებში დაფინანსებული ბენეფიციარებისთვის ჩატარებული სწავლების შედეგად 2018 წელს ზოგად მენეჯმენტში 44, ხოლო ფინანსურ მენეჯმენტში 32 ბენეფიციარი გადამზადდა.

სოფლისა და სოფლის მეურნეობის განვითარების სააგენტოს საინფორმაციო რეკონსტრუქცია

ცხელ ხაზზე (1501) შემოსული ზაჩები წლების მიხედვით

წელი	რაოდენობა
2013	63,396
2014	31,394
2015	35,895
2016	47,031
2017	29,490
2018	49,581
2019	82,622
სულ	339,409

შენიშვნა: ცხელი ხაზი 2013 წლიდან 2016 წლამდე ემსახურებოდა მხოლოდ ა(ა)იპ „სოფლის მეურნეობის პროექტების მართვის სააგენტოს“, 2016 წლიდან 2019 წლამდე ემსახურებოდა მხოლოდ სოფლის მეურნეობის სამინისტროს და მასში შემავალ უწყებებს, ხოლო 2019 წლიდან გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს და მასში შემავალ უწყებებს.

ონლაინ ჩეთში შემოსული შეკითხვები წლების მიხედვით

წელი	რაოდენობა
2014	42
2015	615
2016	2,906
2017	4,343
2018	5,649
2019	5,801
სულ	19,356

შენიშვნა: ონლაინ ჩეთი 2014 წლიდან 2016 წლამდე ემსახურებოდა მხოლოდ ა(ა)იპ „სოფლის მეურნეობის პროექტების მართვის სააგენტოს“, 2016 წლიდან 2020 წლამდე ემსახურებოდა მხოლოდ სოფლის მეურნეობის სამინისტროს და მასში შემავალ უწყებებს, ხოლო 2020 წლიდან დაემატა გარემოს ზედამხედველობის დეპარტამენტი.

2020 წელს განსახორციელებელი პრობლემები/პროექტები

იმერეთის აგროზონა

მიზნები:

დასავლეთ საქართველოს ტრადიციული საექსპორტო დარგის, კერძოდ სასათბურე სექტორის (მწვანეხაზის და სასათბურე ბოსტნეულის) საექსპორტო პოტენციალის მაქსიმალური გამოყენების სტიმულირება და შედეგად საექსპორტო შემოსავლების ზრდა;

ტრადიციული საექსპორტო დარგებისათვის ახალ ბაზრებზე წვდომის ხელშეწყობა და შედეგად საექსპორტო ბაზრების დივერსიფიკაცია;

ქვეყნის მასშტაბით სასათბურე სექტორის მოდერნიზაციისა და ცოდნის გაზიარების ნიმუშის შექმნა;

ქუთაისის ლოგისტიკურ ცენტრად ჩამოყალიბების წინაპირობების შექმნა.

ამოცანები:

სურსათის უვნებლობის სტანდარტების მქონე, საერთაშორისო ვაჭრობისათვის აუცილებელი, კრიტიკული რაოდენობის პირველადი საწარმოების შემჭიდროვებულ ვადებში შექმნის სტიმულირება;

მოსავლის შემდგომი დამუშავების თანამედროვე საწარმოს შექმნის სტიმულირება;

აგრო ზონის გამართული ფუნქციონირებისათვის ყველა აუცილებელი ინფრასტრუქტურის შექმნა.

სოფლის განვითარების პროგრამა

სოფლის განვითარებისთვის მნიშვნელოვანია სოფლად ახალი სამუშაო ადგილების შექმნისთვის შესაბამისი პირობების უზრუნველყოფა, მენარმეობის განვითარების ხელშეწყობა, ეკონომიკური დივერსიფიკაცია, სოფლის მეურნეობის განვითარებისკენ მიმართული მიზნობრივი ღონისძიებები და სექტორში ინვესტიციების მოზიდვა ამ მიზნით ევროკავშირის (EU) „სოფლისა და სოფლის მეურნეობის განვითარების ევროპის სამეზობლო პროგრამის“ (ENPARD) დაფინანსებით და გაეროს განვითარების პროგრამის

(UNDP) მხარდაჭერით ააიპ „სოფლის და სოფლის მეურნეობის განვითარების სააგენტო“ (ARDA) განახორციელებს „სოფლის განვითარების პროგრამას“.

პროგრამის მიზნებია

სოფლად არასასოფლო-სამეურნეო სამეწარმეო საქმიანობის განვითარების ხელშეწყობა, რაც თავის მხრივ ხელს შეუწყობს მუნიციპალიტეტის ეკონომიკური განვითარების სტიმულირებას, სოციალურ-ეკონომიკური მდგომარეობის გაუმჯობესებას, ეკონომიკურ დივერსიფიკაციას და ახალი სამუშაო ადგილების შექმნას.

გარემოს დაცვისა და კლიმატის ცვლილებებთან დაკავშირებული გამოწვევების დაძლევა და ბუნებრივი რესურსების ეფექტიანად გამოყენება.

მერძვეობის დარგის მოდერნიზაციისა და ბაზარზე წვდომის პროგრამა

პროგრამის მიზანი:

პროგრამის მიზანია სოფლად ეკონომიკის განვითარება და სიღარიბის შემცირება, კონკურენტუნარიანი, დივერსიფიცირებული და მდგრადი მერძვეობის დარგის ჩამოყალიბების ხელშეწყობის გზით;

პროგრამის ამოცანა:

პროგრამის ამოცანას წარმოადგენს რძის მცირე მწარმოებლების მდგრადობის და მოქნილობის ხელშეწყობა, ასევე იმ ბუნებრივი რესურსების მართვის გაუმჯობესება, რომელზეც ისინი არიან დამოკიდებულნი.

ბენეფიციარების ტექნიკური დახმარების პროგრამა

პროგრამა ითვალისწინებს:

სურსათის უვნებლობის მართვის საერთაშორისო სისტემების და სტანდარტების დანერგვის მიმართულებით ფინანსური მხარდაჭერას.

ბრენდირებისა და შეფუთვის დიზაინის შექმნის მიმართულებით ფინანსური მხარდაჭერას.

სააგენტოს პროექტების/პროგრამების ბენეფიციარებისთვის უცხოელი აგროკონსულტანტების/აგროსაკონსულტაციო კომპანიების/ექსპერტების გრძელვადიანი დაქირავებას.

სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივების ფინანსურ მხარდაჭერას საწარმოთა მართვის და პროცესების გაუმჯობესების უზრუნველსაყოფად.

პროგრამის მიზანი:

სააგენტოს პროგრამებით/პროექტებით გათვალისწინებული დარგების გაძლიერება და ამ დარგების ღირებულებათა ჯაჭვში არსებული ხარვეზების აღმოფხვრა.

პროგრამის ამოცანა:

სააგენტოს პროგრამების/პროექტების ბენეფიციარების მიერ წარმოებული პროდუქციის ხარისხის, სურსათის უვნებლობის, მიკვლევადობის და კონკურენტუნარიანობის ზრდა თანადაფინანსების გზით.

ღვინის ეროვნული სააგენტო

სსიპ ღვინის ეროვნული სააგენტოს საქმიანობის ძირითადი მიმართულება მევენახეობა-მეღვინეობის დარგის განვითარების ხელშეწყობაა. აღნიშნული მიზნის მისაღწევად, ღვინის ეროვნული სააგენტო ახორციელებს შემდეგ პროგრამებს:

- ქართული ღვინის პოპულარიზაციის ხელშეწყობის ღონისძიებები;
- რთველის ხელშეწყობის ღონისძიებები;
- მევენახეობის განვითარების ღონისძიებები;
- ქართული ვაზის კულტურის კვლევა და პოპულარიზაცია;
- ღვინის ლაბორატორიული კვლევა.

ღვინის ეროვნული სააგენტო

2019 წლის შედეგები მიუთითებს, რომ სახელმწიფოს მხრიდან უკანასკნელ წლებში გატაცებული სწოხი დახვობივი პოლიტიკის შედეგად, მეღვინეობის ინდუსტრია მნიშვნელოვნად განვითარდა და ქვეყნის ეკონომიკის განვითარებაში დიდ როლს თამაშობს.

ღვინისა და სხვა ადვოკატიანი სასმელების ექსპორტის ზრდის პაჩადეღუხად იზიგება ღვინის მაჩნების ხაოღენობა, ვენახების ფაჩთობები და შესაბამისად ინდუსტრიულად გადამუშავებული ყუხდნის მოცუღობა, ჩაც საბოღოო ჭამში მეღვინეობის დაჩგში დასაქმებული ადამიანების შემოსავლებს ზიღის.

ხაოღენობასთან მიმაჩთებაში, მეგი პხოცენგუღობით იზიგება ღვინის ჰეადიზებით მიღებული შემოსავლები. ეს მიანიშნებს, რომ მსოფღიოს ბაზრებზე იზიგება ქაჩთული ღვინის საექსპორტო ფასი. ამას განაპიჩობებს ქაჩთული ღვინის გაუმჯობესებული ხაჩისხი, ჩაზეც ეჩთხმად აღნიშნავენ ღვინის საეჩთაშოჩისო ექსპეჩტები და პხოფესიონაღები ჩაც მიანიშნებს, რომ ქაჩთული ღვინო თანდათან იკავებს აღიღს პეემიუმ სეგმენტში.

▶▶ ქართული ღვინის კოკუღარიჩასია

2019 წელს ქართული ღვინო 20-ზე მეტ საერთაშორისო გამოფენასა და 200-მდე დეგუსტატიკაზე იყო წარმოდგენილი მსოფღიოს სხვადასხვა ქვეყანაში, მათ შორის, ამერიკის შეერთებულ შტატებში, იაპონიაში, ჩინეთში, სამხრეთ კორეაში, საფრანგეთსა და ევროპის ქვეყნებში. კერძო სექტორთან შეთანხმებულ სტრატეგიულ ბაზრებზე გაგრძელდა აქტივობები ქართული ღვინის ცნობადობის გაზრდისა და ამ ბაზრებზე დამკვიდრების მიზნით. ღვინის ეროვნული სააგენტოს კონტრაქტორი ორგანიზაციები წლის განმავღობაში სტრატეგიულ ბაზრებზე სხვადასხვა მარკეტინგულ ღონისძიებას ახორციელებდნენ. ქართული ღვინის სტრატეგიული ბაზრებია: აშშ, დიდი ბრიტანეთი, ჩინეთი, პოლონეთი და იაპონია, სადაც ექსპორტი და ქართული ღვინის ცნობადობა წლიდან წლამდე იზრდება.

საანგარიშო წლის მარკეტინგული ღონისძიებებიდან განსაკუთრებით აღსანიშნავია იაპონიის დედაქალაქ ტოკიოში განხორციელებული პროექტი „საქართველო ღვინის სამშობლო“, რომელიც 10 მარტიდან 6 მაისამდე საგამოფენო ცენტრში „Terrada Warehouse“ მიმდინარეობდა და ათასობით იაპონელ დამთვაღიერებელს უმასპინძლა. პროექტის ფარგლებში მოწყობილი გამოფენა აერთიანებდა უნიკალურ არქეოლოგიურ ექსპონატებს, რომელიც ქართული ღვინის კულტურის უნიკალურობას თანამედროვე ტექნოლოგიებით წარმოაჩენდა.

პროექტი მსოფღიოში უმსხვილესი კომპანიის Sony music communication და კომპანია TOPPAN-ის პარტნიორობით განხორციელდა. გამოფენა მოიცავდა ქართული ღვინის პრეზენტაციკა-დეგუსტაციებსა და სემინარებს, რომლებსაც სხვადასხვა დროს უძღვებოდნენ იაპონიაში ღვინის მაგისტრი კენიჩი ოჰაში, ასევე ბრიტანელი ღვინის მწერალი ენდრიუ ჭეფორდი, ცნობილი იაპონელი სატელევიზიო წამყვანი ჰიტოში ქუსანო, მწერალი ზურაბ ქარუმიძე, ქართველი სუმოისტები ტოჩინოშინი (ლევან გორგაძე) და გაგამარუ (თეიმურაზ ჭულელი) და სხვა.

2019 წელს ღვინის ეროვნული სააგენტოს მხარდაჭერით, ქართული ღვინის კომპანიები და მცირე მარნები მონაწილეობდნენ შემდეგ გამოფენებსა და ფესტივალებში:

- კვების პროდუქტებისა და სასმელების საერთაშორისო გამოფენა „Foodex Japan 2019“, (იაპონია, ტოკიო, 5-8 მარტი);
- ბუნებრივი ღვინოების საერთაშორისო გამოფენა „RAW Wine“ (დიდი ბრიტანეთი, ლონდონი, 10-11 მარტი);
- ღვინისა და ალკოჰოლიანი სასმელების საერთაშორისო გამოფენა „ProWein-2019“ (გერმანია, დიუსელდორფი, 17-19 მარტი);
- ღვინისა და საკვების საერთაშორისო გამოფენა „The China Food & Drinks Fair“ (ჩინეთი, ჩენგდუ, 21-23 მარტი);
- საერთაშორისო გამოფენა „Wine and Gourmet Japan 2019“ (იაპონია, ტოკიო, 17-19 აპრილი);
- ბუნებრივი ღვინის საერთაშორისო ფესტივალი „ZERO COMPROMISE“ (საქართველო, თბილისი, 10 მაისი);
- „ახალი ღვინის ფესტივალი“ (საქართველო, თბილისი, 11 მაისი);
- ღვინის საერთაშორისო გამოფენა „VinExpo Bordeaux-2019“ (საფრანგეთი, ბორდო, 13-16 მაისი);
- ბუნებრივი ღვინის გამოფენა „London Wine Fair 2019“ (დიდი ბრიტანეთი, ლონდონი, 20-22 მაისი);
- გამოფენა „Women in Wine Expo 2019“ (ნიდერლანდები და ბელგია, 23-24 მაისი);
- ღვინისა და ალკოჰოლური სასმელების მე-11 საერთაშორისო გამოფენა „WinExpo Georgia-2019“ (საქართველო, თბილისი, 13-15 ივნისი);
- ღვინისა და ალკოჰოლური სასმელების საერთაშორისო გამოფენა „Seoul International Wines and Spirits Expo 2019, (სამხრეთ კორეა, სეული, 20-22 ივნისი);
- გასტრონომიული გამოფენა „San Sebastián Gastronomika 2019“ (ესპანეთი, სან-სებასტიანი, 6-9 ოქტომბერი);
- „ღვინობისთვე-2019“-ის ფარგლებში 5-12 ოქტომბერს ღვინის ფესტივალები თბილისში, თელავში, მარნეულსა და გურჯაანში გაიმართა;
- ბუნებრივი ღვინოების საერთაშორისო გამოფენები „RAW Wine“ აშშ, ნიუ-იორკი (27-28 ოქტომბერი) და ლოს-ანჯელესი (3-4 ნოემბერი);
- „ქართული ღვინის ფორუმი“ (აშშ, ბოსტონი, 27-29 ოქტომბერი);
- საერთაშორისო გამოფენა „Ferment“ (პოლონეთი, ვარშავა, 27-28 ოქტომბერი);
- საერთაშორისო გამოფენა „Stockholm Food and Wine 2019“ (შვედეთი, სტოკჰოლმი, 8-10 ნოემბერი);
- ღვინისა და ალკოჰოლური სასმელების საერთაშორისო გამოფენა „Prowine China-2019“ (ჩინეთი, შანხაი, 12-14 ნოემბერი);
- ღვინისა და გასტრონომიის ყოველწლიური ფესტივალი „Salon Savim Automne“ (საფრანგეთი, მარსელი, 15-19 ნოემბერი);
- ბუნებრივი ღვინოების საერთაშორისო გამოფენა „RAW WINE“ (გერმანია, ბერლინი, 1-2 დეკემბერი);

ქართული ღვინის კულტურის წარმატებად შეიძლება ჩაითვალოს ფილმის „საქართველო ღვინის სამშობლო“ წარმატება მარსელის კინემატოგრაფიის ფესტივალზე. სამეცნიერო მხატვრულ-დოკუმენტურმა ფილმმა „საქართველო ღვინის სამშობლო“ საფრანგეთის ქალაქ მარსელში გამართულ ფოტოგრაფიისა და კინემატოგრაფიის ფესტივალზე „Oenovideo“ - ფესტივალის პარტნიორთა მიერ დაწესებული მეცნიერებისა და კულტურის სპეციალური პრიზი მიიღო. ფილმი „საქართველო ღვინის სამშობლო“ იმ საერთაშორისო სამეცნიერო კვლევას ეძღვნება, რომლითაც მეცნიერულად დასაბუთდა, რომ სწორედ საქართველოა ღვინის სამშობლო. სამეცნიერო-მხატვრულ-დოკუმენტური ფილმი გადაღებულია ღვინის ეროვნული სააგენტოს და საქართველოს ინტელექტუალური საკუთრების სააგენტოს „საქპატენტის“ მხარდაჭერით.

ქართული ღვინის პოპულარიზაციის მიზნით მნიშვნელოვანი იყო ასევე ღვინის ეროვნული სააგენტოს მხარდაჭერით გამართული შემდეგი ღონისძიებები:

- 21-22 ივნისს ქვევრის ღვინის მესამე საერთაშორისო კონკურსი გაიმართა. ასოციაცია „ქართული ღვინო“-ს, გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს და ღვინის ეროვნული სააგენტოს ორგანიზებით კონკურსი საქართველოში უკვე მესამედ ჩატარდა;
- ღვინის პროფესიონალები ჩინეთიდან და ჰონგ-კონგიდან, ღვინის ეროვნული სააგენტოს კონტრაქტორი კომპანია „Meiburg Wine Media“-ის დირექტორის, ღვინის მაგისტრ დებრა მეიბურგის ხელმძღვანელობით, საქართველოს ივნისში ეწვივნენ;
- ივნისში ღვინის ეროვნული სააგენტოს კონტრაქტორი მარკეტინგული კომპანია Red Bridge-ის ხელმძღვანელი, ღვინის მაგისტრი კენიჩი ოჰაში საქართველოში იაპონელი ღვინის იმპორტიორებისა და სომელიეების ჯგუფთან ერთად იმყოფებოდა;
- ივლისის თვეში ქართული ღვინის წარდგენა ნიუ-იორკში, ჩიკაგოსა და ბოსტონში გაიმართა. პრეზენტაცია, დეგუსტაციებთან ერთად, ქართული ღვინის კულტურისა და თანამედროვე ღვინის ინდუსტრიის შესახებ სემინარს მოიცავდა. ღონისძიებებს ამერიკელი ტოპ-სომელიე ტეილორ პარსონსი (Taylor Parsons) უძღვებოდა;
- სექტემბერში იაპონიაში მიმდინარე რაგბის მსოფლიო ჩემპიონატის ფარგლებში, ქალაქ ტოკიოში მდებარე სავაჭრო ცენტრში „Marunochi Building“ ქართული ღვინის პრეზენტაცია და დეგუსტაცია გაიმართა. ქართული ღვინის წარდგენა ოსაკაში მიმდინარე მატჩის დროსაც მოეწყო;
- სექტემბერში საქართველოს ბრიტანელი ღვინის პროფესიონალების 11-კაციანი ჯგუფი ეწვია, რომლის შემადგენლობაში სომელიეები, ღვინის იმპორტიორები და მედიის წარმომადგენლები იყვნენ. ვიზიტი ღვინის ეროვნული სააგენტოს კონტრაქტორი კომპანიის Swirl Wine Group-ის ორგანიზებით განხორციელდა;
- ოქტომბერში, ამერიკელი ღვინის პროფესიონალები ქართულ ღვინოს საქართველოს სხვადასხვა კუთხეში გაეცნენ. ღვინის პროფესიონალების ჯგუფს ღვინის ეროვნული სააგენტოს კონტრაქტორი მარკეტინგული კომპანია „მარქ ენერჯის“ დირექტორი ჯული პეტერსონი ხელმძღვანელობდა.
- დეკემბერში პოლონეთში, საშობაო ბაზრობებზე, ღვინის ეროვნული სააგენტოს კონტრაქტორი მარკეტინგული კომპანია „ვინისფერას“ ორგანიზებით, ქართული ღვინის წარდგენა კამპანიის - „შეიცანი საქართველო“ ფარგლებში გაიმართა;

- ამერიკელმა ღვინის მაგისტრმა, ღვინის ეროვნული სააგენტოს კონტრაქტორი ამერიკული კომპანია „Tastingwork“-ის ხელმძღვანელმა, ლიზა გრანიკმა ქართული ღვინოზე წიგნი „The Wines of Georgia“ დაწერა;
 - „ქართული ღვინის აზიის ტური“, რომელიც ქართული ღვინის წარდგენას ჩინეთისა და აზიის სხვა ქვეყნების ქალაქებში ითვალისწინებდა, ღვინის ეროვნული სააგენტოს კონტრაქტორი კომპანია „Meiburg Wine Media“-ის ორგანიზებით გაიმართა;
 - ოქტომბერში დიდ ბრიტანეთში ლონდონში, ბრისტოლში და მანჩესტერში „ქართული ღვინის ფესტივალი“ გაიმართა, რომელიც მოიცავდა დეგუსტაციებს, მასტერკლასებს, პრეზენტაციებსა და სემინარებს ქართული ღვინის ისტორიისა და კულტურის შესახებ.
- აქტიური მარკეტინგული ღონისძიებები პირდაპირ აისახა ქართული ღვინის გაყიდვებზე.

» ექსპორტი

2019 წელს საქართველოდან მსოფლიოს 53 ქვეყანაში 94 მლნ-მდე ბოთლი (0,75 ლ) ღვინო იყო ექსპორტირებული, რაც 2018 წლის რაოდენობას 9%-ით აღემატება და დამოუკიდებელი საქართველოს ისტორიაში ყველაზე მაღალი მაჩვენებელია. ექსპორტირებული ღვინის ღირებულება 240 მლნ აშშ დოლარს აღწევს, რაც 2018 წლის ანალოგიურ მონაცემზე 17%-ით მეტია.

ექსპორტი გაიზარდა ქართული ღვინის სტრატეგიულ ბაზრებზე:

- პოლონეთი - 17% (4114972 ბოთლი)
- ჩინეთი - 2% (7089259 ბოთლი)
- აშშ - 48% (678148 ბოთლი)
- დიდი ბრიტანეთი - 60% (168307 ბოთლი)

ზრდა აღსანიშნავია ასევე შემდეგ ქვეყნებში:

- ლიეტუვა - 45% (708408 ბოთლი)
- გერმანია - 40% (671 453 ბოთლი)
- ბელარუსი - 74% (2787065 ბოთლი)
- ისრაელი - 80% (324700 ბოთლი)
- ესტონეთი - 20% (693248 ბოთლი)
- რუსეთი - 9% (58384540 ბოთლი)
- მოლდოვა - 8738% (625724 ბოთლი)
- ნიდერლანდები - 17% (96464 ბოთლი)
- ჩეხეთი - 34% (83136 ბოთლი)
- შვედეთი - 636% (92214 ბოთლი)
- ბულგარეთი - 30% (34734 ბოთლი)
- მონღოლეთი - 40% (297576 ბოთლი) და ა.შ.

2019 წელს სხვადასხვა მოცულობის ღვინის ექსპორტი 341-მა კომპანიამ განახორციელა.

მსოფლიოს 25 ქვეყანაში ექსპორტირებულია 31,6 მლნ ბოთლი (0,5 ლ) ბრენდი, რაც 58%-ით აღემატება 2018 წლის ანალოგიურ მაჩვენებელს. ბრენდის ექსპორტით მიღებულმა შემოსავალმა 68 მლნ აშშ დოლარი შეადგინა (ზრდა 67%). მსოფლიოს 28 ქვეყანაში ექსპორტირებულია 625 ათასი ბოთლი (0,5 ლ) ჭაჭა, ექსპორტის ზრდამ 48% შეადგინა. ჭაჭის ექსპორტით მიღებული შემოსავალი 1,7 მლნ აშშ დოლარს აღწევს (ზრდა 38%).

დაცული ადგილწარმოშობის ღვინოებიდან ყველაზე დიდი რაოდენობით ექსპორტირებულია „ქინძმარული“ – 17418683 ბოთლი, შემდეგ მოდის „მუკუზანი“ – 5160309 ბოთლი, „წინანდალი“ – 4407563 ბოთლი, „ახაშენი“ – 1577823 ბოთლი, „ხვანჭკარა“ – 1011887 ბოთლი, „ტვიში“ – 298509 ბოთლი და ა.შ.

მთლიანად ღვინის, ბრენდი, ჭაჭის, საბრენდე სპირტისა და ჩამოსასხმელი ბრენდის ექსპორტის შედეგად მიღებულია 345 მლნ აშშ დოლარი, რაც 15%-ით აღემატება 2018 წლის ანალოგიური პერიოდის მაჩვენებელს.

» რთველი-2019

ღვინის ეროვნული სააგენტოს საქმიანობის უმნიშვნელოვანეს მიმართულებას რთველის ორგანიზებულად ჩატარება წარმოადგენს. ამ მიზნით, ქალაქ თელავში რთველის საკოორდინაციო შტაბმა ფუნქციონირება 10 აგვისტოდან დაიწყო. რთველის დროს არსებობდა რამდენიმე ძირითადი გამოწვევა: ჭარბი მოსავალი, თეთრ ყურძენზე შემცირებული მოთხოვნა, საწარმოებში არსებული ღვინის მარაგები და რუსეთის ბაზარზე არასტაბილური მდგომარეობა. ამის მიუხედავად, კერძო სექტორისა და სახელმწიფოს მიერ აღებული სოციალური პასუხისმგებლობის საფუძველზე, სრულად მოხდა მოსავლის დაბინავება. შედეგად, გადამუშავდა ბოლო თითქმის 30 წლის რეკორდული მოსავალი - 271 ათასი ტონა ყურძენი, მათ შორის, კახეთის რეგიონში - 268 ათასი ტონა. აღნიშნული მაჩვენებელი თითქმის 10%-ით აღემატება 2018 წლის მონაცემს. სულ კახეთის რეგიონში გადამუშავდა 172 ათასი ტონა რქაწითელი, 82 ათასი ტონა საფერავი, 5,5 ათასი ტონა კახური მწვანე და 8,5 ათასი ტონა სხვა ჯიშები. ამბროლაურის მუნიციპალიტეტში გადამუშავდა 1863 ტონა ყურძენი. მათ შორის აღექსანდროული და მუჭურეთული - 1828 ტონა. საქართველოს დანარჩენ რეგიონებში - დაახლოებით 1130 ტონა. მთლიანად საქართველოს მასშტაბით, ყურძნის რეალიზაციის შედეგად მიღებულმა შემოსავალმა შეადგინა 300 მლნ ლარზე მეტი. ყურძნის გადამუშავების პროცესში ჩართული იყო 300-ზე მეტი ღვინის საწარმო.

»» ხაჩისის კონსოლი

საანგარიშო პერიოდში საექსპორტო პროდუქციის ინსპექტირება განხორციელდა 166 ღვინის კომპანიაში, საიდანაც აღებული იყო 750-მდე ალკოჰოლიანი სასმელის ნიმუში. აქედან სერტიფიკატის გაცემაზე 22 შემთხვევაში დაფიქსირდა უარი;

სახელმწიფო კონტროლი და სახელმწიფო ზედამხედველობა 36 ღვინის კომპანიაში განხორციელდა.

მთლიანობაში 12 თვის განმავლობაში შემოწმდა 202-მდე ღვინის მწარმოებელი, აკრედიტირებულ ლაბორატორიებში სხვადასხვა მაჩვენებელზე შემოწმდა 1800-მდე ალკოჰოლიანი სასმელის ნიმუში.

სსიპ სურსათის ეროვნული სააგენტოს მიერ მონიჭებული უფლებამოსილების დელეგირების ფარგლებში, შიდა ბაზარზე საქართველოს მთელ ტერიტორიაზე სხვადასხვა ობიექტებიდან აღებულ იყო 100-მდე მწარმის წარმოებული 300-მდე ღვინის ნიმუში, აქედან დარღვევები დაფიქსირდა 56 ნიმუშში.

ალკოჰოლური სასმელების ორგანოლექტიკური ტესტირების მიზნით, 232 დეგუსტაცია ჩატარდა. სულ წარმოდგენილი იყო 9231 ნიმუში, მათგან 731 შეფასდა უარყოფითად, დანარჩენი დადებითად.

საექსპორტო დოკუმენტაციის მისაღებად სერტიფიცირებაზე შემოვიდა სულ - 9822 განაცხადი. შემოსული განაცხადების საფუძველზე გაიცა სხვადასხვა დანიშნულების დოკუმენტაცია: VI-1 ფორმის სერტიფიკატი ევროგაერთიანების ქვეყნებისათვის - 5984 ცალი (განაცხადი - 1167), შესაბამისობის სერტიფიკატი - 8655 ცალი. სულ გაიცა 14639 სერტიფიკატი.

»» ვენახების კადასტრი

- 2019 წლის რთველის დროს, „ქინძმარაულის“, „ახაშენის“, „ყვარლის“ და „მუკუზნის“ მიკროზონებში, 3200 მევენახეს პირველად მიეცა შესაძლებლობა საფერავის ჯიშის ყურძენი კადასტრის ამონაწერის საფუძველზე ჩაებარებინა.
- ღვინის ეროვნულმა სააგენტომ 2019 წელს გააგრძელა ვენახების კადასტრის პროგრამის სამუშაოები, რომელიც წარმოაჩენს ვენახებისა და ღვინის რაოდენობრივ და ხარისხობრივ მდგომარეობას. სამუშაოები მოიცავდა ვენახების ფართობების აღრიცხვას, ორთოფოტოების გადაღებას, ვენახებისა და მევენახეთა რეგისტრაციას და პასპორტიზაციას, სპეციფიკური ზონების საზღვრების დაზუსტებას, მევენახეთა და მევენახეობა-მელვინეობის სექტორის სუბიექტების საანკეტო მონაცემების შეგროვებას და ა.შ. ვენახების საკადასტრო მონაცემთა ბაზაში (ABACO) განახლდა ინფორმაცია ყვარლისა და ნაწილობრივ გურჯაანის მუნიციპალიტეტებში არსებული ვენახების შესახებ. სატენდერო კონკურსის მიერ გამოვლენილმა კომპანია „რუკა მაპინგმა“ წარმოადგინა გურჯაანისა და სიღნაღის ვენახების შესახებ მონაცემები.

»» ქართული ჰაზის კულტურის კვლევა

- პროგრამის ფარგლებში საანგარიშო წელს ისრაელის ვეისმანის ინსტიტუტში განხორციელდა 11 არქეოლოგიური ნიმუშის C14 მეთოდით დათარიღება;
- მევენახეობა - მელვინეობასთან დაკავშირებული არქეოლოგიური მასალის

მოპოვებისა და შემდგომი შესწავლის მიზნით, ორგანიზება გაუკეთდა არქეოლოგიური გათხრებს მარნეულის რაიონში მდებარე „შულავერის კულტურის“ ნეოლითურ ნასახლარებზე სახელწოდებით „გადაჭრილი გორა“, „შულავერის გორა“ და „იმირის გორა“;

- 2019 წლის „შულავერის კულტურის“ არქეოლოგიური ძეგლების გათხრების დროს მოპოვებული მასალა შესწავლილი იყო ლაბორატორიული მეთოდებით;
- არქეობოტანიკურმა კვლევამ ვაზის ახალი წიპნების არსებობა ჯოხთინიხვის (გლდანის ტერიტორია) შუა საუკუნეების არქეოლოგიურ ძეგლზე და ქალაქ რუსთავის სხვადასხვა პერიოდის არქეოლოგიური გათხრების დროს მოპოვებულ ნიმუშებში გამოავლინა;
- მილანის უნივერსიტეტის მკვლევარ გაბრიელე კოლასთან თანამშრომლობით, გამოსაცემად მომზადდა წიგნი „საქართველოს კლიმატის ანალიზი მდგრადი მევენახეობისათვის“.

» დაინის განვითარებასთან დაკავშირებული სხვა საკანონმდებლო და აღმინისტრაციული საქმიანობა

გაფორმდა ურთიერთანამშრომლობის მემორანდუმები:

- ააიპ ქართული ღვინის მუზეუმთან, ქართული ღვინის პოპულარიზაციისა და ქართული კულტურის საერთაშორისო საზოგადოების წინაშე სათანადოდ წარმოჩენის საქმისათვის ხელშეწყობის უზრუნველსაყოფად;
- ააიპ აგროსერვისთან სოფლის მეურნეობის სფეროს განვითარების, აგრობიზნესის ეფექტურობისა და შემოსავლიანობის ზრდის, აგრეთვე აგრარულ სექტორში დასაქმებულთა ხელშეწყობის მიზნით, ააიპ აგროსერვისის მიერ შემუშავებული ვებ-პორტალისათვის დარგისათვის საჭირო ინფორმაციის მინოდების უზრუნველსაყოფად;
- საქართველოს ტექნიკურ უნივერსიტეტთან სტუდენტთა სტაჟირების ხელშეწყობის მიზნით.

დაცული ადგილწარმოშობის დასახელებებს „ბოლნისი“ დაემატა

საქართველოს ადგილწარმოშობის დასახელებების რეესტრში ღვინო „ბოლნისი“ დარეგისტრირდა. ამ დრომდე საქართველოში დარეგისტრირებული იყო ქართული ღვინის ადგილწარმოშობის 19 დასახელება: ხვანჭკარა, მუკუზანი, წინანდალი, ახაშენი, გურჯაანი, ქინძმარაული, მანავი, კახეთი, ნაფარეული, თელიანი, ატენი, სვირი, ვაზისუბანი, კარდენახი, ტიბაანი, ტვიში, ყვარელი, კოტეხი და ხაშმის საფერავი.

აღნიშნული გადანყვეტილება მიუთითებს ქართული ვაზის ჯიშებისა და მათგან წარმოებული ღვინოების დიდ პოტენციალზე, რაც განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია ქართული ღვინის პოპულარიზაციისა და საქესპორტო პოტენციალის ზრდის კუთხით.

სანოფდომ-სამეურნეო კომპანიათა და ბანკოთა დაზარალების სააგენტო

სასოფლო-სამეურნეო
კოოპერატივების
განვითარების სააგენტო

სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივების განვითარების სააგენტო

საქართველოს მასშტაბით სულ (31.12.2019) რეგისტრირებულია 1044 სასოფლო-სამეურნეო სტატუსის მქონე კოოპერატივი.

სასოფლო-სამეურნეო სტატუსის მქონე კოოპერატივები რეგიონების მიხედვით:

კახეთი - 126;
ქვემო ქართლი-101;
მცხეთა-მთიანეთი-54;
შიდა ქართლი-77;
სამეგრელო - ზემო სვანეთი- 102;
გურია- 40;
აჭარა-75;
სამცხე-ჯავახეთი-198;
იმერეთი-121;
რაჭა-ლეჩხუმი-89;
თბილისი-61.

„მაღალმთიან რეგიონებში სახელმწიფო საკუთრებაში არსებული სათიბ-საძოვრების რაციონალური გამოყენების“ სახელმწიფო პროგრამის ფარგლებში დუშეთის მუნიციპალიტეტის სოფელ შუაფხოში რძის გადამამუშავებელი საწარმოს მშენებლობა დასრულდა და რძის გადამამუშავებისათვის შესაბამისი დანადგარებით აღიჭურვა. საწარმო, რომელიც უზრუნველყოფს თანამედროვე ტექნოლოგიებით მაღალი ხარისხის რძის პროდუქტების წარმოებას კონკურსის წესით შერჩულ სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივს სახელმწიფოს მხრიდან 75%-იანი თანადაფინანსებით გადაეცემა, 25% -ის გადახდას კოოპერატივი 8 წლის განმავლობაში უზრუნველყოფს.

„მეფეტკრეობის სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივების ერთიანი საწარმოო უზრუნველყოფის“ სახელმწიფო პროგრამის ფარგლებში გორის მუნიციპალიტეტის სოფელ ბერბუკში თაფლის გადამამუშავებელი კოოპერატიული საწარმოს მშენებლობა და შესაბამისი დანადგარებით აღიჭურვა დასრულდა. საწარმო კონკურსის წესით შერჩულ სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივს სახელმწიფოს მხრიდან 70% თანადაფინანსებით გადაეცემა, გადახდას კოოპერატივი უზრუნველყოფს 8 წლის განმავლობაში.

საწარმოში შესაძლებელი იქნება დღეში არანაკლებ ორი ტონა თაფლის მიღება, გამუშავება, დასაწყობება და სხვადასხვა მოცულობით ჩამოსხმა, საწარმოში ასევე მოხდება ფიჭის დამზადება.

მეფუტკრეებს სახელმწიფო პროგრამაში ჩართვის შედეგად შესაძლებლობა მიეცემათ თაფლის კოოპერაციულ საწარმოში გადაამუშაონ თაფლი და ერთიანი ბრენდის ქვეშ მოახდინონ რეალიზება როგორც ადგილობრივ, ასევე საერთაშორისო ბაზარზე.

„სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივის შესახებ“ საქართველოს კანონში ცვლილებებით მოწესრიგდა სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივების საქმიანობასთან დაკავშირებული ორგანიზაციული და სამართლებრივი საკითხები.

2017-2019 წლებში, სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივების განვითარების სააგენტოს მიერ განხორციელებული სახელმწიფო პროგრამების ფარგლებში, დაფინანსდა 139 ახალი სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივი, მათ შორის „მეფუტკრეობის სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივების მხარდაჭერის“ სახელმწიფო პროგრამით - 35 სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივი, რომელთაც თანადაფინანსებით გადაეცათ სკები და თაფლის გადამამუშავებელი აღჭურვილობა, „მევენახეობის სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივების ხელშეწყობის“ სახელმწიფო პროგრამით - 13, რომელთაც თანადაფინანსებით გადაეცათ ყურძნის მიმღებ-გადამამუშავებელი საწარმოო აღჭურვილობა. „მაღალმთიან რეგიონებში სახელმწიფო საკუთრებაში არსებული სათიბ-საძოვრების რაციონალურად გამოყენების“ სახელმწიფო პროგრამით - 34 სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივი, რომლის ფარგლებშიც კოოპერატივებს, მათი მხრიდან 10%-იანი თანამონაწილეობით საკუთრებაში გადაეცათ სასოფლო-სამეურნეო ტექნიკა და 25 წლიანი იჯარით სახელმწიფო საკუთრებაში არსებული სათიბ-საძოვრები. „რძის მწარმოებელი სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივების მხარდაჭერის“ სახელმწიფო პროგრამით - 11 სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივს გადაეცა რძის გადამამუშავებელი საწარმოო აღჭურვილობა. „სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივების მოტობლოკებითა და ხელის სათესებით უზრუნველყოფის“ პროგრამით 46 სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივმა მიიღო მოტობლოკები და ხელის სათესები. დაფინანსებული სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივების ჩამონათვალი ხელმისაწვდომია სოფლისა და სოფლის მეურნეობის განვითარების სააგენტოს ვებგვერდზე - www.arda.gov.ge

2017-2018 წლის ანგარიშში დაფიქსირებული სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივების რაოდენობის ცვლილება 147-დან 139-მდე განპირობებულია რამდენიმე ფაქტორით რაც მოიცავს კოოპერატივების მიერ სახელმწიფო პროგრამაში მონაწილეობაზე უარს და “სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივებში საერთაშორისო სტანდარტების დანერგვისა და ბრენდირების” სახელმწიფო პროგრამის დროებით შეჩერებას, რადგან განხორციელდა სსიპ სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივების განვითარების სააგენტოს რეორგანიზაცია.

საქართველოს მდინარეები

საქართველოს
მდინარეები
GEORGIAN
AMELIORATION

საქართველოს მელიორაცია

საქართველოს კლიმატური პირობებიდან გამომდინარე, მიწების მელიორაცია, სარწყავი და დამშრობი სისტემების მშენებლობა, ექსპლუატაცია და მართვა მნიშვნელოვან სფეროს წარმოადგენს, რომელმაც უნდა უზრუნველყოს ქვეყანაში ინტენსიური და ეფექტიანი სასოფლო-სამეურნეო წარმოებისთვის საჭირო პირობების შექმნა.

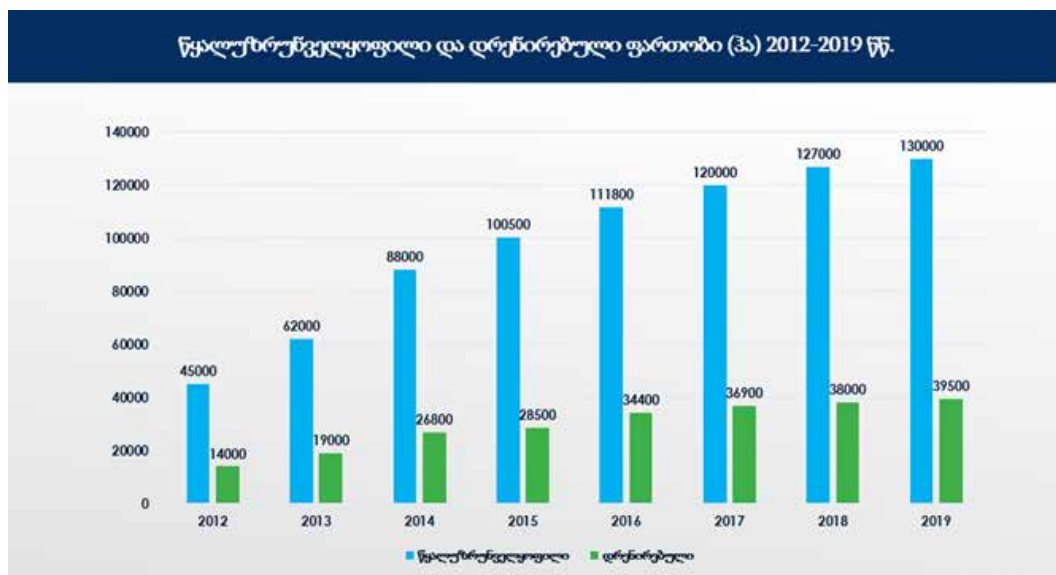
შპს „საქართველოს მელიორაცია“ სასოფლო-სამეურნეო სავარგულებისთვის ირიგაციისა და დრენაჟის სერვისების მიმწოდებელი კომპანიაა. კომპანიის სერვისებს შორისაა: ჰიდროელექტროსადგურებისთვის, სანარმოებისთვისა და ტბორებისთვის წყლის მიწოდება. ქვეყნის მასშტაბით კომპანია მომსახურებას ოცი სერვისცენტრის საშუალებით ახორციელებს. შპს „საქართველოს მელიორაცია“ მელიორირებული სასოფლო-სამეურნეო მიწების ფონდის გაზრდის მიზნით, ათწლეულების განმავლობაში მწყობრიდან გამოსული სამელიორაციო ინფრასტრუქტურის მასშტაბურ სარეაბილიტაციო სამუშაოებს ატარებს.

სამელიორაციო სისტემების მოწესრიგება მნიშვნელოვნად განავითარებს სოფლის მეურნეობის სექტორს. გაუმჯობესდება და გაიზრდება საშუალო საჰექტარო მოსავლიანობა. ამ კუთხით მნიშვნელოვანი წინსვლა და შედეგებია მიღწეული. ყოველწლიურად იზრდება მელიორირებული სავარგულების რაოდენობა, რამაც სოფლის მოსახლეობისთვის გააჩინა დამატებითი სტიმული დაბრუნებოდნენ მიწათმოქმედებას.

კომპანიის მიერ 2012-2019 წლებში განხორციელებული პროექტები:

- საქართველოს მასშტაბით, სამელიორაციო ინფრასტრუქტურის 289 სარეაბილიტაციო პროექტი განხორციელდა;
- რეაბილიტაცია ჩაუტარდა 2050 კმ საირიგაციო და 1096 კმ სადრენაჟე არხს, შეკეთდა 35 სათავე ნაგებობა და 25 სატუმბი სადგური;
- ინფრასტრუქტურის ტექნიკური საექსპლუატაციო პროგრამის განხორციელებისას, გაიწმინდა და მოწესრიგდა 12 370 კილომეტრზე მეტი სამელიორაციო არხი, შეკეთდა 12 943 ერთეული სხვადასხვა ტიპის ჰიდროტექნიკური ნაგებობა.

გატარებული ღონისძიებების შედეგად, ქვეყანაში წყალუზრუნველყოფილი მიწის ფართობი 45 ათასი ჰა-დან (2012 წ.) 130 ათას ჰა-მდე (2019 წ.), ხოლო დრენირებული სასოფლო-სამეურნეო მიწის ფართობი 14 ათასი ჰა-დან (2012 წ.) 39,5 ათას ჰექტარამდე გაიზარდა.

2019 წელს სარეაბილიტაციო პროგრამით დასრულდა სამელიორაციო ინფრასტრუქტურის 31 სარეაბილიტაციო პროექტი.

სარეაბილიტაციო პროგრამით გაინმინდა/მონესრიგდა 58 კმ საირიგაციო და 77 კმ სადრენაჟე არხი, შეკეთდა 2 სათავე ნაგებობა.

ექსპლუატაციის პროგრამით გაინმინდა და მონესრიგდა 1 860 კმ არხი და შეკეთდა 2700 ერთეული სხვადასხვა ტიპის ჰიდროტექნიკური ნაგებობა.

2019 წელს განხორციელებული პროექტები რეგიონების მიხედვით

რეგიონი	ობიექტების რაოდენობა	ფართობი (ჰა)			
		რეგულარული სარწყავი	წყალუზრუნველყოფის გაუმჯობესება	მიწების დაშრობა	ქარბი წყლის მოცილება
შიდა ქართლი	7	1,001	1,000	0	0
მცხეთა-მთიანეთი	2	0	0	0	0
სამცხე-ჯავახეთი	3	1,141	771	0	0
ქვემო ქართლი	4		3,200	0	0
კახეთი	6	634		0	0
იმერეთი	4	75	0	515	0
გურია	3	0	0	0	640
სამეგრელო-ზემო სვანეთი	2	0	0	964	0
ჯამი:	31	2,851	4,971	1,479	640

2019 წელს განხორციელებული მნიშვნელოვანი პროექტები

- ტირიფონის სარწყავი სისტემის მაგისტრალური არხის გ-3-2 გამანაწილებლის რეაბილიტაცია

რეგულარული სარწყავი ფართობი 2500 ჰექტარი

იმირასანის სარწყავი სისტემის სათავე ნაგებობისა და მაგისტრალური არხის რეაბილიტაცია

სარწყავი წყლის მიწოდების გაუმჯობესება 2600 ჰექტარი

ზემო ალაზნის სათავე ნაგებობის რეაბილიტაცია

ჭალა-ორღულის სარწყავი სისტემის სათავე ნაგებობისა და მაგისტრალური არხის რეაბილიტაცია

რეგულარული სარწყავი ფართობი 50 ჰექტარი

მდინარე აბაშის ნაპირსამაგრი სამუშაოები

2019 წელს, ექსპლუატაციაში შევიდა რეაბილიტირებული სატუმბი სადგურები, რომლის მეშვეობითაც სარწყავი წყალი მიეწოდა სიღნაღის, გურჯაანის, დედოფლისწყაროსა და ახალციხის მუნიციპალიტეტების ისეთ სოფლებს, სადაც 2-3 ათეული წელია სავარგულები არ მორწყულა.

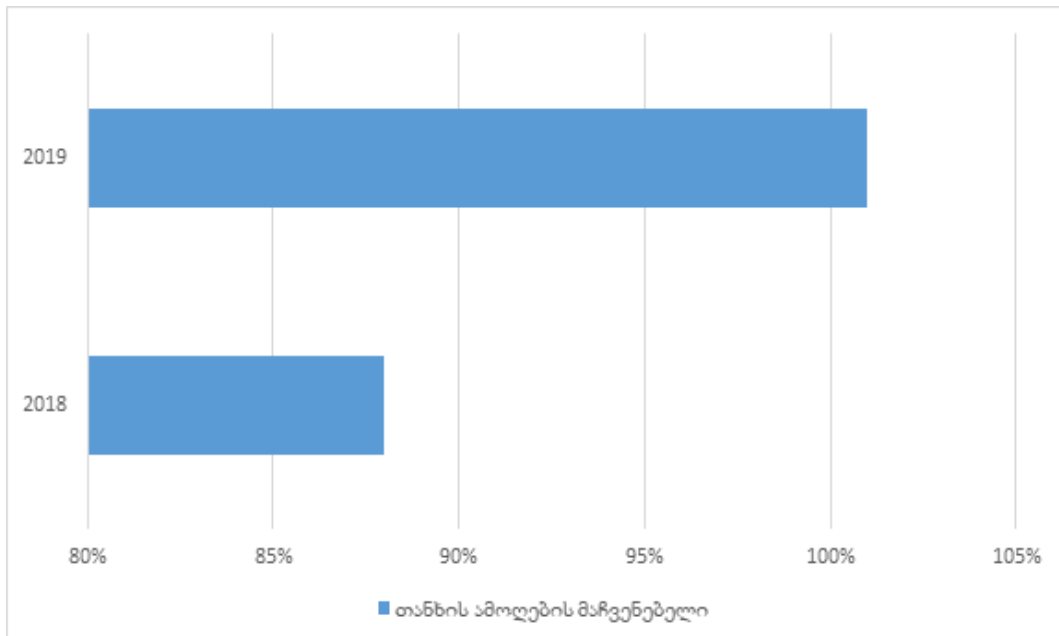

ყოველწლიურად იზრდება განეული მომსახურების მაჩვენებლები

დაკონტრაქტებული ფართობი	2018 ფაქტი	2019 გეგმა	2019 ფაქტი
ირიგაცია	47,233	56,000	57,055
ტბორი	1,723	2,700	2,133
დრენაჟი	3,551	3,700	4,336
სულ ჰექტარი	52,507	62,400	63,524

2019 წელს დაკონტრაქტებული ფართობების რაოდენობა წინა წელთან შედარებით 21%-ით გაიზარდა.

2019 წელს გაუმჯობესდა განუვლი მომსახურების ღირებულების ამოღების მაჩვენებელი

დებიტორული დავალიანების ამოღებისა და მომხმარებლებისთვის მიმდინარე წელს მომსახურების შეუფერხებლად განუვლის მიზნით, კომპანიაში შემუშავდა დავალიანების განწილვადების წესი.

ახალი ტექნოლოგიები

- 2019 წელს კომპანიამ შესაბამისი პროგრამული უზრუნველყოფით ჰიდრომეტრიული მოწყობილობა შექმნა, რომელიც ამჟამად რამოდენიმე სამელიორაციო ობიექტზე სატესტო რეჟიმში მუშაობს. მოწყობილობა რეალურ რეჟიმში ზომავს არხში არსებულ წყლის დონეს, ტემპერატურასა და სხვა პარამეტრებს. ეს კომპანიას საშუალებას აძლევს სრული მონიტორინგი განახორციელოს სამელიორაციო ინფრასტრუქტურის ობიექტებზე, როგორც უსაფრთხოების, აგრეთვე წყლის რესურსების ეფექტიანად მართვის თვალსაზრისით.
- მოხდება GIS საინფორმაციო სისტემისა და ბილინგის სრული ინტეგრირება, რაც ინტერაქტიული რუკების შექმნის საშუალებას მოგვცემს.

ტრენინგები და თანამშრომელთა კვალიფიკაციის ამაღლება

- მელიორატორებისა და წყალსარგებლობის სპეციალისტების კვალიფიკაციის ამაღლებისა და ეფექტურობის გაზრდის მიზნით, მსოფლიო ბანკთან და საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტის აკად. ც. მირცხულავას სახ. წყალთა მეურნეობის ინსტიტუტის წარმომადგენლებთან მჭიდრო თანამშრომლობით, მომზადდა და ჩატარდა ტრენინგი თანამშრომლისათვის. შემდეგ საკითხებზე:
 - სამელიორაციო სისტემების ექსპლუატაცია;
 - ნიადაგის რწყვის რეჟიმი;
 - ჰიდროსაგუშავოს მუშაობის ორგანიზაცია და მისი ელემენტების მართვა.

საქართველოს მელიორაცია სარეაბილიტაციო სამუშაოებს აწარმოებს სპეციალური ტექნიკის მეშვეობით, რომელიც დღეისთვის 208 ერთეულისგან შედგება.

2019 წელს კომპანია ლაგოდეხის, თელავის, გორის, ქარელისა და ქობულეთის მუნიციპალიტეტებში უხვი ნალექის შედეგად დაზიანებული ინფრასტრუქტურის განმედიტ სამუშაოებში აქტიურად მონაწილეობდა.

დონორი ორგანიზაციები და დაგეგმილი ღონისძიებები

- ქალაქ ფოთში გამავალი მდინარე რიონის „ქალაქის არხის“ რეაბილიტაცია. პროექტზე მუშაობა 2019 წელს დაიწყო და ამ ეტაპზე დეტალური საინჟინრო და სატენდერო დოკუმენტაცია ექსპერტიზას გადის.
- მიმდინარეობს მოლაპარაკებები დონორ ორგანიზაციებთან ზემო სამგორის სარწყავი სისტემისა და თედამის საირიგაციო დანიშნულების წყალსაცავის მშენებლობა/რეაბილიტაციის პროექტების დაფინანსების თაობაზე.
- 2019 წელს ძალაში შევიდა საქართველოს კანონი წყალმომხმარებელთა ორგანიზაციების (წმო) შესახებ.
- სრულდება მუშაობა სამი საპილოტე (ქვემო სამგორი, ზედა რუ და ტბისი-კუმისი) სარწყავი სისტემის შიდა გამანაწილებელი ქსელების დიზაინზე და სიონისა და ალგეთის წყალსაცავების კაშხლების უსაფრთხოების შეფასების ანგარიშსა და კაშხლების უსაფრთხოების ღონისძიებების დიზაინზე. შპს „საქართველოს მელიორაცია“ და მსოფლიო ბანკს შორის მიღწეული შეთანხმების თანახმად, „ირიგაციისა და მიწის ბაზრის განვითარების პროექტი“ დააფინანსებს შიდა გამანაწილებელი ქსელების სამშენებლო სამუშაოებს აღნიშნულ ობიექტებზე.
- შპს „საქართველოს მელიორაცია“ აქტიურად თანამშრომლობს „ირიგაციისა და დრენაჟის საერთაშორისო კომისიასთან“ (ICID). მინისტრის ბრძანებით, შეიქმნა „ირიგაციისა და დრენაჟის საქართველოს ეროვნული კომიტეტი“, რომელიც

შემდგომში ითანამშრომლებს კომისიასთან.

- სოფლის მეურნეობის განვითარების საერთაშორისო ფონდის (IFAD) მიერ დაფინანსებული „სოფლის მეურნეობის მოდერნიზაციის, ბაზარზე წვდომისა და რესურსების პროექტით“, 2019 წელს მიმდინარეობდა 6 სარეაბილიტაციო პროექტი შიდა ქართლში, ქვემო ქართლსა და კახეთში. პროექტები 2020 წელს დასრულდება. პროექტების ჯამური საკონტრაქტო ღირებულება 14,711,891ლარს შეადგენს.
- 2019 წლის ბოლოსთვის მიმდინარეობდა სამელიორაციო ინფრასტრუქტურის 33 გარდამავალი სარეაბილიტაციო პროექტი.

შედეგად:

- რეგულარულ სარწყავ ფართობში გადავა - 6 521 ჰექტარი სასოფლო-სამეურნეო სავარგული;
- სარწყავი წყლით მიწების უზრუნველყოფა გაუმჯობესდება 23 692 ჰექტარზე;
- მიწების დრენირება განხორციელდება 3 769 ჰექტარზე;
- ქარბი წყალი მოცილდება 9 540 ჰექტარზე.

ENPARD III-ის ვალდებულება				
	2016	2017	2018	2019
ჰიდრომელიორირებული ფართობი (ჰა) - შპს "საქართველოს მელიორაცია"		156,900	165,000	169,500
დანერგე მომავლის ფარგლებში გაშენებული/დაკონტრაქტებული მიწის ფართობი (ჰა) *		4,090	6,171	8,101
კონსოლიდირებული ჰიდრომელიორირებული და გასარწყავებული ფართობი (ჰა)	143,375**	160,990	171,171	177,601

* წარმოდგენილ ფართობებზე მოეწყო სარწყავი სისტემები

** ENPARD III-ის დოკუმენტში წარმოდგენილი საბაზისო ინდიკატორი

სურსათის ეროვნული სააგენტო

სურსათის ეროვნული სააგენტო ქვეყანაში სურსათის უვნებლობის, ვეტერინარიისა და მცენარეთა დაცვის სფეროებში სახელმწიფო კონტროლის განმახორციელებელი ერთადერთი ორგანოა, რომლის უმთავრესი ფუნქციაა ადამიანების სიცოცხლისა და ჯანმრთელობის დაცვაზე ზრუნვა უვნებელი სურსათის მიწოდების გზით.

სააგენტო საქმიანობას საქართველოს ყველა რეგიონში ახორციელებს.

ადგილობრივ მოსახლეობას საშუალება აქვს, ისარგებლოს იმ სერვისებით, რასაც მას სურსათის ეროვნული სააგენტო სთავაზობს სურსათის უვნებლობის, ვეტერინარული და ფიტოსანიტარული კეთილსაიმედოობის უზრუნველსაყოფად.

სურსათის უვნებლობა

სურსათის უვნებლობის სახელმწიფო კონტროლის მიზანია ადამიანის სიცოცხლის, ჯანმრთელობისა და მომხმარებელთა ინტერესების დაცვა, რაც რისკის საფუძველზე შემდეგი მექანიზმებით ხორციელდება: ინსპექტირება, ზედამხედველობა, მონიტორინგი, ნიმუშის აღება, დოკუმენტური შემოწმება.

სურსათის/ცხოველის საკვების უვნებლობის სახელმწიფო კონტროლის მიზნით, სააგენტო ინსპექტირებას ახორციელებს გაფრთხილების გარეშე, გეგმურად და არაგეგმურად.

სურსათის უვნებლობის სახელმწიფო კონტროლის 2019 წლის პროგრამიდან გამომდინარე, პრიორიტეტი მიენიჭა და რისკის დონის განსაზღვრის გარეშე განხორციელდა იმ ბიზნესოპერატორების გეგმური ინსპექტირება, რომლებიც წარმოადგენენ აგრარულ ბაზრებს, საბავშვო ბაღების კვების ბლოკებს, ახორციელებენ თხილისა და დაფნის ექსპორტს, ევროკავშირში თევზისა და თევზის პროდუქტების ექსპორტს, ცხოველის/ფრინველის დაკვლას ან/და ნედლი რძის თერმულ დამუშავებას.

გეგმური დოკუმენტური შემოწმებისას პრიორიტეტი მიენიჭა საბავშვო-ბაღების, სკოლების ბუფეტებისა და ხორცის სარეალიზაციო ობიექტების შემოწმებას.

გეგმური ინსპექტირება არის სახელმწიფო კონტროლის ერთ-ერთი მექანიზმი, რომლის დროსაც ბიზნესოპერატორებთან მოწმდება კანონმდებლობით დადგენილ მოთხოვნებთან შესაბამისობა სურსათის წარმოების, გადამამუშავებისა და დისტრიბუციის ეტაპებზე. გეგმური ინსპექტირება ხორციელდება რისკზე დაფუძნებული სახელმწიფო კონტროლის წლიური პროგრამის შესაბამისად.

2019 წელს ჩატარდა 6798 გეგმური ინსპექტირება, მათ შორის:

- 403 - სასაკლაოებში;
- 285 - ხორცისა და ხორცპროდუქტების საწარმო-სარეალიზაციო ობიექტებში;
- 182 - რძისა და რძის პროდუქტების საწარმოებში (მათ შორის ნაყინი - 21);
- 1452 - საზოგადოებრივი კვების ობიექტებში;
- 1759 - საბავშვო ბაგა-ბაღის კვების ბლოკებში (მ.შ. 200 კერძო ბაღი) და 160 - სკოლის ბუფეტებში;
- 49 - თევზისა და თევზის პროდუქტების საწარმოსა და სარეალიზაციო ობიექტებში;
- 77 - აგრარულ ბაზრებში;
- 61 - ნახევარფაბრიკატების საწარმოებში;
- 434 - პურფუნთუშეულის/ფქვილოვანი პროდუქციის საწარმოებსა და საკონდიტროებში;
- 61 - ალკოჰოლიანი და უალკოჰოლო სასმელების საწარმოებში;
- 1488 - მარკეტებში.
- 50 - თხილის გადამამუშავებელ საწარმოებში.

გარდა ამისა, გეგმური ინსპექტირება ჩატარდა თაფლის მწარმოებელ-რეალიზატორებთან, მცენარეული ცხიმის (ზეთი, მარგარინი), საკონსერვო წარმოებებში, კვერცხის, დაფასოებული სასმელი წყლის, სანელებლების, საკვებდანამატების, შაქრის, ჩიფსის, საკონსერვო, ჩაისა და ყავის საწარმოებში, სასმელ-სამეურნეო წყალმომარაგების ობიექტებზე, ხილ-ბოსტნეულის სარეალიზაციო, სადისტრიბუციო, საცალო და საბითუმო სავაჭრო ობიექტებში, წისქვილებში, სამაცივრე და სასაწყობე მეურნეობებში.

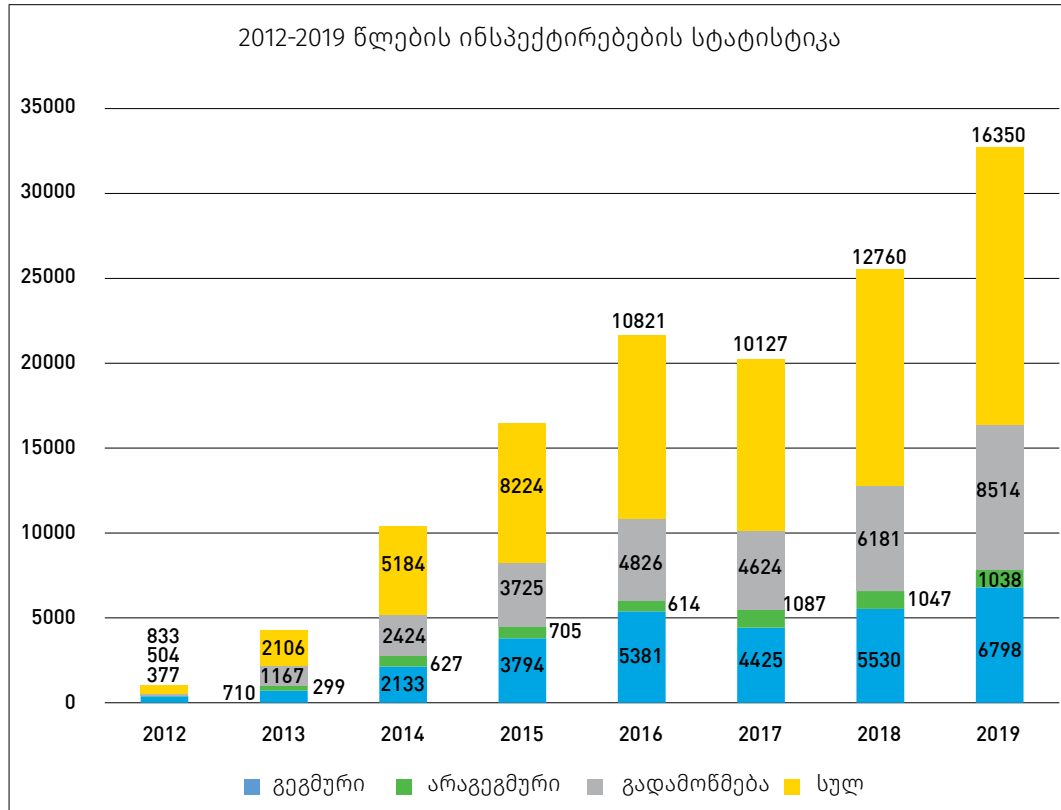
არაგეგმური ინსპექტირება არის წინასწარი დაგეგმვის გარეშე ჩატარებული სახელმწიფო კონტროლი, რომელიც ხორციელდება სახელმწიფო კონტროლის შედეგების, მათ შორის, სააგენტოს მიერ აღებული ნიმუშის ლაბორატორიული გამოკვლევის შედეგების

საფუძველზე. არაგვემური ინსპექტირების საფუძველი შესაძლოა გახდეს მოსახლეობის ან სხვადასხვა უწყების შეტყობინება და ა.შ.

2019 წელს ჩატარდა 820 არაგვემური ინსპექტირება, არაგვემური ინსპექტირება აღიარების მინიჭების მიზნით 218.

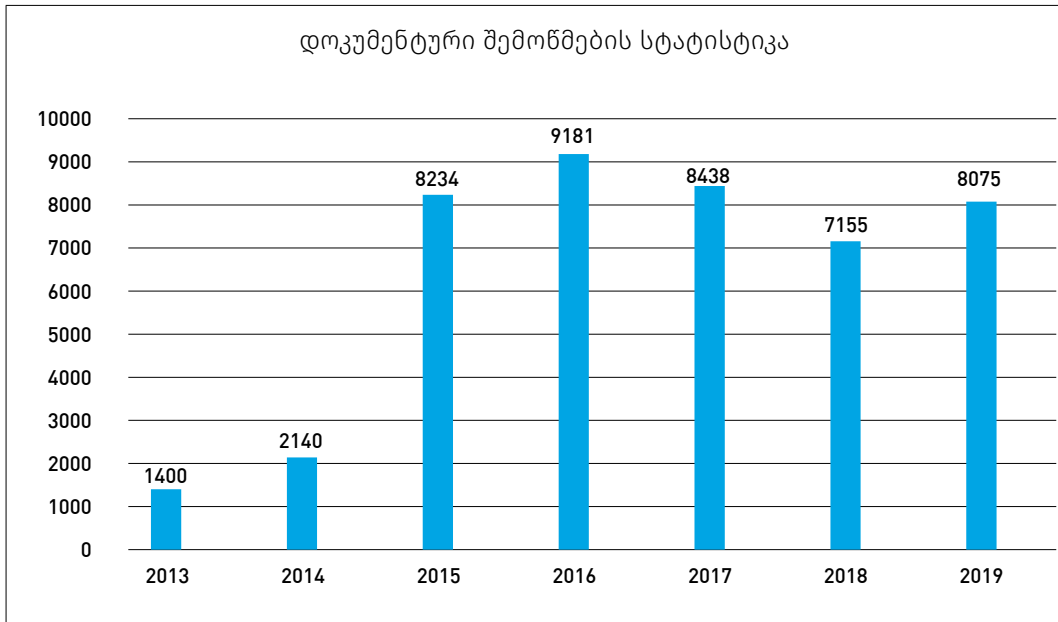
გადამონმება - 8514.

2019 წელს სურსათის ეროვნულმა სააგენტომ სულ განახორციელა 16 350 ინსპექტირება.

დოკუმენტური შემოწმება არის სახელმწიფო კონტროლის მექანიზმი, რომლის დროსაც დამოუკიდებლად ან სახელმწიფო კონტროლის სხვა მექანიზმებთან ერთად ხორციელდება სურსათის/ცხოველის საკვების ბიზნესოპერატორის საქმიანობასთან დაკავშირებული დოკუმენტების, მათ შორის, ჩანაწერებისა და სურსათის/ცხოველის საკვების ეტიკეტირების შემოწმება.

2019 წელს განხორციელდა 8075 დოკუმენტური შემოწმება საზოგადოებრივი კვების (რესტორანი, მზა კერძები, საშაურმე, სწრაფი კვება) ობიექტებში, საბავშვო ბაგა-ბაღის სამზარეულოებსა და სკოლის ბუფეტებში, სასურსათო მაღაზიებსა და მარკეტებში, აგრარულ ბაზრებში, სადისტრიბუციო და სარეალიზაციო ქსელში, საცხოვებში, ხორცის სარეალიზაციო ობიექტებსა და სურსათის მწარმოებელ სხვა პროფილის ბიზნესოპერატორებთან.

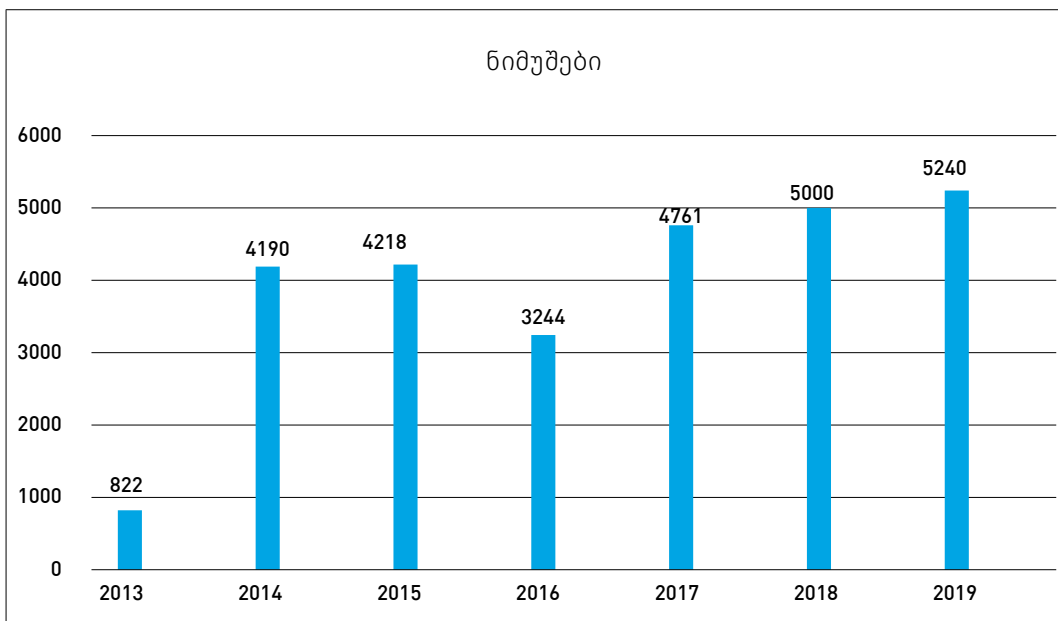

მონიტორინგი

მონიტორინგი არის სახელმწიფო კონტროლის მექანიზმი, რომლის ფარგლებში ხორციელდება წინასწარ დაგეგმილი დაკვირვებები და გაზომვები სურსათის/ცხოველის საკვების შესაბამისობის შესაფასებლად საქართველოს კანონმდებლობით განსაზღვრულ მოთხოვნებთან. მონიტორინგის ფარგლებში ხდება სარეალიზაციო ობიექტებიდან სურსათის ნიმუშების აღება და აკრედიტებულ ლაბორატორიაში გამოკვლევა.

ნიმუშის აღება

2019 წელს სურსათის ეროვნული სააგენტოს უფლებამოსილმა პირებმა სათანადო წესით აიღეს და ლაბორატორიაში ჩააბარეს სურსათის (მათ შორის, სასმელი წყლის) 5240 ნიმუში/სინჯი. დარღვევა გამოვლინდა 11.5%-ში.

ზედამხედველობა

ბიზნესოპერატორის საქმიანობაზე დაკვირვება მიმდინარეობს ბიზნესოპერატორის მიერ კანონმდებლობის მოთხოვნასთან შეუსაბამო სურსათის/ცხოველის საკვების - ბაზარზე განთავსების აღკვეთაზე, ბაზარზე უკვე განთავსებული ამოღება/გამოთხოვაზე, სააგენტოს მიერ გაცემული მითითებების შესრულებასა და სურსათის/ცხოველის საკვების განადგურებაზე. 2019 წელს განხორციელდა 976 ზედამხედველობა.

ვადაგასული ან/და შეუსაბამო სურსათის გამოყენებისა და რეალიზაციის ფაქტების გამოვლენის შედეგად სააგენტოს უფლებამოსილი პირების ზედამხედველობით განადგურდა:

ხორცი და ხორცპროდუქტები	34622კგ.
სხვა მყარი სურსათი	4746კგ.
თხევადი სურსათი	1513ლ.
კვერცხი	32632ც.
ხორცი ფორმა N2-ის გარეშე	6314კგ.

ზედამხედველობა ცხოველთა და ფრინველთა სასაკლაოებში მიმდინარე დაკვლის პროცესზე 2019 წლის მონაცემებით, საქართველოში ფუნქციონირებდა ცხოველთა 100 და ფრინველთა 19 სასაკლაო. აღნიშნულ პერიოდში სასაკლაოებზე დაიკლა 550 652 ცხოველი (მკ - 174 202, წკ - 189 765, ღორი - 156 326, ბოცვერი - 29 960, ცხენი/ვირი - 399) და 10 807 885 ფრინველი. სულ გაიცა 360 401 ცალი ვეტერინარული მოწმობა ფორმა N2.

ადმინისტრაციული სამართალდარღვევა (ჯარიმა): „სურსათის/ცხოველის საკვების უვნებლობის, ვეტერინარიისა და მცენარეთა დაცვის კოდექსის“ შესაბამისად, სურსათის უვნებლობის სახელმწიფო კონტროლის განხორციელებისას გამოვლინდა 4674 ადმინისტრაციული სამართალდარღვევა.

გაცემული სერტიფიკატები

2019 წელს გაიცა 1635 ჰიგიენური, 65 შესაბამისობის შეფასების, 57 აღიარების და 774 ვეტერინარული სერტიფიკატი.

განული კონსულტაციები

უფლებამოსილი პირების მიერ განხორციელდა 609 კონსულტაცია.

2019 წელს დეპარტამენტში შემოვიდა 1172 შეტყობინება (მოქალაქეთა სატელეფონო შეტყობინება - 1114, დაავადებათა კონტროლისა და საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის ეროვნული ცენტრიდან - 32, სხვა უწყებებიდან - 26), რომელზეც მოხდა შესაბამისი რეაგირება.

ჯანმრთელობისა და სურსათის უვნებლობის გენერალური დირექტორატის (DG SANTE) ევროპის კომისიის RASFF-ის სწრაფი განგაშის სისტემით სსიპ სურსათის ეროვნულ სააგენტოში შემოვიდა 22 შეტყობინება, რომელზეც მოხდა შესაბამისი რეაგირება დადგენილი დროის ინტერვალში.

სურსათის უვნებლობის სახელმწიფო კონტროლის 2019 წლის პროგრამის ფარგლებში, შეფასდა და გაანალიზდა ბიზნესოპერატორების ინსპექტირების, დოკუმენტური შემოწმების, მონიტორინგისა და ზედამხედველობის შედეგები, შემუშავდა სურსათის უვნებლობის სახელმწიფო კონტროლის 2020 წლის პროგრამა და განისაზღვრა პრიორიტეტები.

მიღწეული შედეგები

სამომხმარებლო ბაზარზე მდგომარეობა წლიდან წლამდე უმჯობესდება, რაც

უზრუნველყოფს მოსახლეობის მეტად დაცულობას; ამაღლებულია სურსათის ეროვნული სააგენტოს ცნობადობა, რასაც მოწმობს ცხელ ხაზსა და სოციალურ ქსელში შემოსულ შეტყობინებათა რაოდენობის ზრდა; მომხმარებელი მეტად არის ინფორმირებული და ჩართული, ვიდრე გასულ წლებში. გარდა ამისა, საკანონმდებლო ცვლილებებმა, რომლებიც ბაზრის გაჯანსაღებისკენ არის მიმართული, მნიშვნელოვნად გააუმჯობესა ურთიერთობა სახელმწიფოს, ბიზნესსა და მომხმარებელს შორის, რის შედეგადაც გაიზარდა სახელმწიფო კონტროლის ეფექტიანობა, ამაღლდა მოსახლეობის ცნობიერება და ბიზნესისთვის გაჩნდა კონკურენტული გარემო.

ვეტერინარული კეთილსამართლობის უზრუნველყოფა

ვეტერინარიის დეპარტამენტი ზრუნავს ქვეყანაში ეპიზოოტიური კეთილსამართლობის შენარჩუნებასა და კონტროლზე; ახორციელებს ეპიზოოტიური მდგომარეობის რისკის ანალიზს, ვეტერინარული დანიშნულების პრეპარატების რეგისტრაციას; ადგენს ცხოველებისა და ადამიანების საერთო საშიში მასობრივი, გადამდები დაავადებების გაჩენა-გავრცელების მიზეზებს და იღებს საჭირო ზომებს ამ დაავადებების პრევენციის, პროფილაქტიკის, ლოკალიზაციისა და ლიკვიდაციის უზრუნველსაყოფად. ვეტერინარიის დეპარტამენტის უმნიშვნელოვანესი ფუნქციებია ვეტერინარული დანიშნულების პრეპარატების მიმოქცევის კონტროლი, ცხოველთა იდენტიფიკაცია-რეგისტრაციის უზრუნველყოფა და კონტროლი, ბიზნესოპერატორებისთვის ვეტერინარული მომსახურება, ცხოველთა სნეულებების დიაგნოსტიკა; ცხოველთა გადაყვანა-გადარეკვაზე, ბიოლოგიური ნარჩენების შეგროვებაზე, უტილიზაციასა და განადგურებაზე ზედამხედველობა.

2019 წელს ჩატარებული ვაქცინაციები (წინასწარი მონაცემები):

- თურქულის საწინააღმდეგოდ ვაქცინირებული/რევაქცინირებულია 2 166 628 სული მსხვილფეხა და წვრილფეხა პირუტყვი, მათ შორის, 884 860 სული მსხვილფეხა და 1 281 768 სული წვრილფეხა პირუტყვი;
- ჯილეხის საწინააღმდეგოდ: 1 057 206 სული დაავადების ამთვისებელი ცხოველი, მათ შორის, 410 118 სული მსხვილფეხა, 642 856 სული წვრილფეხა პირუტყვი და 4 230 სული კენტჩლიქიანი ცხოველი;
- ცოფის საწინააღმდეგოდ: 283 399 სული ძაღლი და კატა;
- ბრუცელოზის საწინააღმდეგოდ: 210 754 სული მსხვილფეხა და 251 615 სული წვრილფეხა პირუტყვი;
- ცხვრისა და თხის ყვავილის საწინააღმდეგოდ: 166 251 სული წვრილფეხა პირუტყვი;
- წვრილფეხა პირუტყვის ჭირის საწინააღმდეგოდ: 283 847 სული წვრილფეხა პირუტყვი;
- ნოდულარული დერმატიტის საწინააღმდეგოდ: 476 918 სული მსხვილფეხა პირუტყვი;

გამოკვლეულია:

- ბრუცელოზზე - 3550 სული მსხვილფეხა პირუტყვი;
- ალერგიული მეთოდით ტუბერკულოზზე - 10 040 სული მსხვილფეხა პირუტყვი;
- თურქულის არასტრუქტურულ ცილებზე (NSP) – 5 000 სული მსხვილფეხა და წვრილფეხა პირუტყვი;
- თურქულის სტრუქტურულ ცილებზე (SP) – 1 000 სული მსხვილფეხა და წვრილფეხა პირუტყვი;
- წვრილფეხა პირუტყვის ჭირზე (პოსტვაქცინალური კვლევები) - 199 სული წვრილფეხა პირუტყვი;

- ცოფზე (პოსტვაქცინალური კვლევები) - 300 სული ძაღლი;
- ბრუცელოზზე (პოსტვაქცინალური კვლევები) - 700 სული წვრილფეხა პირუტყვი.

დამუშავებულია:

- ყირიმ-კონგოს ჰემორაგიული ცხელების საწინააღმდეგოდ 4 280 სული მსხვილფეხა პირუტყვი.

ცოფის შემთხვევები

2019 წელს დაფიქსირდა ცოფის 50 შემთხვევა, მათ შორისაა 31 ძაღლი, 14 მსხვილფეხა და 2 წვრილფეხა პირუტყვი, 1 ღორი, 2 გარეული ცხოველი. 2019 წელს, 2013 წელთან შედარებით, ცოფის შემთხვევები ცხოველებში შემცირებულია 57 %-ით.

ინფექციის კერებში ვაქცინირებულია 25 000 სული დაავადების ამთვისებელი ცხოველი.

ჯილეხის შემთხვევები

- 2019 წელს სულ დაფიქსირებულია ჯილეხის 6 შემთხვევა, აქედან 2 მსხვილფეხა პირუტყვში, 2 წვრილფეხა პირუტყვში, 1 ნიადაგში და 1 - გარემოდან აღებულ ნიმუშში.
- 2019 წელს, 2013 წელთან შედარებით, ჯილეხის დაავადების შემთხვევები შემცირებულია 85% -ით.
- ინფექციის კერებში ვაქცინირებულია 4 500 სული დაავადების ამთვისებელი ცხოველი.

გატარებული ქმედითი ღონისძიებების შედეგად მინიმუმამდე შემცირდა დაავადებების გავრცელების რისკი და ზოონოზური დაავადების შემთხვევების გამოვლინება ადამიანებში.

ცხოველების იდენტიფიკაცია-რეგისტრაცია

ცხოველთა ჯანმრთელობის კონტროლის, აღრიცხვიანობის, მიკვლევადობის უზრუნველყოფის, ასევე, ეტიკეტირებისა და გამჭვირვალობის ხელშეწყობის მიზნით, მიმდინარეობს ცხოველთა იდენტიფიკაცია-რეგისტრაცია, რაც პირუტყვის ვაქცინაციის თანმდევი პროცესია.

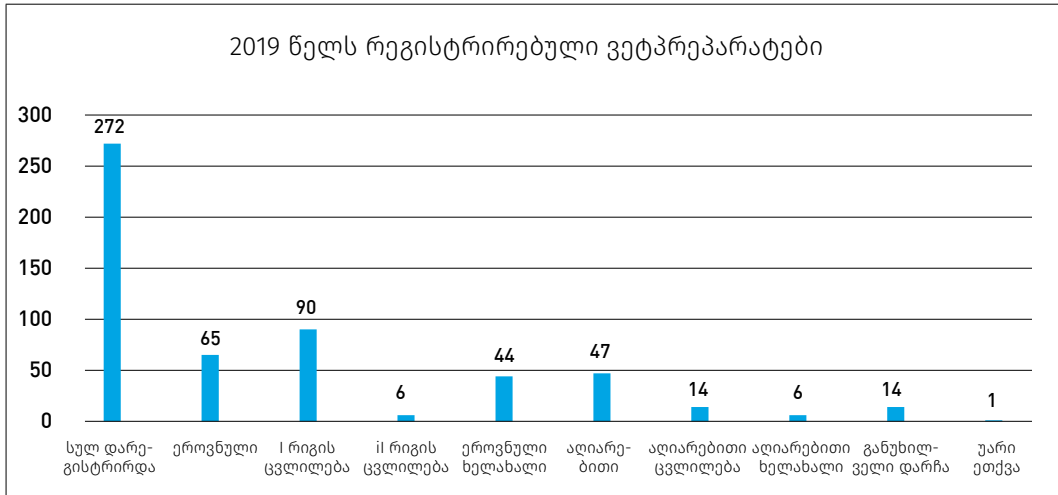
- პირველადი მონაცემებით, 2019 წელს იდენტიფიცირებულია 417 000 სული მსხვილფეხა, 365 000 სული წვრილფეხა პირუტყვი და 1500 სული ღორი
- მონაცემთა ელექტრონულ ბაზაში დარეგისტრირდა 356 923 სული მსხვილფეხა, 305 145 სული წვრილფეხა პირუტყვი
- მსხვილფეხა და წვრილფეხა საქონლის სადგომის /დროებითი სადგომის კონტროლის დროს შეუსაბამობა გამოვლინდა მსხვილფეხა საქონლის 4 სადგომზე
- სახელმწიფო პროგრამებით გათვალისწინებული ვეტერინარული ქმედება დაურეგისტრირდა 1 106 929 სულ პირუტყვს
- პირველადი მონაცემებით, ბრუცელოზის საწინააღმდეგო პროფილაქტიკურ ვაქცინაციასთან ერთად 210 754 სულ მსხვილფეხა საქონელზე გაიცა პასპორტი

ვეტერინარული პრეპარატების რეგისტრაცია და კონტროლი

2019 წელს სარეგისტრაციოდ შემოვიდა 288 ვეტერინარული პრეპარატი. რეგისტრაციაში გატარდა 272 ვეტპრეპარატი (სარეგისტრაციო ვეტპრეპარატების გარკვეული ნაწილი გადმოვიდა 2018 წლიდან, ვინაიდან რეგისტრაციის პროცესი შესაძლოა გაგრძელდეს რამდენიმე თვე). რეგისტრირებული 272 ვეტპრეპარატიდან ეროვნული რეჟიმით დარეგისტრირდა 65 ვეტპრეპარატი, I რიგის ცვლილებით - 90, II რიგის ცვლილებით - 6,

ეროვნული რეჟიმის ხელახალი რეგისტრაციით - 44, ალიარებითი რეჟიმით - 47, ალიარებითი რეჟიმის ცვლილებით - 14, ალიარებითი რეჟიმის ხელახალი რეგისტრაციით - 6, განუხილველი დარჩა - 14 ვეტპრეპარატის სარეგისტრაციო დოკუმენტები.

ვეტპრეპარატების სარეგისტრაციოდ მომსახურების განვეის საფასურის სახით 2019 წელს სახელმწიფო ხაზინაში შეტანილია 145 425 ლარი.

2019 წელს:

- ხარისხის მონიტორინგის მიზნით, ლაბორატორიული კვლევა ჩატარდა ვეტპრეპარატის 228 ნიმუშს (მ.შ. 18 არაგეგმური);
- ინსპექტირებულია 399 ვეტერინარული ობიექტი. მათ შორისაა 294 ვეტერინარული აფთიაქი, 15 ვეტკლინიკა, 40 ზოომდაზღა, საქართველოში სპეციალურ კონტროლს დაქვემდებარებული ფსიქოტროპული პრეპარატების გამომყენებელი 21 ობიექტი, ცოცხალი ცხოველების სარეალიზაციო 29 ბაზრობა;
- ხარისხის მონიტორინგის მიზნით, ლაბორატორიული კვლევა ჩატარდა ვეტპრეპარატის 228 ნიმუშს (მ.შ. 18 არაგეგმური);
- შემოსული ინფორმაციის საფუძველზე განხორციელდა 25 არაგეგმური ინსპექტირება;
- ადმინისტრაციული სამართალდარღვევის ჩადენისთვის დაჯარიმდა 29 ბიზნესოპერატორი;
- დარეგისტრირდა სპეციალურ კონტროლს დაქვემდებარებული ფსიქოტროპული პრეპარატების გამომყენებელი 8 ობიექტი;
- ალიარებული იქნა შინაური ბინადარი ცხოველების საკვების დამამზადებელი 3 საწარმო და თევზის ფქვილის დამამზადებელი 4 საწარმო;
- ცოცხალ ცხოველებში ვეტერინარული პრეპარატების და სხვა დამაბინძურებლების ნარჩენი ნივთიერებების ლაბორატორიული კვლევის მიზნით აღებული და გამოსაკვლევად ლაბორატორიაში გადაგზავნილია 325 ცხოველის ბიოლოგიური სითხეებისა და ქსოვილების 750 ნიმუში;
- შინაური ბინადარი ცხოველის ცხოველური წარმოშობის გადამუშავებული საკვების ლაბორატორიული კვლევის მიზნით აღებული და გამოსაკვლევად ლაბორატორიაში გადაგზავნილია 20 ნიმუში;
- თევზის ფქვილის ლაბორატორიული კვლევის (არაგეგმური) მიზნით აღებული და გამოსაკვლევად ლაბორატორიაში გადაგზავნილია 9 ნიმუში.

მიღებული შედეგი: გაიზარდა ქვეყანაში მაღალი ხარისხის პრეპარატების რეალიზაცია.

ექსპორტი

2019 წელს საქართველოდან ექსპორტზე გავიდა:

- 92 554 სული მსხვილფეხა პირუტყვი;
- 153 821 სული წვრილფეხა პირუტყვი;
- მსხვილფეხა პირუტყვის 2 829 363 კგ დამარილებული ტყავი;
- წვრილფეხა პირუტყვის 482 087 კგ დამარილებული ტყავი;
- ქრომირებული ტყავი 217 701 კგ;
- 532 663 კგ მატყლი;
- 5 389 543 ფრთა ფრინველი;
- 1 307 500 კგ მანგანუმის ოქსიდი;
- 10 265 280 კგ თევზის ზეთი;
- 26 126 444 კგ თევზის ფქვილი;
- 100 990 კგ სოიოს ზეთი;
- 1496 კგ ვეტპრეპარატი;
- 63 000 კგ თევზის საკვები;
- 1 362 430 კგ მზესუმბირის შროტი;
- 40000 კგ საკვებდანამატი;
- 2 772 889 კგ სოიოს შროტი;
- 4 324 320 ცალი საინკუბაციო კვერცხი;
- 4 525 342 კგ ცხოველთა საკვები;
- 95 180 კგ მრპ-ს წიგნარა.

ვეტერინარულ-სანიტარიული ზედამხედველობა

ცხოველთა ჯანმრთელობასა და სეზონურ საძოვრებზე გადაადგილებაზე კონტროლის განსახორციელებლად მნიშვნელოვანია ვეტერინარული ზედამხედველობის (ბიოსაფრთხოების) პუნქტების ფუნქციონირება. ქვეყნის მასშტაბით სულ ფუნქციონირებს 6 პუნქტი (3 ქვემო ქართლისა და 3 კახეთის რეგიონში), სადაც 2019 წელს ინსექტოაკარიციდული პრეპარატებით დამუშავდა 11 659 სული მსხვილფეხა და 707 080 სული წვრილფეხა პირუტყვი.

ფიტოსანიტარიული კეთილსაიფაოოხის უზრუნველყოფა

მცენარეთა დაცვის დეპარტამენტის ფუნქციას ქვეყანაში საკარანტინო ღონისძიებების განხორციელება, მავნე ორგანიზმების შემოტანისა და გავრცელებისაგან ქვეყნის ტერიტორიის დაცვა.

დეპარტამენტი ზრუნავს სასოფლო-სამეურნეო სავარგულების ფიტოსანიტარიულ დიაგნოსტიკაზე, მავნე ორგანიზმების გავრცელების პროგნოზირებასა და მათ წინააღმდეგ ბრძოლის ღონისძიებების განხორციელებაზე, კარანტინს დაქვემდებარებული პროდუქციის ფიტოსანიტარიულ საკარანტინო შემოწმებაზე.

მცენარეთა დაცვის დეპარტამენტი სტრუქტურული ერთეულების მეშვეობით ახორციელებს მცენარეული წარმოშობის პროდუქციის, სატრანსპორტო საშუალებების, საწყობების და ობიექტის გაუსნებოვნების ორგანიზებას, არეგისტრირებს პესტიციდებსა და აგროქიმიკატებს, ახორციელებს ფიტოსანიტარიულ მონიტორინგსა და რისკის მართვას, პასუხისმგებელია ფიტოსანიტარიულ და რეექსპორტის ფიტოსანიტარიული სერტიფიკატის გაცემაზე, ევალება ბიზნესოპერატორების ფიტოსანიტარიული მომსახურება.

განსაკუთრებით საშიშ და საკარანტინო მავნებლებთან ბრძოლა

სააგენტო საკუთარი ძალებით ყოველწლიურად ახორციელებს ბრძოლის ღონისძიებებს განსაკუთრებით საშიში და საკარანტინო მავნე ორგანიზმების წინააღმდეგ. გატარებული ღონისძიებების შედეგად მინიმუმამდე მცირდება მავნე ორგანიზმების საზიანო ზემოქმედება სასოფლო სამეურნეო კულტურებზე და მთლიანად მწვანე საფარზე.

2019 წელს

- აზიური ფაროსანას წინააღმდეგ დასავლეთ საქართველოში დამუშავდა 437 349 ჰექტარი ფართობი, მათ შორის, მაღალი წარმადობის გენერატორით დამუშავებულია 8000 ჰექტარი ფართობი
- კალიებისა და სხვა არასაკარანტინო მავნებლების საწინააღმდეგოდ დამუშავდა 34 374.6 ჰექტარი ფართობი
- ტრანსმისიური დაავადებების გადამტანების, კოლოების წინააღმდეგ 2019 წლის 31 მაისიდან 29 ივლისის ჩათვლით, საქართველოს მთავრობის 2019 წლის 29 მაისის N1253 და 2 ივლისის N1530 განკარგულებების „სიღნაღის, დედოფლისწყაროს, ლაგოდეხისა და გურჯაანის მუნიციპალიტეტებში ტრანსმისიული დაავადებების გადამტანებთან ბრძოლის ღონისძიებების გატარების შესახებ“ ფარგლებში, კახეთის რეგიონში - გურჯაანის, თელავის, ყვარლისა და ლაგოდეხის მუნიციპალიტეტებში სააგენტოს სპეციალური ტექნიკის გამოყენებით დამუშავდა 6 908,4 ჰექტარი ფართობი.

პესტიციდებისა და აგროქიმიკატების სახელმწიფო კონტროლი

მცენარეთა დაცვის დეპარტამენტი სისტემატურად ახორციელებს სარეალიზაციო ქსელში განთავსებული პესტიციდებისა და აგროქიმიკატების ხარისხის სახელმწიფო კონტროლს.

2019 წელს აღებული და ლაბორატორიულად გამოკვლეულია პესტიციდის 316 და აგროქიმიკატის 44 (სულ 360) ნიმუში.

შემოწმდა ასევე პესტიციდების სარეალიზაციო 150 ობიექტი.

მცენარეთა მავნე ორგანიზმების (მათ შორის საკარანტინო და არასაკარანტინო) ზედამხედველობა და მონიტორინგი

2019 წლის ფიტოსანიტარიული კონტროლის პროგრამით, განსაკუთრებით საშიში და საკარანტინო მავნე ორგანიზმების ზედამხედველობისა და მონიტორინგის მიზნით,

კახეთის, შიდა და ქვემო ქართლის, მცხეთა-მთიანეთის, სამეგრელო-ზემო სვანეთის, გურიის, იმერეთის, სამცხე -ჯავახეთის, რაჭა-ლეჩხუმისა და ქვემო სვანეთის რეგიონებში, აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკისა და ქალაქ თბილისის ტერიტორიებზე განთავსდა 1400 ცალი ფერომონიანი სქესმჭერი ენტომოლოგიური გამოკვლევებისთვის; მავნე ორგანიზმების დიაგნოსტიკისათვის (ენტომოლოგიური, ფიტოპათოლოგიური, ვირუსოლოგიური, პელმინთოლოგიური, ჰერბოლოგიური) კვლევა ჩაუტარდა 1961 ნიმუშს. მავნე ორგანიზმების გავრცელების არეალის სწრაფი ზრდის, ახალი მავნე ორგანიზმების გამოჩენისას შესაძლებელია სხვა მავნე ორგანიზმების კვლევა მათი იდენტიფიცირების მიზნით. ფიტოსანიტარული კონტროლის დროს გათვალისწინებული იყო დამატებით 103 ნიმუშის აღება. კონტროლის პროგრამის მიმდინარეობისას ლაბორატორიიდან მიღებული 1961 გამოცდის ოქმის საფუძველზე გამოვლინდა საქართველოსათვის საკარანტინო შემდეგი მავნე ორგანიზმები:

1. ხეხილის ბაქტერიული სიდამწვრე (*Erwinia amylovora*) – 1 (კახეთი),
2. ხმელთაშუა ზღვის ნაყოფის ბუზი (*Ceratitidis capitata*) – 10 (მცხეთა-მთიანეთი - 2, კახეთი - 8)
3. სიმინდის ტაროს მშრალი სიდამპლე (*Stenocarpella maydis*) – 5 (სამეგრელო/ ზემო სვანეთი-4, გურია- 1)
4. დასავლეთის ყვავილის თრიფსი - *Frankliniella occidentalis* – 4 (იმერეთი)
5. კარტოფილია კიბო- *Synchytrium endobioticum*- 8 (აჭარა-5, სამეგრელო-ზემო სვანეთი-3)
6. ციტრუსავანთა შავი ფრთათეთრა *Aleurocanthus woglumi* – 44 (აჭარა)
7. კარტოფილის ოქროსფერი ნემატოდა (*Globodera rostochiensis*) – 9 (რაჭა - ლეჩხუმი / ქვემო სვანეთი)
8. ციტრუსოვანთა ტრისტეზა (კლოსტეროვირუსი) *Citrus tristeza closterovirus* -3 (გურია).

ფიტოსანიტარული ექსპორტის სერტიფიცირება

2019 წლის განმავლობაში სურსათის ეროვნული სააგენტოს რეგიონული სამმართველოების მცენარეთა დაცვის სპეციალისტების მიერ მცენარეული წარმოშობის პროდუქციაზე გაცემულია

13 170 ფიტოსანიტარული სერტიფიკატი, მათ შორის, 12 923 ექსპორტის და 2 რეექსპორტის ფიტოსანიტარული სერტიფიკატი.

ფიტოსანიტარული სერტიფიცირება ჩაუტარდა და გაცემული სერტიფიკატების საფუძველზე საქართველოდან ექსპორტირებულია 89 792 102 ტონა მცენარეული პროდუქცია, მათ შორის:

- თხილი - 14491 ტონა
- დაფნა - 4959 ტონა
- ხე-მასალა - 67418,814 მ3
- ჩაი - 1144 ტონა
- ხურმა - 5914 ტონა
- ატამი - 3541 ტონა
- ვაშლატამა - 7461 ტონა
- სხვა ხილი - 1405 ტონა
- ბოსტნეული - 2386 ტონა
- მწვანილი - 3580 ტონა
- კარტოფილი - 3476 ტონა.

სსიპ სავაჭრო-საფინანსო მენეჯმენტის საბიზნესროს დამონაშტორია

სსიპ საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტროს ლაბორატორია

სოფლის მეურნეობის სახელმწიფო ლაბორატორია კვლევის ხარისხით და აღჭურვილობით საერთაშორისო დონის ყველაზე მაღალ ISO 17025 სტანდარტს აკმაყოფილებს და ყოველწლიურად წარმატებით გადის აკრედიტაციას.

ლაბორატორიული ქსელი მოიცავს თბილისის ლაბორატორიას, 2 ზონალურ-დიაგნოსტიკურ ლაბორატორიას (ქუთაისი, ახალციხე) და 10 რეგიონულ ლაბორატორიას (გორი, მარნეული, დუშეთი, გურჯაანი, ამბროლაური, ოზურგეთი, ზუგდიდი, ბათუმი, საჩხერე და მესტია).

ლაბორატორიაში აქტიურად მიმდინარეობს ახალი სტანდარტების დანერგვის პროცესი, რომელიც სტანდარტიზებულია და ექვემდებარება საერთაშორისო მოთხოვნებს. აღსანიშნავია, რომ 2019 წელს დაინერგა 24 ახალი სადიაგნოსტიკო მეთოდი სხვადასხვა პარამეტრზე. ლაბორატორია კვლევებს ახორციელებს 250-ზე მეტ მაჩვენებელზე.

ლაბორატორიის საქმიანობის სფერო 3 მიმართულებას მოიცავს. ესენია: სურსათის კვლევა, ცხოველთა და მცენარეთა დიაგნოსტიკა.

სურსათის კვლევის დეპარტამენტი იკვლევს სურსათს, სასურსათო ნედლეულს, ცხოველთა საკვებს და სასმელ წყალს. კვლევები სამი სხვადასხვა მიმართულების ლაბორატორიაში მიმდინარეობს, ესენია:

- ინსტრუმენტალური კვლევების ლაბორატორია - აღნიშნულ ლაბორატორიაში ხორციელდება სურსათში უვნებლობის პარამეტრების დადგენა, პესტიციდების, ანტიბიოტიკების, ტრანსცხიმების, რადიონუკლიდების და უვნებლობის სხვა პარამეტრების კვლევა;
- ზოგადი ქიმიის ლაბორატორია, რომელშიც ხორციელდება სურსათის ხარისხის დადგენა;
- მიკრობიოლოგიური კვლევების ლაბორატორია, რომელშიც ხორციელდება სურსათში მიკრობთა საერთო რაოდენობის დადგენა.

მცენარეთა მავნე ორგანიზმების დიაგნოსტიკის დეპარტამენტში მიმდინარეობს მავნებლების გამოვლენა, რომელთა ზემოქმედების შედეგად ყოველწლიურად სოფლის მეურნეობაში მოსავლის მნიშვნელოვანი ნაწილი იკარგება. მცენარეთა მავნე ორგანიზმების კვლევა მიმდინარეობს სამი სხვადასხვა მიმართულების ლაბორატორიაში, ესენია:

- ენტომოლოგიის ლაბორატორია, რომელშიც ხორციელდება მწერების, ტკიპების და ნიადაგში ნემატოდების კვლევა;
- ფიტოპათოლოგიის ლაბორატორია, სადაც მიმდინარეობს სოკოების და ბაქტერიების კვლევა, სარეველა მცენარეების და თესლის ხარისხის განსაზღვრა;
- მოლეკულური ბიოლოგიის ლაბორატორია, სადაც ხდება დაავადებების ზუსტი გამოვლენა მაქსიმალურად მცირე დროში, ასევე მიმდინარეობს გენმოდიფიცირებული ორგანიზმების და ალერგენების განსაზღვრა და აქტიურ და ლატენურ ფაზაში გამოვლენილი დაავადებების დაზუსტება თანამედროვე მეთოდებით.

ცხოველთა დაავადების დიაგნოსტიკის დეპარტამენტში ხდება ცხოველის, ფრინველის, თევზის და ფუტკრის დაავადებების დიაგნოსტიკა. კვლევა დეპარტამენტში მიმდინარეობს 4 სხვადასხვა მიმართულების ლაბორატორიაში. ესენია:

- ბაქტერიოლოგიის ლაბორატორია, რომელშიც ხორციელდება ციმბირული წყლულის დიაგნოსტიკა, ბრუცელოზის იდენტიფიკაცია, რძის გამოკვლევა მასტიტზე, ასევე თურქულის და ცხოველთა სხვა, მათ შორის, განსაკუთრებით საშიში დაავადებების კვლევა;
- ვირუსოლოგიისა და მოლეკულური ბიოლოგიის ლაბორატორია - აღნიშნულ ლაბორატორიაში დანერგილი მეთოდების საშუალებით შესაძლებელია ცხოველთა დაავადებების სეროლოგიური და მოლეკულურ-ბიოლოგიური კვლევების განხორციელება მაქსიმალურად მოკლე დროში;
- ცოფის ლაბორატორია - საქართველოში მხოლოდ ჩვენს ლაბორატორიაშია შესაძლებელი შინაურ და გარეულ ცხოველებში ცოფის დიაგნოსტიკა. ლაბორატორიას ემსახურება საცდელი ცხოველების ვივარიუმი;
- პათოლოგიურ-მორფოლოგიური კვლევებისა და პარაზიტების ლაბორატორია - ტარდება ნიმუშის გაკვეთა-დათვალიერება, მიმდინარეობს ჰისტოლოგიური კვლევები, ლაბორატორია იკვლევს პარაზიტულ დაავადებებს.

პერსონალისა და საზოგადოების უსაფრთხოებისათვის მიმდინარეობს ბიოსაფრთხოების ნორმების დაცვის მკაცრი მონიტორინგი. ლაბორატორიაში დანერგილია ხარისხის მართვის სისტემა. პერსონალი ყოველწლიურად წარმატებით გადის პროფესიული კომპეტენციის ტესტირებებს - 2019 წელს ლაბორატორიამ წარმატებით შეასრულა 17 პროფესიული ტესტირება. 115-მა თანამშრომელმა გაიარა განახლებადი ტრენინგი ბიოსაფრთხოებისა და ხარისხის მართვის მიმართულებით. ლაბორატორია ზრუნავს მომავალი სპეციალისტების აღზრდაზე და აქტიურად თანამშრომლობს სხვადასხვა სასწავლო დაწესებულებასთან ამ მიმართულებით. პროფესიული განათლების ხელშეწყობის მიზნით ეწყობა ღია კარის დღეები სტუდენტებისა და მოსწავლეებისათვის.

2020 წლის გეგმები:

2020 წელი სსიპ სოფლის მეურნეობის სახელმწიფო ლაბორატორიისათვის მნიშვნელოვანია როგორც კვლევითი, ასევე ინფრასტრუქტურული მიმართულებით. ლაბორატორიაში დაგეგმილია კვლევის ახალი მეთოდების დანერგვა, კერძოდ:

- ცხოველთა დაავადებების დიაგნოსტიკის დეპარტამენტში დაინერგება კვლევის 7 ახალი მეთოდი;
- მცენარეთა მავნე ორგანიზმების კვლევის დეპარტამენტში დაგეგმილია 20 ახალი კვლევის დანერგვა;
- სურსათის კვლევის დეპარტამენტი 11 ახალი კვლევის დანერგვას გეგმავს;
- მესტიასა და საჩხერეში, ახლადგახსნილი ორი ლაბორატორია თანამედროვე სტანდარტების შესაბამისად აღიჭურვება, რაც რეგიონის მოსახლეობას შესაძლებლობას მისცემს მიიღონ კვალიფიციური ლაბორატორიული მომსახურება;
- სურსათის კვლევების გაძლიერების მიზნით, განხორციელდება თბილისის ლაბორატორიის ტერიტორიაზე არსებული შენობის რეკონსტრუქცია-რეაბილიტაცია, რაც თავის მხრივ, ხელს შეუწყობს სურსათის კვლევის მიმართულებით ქვეყნის წინაშე არსებული ამოცანების განხორციელებას.

სსიპ სოფლის მეურნეობის სამეცნიერო-კვლევითი ცენტრი

სსიპ სოფლის მეურნეობის სამეცნიერო- კვლევითი ცენტრი

სოფლის მეურნეობის სამეცნიერო-კვლევითი ცენტრის საქმიანობის ძირითადი მიმართულებებია: აგრარული მეცნიერების, სოფლის მეურნეობისა და სურსათის წარმოების განვითარება, კერძოდ: მცენარეთა და ცხოველთა აგრობიომრავალფეროვნების შენარჩუნება, ცხოველთა ხელოვნური განაყოფიერებისა და სანაშენე საქმიანობის ხელშეწყობა, მცენარეთა ჯიშების გამოცდა და სასელექციო საქმიანობის აღდგენა, თესლისა და სარგავი მასალის სტანდარტებისა და სერტიფიცირების სისტემის შემუშავება, ახალი ტექნოლოგიების გავრცელება, სურსათის უვნებლობის, ვეტერინარიისა და მცენარეთა დაცვის სფეროში რისკის შეფასების უზრუნველყოფა, ბიომეთოდების შემუშავება, ბიომეურნეობების განვითარება და სოფლის მეურნეობაში დასაქმებულ პირთა ექსტენციის ხელშეწყობა.

ინფრასტრუქტურა

სოფლის მეურნეობის სამეცნიერო-კვლევითი ცენტრს სახელმწიფო საკუთრებაში და მმართველობის უფლებით გააჩნია სასოფლო-სამეურნეო ბაზები, თანამედროვე ლაბორატორიები და საცდელ-სადემონსტრაციო ნაკვეთები:

- მრავალწლოვანი (ვაზი, ხეხილი, აგროსატყეო) კულტურების საკვლევ-სადემონსტრაციო ბაზა (სოფ.ჯილაურა, მცხეთის მუნიციპალიტეტი);
- ერთწლოვანი (მარცვლოვანი, პარკოსანი, ბოსტნეული, ბალჩეული, ტექნიკური) კულტურების საკვლევ-სადემონსტრაციო ბაზა (სოფ.წილკანი, მცხეთის მუნიციპალიტეტი);
- მებარეუმეობის სადგური (სოფ. წილკანი, მცხეთის მუნიციპალიტეტი);
- მეცხოველეობის სანაშენე, სასელექციო-კვლევითი სადგური (სოფ. განთიადი, დმანისის მუნიციპალიტეტი);
- შინაური ცხოველებისა და ფრინველების საცდელ-სადემონსტრაციო საკვლევო ფერმა (კრწანისი);
- მეფუტკრეობის სანაშენე სადგური (სოფ. მუხური, ჩხოროწყუს მუნიციპალიტეტი);
- სასათბურე კომპლექსი, 6 დიდი და 27 პატარა მზის სისტემის სათბური (სოფ. შულავერი, მარნეულის მუნიციპალიტეტი);
- მცენარეთა სასელექციო, ჯიშთა გამოცდის სადემონსტრაციო ნაკვეთები საქართველოს 24 მუნიციპალიტეტში;
- მცენარეთა ინტეგრირებული დაცვის ლაბორატორია (სოფ.წილკანი, მცხეთის მუნიციპალიტეტი);
- მცენარეთა კვლევის ELISA და RT PCR ლაბორატორია (სოფ.ჯილაურა, მცხეთის მუნიციპალიტეტი);
- თესლისა და სარგავი მასალების სტანდარტებისა და სერტიფიცირების სამსახურის

ლაბორატორია (სოფ.წილკანი, მცხეთის მუნიციპალიტეტი);

- პროფ. ივანე სარიშვილის სახელობის ნიადაგის კვლევის ლაბორატორია (სოფ. წილკანი, მცხეთის მუნიციპალიტეტი);
- მოლეკულური მარკირების ლაბორატორია (დნმ ლაბორატორია), (სოფ. წილკანი, მცხეთის მუნიციპალიტეტი);
- მცენარეთა მიკროკლონური (in vitro) გამრავლებისა და უვირუსო სარგავი მასალის კვლევის ლაბორატორია (სოფ. წილკანი, მცხეთის მუნიციპალიტეტი);
- „შპს ღვინის ლაბორატორია“- მმართველობის უფლებით (თბილისი);

„შპს ადამ ბერიძის სახელობის ნიადაგისა და სურსათის დიაგნოსტიკის ცენტრი“ - მმართველობის უფლებით (სოფ. ანასეული, ოზურგეთის მუნიციპალიტეტი).

2019 წელს, სოფლის მეურნეობის სამეცნიერო-კვლევით ცენტრში აგრარული სექტორის განვითარების მეცნიერული მხარდაჭერის, მცენარეთა და ცხოველთა აგრობიომრავალფეროვნების შენარჩუნების, თანამედროვე ტექნოლოგიების კვლევისა და დანერგვის ხელშეწყობის მიზნით საქმიანობა ხორციელდებოდა შემდეგი ძირითადი მიმართულებებით:

ბოსტნული და ბაღჩეული კულტურების გენოფონდის მოძიება, აღდგენა, გაუმჯობესება და შენარჩუნება, ბიოაგრონარმოების ინოვაციური ტექნოლოგიების შემუშავება:

- ეროვნულ კატალოგში შესატანად მომზადდა ლობიოს 3 ჯიში;
- დასარეგისტრირებლად მომზადებულია სელის - 1, ოსპის - 1, პომიდვრის - 2, საზამთროს - 1, ნესვის - 1, წინაკის - 2, კიტრის - 1, ნივრის - 3, ხახვის - 1, კარტოფილის - 3 და ბადრიჯნის 1 ფორმები;
- მიღებულია პომიდვრის 9 ადგილობრივი ჰიბრიდი;
- მიღებულია მუხუდოს (ელექსირი), ოსპის (პაბლოს) და ლობიოს (კუტი საპარკე) ელიტური თესლი;
- შემდგომი კონსერვაციის მიზნით მოეწყო თამბაქოს 6 ჯიშის საკოლექციო ნაკვეთი;
- ბიო-სამეურნეო მახასიათებლების მიხედვით შესწავლილია კიტრის ადგილობრივი - 7, პომიდვრის - 12, წინაკის - 3, საზამთროს, ნესვის, ბადრიჯნისა და ყაბაყის თითო - თითო ფორმა;
- კარტოფილის ელიტური სათესლე მასალის გამრავლების, სამეურნეო მაჩვენებლების კვლევისა და გამორჩეული ფორმების იდენტიფიცირების მიზნით ახალქალაქში, მარნეულში, წილკანში, ყაზგეგში, ლენტეხსა და ახალციხეში მიმდინარეობდა სავსელე გამოცდები;
- წილკნის ბაზის საკოლექციო ნაკვეთზე წინასწარი ჯიშთა გამოცდის და შემდგომი კვლევების მიზნით განთავსდა 3 ახალი, ნაკლებად გავრცელებული კულტურა: ბამია, ფოთლოვანი ქარხალი (მანგოლდი), იტალიური კამა;
- შესწავლილია სატაცურის 1 ჯიშის (Arganteuil) სამეურნეო მახასიათებლები;
- ერთწლოვან და მრავალწლოვან კულტურებზე გამოიცადა ადგილობრივი და უცხოური წარმოების 32 ბიოპრეპარატი; დამუშავებულია მათი გამოყენების სქემა და ეკონომიკური ეფექტიანობა.

მრავალწლოვანი კულტურების აგროტექნოლოგიების გაუმჯობესება და გენოფონდის შენარჩუნება:

- ხეხილის ადგილობრივი ჯიშების მოძიებისა და გამრავლების მიზნით განხორციელდა ექსპედიციები (შიდა ქართლი, ქვემო ქართლი, იმერეთი, სამეგრელო, აჭარა);
- ხეხილის ინტროდუცირებული ჯიშების კოლექცია გამდიდრდა ახალი 34 გენოტიპით;
- შესწავლილია ხეხილის 74 ჯიშის სამეურნეო-ბიოლოგიური მახასიათებელი;
- შეიქმნა ხეხილის ადგილობრივი ჯიშების ახალი კოლექცია (60 გენოტიპი);
- ჩატარდა მოცემული სადედე მცენარეების ხელახალი ვალიდაცია ვირუსების არსებობაზე შესაბამისი ELISA ანალიზების ჩატარების გზით;
- ფერმერებისთვის შემუშავდა ბლის და თხილის ნარგაობის სხვა-ფორმირების პირველადი რეკომენდაციები;
- ფერმერებისა და პროგრამის „დანერგე მომავალი“ 940 ბენეფიციარისთვის მეხილეობაში ჩატარდა 30 პრაქტიკული ტრენინგი/სემინარი; გაიცა ნიადაგის შესაბამისობის 1200 რეკომენდაცია.

მცენარეთა გენეტიკური რესურსების კონსერვაცია, თესლის გენეტიკური ბანკის შექმნა. მარცვლოვანი კულტურების სელექცია და პირველადი მეთესლეობა:

- აგრო-ბიომრავალფეროვნებისა და ენდემების შენარჩუნების პროგრამის ფარგლებში გენეტიკური ბანკი გამდიდრდა ახალი ნიმუშებით: ხორბლის კულტურის - 200, სიმინდის კულტურის - 50, ლობიოს კულტურის - 30 ნიმუში;
- შეიქმნა მცენარეთა გენეტიკური რესურსების გრძელვადიანი კოლექცია;
- გენბანკისათვის შეგროვდა და გამრავლდა ფეტვის - 9, სორგოს - 10 და ღომის - 4 სახეობის ნიმუში;
- მომზადდა მცენარეთა თესლის გენეტიკური ბანკის ფუნქციონირების წესები და ორგანიზაციული სქემა;
- აღდგენილია ქართული ხორბლის დოლის პურის 9 ჯიში;
- საერთაშორისო სანერგეებიდან გამოირჩა და ზონალობის მიხედვით ისწავლება: საშემოდგომო ხორბლის - 35, საგაზაფხულო ხორბლის - 10, შიშველმარცვლიანი და საგაზაფხულო ქერის - 20 პერსპექტიული ჯიში;
- ხელოვნური ჰიბრიდიზაციით სელექციურ და შერჩევის სანერგეებში შესწავლილია 37 ხაზის კომბინაციური უნარი;
- მიღებულია სიმინდის ადგილობრივი ჯიშების სუპერელიტური და ელიტური სათესლე მასალა.

თესლისა და სარგავი მასალის ნარმოების განვითარების მხარდაჭერა:

- სავალდებულო სერტიფიცირების ფარგლებში ჩატარდა ხორბლის კულტურის 17 სათესლე ნაკვეთის (252ჰა) სავლე ინსპექტირება. გაიცა თესლის ხარისხის დამადასტურებელი 21 სერტიფიკატი;
- სარგავი მასალის სერტიფიცირების სისტემის დანერგვის სამუშაოების გაძლიერების მიზნით პროექტში ჩაერთო დონორი ორგანიზაციები (FAO და USID);
- შემუშავდა კვალიფიციური სანერგისადმი ახალი კრიტერიუმები და განაცხადის ფორმები, 39 სანერგე მეურნეობას მიენიჭა კვალიფიციურობის სტატუსი;

- გაიცა სარგავი მასალის ხარისხის დამადასტურებელი 13 სერტიფიკატი;
- შექმნილია ეროვნული კატალოგის საბოლოო ვერსია;
- ეროვნულ კატალოგში შეტანილია ხორბლის 6 უცხოური (ამიკუსი, გალუსი, ბაგირა, გრომი, ვასსა, ტანაისი) და 5 ქართული (დიკა, მახა, ჩელტა ზანდური, ახალციხის წითელი დოლი, ლომთაგორა 126) ტრადიციული ჯიში;
- თესლის ხარისხის ლაბორატორიამ გაიარა წინასააკრედიტაციო აუდიტი. ლაბორატორიათაშორისო შედარებების და ცენტრის შიდა მოხმარების ფარგლებში ჩატარდა 400-მდე ტესტი.

მცენარეთა დაცვის ინტეგრირებული სისტემების კვლევა და შედეგების დანერგვა:

- პირველად საქართველოში, თანამედროვე იმუნოფერმენტული ანალიზის ლაბორატორიული (ELISA-ტესტი) და მოლეკულური დიაგნოსტიკის - რეალური დროის ჯაჭვური პოლიმერაზას (RT PCR) მეთოდებით იდენტიფიცირებულია თხილის 2 ვირუსული და ფიტოპლაზმური დაავადებები;
- ELISA და Agristrip Assay BioReba ლაბორატორიული მეთოდების გამოყენებით ვირუსული დაავადებების შემცველობაზე შემოწმებულია ვაზის 15 ჯიშის 400-მდე და ხეხილოვანი კულტურების 7 ჯიშის 200-მდე მცენარე;
- განახლდა ვაზის და ხეხილის უვირუსო სადედე მცენარეების განლაგების სქემები;
- აზიური ფაროსანას და თხილის სხვა მავნე მწერების კვლევისა და ბრძოლის ღონისძიებების, გურიისა და სამეგრელოს რეგიონებში რეგულარულად ჩატარებული ფიტოსანიტარული მონიტორინგის შედეგად, გამოვლინდა დომინანტური მავნე ორგანიზმები; განისაზღვრა მათი გავრცელებისა სიხშირე;
- დადგინდა თხილის და თესლოვანი ხეხილის ძირითადი სოკოვანი დაავადებები და შემუშავდა მათ წინააღმდეგ ბრძოლის ღონისძიებები;
- გურიისა და სამეგრელოს რეგიონებში გამოვლენილია აზიური ფაროსანას მიმართ სისტემატურად გამოყენებადი ინსექტიციდები;
- გამოიცადა რეგისტრაციის პროცესში მყოფი, თურქული წარმოების ახალი ინსექტიციდები. სარეველების წინააღმდეგ გამოიცადა ახალი ჰერბიციდი და დადგინდა მისი ეფექტურობა;
- ვაზის ინვაზიური და სხვა მავნე ორგანიზმებისაგან დაცვის ინტეგრირებული სისტემის სრულყოფის მიზნით, კახეთისა და მცხეთის რეგიონებში, განხორციელდა მარშრუტული კვლევები; გამოვლინდა დომინანტური 3 მავნებელი და 3 დაავადება;
- შესწავლილია და დაზუსტებულია თხილის 2 ბაქტერიული, 2 ვირუსული, ვაზის 3 ვირუსული, 2 ფიტოპლაზმური, თესლოვანი ხეხილის 2 ვირუსული დაავადების სიმპტომები და გავრცელების არეალი.

საქართველოს მიწის ფონდის შესწავლა და ნიადაგის ნაყოფიერების აღდგენა-გაუმჯობესება:

- ნიადაგების საერთო მდგომარეობის შესწავლის ფარგლებში, ევროკავშირის გაერთიანებული კვლევითი ცენტრის მეთოდოლოგიის მიხედვით, გამოკვლეულია ნიადაგის ს/ს დანიშნულების 20 000 ჰა ფართობი;
- პროექტის „გრძელვადიანი მიწის დეგრადაცია კავკასიაში“ ფარგლებში, ნიადაგის დეგრადაციის და მიწათსარგებლობის ცვლილების ამსახველი რუკების შექმნის მიზნით კლასიფიცირებულია თანამგზავრ „Corona“-დან მიღებული ნიადაგის სპექტრალური გამოსახულებები;

- ეროვნული სივრცითი მონაცემების ინფრასტრუქტურის განვითარების (NSDI) პროექტის ფარგლებში შეიქმნა ნიადაგის მდგომარეობის საინფორმაციო სისტემა და განხორციელდა ციფრული კარტოგრაფირება;
- ლაბორტორიულ პირობებში გამოკვლეულია ნიადაგის 153 ნიმუში;
- კვლევების შედეგად მიღებულ მონაცემებზე დაყრდნობით განახლდა ნიადაგის ელექტრონულ მონაცემთა ბაზები;
- წყლისმიერი ეროზიის შედეგად, ნიადაგის პოტენციური დანაკარგის შეფასების მიზნით, განხორციელდა შესწავლილი ფართობის ციფრული მოდელირება;
- შედგენილია ნიადაგში ორგანული ნახშირბადის მარაგის და მაკრო, მიკრო და ტოქსიკური ელემენტების ამსახველი რუკები;
- გურიის რეგიონში არსებულ საბადოებში შესწავლილია კაოლინის თიხის ქიმიური შედგენილობა.

საქართველოში გავრცელებული შინაური ცხოველების, ფრინველების, თევზების და სამეურნეო-სასარგებლო მწერების ადგილობრივი ჯიშების და პოპულაციების აღდგენა-გაუმჯობესება და გენეტიკური ბანკის შექმნა:

- მოძიებულია და მეცხოველეობის სანაშენე და სასელექციო სივრცეში გადაყვანილია მთის ჯიშის ძროხის ყაზბეგური და ხევსურული ჯილდის ტიპური ინდივიდები;
- ნინოწმინდის და ახალქალაქის მუნიციპალიტეტებში ურთიერთთანამშრომლობის მემორანდუმის ფარგლებში გრძელდება კავკასიური ნაბლა ჯიშის ფურის ექსტერიერის, განვითარებისა და მერძეული პროდუქტიულობის მაჩვენებლების შესწავლა;
- გრძელდება მაღალპროდუქტიული ჯიშების (პოლშტინური და შვიცური) მოშენების ეფექტურობის მაჩვენებლების (პროდუქტიულობა, აღწარმოება, დაავადებები და სხვა) შესწავლა (ახმეტის მუნიციპალიტეტი);
- ინტენსიური მეღორეობის განვითარების ხელშეწყობის მიზნით გრძელდება ინტროდუცირებული (ლანდრასი, დიუროკი, ჰემპშირი) ჯიშების მოზარდის მიღება და გავრცელება;
- კახური ჯიშის ღორის სანაშენე ფერმაში გრძელდება სელექციური სამუშაოები;
- საკოლექციო გუნდი დაკომპლექტდა ადგილობრივი ქათმის 5 პოპულაციის მესამე თაობით, თითოეულ პოპულაციაში 50-50 ფრთით;
- მიღებულია გადაშენების პირას მყოფი: ქართული ნახევრადნაზმატყლიანი და ცხიმკუდიანი ჯიშის ცხვარი - 20 სული, 19 ნერბი და 1 ვერძი და ქართული ნაზმატყლიანი ცხიმკუდიანი ჯიშის ცხვარი - 15 სული, 13 ნერბი და 2 ვერძი; ცხვრის სულადობა ბონიტირების შედეგად აკმაყოფილებს პირველი კლასის მოთხოვნებს;
- სანაშენე ბირთვების შექმნის მიზნით მოძიებულია: მეგრული ჯიშის თხა, თუშური და იმერული ჯიშის ცხვარი. მიმდინარეობს ხალასად მოშენების სამუშაოები;
- შესწავლილია კოლხური ხობის პირველი თაობის მეკვერცხული პროდუქტიულობა და მოზარდის ზრდის დინამიკა;
- ადგილობრივი კობრის სელექციის და ბიოტბორის შექმნის მიზნით, ველური ფარავნისა და რიონის კობრის სანაშენე გუნდით შეიქმნა ბიოტბორის მოდელი, სულ 57 ინდივიდი;
- ქართული ფუტკრის პოპულაციების (მეგრული, გურული, ქართლური) იდენტიფიცირება და სანაშენე მეურნეობის განვითარების ხელშეწყობის მიზნით ხორციელდება

- სასელექციო სამუშაოები; ხალასად მოშენებული მეგრული პოპულაციის ფუტკრის ოჯახების რაოდენობა შეადგენს 52-ს;
- დაწყებულია ფუტკრის გურული პოპულაციის აღდგენასთან დაკავშირებული ექსპედიციური ხასიათის სამუშაოები;
 - თაფლოვანი მცენარეების შესწავლისა და თაფლპროდუქტიულობის გაზრდის მიზნით გრძელდება კვლევები;
 - თუთის აბრეშუმხვევიას გენოფონდის შენარჩუნებისა და გაუმჯობესების მიზნით დამზადდა თუთის აბრეშუმხვევიას ჯიშების წმინდა გრენა 4000 ნადების რაოდენობით;
 - სისხლის განახლება განხორციელდა ქართული თუთის აბრეშუმხვევიას 10 ჯიშზე;
 - მეცხოველეობის საკვები ბაზის შექმნის მიზნით განხორციელდა ახალი საკვები კულტურების შერჩევა; ბუნებრივი სათიბებისა და საძოვრების ბალახნარის მოსავლიანობის მათებზე მომზადდა რეკომენდაციები;
 - სასოფლო-სამეურნეო ცხოველების ზოგიერთი ინფექციური და ინვაზიური დაავადების პრევენციული ღონისძიებების სრულყოფის მიზნით, განხორციელდა ბრუცელოზთან ბრძოლის ღონისძიებები, გამოკვლეულია 462 მსხვილფეხა მცოხნელი პირუტყვი და 171 ცხვარი და თხა, ხოლო ლაბორატორიულად აღებულია - 61 სისხლის სინჯი (მთიულეთ-ფშავ-ხევსურეთის სოფლები);
 - საქართველოში ღორის, ცხვრის, თხისა და კამეჩის ჰელმინთოზურ დაავადებათა ეპიზოოტიური მდგომარეობის დადგენის მიზნით ქვეყნის მასშტაბით (მცხეთის, გარდაბნისა და ონის რაიონებში) ჩატარდა კოპროლოგიური კვლევები, გამოვლინდა 6 ჰელმინთოზური დაავადება; გაიცა რეკომენდაციები, შედგენილია რეგიონალური რუკები.

სოფლის მეურნეობის პროდუქტთა შენახვა-გადამუშავების თანამედროვე ტექნოლოგიების კვლევა:

- შემუშავებულია მურაბის, სიროფის, კომპოტის, ნექტარის და ხილის გაყინვის ტექნოლოგია; საფუძველი- ხილის დეჰიდრატაცია, ხილის კომპოზიცია, თავისუფალი შაქრის გამოყენების შეზღუდვა, შაქრის შემცველად ყურძნის კონცენტრატის გამოყენება, ხილის ხვედრითი წილის გაზრდა, კალორიულობის შემცირება, გაყინვის ტემპერატურის შემცირება;
- სასუფრე ყურძნის, ასევე კურკოვანი ხილის (ატამი, ნექტარინი, ბალი) შენახვისუნარიანობის გაუმჯობესების მიზნით მიღებულია ახლი კომბინირებული ნაერთი (კალციუმის ქლორიდი + მეთილჟასმონატი), გამოვლენილია პრეპარატის დადებითი ეფექტი საკონტროლო ვარიანტთან შედარებით, კერძოდ შემცირებულია დანაკარგები, გახანგრძლივებულია შენახვის ხანგრძლივობა;
- ბიოლოგიურად აქტიური ნივთიერებებით მდიდარი ხილისაგან, (ალუბალი, ანწლი, თეთრი არომატული ყურძენი) საქაროზისა და ხელოვნური დანამატების გარეშე, მიღებულ ნატურალურ ლიმონათებში (სულ 5 ასორტიმენტი) დადგინდა ძირითადი ფიზიკურ-ქიმიური და ორგანოლექტიკური მაჩვენებლები;
- ყველის „ტენილი“ წარმოების ტექნოლოგიური ინსტრუქციის დახვეწის მიზნით შემუშავდა გაუმჯობესებული ტექნოლოგიური ვარიანტი.

სურსათის უვნებლობის რისკის შეფასება:

- განხორციელდა სალმონელით სურსათის დაბინძურების საფრთხის იდენტიფიცირება და დახასიათება; ცხოველური წარმოშობის სურსათის სალმონელით დაბინძურების რისკის მინიმიზაციის რეკომენდაციებისათვის მომზადდა მეცნიერული მოსაზრება;
- ჩატარდა კვლევა სურსათისმიერ და სხვა ინფექციებში ანტიბიოტიკებისადმი რეზისტენტულობის აღმოცენების იმ შესაძლო „რისკის გზების“ გამოვლინებაზე, რომლებიც უკავშირდება პოლივალენტური ფაგებით განპირობებული რეზისტენტულობის გენების გავრცელებას;
- სურსათის, ვეტერინარიისა და ფიტოსანიტარიის რისკის ანალიზის ფარგლებში შემუშავდა რისკის შეფასების ინიცირების პროცედურების დოკუმენტები;
- გაფორმდა მემორანდუმები სოფლის მეურნეობის სამეცნიერო-კვლევით ცენტრსა და გერმანიის რისკის შეფასების ფედერალური ინსტიტუტს, ასევე ევროპის სურსათის უვნებლობის უზენაეს ორგანოს შორის;
- ჩატარდა პრაქტიკული ვორკშოპი და ტრენინგი - „ქიმიური (CRA) და მიკრობიოლოგიური რისკის შეფასება (MRA) აღმოსავლეთ-ევროპის სამეზობლო პოლიტიკის ქვეყნებისთვის“ (თბილისი, საქართველო, 21-22 ოქტომბერი, 2019).

სასოფლო-სამეურნეო კულტურების წარმოების თანამედროვე სამანქანო ტექნოლოგიების კვლევა:

- ნალენჯიხის მუნიციპალიტეტში გამოიცადა ჩაის სასხლავ-დამქუცმაცებელი აპარატი, შპს „ლაზის“ პლანტაციებში გამოიცადა კომბინირებული მანქანა 4 ოპერაციის ჩატარების პროცესში, დადგინდა ტექნიკური პარამეტრები;
- ერთწლოვანი კულტურების ამლები მცირე გაბარიტიანი მანქანების კონსტრუქციების შესწავლის მიზნით დამუშავდა ლობიოს ამლები მოწყობილობის პრინციპული სქემა, დადგინდა ძირითადი პარამეტრები, ესკიზური და სამუშაო ნახაზები.

უვირუსო სათესლე და სარგავი მასალის მიღება და ჯიშების ინ-ვიტრო კონსერვაცია:

- ლაბორატორიულ პირობებში გამრავლებულია კარტოფილის 3 ადგილობრივი, 10 ინტროდუცირებული ჯიშის და კარტოფილის საერთაშორისო ცენტრის (CIP) 40 კლონის 15 000 ცალზე მეტი სინჯარის მცენარე;
- ჯიშების შენარჩუნების მიზნით განხორციელდა გოჯი ბერის ჯიშების [*Lycium barbarum* - ნარიჯისფერი; *Lycium Chinense* - წითელი გოჯი; *Lycium Ruthenicum* - შავი გოჯი], ბატატის არამასიური ინ ვიტრო გამრავლება;
- მიღებულია ქართული ვაზის ჯიშის (ბუზა, ციცქა, დანახარული, ძელშავი, ადანასური, ახმეტის წითელი) სინჯარის მცენარეები;
- მიმდინარეობდა ქართული ვაზის ჯიშების (ქისი, ხიხვი 430, კრახუნა, უსახელოური, შავი კაბისტონი, შავი რქაწითელი, ჭვითილური, პანეში, ოჯალეში, მარგულის საფერე, უჩახარდანი, ჩხავერი, კოლოში, მაჭყვატური, ბუზა, ველური ვაზის ფორმები, საძირეები (SO4, 420A) ინ ვიტრო გამრავლების ტექნოლოგიის დახვეწა, საბაზისო სარგავი მასალის მიღებისა და ქართული ვაზის გენოფონდის ინ ვიტრო გენბანკში დაცვის მიზნით.

ტყის იშვიათი სახეობებისა გენეტიკური რესურსების შესწავლა, აგროსატყო კულტურების კვლევა:

- ჩატარდა ტყის იშვიათი მერქნიანი სამი სახეობის (ქართული ნეკერჩხალი, ქართული ნუში, იმერული მუხა) ინვენტარიზაცია და განხორციელდა ჰაბიტატების მდგომარეობის შეფასება; დამუშავდა GIS პროგრამაში მათი გავრცელების ამსახველი რუკები;
- პოპულაციებს შორის მსგავსება-განსხვავების დაზუსტების მიზნით, განხორციელდა ქართული ნეკერჩხალის და იმერული მუხის ფოთლის ნიმუშებზე მოლეკულურ-გენეტიკური კვლევა;
- ტყის იშვიათი სახეობების ex situ გენბანკისთვის მომზადებულია 5 სახეობის 10 ნიმუში;
- ვერხვის ახალი სწრაფმზარდი ფორმების შესწავლისა და აღმოსავლეთ საქართველოსთვის ადაპტირებული ვარიანტების გამოვლენის მიზნით, გაშენების ახალი სქემით, მოეწყო ორი ახალი საცდელი ფართობი მცხეთისა და ხაშურის მუნიციპალიტეტებში;
- კვლევები განხორციელდა იტალიისა და თურქეთის სამეცნიერო-კვლევითი ცენტრებიდან შემოტანილი ვერხვის ახალ 25 ფორმაზე;
- თუთის რეზისტენტული ჯიშებისა და ფორმების შესწავლის მიზნით, მცენარეთა ფენოლოგიური დაკვირვების შედეგად, გამოვლენილია თუთის 4 საადრეო და 3 საგვიანო ფორმა;
- გამოყვანილია თუთის 8 რეზისტენტული ფორმის 80 ცალი ნამყენი მცენარე.

ჩაისა და სუბტროპიკული კულტურების პერსპექტიული ფორმების გენეტიკური რესურსების შეგროვება, შესწავლა და სარგავი მასალის მიღება:

- შესწავლილია ციტრუსოვანთა (მანდარინი, ლიმონი, ფორთოხალი) რვა პერსპექტიული ფორმა და აქტინიდიის, ფეიჰოას, თხილის, დაფნის, კულტურული წყავის, ჩაის, ლურჯი მოცვის, სტევიის, ჟოლოს, მაცვლის პერსპექტიული ჯიშ-ფორმები;
- ქართული ჩაის ჯიშის „კოლხიდა“ სადედე ნაკვეთის შერჩევისა და საკალმე სადედე ბაღის მომზადების მიზნით მიმდინარეობდა მოსამზადებელი სამუშაოები;
- პროგრამის „ქართული ჩაის რეაბილიტაცია“ ფარგლებში შესწავლილი და გაცემულია რეკომენდაციები, შემოწმებულია და საბოლოო დასკვნები მომზადდა 50 ჰა-მდე რეაბილიტირებულ პლანტაციებზე.

ქართული ვაზის გენოფონდის დაცვა, ქართული და ინტროდუცირებული ჯიშების შესწავლა და გამოყენების პოტენციალის შეფასება:

- ჯილაურას სოლომონ ჩოლოყაშვილის სახელობის ვაზის საკოლექციო ნარგაობაში (GEO038) OIV -ის დესკრიპტორების შესაბამისად, განხორციელდა ჯიშების აღწერა და შეფასება;
- ჩატარებული კვლევის შედეგად გამოვლინდა ვაზის 5 სარეკომენდაციო ჯიში: 3 - საღვინე და 2-სასუფრე მიმართულების;
- ქართული იშვიათი ვაზის ჯიშების მოძიებისა და იდენტიფიცირების მიზნით მოეწყო ექსპედიციები (ცაგერის მუნიციპალიტეტი და აჭარის რეგიონი); იდენტიფიცირებულია ქართული იშვიათი ვაზის 38 ჯიში;
- შემდგომი გამრავლების მიზნით, მყნობა განხორციელდა სამცხე-ჯავახეთიდან და

სამეგრელოს რეგიონებიდან ჩამოტანილ მასალაზე (როკეთულა, შავი აპინძურა, ეგურძგური, ჩერგვალი, ხარისთვალა მეგრული);

- მევენახეობის სპეციფური მიკროზონების შესწავლის მიზნით, გრძელდება პერსპექტიული მიკროზონების შესწავლა (კარდენახი, უსახელოური, ორბელური ოჯალეში).

დნმ მარკერების გამოყენებით ქართული ვაზის ჯიშების იდენტიფიცირება და გენეტიკური მონაცემების ბაზის შექმნა:

- ლაბორატორიულ პირობებში ქართული ვაზის 70 ჯიშიდან და ვაზის 10 ველური ფორმიდან განხორციელდა დნმ-ის ექსტრაქცია;
- შემდგომი დნმ-ის ექსტრაქციის მიზნით, აღებულია ქართული ვაზის 240 ჯიშის და ვაზის 60 ველური ფორმის დნმ-ის საექსტრაქციო მასალა;
- ვაზის მიკროსატელიტური დნმ-ის 9 წყვილი მარკერის საშუალებით ქართული ვაზის 30 ჯიშიდან და ვაზის 10 ველური ფორმიდან მიღებულია მათი PCR პროდუქტები.

აგრარულ სფეროში თანამედროვე ტექნოლოგიებთან ხელმისაწვდომობა და სფეროში დასაქმებულთა ცოდნის ამაღლება:

- პროექტის „მობილური ექსტენცია“ ფარგლებში, მთელი საქართველოს მასშტაბით კონსულტაცია გაენია 5300 -მდე ფერმერსა და დაინტერესებულ პირს;
- სოფლის მეურნეობის სამეცნიერო-კვლევითი ცენტრის თანამშრომლების მონაწილეობით ჩატარდა:
 - 71 თემატური ტრენინგი;
 - 32 ლექცია-სემინარი;
 - 4 საველე დღე;
 - დამუშავებულია 35-მდე თემატური ბროშურა;
 - გამოქვეყნებული და გამოცემულია:
 - სახელმძღვანელო (წიგნი) – 24;
 - სტატია - 107;
 - სატელევიზიო და რადიო ეთერი - 60 -მდე;

სსიპ ბაჩხალი ვიზუალური სააგენტო

სსიპ გარემოს ეროვნული სააგენტო

გარემოს ეროვნული სააგენტო ახორციელებს ატმოსფერული ჰაერის, წყლისა და ნიადაგის კვლევებს, ჰიდრომეტეოროლოგიური და გეოლოგიური მოვლენების მონიტორინგს, ამინდსა და კლიმატურ პირობებზე დაკვირვებას, ასევე შავი ზღვის ბიომრავალფეროვნების კვლევას.

2019 წელს სააგენტოს მიერ განხორციელდა რამოდენიმე მნიშვნელოვანი პროექტი:

- ატმოსფერული ჰაერის, წყლისა და ნიადაგის ანალიზის თანამედროვე, ევროპული სტანდარტების ლაბორატორიის აღჭურვა;
- ატმოსფერული ჰაერის ხარისხის მონიტორინგის ახალი ავტომატური სადგურები;
- ატმოსფერული ჰაერის ინდიკატორული კვლევები;
- საინფორმაციო გეოლოგიური ბიულეტენი;
- თბილისის გეოლოგიური საფრთხეების ზონირების რუკა;
- ავტომატური მეტეოროლოგიური სადგურები;
- ახალი კანონპროექტი „აკვაკულტურის შესახებ“;
- სამეცნიერო ექსპედიციები საქართველოს საზღვაო სექტორში;
- საერთაშორისო თანამშრომლობა.

ატმოსფერული ჰაერის, წყლისა და ნიადაგის ანალიზის თანამედროვე, ევროპული სტანდარტების ლაბორატორია

2019 წელს სსიპ გარემოს ეროვნული სააგენტოს ატმოსფერული ჰაერის, წყლისა და ნიადაგის ანალიზის ლაბორატორიამ ახალი ISO/IEC 17025:2018 სტანდარტის შესაბამისად აკრედიტაცია გაიარა.

აღნიშნული ლაბორატორია ერთადერთია საქართველოში, რომელიც გასული საუკუნის 60-იანი წლებიდან გარემოს ხარისხობრივი მდგომარეობის მონიტორინგს ახორციელებს და რომელსაც უნიკალური მონაცემთა ბაზები გააჩნია.

ფოტო - ატმოსფერული ჰაერის, წყლისა და ნიადაგის ანალიზის ლაბორატორიის აკრედიტაცია

გარემოს დაბინძურების მონიტორინგის სფეროს გაფართოების მიზნით, ატმოსფერული ჰაერის, წყლისა და ნიადაგის ანალიზის ლაბორატორიაში უახლესი მეთოდოლოგიები დაინერგა, რაც გულისხმობს ევროკავშირის შესაბამისი ჩარჩო დირექტივებით გათვალისწინებული ახალი პარამეტრების განსაზღვრას. ასევე, გასულ წელს ლაბორატორიაში ატმოსფერულ ჰაერში ბენზ(ა)პირენის შემცველობის განისაზღვრისა და აზბესტის ბოჭკოების იდენტიფიცირების მიზნით მთელი რიგი კვლევები განხორციელდა. დაიწყო ამ კუთხით აკრედიტაციის სფეროს გაფართოების პროცესიც. განხორციელდა სამუშაოები შესაფუთი მასალის კვლევებთან დაკავშირებით, რომელიც აღდგენადია ლაბორატორიული ანალიზების დაწესების კუთხით.

2019 წელს ევროკავშირის ერთ-ერთი პროექტის ხელშეწყობით ატმოსფერული ჰაერის, წყლისა და ნიადაგის ანალიზის ლაბორატორია გადაიარაღდა ახალი ხელსაწყო დანადგარებით, რაც საშუალებას იძლევა გაზარდოს წყლის ხარისხის კვლევის კომპონენტები, თანამედროვე მეთოდებით განახორციელოს სამეცნიერო-კვლევითი ანალიზები და განსაზღვროს წყლის ჩარჩო დირექტივით დადგენილი პრიორიტეტული დამაბინძურებლების კონცენტრაციები.

გასულ წელს ლაბორატორიამ ავსტრიის გარემოს სააგენტოსთან ერთად მონაწილეობა მიიღო საერთაშორისო ინტერკალიბრირების ტესტირებაში, რის შედეგადაც გადაეცა ქიმიური ანალიზების ხარისხის დამადასტურებელი სერტიფიკატი.

ლაბორატორიაში ხორციელდება ატმოსფერული ჰაერის, ატმოსფერული ნალექების, მინისქვეშა წყლების, ზედაპირული და ჩამდინარე წყლების და ნიადაგის დაბინძურების ხარისხის კვლევები მთელი საქართველოს მასშტაბით.

ფოტო - გაემოს ეროვნული სააგენტოს დაბოხაგოხია

ატმოსფერული ჰაერის ხარისხის მონიტორინგის ახალი ავტომატური სადგურები

სსიპ გარემოს ეროვნული სააგენტო ატმოსფერული ჰაერის ხარისხის მონიტორინგის გაუმჯობესების მიზნით მთელ რიგ მნიშვნელოვან ღონისძიებებს ახორციელებს. 2019 წელს ქალაქ რუსთავში ჰაერის ხარისხის მონიტორინგის ავტომატური სადგური განთავსდა, რომლის საშუალებით შესაძლებელი გახდა ამ ქალაქში ჰაერის ხარისხზე უწყვეტი დაკვირვება და რვა მავნე ნივთიერების შემცველობის განსაზღვრა.

ასევე, ქალაქ თბილისში ატმოსფერული ჰაერის ხარისხის მონიტორინგის ქსელს კიდევ ერთი ახალი ავტომატური სადგური დაემატა და დედაქალაქში მონიტორინგი უკვე ხუთ ლოკაციაზე მიმდინარეობს.

აღნიშნული სადგურები გარემოს ეროვნულ სააგენტოს შესაძლებლობას აძლევს მიიღოს მონაცემები 24 საათის განმავლობაში ატმოსფერული ჰაერის ხარისხის მდგომარეობის შესახებ.

ფოტო - ატმოსფერული ჰაერის ავტომატური სადგურები

ატმოსფერული ჰაერის ინდიკატორული კვლევები

2019 წელს სსიპ გარემოს ეროვნულმა სააგენტომ ატმოსფერული ჰაერის ინდიკატორული გაზომვების ოთხი ეტაპი განახორციელა. მთელი წლის განმავლობაში ინდიკატორული მილაკები საქართველოს მასშტაბით 25 ქალაქში იყო განთავსებული. სხვადასხვა ლოკაციაზე სულ 507 გაზომვა ჩატარდა.

აღნიშნული კვლევები მოიცავს აზოტის დიოქსიდის, ოზონისა და ბენზოლის კონცენტრაციების დადგენას. სინჯები ანალიზისთვის გაიგზავნა დიდი ბრიტანეთის გაერთიანებული სამეფოს აკრედიტირებულ ლაბორატორიაში. შედეგების შეფასება ევროკავშირის ატმოსფერული ჰაერის ხარისხის ინდექსებთან ჰარმონიზებული სისტემის შესაბამისად ხორციელდება და მისი ნახვა შესაძლებელია ატმოსფერული ჰაერის ხარისხის პორტალზე air.gov.ge

ფოტო - ინდიკატორული კვლევები

გეოლოგიური საფრთხეების (მენყერი, ღვარცოფი, კლდეზავ-ქვათაცვენა და სხვა) კვლევები

2019 წელს გამოიცა ყოველწლიური საინფორმაციო გეოლოგიური ბიულეტენი „საქართველოში 2018 წელს სტიქიური გეოლოგიური პროცესების განვითარების შედეგები და პროგნოზი 2019 წლისთვის“, სადაც ასახულია გეოლოგიური მონიტორინგის და სტიქიის ექსტრემალური გააქტიურების პერიოდში ჩატარებული კვლევების შედეგად მიღებული

ინფორმაცია საშიში გეოლოგიური პროცესების (მენყერი, ღვარცოფი, კლდეზვავი-ქვათაცვენა და სხვა) შესახებ. თითოეულ მხარეს ახლავს მოსალოდნელი პროგნოზი 2019 წლისათვის და გეოლოგიური საფრთხეების რუკები, ცხრილების სახით მოცემულია რეკომენდაციები დამცავი ღონისძიებების გასატარებლად.

ქ. თბილისის გეოლოგიური საფრთხეების ზონირების რუკა და გეოლოგიური ანგარიში

2019 წელს გარემოს ეროვნული სააგენტოს გეოლოგიის დეპარტამენტის სპეციალისტების მიერ განხორციელდა ქ. თბილისის ტერიტორიის გეოლოგიური შეფასება, რომლის საფუძველზეც მომზადდა გეოლოგიური ანგარიში - ქ. თბილისის ტერიტორიის საინჟინრო-გეოდინამიკური პირობები და გეოლოგიური საფრთხეების შეფასება, ანგარიში მოიცავს ტექსტურ ნაწილს, რომელსაც თანდართული აქვს გეოლოგიური საფრთხეების ზონირების და სხვათემატური რუკები, სადაც მოცემულია დედაქალაქის ტერიტორიაზე იდენტიფიცირებული ყველა სახის გეოლოგიური პროცესი (მენყერი, ღვარცოფი, კლდეზვავი, ქვათაცვენა და სხვა), მომზადებულია გეოლოგიური საფრთხეების მონაცემთა ბაზა და კატალოგი/კადასტრები, გაცემულია რეკომენდაციები გასატარებელი დამცავი ღონისძიებების გასატარებლად.

მომზადებული ანგარიში და გეოლოგიური საფრთხეების ზონირების (დარაიონება) რუკა გეოლოგიური საფრთხეებით მოწყვლადი მოსახლეობის და ინფრასტრუქტურული ობიექტების უსაფრთხოებას შეუწყობს ხელს, ასევე დედაქალაქს დაეხმარება გრძელვადიან პერსპექტივაში მდგრად განვითარებაში.

ფოტო - ქ. თბილისის გეოლოგიური საფრთხეების ზონირების რუკა

ავტომატური მეტეოროლოგიური სადგურები

სსიპ გარემოს ეროვნული სააგენტოს ჰიდრომეტეოროლოგიის დეპარტამენტის სპეციალისტების მიერ ქვეყნის მასშტაბით განახლდა და დამონტაჟდა 6 ერთეული ავტომატური მეტეოროლოგიური და 6 ერთეული ავტომატური ჰიდროლოგიური სადგური, რომლებიც უზრუნველყოფს მეტეოროლოგიური და ჰიდროლოგიური პარამეტრების, ატმოსფერული წნევის, ჰაერის ტემპერატურის და სინოტივის, ნალექების რაოდენობის, ქარის სიჩქარისა და მიმართულების და წყლის დონის უწყვეტ რეჟიმში გაზომვას და მონაცემების ონლაინ რეჟიმში გადაცემას.

ჰიდრომეტეოროლოგიური სადგურებიდან მიღებული მონაცემები ხელს შეუწყობს ამინდის პროგნოზების ხარისხის გაუმჯობესებას და მოსალოდნელი სტიქიური მეტეოროლოგიური და ჰიდროლოგიური მოვლენების შესახებ გაფრთხილებების დროულად მომზადებას და გავრცელებას.

ფოტო - ავტომატური მეტეოროლოგიური სადგური

ახალი კანონპროექტი „აკვაკულტურის შესახებ“

2019 წელს აქტიური მუშაობა მიმდინარეობდა საკანონმდებლო მიმართულებით. სააგენტოს სპეციალისტების მიერ შემუშავდა და პარლამენტში ინიცირებისთვის მომზადდა ახალი კანონპროექტი „აკვაკულტურის შესახებ“, რომელიც მნიშვნელოვანი წინგადადგმული ნაბიჯია ქვეყანაში წყლის რესურსების და მისი პოტენციალის რაციონული და ეფექტიანი გამოყენების თვალსაზრისით. კანონპროექტი მიზნად ისახავს საქართველოში აკვაკულტურის განვითარებას და აღნიშნულ დარგში ინვესტიციების მოზიდვის ხელშეწყობას.

კანონპროექტის თანახმად, საქართველოს საზღვაო წყლებში განხორციელდება აკვაკულტურის ზონების გამოყოფა და შესაბამისი ტერიტორიის სარგებლობის მიზნით, აკვაკულტურის ნებართვების გაცემა. მოწესრიგდება, ასევე აკვაკულტურის ობიექტების საქმიანობა საქართველოს მთელ ტერიტორიაზე.

ახალი რეგულაციები ხელს შეუწყობს საზოგადოების, ნებართვის მფლობელების და ბუნებრივი რესურსებით მოსარგებლეთა ინტერესების დაცვას. კანონპროექტი უზრუნველყოფს საქართველოს შავი ზღვის კონტინენტური შეღვის, ტერიტორიული ზღვის და განსაკუთრებული ეკონომიკური ზონისა და საქართველოს შიდა წყალსატევების (ტბები, წყალსაცავები, ტბორები, მდინარეები, ნაკადულები, არხები, წყალჭაობიანი ადგილები და სხვა წყლის პროდუქტების მოშენებისთვის ვარგისი წყალსატევები) აკვაკულტურის მიზნებისათვის სარგებლობის რეგულირებას და მათ რაციონალურ და ეფექტიან გამოყენებას, რაც გულისხმობს აღნიშნულ ობიექტებში წყლის ორგანიზმების (თევზი, წყლის მცენარეები და სხვა) მოშენებას (კულტივირება, გამოზრდა, გამრავლება), როგორც აკვაკულტურის კონსტრუქციების გამოყენებით, ასევე მათ გარეშე. კანონპროექტი შემუშავებულია საერთაშორისო პრაქტიკის გათვალისწინებით, ადგილობრივი მოსახლეობის ინტერესების დაცვის მიზნით და ითვალისწინებს შიგა წყალსატევებზე (ტბები, წყალსაცავები) ეკოლოგიური აკვაკულტურის ნებართვის გაცემას კონკრეტულ მუნიციპალიტეტებში მცხოვრებ პირთა გაერთიანებებზე, ამ მიზნით შექმნილ სასოფლო-სამეურნეო (თევზის მეურნეობის) კოოპერატივებზე. ახალი კანონპროექტის განხილვაში ჩაერთვებიან არასამთავრობო ორგანიზაციები, სამეცნიერო წრეების წარმომადგენლები და ექსპერტები.

სამეცნიერო ექსპედიციები საქართველოს საზღვაო სექტორში

2019 წელი მნიშვნელოვანი იყო შავი ზღვის კვლევების კუთხით. საქართველო-ევროკავშირის ასოცირების შესახებ შეთანხმებით ნაკისრი ვალდებულებების შესაბამისად ჩატარდა საზღვაოექსპედიციები შავი ზღვის იქთიოლოგიური და ჰიდრობიოლოგიური მიმართულებით. ასევე, საქართველოს საზღვაო სექტორში სამეცნიერო ექსპედიციები განხორციელდა, რომელებიც მიზნად ისახავდა თევზის რესურსების შეფასებას და მარაგების დადგენას, რაც, თავის მხრივ, უზრუნველყოფს რესურსების რაციონალურ გამოყენებას და ქვეყნისთვის ეკონომიკური სარგებლის მიღებას.

ფოტო - კვლევები შავ ზღვაში, სამეცნიერო გემი

საერთაშორისო თანამშრომლობა

2019 წელს დაიწყო „კლიმატის მწვანე ფონდის“ და შვეიცარიის განვითარებისა და თანამშრომლობის სააგენტოს მიერ დაფინანსებული პროექტი, რომელიც სხვააქტივობებთან ერთად ითვალისწინებს საქართველოს ტერიტორიაზე სტიქიური გეოლოგიური და ჰიდრომეტეოროლოგიური საფრთხეების შეფასებას, საფრთხეების და რისკების ზონირების რუკების შედგენას და ადრეული გაფრთხილების სისტემის სრულყოფას;

მსოფლიო ბანკის ექსპერტებთან ერთად დაიწყო მუშაობა საქართველოში ჰიდრომეტეოროლოგიური სფეროს განვითარების გზამკვლევაზე, რომელიც მიზნად ისახავს ამინდის და ჰიდროლოგიური პროგნოზების ხარისხის გაუმჯობესებას, ასევე კლიმატური რეჟიმის ობიექტურ შესწავლას.

2019 წელს მიმდინაზე პროექტები

- პროექტის დასახელება - ქვე-პროექტი „ჰაერის ხარისხის მართვის შესაძლებლობების გაუმჯობესება საქართველოში“ (გაეროს განვითარების პროგრამის „მართველობის რეფორმის ფონდის“ (UNDP-GRF) პროექტის (#00097412) ფარგლებში) დონორი ორგანიზაცია: შვედეთის მთავრობა პროექტის განხორციელების ვადები: ოქტომბერი, 2019 წ. - დეკემბერი, 2020 წ.
- პროექტის დასახელება: „დახმარება ბუნებრივ წყლებში, ნიადაგებსა და საკვებ პროდუქტებში დარიშხანის შემცირების საქმეში და სასმელ წყალში დარიშხანის შემადგენლობის დამუშავების შესაძლებლობები საქართველოში“

(განმახორციელებელი - სლოვაკეთის წყლის კვლევის ინსტიტუტი (WRI)) დონორი ორგანიზაცია: სლოვაკეთის საერთაშორისო განვითარებისა და თანამშრომლობის სააგენტო (SlovakAid) პროექტის განხორციელების ვადები: ოქტომბერი, 2019 წ. - მაისი, 2021 წ.

- პროექტის დასახელება: "კლიმატის ცვლილებებისადმი ადაპტაციის შესაძლებლობების გაძლიერება საქართველოში" (გაეროს განვითარების პროგრამის (UNDP) მიერ განხორციელებული პროგრამის „კლიმატით გამოწვეული კატასტროფების რისკების შემცირება საქართველოში“ ფარგლებში) დონორი ორგანიზაცია: შვეიცარიის განვითარებისა და თანამშრომლობის სააგენტო (SDC) პროექტის განხორციელების ვადები: 2019 - 2023 წწ.
- პროექტის დასახელება - „ინსტიტუციური თანამშრომლობა საქართველოს ენერჯეტიკის და გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების დაცვის სამინისტროებსა და ნორვეგიის წყლის რესურსებისა და ენერჯეტიკის დირექტორატს (NVE) შორის“ დონორი ორგანიზაცია: ნორვეგიის საგარეო საქმეთა სამინისტრო პროექტის განხორციელების ვადები: 2018 - 2023 წწ.
- პროექტის დასახელება - “ევროკავშირის წყლის ინიციატივა პლიუსი აღმოსავლეთის პარტნიორობის ქვეყნებისათვის“ (EUWI+ 4EaP) დონორი ორგანიზაცია: ევროკავშირი (EU) პროექტის განხორციელების ვადები: 2016-2020 წწ.
- პროექტის დასახელება - “საქართველოს მეოთხე ეროვნული შეტყობინებისა და მეორე განახლებული ორწლიანი ანგარიშის მომზადება გაეროს კლიმატის ცვლილების ჩარჩო კონვენციისთვის” (მეოთხე ეროვნული შეტყობინების „კლიმატის ცვლილებისადმი მოწყვლადობის შეფასებისა და ადაპტაციის“ თავის მომზადება) დონორი ორგანიზაცია: გლობალური გარემოსდაცვითი ფონდი (GEF) პროექტის განხორციელების ვადები: ნოემბერი, 2018 წ. - თებერვალი, 2020 წ.

ქვემო ქართლში ტყეების მართვის სტრატეგია

საქართველოს დაცული ტერიტორიების სააგენტო

დაცული ტერიტორიების სააგენტოს საქმიანობის საგანგებო

დაცული ტერიტორიების სააგენტოს საქმიანობის სფეროს წარმოადგენს სახელმწიფო ნაკრძალების, ეროვნული პარკების, ბუნების ძეგლების, აღკვეთილების, დაცული ლანდშაფტების, ბიოსფერული რეზერვატების, მსოფლიო მემკვიდრეობის უბნების და საერთაშორისო მნიშვნელობის მქონე ქარბტენიანი ტერიტორიების სისტემის მართვა.

სააგენტოს მიზნებს წარმოადგენს დაცული ტერიტორიების მართვის სისტემის გაუმჯობესება, ტერიტორიული ადმინისტრაციების ფუნქციონირების უზრუნველყოფა და კანონმდებლობით დადგენილი წესების დაცვაზე კონტროლი, ახალი დაცული ტერიტორიების დაგეგმვა, შექმნა და განვითარება.

2019 წელს სააგენტოს საქმიანობა მოიცავდა შემდეგ მნიშვნელოვან მიმართულებებს:

- დაცული ტერიტორიების ქსელის განვითარება
- ბიომრავალფეროვნების დაცვა-მონიტორინგი
- ბუნებრივი რესურსების მდგრადი მართვა
- ეკოგანათლება და ინტერპრეტაცია
- ეკოტურიზმის განვითარება
- საერთაშორისო თანამშრომლობა
- მარკეტინგი და საზოგადოებასთან ურთიერთობა დაცული ტერიტორიების ქსელის განვითარება

2019 წელს დაცული ტერიტორიების ფართობი 70 144 ჰა-ით (ქვეყნის მასშტაბით 1.01%-ით) გაიზარდა წინა წელთან შედარებით; 2019 წელს შეიქმნა 4 ახალი დაცული ტერიტორია: პონტოს მუხის, სადამოს ტბის, ფარავნის ტბის და აბულის ტბის აღკვეთილები.

2019 წლის მდგომარეობით დაცული ტერიტორიების საერთო ფართობი შეადგენს 666107 ჰა-ს, ქვეყნის ტერიტორიის 9.56%-ს, (2018 წელს დაცული ტერიტორიების ფართობი 665 355 ჰა, ქვეყნის ტერიტორიის 9.55% იყო);

ბიომრავალფეროვნების დაცვა-მონიტორინგი

ჯეირნის რეინტროდუქციის პროექტი ვაშლოვანის დაცულ ტერიტორიებზე - საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროსა და აზერბაიჯანის ეკოლოგიის სამინისტროს შორის თანამშრომლობის ფარგლებში განხორციელდა ჯეირნების რეინტროდუქცია აზერბაიჯანიდან საქართველოში. რეინტროდუქცია წარატებით მიმდინარეობს 2013 წლიდან დღემდე. პროექტი ხორციელდება WWF- კავკასიის ბუნების დაცვის ფონდის და TJS ფინანსური მხარდაჭერით. 2019 წლის მონაცემებით ვაშლოვანის დაცულ ტერიტორიებზე 140-მდე ჯეირანია.

ჯიხვის მონიტორინგი ლაგოდეხის დაცულ ტერიტორიებზე

2018 წლიდან, პირველად კავკასიაში დაიწყო და მიმდინარეობს აღმოსავლეთ-კავკასიური ჯიხვის ტრანსსასაზღვრო ტელემეტრიული მონიტორინგი ლაგოდეხის დაცულ ტერიტორიებზე და ზაქათალას აღკვეთილში, არასამთავრობო ორგანიზაცია NACRES- ის მიერ. მონიტორინგი ხორციელდება TJS - ტრანსსასაზღვრო სამდივნოს ფინანსური მხარდაჭერით.

მონიტორინგის თანამედროვე ტექნოლოგიების დანერგვა

დაცული ტერიტორიების დაცვა-მონიტორინგის გაუმჯობესების მიზნით, საპილოტე: ბორჯომ-ხარაგაულის და ლაგოდეხის დაცულ ტერიტორიებზე მიმდინარეობს თანამედროვე SMART-პატრულირების ტექნოლოგიების დანერგვა, დონორი: CNF;

ტყის მავნებელ-დაავადებათა მონიტორინგი და ბრძოლის ღონისძიებები

2019 წელს, ფიტოსანიტარული კვლევის საფუძველზე ფერომონიანი მწერსაჭერები განთავსდა 8 დაცულ ტერიტორიაზე, სულ დაახლოებით 200 ჰა ფართობზე: ბორჯომ-ხარაგაულის (45 ჰა), ყაზბეგის (7 ჰა), მაჭახელას (10 ჰა), ფშავ-ხევსურეთის (1 ჰა) და კოლხეთის (1 ჰა) ეროვნულ პარკებში, ასევე ბანარა-ბაბანეურის (1 ჰა) და კინტრიშის (2 ჰა) დაცულ ტერიტორიებზე და ჭაჭუნას აღკვეთილში (132 ჰა);

ტყის მოვლა-აღდგენა

აჭამეთის აღკვეთილში მიმდინარეობს ტყის (იმერული და ქართული მუხის) აღდგენის პროექტი, 56 ჰა-ზე;

ტყის ინვენტარიზაცია და მართვის გეგმების მომზადება

2019 წელს 2 დაცულ ტერიტორიაზე დასრულდა ტყის ინვენტარიზაცია: თბილისის ეროვნული პარკი (21 031 ჰა) და ფშავ-ხევსურეთის დაცული ტერიტორიები (18 266 ჰა).

ეკოგანათლება და ინტერპრეტაცია

2019 წელს გარემოსდაცვითი ცნობიერებს ამაღლების კამპანიებში მონაწილეობა მიიღო სულ 86 781 ადამიანი. 2019 წლის განმავლობაში გარემოს დაცვისა და დაცული ტერიტორიების თემატიკით ჩატარდა 839 ლექცია-სემინარი, მოეწყო 63 კვირეული, 126 მწვანე აქცია, 2 098 ეკოტური და 195 დასუფთავების აქცია. ადგილობრივ მოსახლეობასთან გაიმართა 635 საინფორმაციო შეხვედრა, სადაც მონაწილეობა მიიღო 9 740-მა ადამიანმა.

ეკოტურიზმის განვითარება

ვიზიტორთა და შემოსავლების სტატისტიკა

2019 წლის მონაცემებით, საქართველოს დაცულ ტერიტორიებზე ვიზიტორთა რაოდენობამ (1 199 011 ვიზიტორი) 2018 წლის მონაცემებთან შედარებით (1 108 503 ვიზიტორი) 8% - ით მოიმატა.

ვიზიტორთა შორის 49% ქართველია (587 022 ვიზიტორი), ხოლო 51% უცხოელი (611 989 ვიზიტორი). 2019 წლის მონაცემებით 2018 წლის მონაცემებთან შედარებით ქართველი ვიზიტორების რაოდენობა გაზრდილია 1%-ით, ხოლო უცხოელი ვიზიტორების რაოდენობა გაზრდილია 16%-ით.

2019 წლის განმავლობაში ეკოტურისტული სერვისებიდან მიღებულმა შემოსავლებმა შეადგინა 9 363 447 ლარი, რაც წინა 2018 წლის მონაცემებთან (8 436 125 ლარი) შედარებით 11%-ით არის გაზრდილი.

ეკოტურისტული ინფრასტრუქტურის განვითარება

დაცული ტერიტორიების სააგენტო მნიშვნელოვან ყურადღებას უთმობს ეკოტურიზმის განვითარებას. 2019 წელს:

- ევროკავშირის “ENPARD”-ის პროგრამის ფარგლებში ალგეთის ეროვნული პარკის ადმინისტრაციის ე.წ „თოკების პარკის“ ეკო-ტურისტული ინფრასტრუქტურა მოეწყო
- განახლდა ოკაცეს კანიონის კიდული ბლიკის ინფრასტრუქტურა და გადასახედი პლატფორმა.
- ოკაცეს ჩანჩქერის ბუნების ძეგლზე მოეწყო ზიპლაინის მომსახურების სერვისი.
- მთირალას ეროვნული პარკში მოეწყო „თოკების პარკი“.

ეკობილიკების დაგეგმვა–კეთილმოწყობა

2019 წელს საფეხმავლო ბილიკების დაგეგმარება დაიწყო ბორჯომ-ხარაგაულის, აჯამეთის, სამეგრელოს, ბანარა-ბაბანეურის დაცულ ტერიტორიებზე;

ეკობილიკები მოეწყო თბილისის ეროვნულ პარკში, ბანარა-ბაბანეურის დაცული ტერიტორიებზე, ვაშლოვანის დაცულ ტერიტორიებზე – არწივის ხეობაში.

საერთაშორისო თანამშრომლობა

2019 წელს 4 დაცული ტერიტორია - კოლხეთის ეროვნული პარკი, ქობულეთის დაცული ტერიტორიები, კონტრიშის დაცული ტერიტორიები და მთირალას ეროვნული პარკი, როგორც უნიკალური კოლხური ტყეები და ჭარბტენიანი ტერიტორიები წარდგენილ იქნა UNESCO-ს მსოფლიო ბუნებრივი მემკვიდრეობის ნომინაციაზე - „კოლხური ტყეები და ჭარბტენიანი ტერიტორიები“.

2019 წელს, მარტვილის კანიონმა მოიპოვა ევროპის საბჭოს ევროპის ლანდშაფტების კონვენციის პრიზი – “მარტვილის კანიონის განვითარების პროექტი” პროექტის განხორციელებისათვის;

მიმდინარეობს IUCN Green List-ზე კანდიდატი დაცული ტერიტორიების წარდგენის და ნომინირების პროცედურები.

2019 წელს დაცული ტერიტორიების სააგენტომ მოიპოვა ახალი გრანტები, მათ შორის ENPARD -პროგრამის ფინანსური მხარდაჭერით.

მარკეტინგი და საზოგადოებასთან ურთიერთობა

საიმიჯო ვიდეო-რგოლები

დაცული ტერიტორიების სააგენტოს და „ვისოლ ჯგუფის“ ერთობლივი პროექტის #იმოგზაურვევისოლთანერთად მომზადდა ბლოგების სერია (22 ვიდეო ბლოგი) საქართველოს ეროვნულ პარკებზე. ბლოგებს სოციალურ ქსელში 2 მლნ-ზე მეტი ნახვა აქვთ. ბლოგის წამყვანები საზოგადოებას აცნობენ როგორც პოპულარულ მარშრუტებს, ასევე სამთო-საფეხმავლო ბილიკებს და ეხმარებიან მათ ახალი მიმართულებების აღმოჩენაში. მაყურებლები ამომწურავ ინფორმაციას იღებენ უსაფრთხო მოგზაურობასთან დაკავშირებული საკითხების შესახებ.

მედიასთან ურთიერთობა

დაცული ტერიტორიების სააგენტო აქტიურად თანამშრომობს ქვეყნის წამყვანი ტელევიზიების ტურიზმის თემაზე არსებულ რუბრიკებთან. თემები გაშუქდა „საიმედო ტურში“; „ნუცას ტურში“, გიორგი ქორქიასა და ონისე ჯანაშიას რუბრიკებში.

2019 წელს დაცული ტერიტორიების სააგენტო შესახებ ინფორმაცია 1000-ზე მეტჯერ გამოვქვეყნდა მედია-საშუალებებში.

ღონისძიებები

„თოკების პარკის“ გახსნა მტირალას ეროვნულ პარკში

მტირალას ეროვნულ პარკში „თოკების პარკის“ გახსნის ღონისძიება გაიმართა. „თოკების 100 პარკი“ ეკო-საგანმანათლებლო ატრაქციას და გარემოში არსებულ შემეცნებით გასართობ ადგილს წარმოადგენს. ეკოტურისტული ობიექტი გათვლილია სხვადასხვა სეგმენტის ვიზიტორზე და განსაკუთრებული მნიშვნელობა აქვს გარემოს დაცვის პოპულარიზაციის თვალსაზრისით.

ოკაცეს კანიონის განახლებული ბილიკის გახსნა

ოკაცეს კანიონზე განახლებული კიდული ბილიკი გახსნის ღონისძიება გაიმართა. მსოფლიოში არსებული ტრენდის შესაბამისად, კანიონზე შეიკვალა კიდული ბილიკის და გადასახედი პლატფორმის საფარი. დაიგო ლითონის გამჭვირვალე იატაკი, რომელიც ბილიკს მეტად ექსტრემალურს გახდის. ასევე, გვერდითი დამცავი ბაგირები შეიკვალა უჟანგავი ბაგირებით. შედეგად, კანიონში მოგზაურობა მეტად უსაფრთხო გახდება. რეაბილიტაცია ჩაუტარდა ვიზიტორთა ცენტრიდან გამშვებ პუნქტამდე მისასვლელ ბილიკზე არსებულ 13 ხიდს - ხის კონსტრუქცია შეიკვალა მეტალის კონსტრუქციით.

2017-2019 წლებში:

- ევროკავშირის მხარდაჭერით მომზადდა და დამტკიცდა ტყის მართვის გეგმები (5): აჯამეთის, ნეძვის, კაცობურის აღკვეთილებისთვის, კოლხეთის და მაჭახელას ეროვნული პარკებისთვის.
- დაცული ტერიტორიების სისტემას დაემატა 5 ახალი კატეგორია: კინტრიშის ეროვნული პარკი, პონტოს მუხის აღკვეთილი, სალამოს ტბის აღკვეთილი, ფარავნის ტბის აღკვეთილი, აბულის ტბის აღკვეთილი.
- 2017-2019 წლებში, ევროკავშირის მხარდაჭერით, მომზადდა და დამტკიცდა 4 ახალი მენეჯმენტის გეგმა შემდეგი დაცული ტერიტორიებისთვის: თბილისის (მოიცავს მცხეთა-მთიანეთის და ქვემო ქართლის რეგიონებს: მცხეთის, თიანეთის, გარდაბნის და მარნეულის მუნიციპალიტეტებს) და მაჭახელას ეროვნული პარკების, ქობულეთის დაცული ტერიტორიების, კოლხეთის ეროვნული პარკის და კაცობურის აღკვეთილის.
- 2019 წლის მდგომარეობით, დაცული ტერიტორიების სააგენტოს დაქვემდებარებული 20 ტერიტორიული ადმინისტრაციიდან მენეჯმენტის გეგმით იმართება 13, რაც 65%-ს შეადგენს.

წიგნი სატყეო სანაბნებში

ეროვნული საბუნებრივი სააგენტო

ეროვნული საბუნებრივი კონსერვაციის¹, გარემოს დაცვის მოქმედებათა მესამე ეროვნული პროგრამის 2017-2021 (NEAP III)², საქართველოს ბიომრავალფეროვნების სტრატეგიისა და მოქმედებათა გეგმის (2014-2020)³, საქართველოს სოფლის განვითარების სტრატეგიის და სამოქმედო გეგმის (2017-2020)⁴ და მდგრადი განვითარების მიზნების (SDGs) 15.1, 15.2 ამოცანების გათვალისწინებით ეროვნული სააგენტოს პრიორიტეტს წარმოადგენს:

- სააგენტოს შესაძლებლობების გაძლიერება და ინსტიტუციური განვითარება;
- ტყეების რაოდენობრივი და ხარისხობრივი მაჩვენებლების შენარჩუნება და გაუმჯობესება;
- ტყის მართვის ეფექტური დაგეგმვა;
- მდგრადი ტყითსარგებლობა.

2019 წელს განხორციელებული ღონისძიებების შედეგად გაძლიერდა სააგენტოს ინსტიტუციური სისტემა და გაუმჯობესდა თანამშრომელთა სამუშაო პირობები, ეროვნული საბუნებრივი სააგენტო უზრუნველყოფს მეტყვევების სიცოცხლისა და ჯანმრთელობის დაზღვევას, სამსახურებრივი მოვალეობათა კეთილსინდისიერად, ასევე, განსაკუთრებული სირთულის ან მნიშვნელობის დავალების შესრულებისათვის წახალისების ფორმების გამოყენებას, რაც მნიშვნელოვნად გაზრდის დასაქმებულთა მოტივაციას და ახალგაზრდების ინტერესს პროფესიისადმი.

მომზადდა ცვლილებები ნორმატიულ დოკუმენტებში რომლებიც დაარეგულირებს და გააუმჯობესებს:

- ტყის რეკრეაციული პოტენციალის ეფექტურ გამოყენებას და ეკოტურიზმის განვითარების ხელშეწყობას - შედეგად, ადგილობრივ მოსახლეობას, კერძო სექტორს მიეცემა შესაძლებლობა განავითარონ ტურისტული ინფრასტრუქტურა და ტურისტული პროდუქტები რაც ადგილზე დამატებითი სამუშაო ადგილების შექმნასა და დამატებითი შემოსავლების მიღებას შეუწყობს ხელს.
- საბუნებრივი პლანტაციური მეურნეობის წარმოების შედეგად მიღებული მერქნული რესურსის დამზადებასა და გაცემას - სოფლის მეურნეობისათვის გამოსაყენებელ სამასალე მერქანზე (ჭიგო, სარი, ბოძი) მოთხოვნა წლების განმავლობაში მწვავედ იდგა მოსახლეობის და ბიზნესის მხრიდან. სააგენტო აღნიშნულ რესურსს დაამზადებს დაქვემდებარებულ ტერიტორიებზე არსებულ, აკაციის, ან სხვა სწრაფმზარდი სახეობის პლანტაციებში, რომელთა მიზნობრივი დანიშნულება სწორედ ამ სახის მასალის მიღებაა. აქვე აღსანიშნავია, რომ სწრაფმზარდი პლანტაციები ბუნებრივ ტყეზე ზეწოლის შერბილების ყველაზე კარგი საშუალებაა და სააგენტო 2014 წლიდან ახორციელებს ასეთი პლანტაციების მოწყობასაც;
- ხე-ტყის ნარჩენის ეფექტურ მართვას - ბრიკეტების, პალეტების წარმოების

1 საქართველოს პარლამენტის დადგენილება №1742-1ს 11.12.2013
2 საქართველოს მთავრობის დადგენილება №1124 22.05.2018
3 საქართველოს მთავრობის დადგენილება №343 8.05.2014
4 საქართველოს მთავრობის დადგენილება №631 30.12.2016

განვითარება, კერძო სექტორის დაინტერესება ამ ბიზნესით სააგენტოს ერთ-ერთ პრიორიტეტს წარმოადგენს, რადგან შეშის ჩასანაცვლებლად ალტერნატიული სანვავი საშუალებები ამ ეტაპზე შეიძლება ყველაზე ეფექტურად მივიჩნიოთ ჩვენი ქვეყნისათვის. ცვლილებით კიდევ უფრო გამართივდა ტყის ნარჩენზე ხელმისაწვდომობა და დაინტერესებულ პირებს გაუმარტივდათ პროცედურები.

ზემოაღნიშნული პრიორიტეტების გათვალისწინებით 2019 წელს სააგენტომ განახორციელა მნიშვნელოვანი აქტივობები, მათ შორის:

ტყის ინვენტარიზაცია და მართვის გეგმების მომზადება

ტყის ინვენტარიზაციის სამუშაოების უწყვეტად განხორციელებისა და პროცესების მდგრადობის მიზნით ეროვნულმა სატყეო სააგენტომ შეიმუშავა სასწავლო პროგრამა და სამთიანი სტაჟირების სპეციალური კურსი⁵. 3 თვიანი თეორიული და პრაქტიკული სწავლების შემდეგ 16 ახალგაზრდა კურსდამთავრებული მეტყევე-სპეციალისტი დასაქმდა ტყის ინვენტარიზაციის სავლე სამუშაოებზე.

ტყის ინვენტარიზაციის სავლე სამუშაოები დასრულდა ლაგოდეხის სატყეო უბანზე (21 116 ჰა), დაიწყო ახმეტის სატყეო უბნის (55 492 ჰა) და ლენტეხის სატყეო უბნის (76 350 ჰა) ტყის ინვენტარიზაცია.

ახმეტის სატყეო უბანზე მიმდინარე სავლე სამუშაოების პარალელურად განხორციელდა ახალი მეთოდოლოგიის (FMI) გამოცდაც.

ტყის მართვის გეგმების მომზადების უზრუნველსაყოფად გერმანიის საერთაშორისო თანამშრომლობის საზოგადოების მხარდაჭერით (GIZ) დაიწყო მუშაობა სპეციალურ ელექტრონულ პროგრამაზე, რაც თავის მხრივ მნიშვნელოვან წვლილს შეიტანს ტყის საინფორმაციო და მონიტორინგის სისტემის (FIMS) ჩამოყალიბებაში.

დამტკიცდა ლანჩხუთის სატყეო უბნის ტყის მართვის გეგმა 11 254 ჰა ფართობზე (საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრის ბრძანება N2-1089, 13.11.2019).

2019 წლის მდგომარეობით, განახლებული ტყის მართვის გეგმების მომზადებულია ეროვნული სატყეო სააგენტოს მართვას დაქვემდებარებული ტყის ფონდის 297,3 ათ. ჰა ფართობისათვის.

ჯამში, ტყის ფონდის ტერიტორიის (სსიპ ეროვნული სატყეო სააგენტოსა და სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტოს მართვას დაქვემდებარებული ტერიტორია) 15,1 % იმართება ტყის მართვის დამტკიცებული გეგმების მიხედვით.

ტყის მოვლა-აღდგენა

2019 წელს ტყის აღდგენა-გაშენების ღონისძიებები (მათ შორის წინა წლებში გაშენებული/ აღდგენილი ფართობების მოვლის სამუშაოები) განხორციელდა იმერეთის, გურიის, ქვემო ქართლის, სამეგრელო-ზემო სვანეთისა და სამცხე-ჯავახეთის რეგიონებში - 409,07 ჰა-ზე. დარგული იქნა 125 430 სხვადასხვა სახეობის ნერგი

აქედან:

- ტყის დროებითი სანერგე - 0,2 ჰა
- ტყის გაშენება - 152,76 ჰა
- ტყის ბუნებრივი განახლების ხელშეწყობა 43,5 ჰა
- 2016-2018 წლებში აღდგენილი ფართობების მოვლის სამუშაოები - 212,61 ჰა.

⁵ სასწავლო პროგრამა მხარდაჭერილია გაეროს განვითარების პროგრამის (UNDP) მიერ

წინასწარი შესწავლების საფუძველზე მომზადდა 2020 წელს განხორციელებელი ტყის აღდგენის პროექტები 307,8 ჰა ფართობისთვის. აღსანიშნავია, რომ ეროვნული სატყეო სააგენტო ტყის აღდგენის ღონისძიებების მასშტაბებს ყოველიურად ზრდის და უკანასკნელი ორი წლის განმავლობაში აკმაყოფილებს კლიმატის ცვლილების შესახებ პარიზის შეთანხმების საფუძველზე ეროვნულ დონეზე განსაზღვრული წვლილის (NDC) დოკუმენტი ნაკისრ უპირობო ვალდებულებას.

მნიშვნელოვანია ტყის აღდგენის ღონისძიებებში საზოგადოებისა და კერძო სექტორის ჩართულობაც, განსაკუთრებით ახალგაზრდებისა და სკოლის მოსწავლეების, გარდა იმისა, რომ აღნიშნულ ღონისძიებებზე რეგიონების მასშტაბით მხოლოდ ადგილობრივი მოსახლეობა საქმდება, სააგენტო წარმატებულად თანამშრომლობს კერძო კომპანიებთან და საჯარო სკოლებთან.

ტყის მავნებელ-დაავადებების მონიტორინგი და ბრძოლის ღონისძიებები

გაგრძელდა სამცხე-ჯავახეთის რეგიონში (26 000 ჰა) ნაძვნარ კორომებზე გავრცელებული მბეჭდავი ქერქიჭამიას წინააღმდეგ ბრძოლის ღონისძიებები ფერომონიანი მწერსაჭერებისა და სანიტარული ჭრების მეშვეობით. განთავსებულ იქნა 1000 ცალი ფერომონიანი მწერსაჭერი მაისიდან ოქტომბრის ჩათვლით განხორციელებული 12 მონიტორინგის შედეგად დაჭერილი და განადგურებულია 7 294 700 (შვიდი მილიონ ორას ოთხმოცდაათოთხმეტი ათას შვიდასი) ცალი მბეჭდავი ქერქიჭამია.

გაგრძელდა მავნებლითა და დაავადებით დაზიანებული კოლხური ბზის კორომების მონიტორინგი და ბრძოლის ღონისძიებები 550 ჰა ფართობზე. იმერეთსა და სამეგრელო-ზემო სვანეთის რეგიონებში ბზის ალურას წინააღმდეგ გამოყენებულ იქნა ფერომონიანი მწერსაჭერები, ხოლო, რაჭა-ლეჩხუმი ქვემო სვანეთის რეგიონში 12 ჰა ფართობი სამეგრელოდ დემუშავდა ინსექტიციდებით. პარალელურად მიმდინარეობდა სხვადასხვა მეთოდებისა და საშუალებების გამოცდა.

იმერეთის რეგიონში წაბლნარი კორომების აღდგენა-გაჯანსაღების პროგრამის ფარგლებში განხორციელდა დაავადებული კორომების დამატებითი შესწავლებები (მათ შორის ლაბორატორიული კვლევები), შესწავლების რეკომენდაციებზე დაყრდნობით სანიტარული ჭრების განხორციელებისათვის მოინიშნა დაავადებული ხეები 43 ჰა ფართობზე, სადაც ჭრის განხორციელების შემდეგ დაიწყება ბიოლოგიური კონტროლის მეთოდის ტესტირება - ტერიტორიაზე ჰიპოვირულენტური შტამების შეტანით.

ხანძარსაწინააღმდეგო პრევენცია

ტყის ხანძრების პრევენციისა და ზიანის შერბილების მიზნით 2019 წლის განმავლობაში სააგენტოს მიერ მომზადდა უწყებრივი რეაგირების გეგმა, ხანძარსაშიში პერიოდისთვის დაქირავებულ იქნენ დროებითი მეხანძრე-დარაჯები, ხანძარსაშიში უბნებში განხორციელდა ხანძარსაწინააღმდეგო გზების რეაბილიტაცია-განმუშავდა 11,4 მ3-ზე. სააგენტო აქტიურად ახორციელებდა საინფორმაციო კამპანიასაც.

მდგრადი ტყითსარგებლობა

სატყეო ინფრასტრუქტურის მოწყობა

ხე-ტყის დამზადების ხარჯების შემცირების, მოსახლეობის მიერ მერქნული რესურსის შეუფერხებლად ათვისების ხელშეწყობისა და ხანძარსაწინააღმდეგო პრევენციული ღონისძიებების მიზნით სატყეო სამეურნეო გზების მოწყობა/რეაბილიტაცია განხორციელდა - 113 კილომეტრზე.

ხე-ტყის დამზადების სამუშაოების ორგანიზებული წესით განხორციელებისა და მეურნეობის წარმოებისთვის უწყვეტ რეჟიმში მიმდინარეობდა მუშაობა საქმიანი ეზოების

მოწყობის მიზნით: განხორციელდა 16 საქმიანი ეზოს მოწყობისათვის საჭირო საპროექტო და მოსამზადებელი სამუშაოები (5 ერთეული კახეთში: გურჯაანი, დედოფლისწარო, მსხალგორი, საგარეჯო, კისისხევი; 5 ერთეული მცხეთის რაიონში: ბულაჩაური, კანატია, თვალივი, ლისი, ბოდორნა; 5 ერთეული სამცხე-ჯავახეთში: ანდეზიტი, ბორჯომი- პლატო, წალვერი, ასპინძა, ჩორჩანი; სამუშაოები გაგრძელდება 2020 წელსაც.

ხე-ტყის დამზადება

სააგენტოს მიერ სპეციალური ქრის ფარგლებში დამზადდა 83 000 მ3 მერქნული რესურსი.

კომერციული მიზნებისა და სამასალე ხე-ტყეზე ხელმისაწვდომობისათვის ელექტრონული აუქციონის მეშვეობით, წლის განმავლობაში, სააგენტოს მიერ რეალიზებულია (სტატუსით გაყიდული) 55,0 ათასი მ3 მერქნული რესურსი.

სკოლებისა და საბიუჯეტო ორგანიზაციების სათბობი შეშით მომარაგების მიზნით დამზადებული და გადაცემულია საერთო ჯამში 38 000 მ3 მერქნული რესურსი.

მნიშვნელოვანია, რომ სააგენტოს ინიცირებით რიგ სკოლებსა და საბიუჯეტო ორგანიზაციებში განხორციელდა 12 000 მ3 შეშის ჩანაცვლება ენერგოეფექტური ბრიკეტით.

მოსახლეობის სათბობი შეშით უზრუნველყოფისათვის 2019 წელს გამოიყო სოციალური ქრის ტყეკაფები 386 000 მ3 ოდენობით.

მრავალმიზნობრივი სარგებლობა

ტყის ტურისტულ-რეკრეაციული პოტენციალის სრულყოფილი გამოყენების მიზნით მომზადებულია რეკრეაციული მართვის გეგმა ბორჯომის მუნიციპალიტეტისთვის, სადაც 16 ლოკაციაზე გამზადებულია საინვესტიციო წინადადებები, თუ რა სახის ინფრასტრუქტურის ან ტურისტული პროდუქტის განვითარებაა შესაძლებელი.

ტყის ფონდის ტერიტორიაზე, ბორჯომის პლატოზე მოეწყო პირველი საკემპინგე ადგილი და საინტერპრეტაციო ბილიკი. 2020 წლისათვის დაგეგმილია მსგავსი მართვის გეგმის შემუშავება რაჭის რეგიონისთვის.

2017- 2019 წლებში:

- აღსანიშნავია, რომ 2017-2019 წლებში, ევროკავშირის მხარდაჭერით მომზადდა და დამტკიცდა ტყის მართვის 3 გეგმა - ახალციხის, ასპინძა-ახალქალაქისა და ლანჩხუთის სატყეო უბნებისთვის;
- მართვის გეგმების მომზადების მიზნით, განხორციელდა ტყის ინვენტარიზაციის სავლე სამუშაოები ლანჩხუთის, ჩოხატაურის, ოზურგეთისა და ლაგოდეხის სატყეო უბნებისთვის, დაიწყო ტყის ინვენტარიზაციის სავლე სამუშაოები ლენტეხისა და ახმეტის სატყეო უბნებზე;
- 2019 წლის მდგომარეობით, ტყის ფონდის ტერიტორიის (სსიპ ეროვნული სატყეო სააგენტოსა და სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტოს მართვას დაქვემდებარებული ტერიტორია) 15.1% იმართება ტყის მართვის დამტკიცებული გეგმების მიხედვით.

ბანამოსდაცვითი ინფორმაციისა და ბანათლების შენობა

ბანათლება

მღბრალი

ბანავითარებისთვის

გარემოსდაცვითი ინფორმაციისა და განათლების ცენტრი

სსიპ გარემოსდაცვითი ინფორმაციისა და განათლების ცენტრი

სსიპ გარემოსდაცვითი ინფორმაციისა და განათლების ცენტრი თავის საქმიანობას წარმართავს “საჯარო სამართლის იურიდიული პირის - გარემოსდაცვითი ინფორმაციისა და განათლების ცენტრის დებულების” შესაბამისად. ამავე დროს, ცენტრი მოქმედებს გარემოსდაცვითი ინფორმაციისა და განათლების ცენტრის შინაგანაწესის, “გარემოსდაცვით საკითხებთან დაკავშირებული ინფორმაციის ხელმისაწვდომობის, გადაწყვეტილებების მიღების პროცესში საზოგადოების მონაწილეობისა და ამ სფეროში მართლმსაჯულების საკითხებზე ხელმისაწვდომობის შესახებ” გაერთიანებული ერების ორგანიზაციის ევროპის ეკონომიკური კომისიის კონვენციის (ორპუსის კონვენციის) პრინციპებისა და საქართველოს კანონმდებლობის შესაბამისად. ცენტრი თავისი საქმიანობისას იზიარებს გაეროს მდგრადი განვითარების მიზნებს და გაეროს ევროპის ეკონომიკის რეგიონული კომისიის (UNECE) „განათლება მდგრადი განვითარებისათვის სტრატეგის“ ხედვებსა და მიმართულებებს.

ანგარიშში წარმოდგენილია 2019 წელს სსიპ გარემოსდაცვითი ინფორმაციისა და განათლების ცენტრის მიერ განხორციელებული ღონისძიებები, როგორც გარემოსდაცვითი და აგრარული განათლების ხელშეწყობის, ისე გარემოსდაცვითი ინფორმაციის გავრცელების, გადაწყვეტილების მიღების პროცესში საზოგადოების ჩართულობის უზრუნველყოფისა და სამინისტროს მასშტაბით ინფორმაციული ტექნოლოგიის განვითარების მიმართულებით.

განათლება მდგრადი განვითარებისთვის

ეროვნული სტრატეგია და სამოქმედო გეგმა

ეროვნულ დონეზე განათლება მდგრადი განვითარებისათვის პრინციპების დანერგვის მიზნით, სსიპ გარემოსდაცვითი ინფორმაციისა და განათლების ცენტრმა საქართველოს განათლების, მეცნიერების, კულტურისა და სპორტის სამინისტროსთან მჭიდრო თანამშრომლობით გერმანიის საერთაშორისო თანამშრომლობის საზოგადოების (GIZ) მხარდაჭერით შეიმუშავა „განათლება მდგრადი განვითარებისთვის - ეროვნული სტრატეგია და სამოქმედო გეგმა 2020-2024 წლისთვის“ სამუშაო დოკუმენტი.

„განათლება მდგრადი განვითარებისთვის“ სტრატეგიის მიზანია საქართველოში მდგრადი განვითარების პროცესის ხელშეწყობა განათლების ისეთი სისტემის ჩამოყალიბებით, რომელიც ხელს შეუწყობს საქართველოს მოქალაქეებს გამოუმუშავდეთ მდგრადი მომავლის შექმნისთვის საჭირო ცოდნა, უნარები, ფასეულობები და კომპეტენციები.

სტრატეგიაში ასახულია როგორც ფორმალური, ისე არაფორმალური და არაოფიციალური განათლების კომპონენტები, რაც უშუალო კავშირშია კონცეფციასთან განათლება მდგრადი განვითარებისთვის.

ფორმალური განათლება

სკოლამდელი გარემოსდაცვითი განათლება

გარემოსდაცვითი ინფორმაციისა და განათლების ცენტრმა 2019 წელს საქართველოს მასშტაბით „სკოლამდელი გარემოსდაცვითი განათლების“ სახელმძღვანელოს დანერგვა დაასრულა. სახელმძღვანელოს დასაწერად საერთო ჯამში 1600-მდე სკოლამდელი აღზრდის დაწესებულებების 1963 აღმზრდელი და მეთოდისტი გადამზადდა.

2019 წელს ტრენინგები გაიარა იმერეთის, სამცხე-ჯავახეთის, სამეგრელო-ზემო სვანეთის, რაჭა-ლეჩხუმი-ქვემო სვანეთის მხარეების, ასევე აჭარისა და თბილისის სკოლამდელი აღზრდის დაწესებულებების 1145-მა წარმომადგენელმა, რომლებსაც გადაეცათ სახელმძღვანელოები დამხმარე მასალასთან ერთად.

სკოლამდელი გარემოსდაცვითი განათლების ხელშეწყობის მიზნით, სსიპ გარემოსდაცვითი ინფორმაციისა და განათლების ცენტრის ინიციატივით, საქართველოს განათლების, მეცნიერების, კულტურისა და სპორტის სამინისტროს მიერ შემუშავებულ და 2015 წელს დამტკიცებულ სასკოლო მზაობის საგანმანათლებლო სახელმწიფო სტანდარტს გარემოსდაცვითი კომპონენტი დაემატა. 2016 წელს, სასკოლო მზაობის პროგრამის ფარგლებში, ცენტრმა შეიმუშავა დამხმარე სახელმძღვანელო აღმზრდელთათვის - „სკოლამდელი გარემოსდაცვითი განათლება“, რომელიც მოიცავს შემდეგ გარემოსდაცვით თემებს: ბიომრავალფეროვნება ჩვენ გარშემო, წყლისა და ენერჯის დაზოგვა, ნარჩენების მართვა.

მწვანე ჯილდო

გარემოსდაცვითი განათლების ხელშეწყობისა და საბავშვო ბაღის აღმზრდელთა და მეთოდისტთა ნახალისების მიზნით 2018 წელს საფუძველი ჩაეყარა კონკურსს „მწვანე ჯილდო“, რომელშიც მონაწილეობდნენ მხოლოდ ქალაქ თბილისის ბაღების აღმზრდელები და მეთოდისტები.

2019 წელს „სკოლამდელი გარემოსდაცვითი განათლების“ სახელმძღვანელოს დანერგვის დასრულების შემდეგ კონკურსი მთელი საქართველოს მასშტაბით გაიმართა და მასში მონაწილეობდა 120 აღმზრდელი და მეთოდისტი.

კონკურსის პირველ ეტაპზე მონაწილეთა შეფასება მოხდა მიღებული განაცხადების საფუძველზე, ხოლო კონკურსის მეორე ტური ჩატარდა თბილისსა და ქუთაისში, სადაც შერჩეულმა კონკურსანტებმა წარმოადგინეს პრეზენტაციები განხორციელებული გარემოსდაცვითი საქმიანობების შესახებ. ფინალური ათეულიდან დაჯილდოების ცერემონიაზე გამოვლინდა „მწვანე ჯილდო 2019-ის“ გამარჯვებული - ლანჩხუთის მუნიციპალიტეტის სოფელ ნიგვზიანის საბავშვო ბაღის აღმზრდელი, ნათია თავაძე. გამარჯვებულს სკოლამდელი გარემოსდაცვითი განათლების ხელშეწყობისთვის „მწვანე ჯილდო“, ხოლო ათეულის ყველა წევრს მადლობის სიგელი და სამახსოვრო საჩუქრები გადაეცა.

ზოგადი განათლება

დაწყებითი საფეხურის საგნებში გარემოსდაცვითი საკითხების სწავლების ხელშეწყობის მიზნით ცენტრმა შეიმუშავა ტრენინგმოდული: „გარემოსდაცვითი საკითხების სწავლება დაწყებითი საფეხურის საგნებში“. ცენტრის წარმომადგენლებმა „ახალი სკოლის მოდელში“ ჩართულ კურიკულუმის ექსპერტებს გარემოს დაცვის საკითხებზე ტრენინგები ჩაუტარეს. ტრენინგი თეორიულ ნაწილთან ერთად მოიცავდა პრაქტიკულ ნაწილსაც, რომლის დროსაც მონაწილეები სხვადასხვა ტიპის პრაქტიკულ დავალებებს ამუშავებდნენ. პრაქტიკული დავალებები მოიცავდა გარემოსდაცვითი საკითხების არა მარტო ფორმალურ, არამედ

არაფორმალურ სწავლებაში ასახვასაც.

ტრენინგებში მონაწილეობდა კურიკულუმის 93 ექსპერტი.

„ახალი სკოლის მოდელი“ განათლების სისტემაში დაგეგმილი რეფორმის ნაწილია. მისი მიზანია, ჩამოაყალიბოს კრიტიკულ აზროვნებაზე, პიროვნებაზე ორიენტირებული საგანმანათლებლო გარემო, რომელიც მოზარდს 21-ე საუკუნის გამოწვევებისთვის საჭირო ცოდნას და უნარ-ჩვევებს მისცემს.

ანაფორმალური განათლება

ტრენინგები/სასწავლო კურსები

2019 წელს გარემოსდაცვითი და სოფლის მეურნეობის მიმართულებით გამართული ტრენინგები გაიარა 2375-მა მონაწილემ, მათ შორის სამინისტროს სისტემაში დასაქმებული - 330 მონაწილე, ხოლო დაინტერესებული საზოგადოება - 2045 მონაწილე.

ცენტრის მიერ 2019 წელს საზოგადოების გარემოსდაცვითი განათლების ხელშეწყობის მიზნით გაიმართა შემდეგი ტრენინგები:

- სკოლამდელი გარემოსდაცვითი განათლება (1145 მონაწილე)
- გარემოსდაცვითი საკითხების სწავლება დაწყებითი საფეხურის საგნებში (93 მონაწილე)
- „გარემოსდაცვითი დემოკრატია - ადამიანის უფლებები და ვალდებულებები“ (475 მონაწილე)
- სასწავლო კურსი „გარემოსდაცვითი მმართველი“ (72 მონაწილე)
- დებატების ხელოვნება - ეკოსისტემური სერვისებისა და ინფრასტრუქტურული განვითარების შესახებ (12 მოსწავლე)
- მაცივარაგენტებზე მომუშავე მოწყობილობების მომსახურე ტექნიკოსთა ტრენინგები (25 მონაწილე)

სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივების განვითარების ხელშეწყობის მიზნით საქართველოს სხვადასხვა მხარის კოოპერატივების წარმომადგენლებისათვის გაიმართა ტრენინგები (სულ 250 მონაწილე):

- სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივების სამართლებრივი რეგულირება და შიდასაწარმოო ურთიერთობები (134 მონაწილე)
- საძოვრების მდგრადი მართვა (65 მონაწილე)
- მსხვილფეხა რქოსანი პირუტყვის ხელოვნური განაყოფიერება (51 მონაწილე)

სამინისტროს კვალიფიციური კადრების ხელშეწყობა

სამინისტროს კვალიფიციური კადრების ხელშეწყობის მიზნით ცენტრი ყოველწლიურად უზრუნველყოფს ტრენინგებს სხვადასხვა მიმართულებით.

2019 წელს სამინისტროს თანამშრომელთა კვალიფიკაციის ამაღლების მიზნით ჩატარებული ტრენინგები გაიარა 330-მა მონაწილემ:

- სსდ გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტის გარემოსდაცვითი პატრულირებისა და სწრაფი რეაგირების თანამშრომელთა გადამზადების მიზნით, ცენტრის ორგანიზებითა და გერმანიის საერთაშორისო საზოგადოების (GIZ) ფინანსური მხარდაჭერით გაიმართა ტრენინგები. პროექტის ფარგლებში გადამზადდა

158 თანამშრომელი, მათ შორის 150 სწრაფი რეაგირების თანამშრომელი, 8 იურისტი და ანალიტიკოსი.

- ტრენინგი „პროფესიული საგანმანათლებლო პროგრამები, საკანონმდებლო მოთხოვნები და მათი ორგანიზების/განხორციელების თავისებურებები“ გაიარა 12-მა მონაწილემ.
- ცენტრის ორგანიზებითა და თურქეთის განვითარების სააგენტოს მხარდაჭერით მოენყო სასწავლო ტურები თურქეთში, რომლებშიც მონაწილეობა მიიღო ძირითადად სოფლის მეურნეობის ლაბორატორიის 26-მა თანამშრომელმა.

გარემოსდაცვითი ინფორმაციისა და განათლების ცენტრისა და გაეროს სურსათისა და სოფლის მეურნეობის ორგანიზაციის (FAO) მხარდაჭერით გაიმართა ტრენინგები შემდეგი მიმართულებით:

- სამინისტროს თანამშრომლების ტრანსფერული უნარების განვითარების მიზნით გაიმართა ტრენინგები - „ლიდერობა და პერსონალური უნარების განვითარება“, რომელშიც გაიარა 51-მა მონაწილემ.
- სამინისტროს თანამშრომლებს ჩაუტარდათ საოფისე პროგრამების შემსწავლელი ტრენინგები, რომელიც გაიარა 26-მა მონაწილემ.
- სამინისტროს ადამიანური რესურსების მართვის სპეციალისტებისთვის გაიმართა ტრენინგები, რომელის გაიარა 36-მა მონაწილემ.
- სამინისტროს თანამშრომლებისთვის გამართული დარგობრივი ინგლისურის შემსწავლელი კურსი წარმატებით დაასრულა 21-მა მონაწილემ.

გარემოსდაცვითი ცნობიერების ამაღლება

გარემოსდაცვითი განათლების ხელშეწყობისა და ცნობიერების დონის ამაღლების მიზნით ცენტრი ახორციელებს სხვადასხვა სახის აქტივობებს არაფორმალური განათლების მიმართულებით:

ლექცია-სემინარები

წლის განმავლობაში ჩატარდა 35 ლექცია-სემინარი სკოლის მოსწავლეებისათვის, სტუდენტებისა და პედაგოგებისთვის შემდეგ თემებზე:

- გარემოსდაცვითი დემოკრატია - ადამიანის უფლებები და ვალდებულებები
- ნარჩენების მართვის თანამედროვე ტექნოლოგიები
- საქართველოს დაცული ტერიტორიები
- ეკოსისტემური სერვისები
- თანამედროვე გარემოსდაცვითი გამოწვევები
- ოზონის შრის დაცვა
- კლიმატის ცვლილება
- დედამიწის ისტორია - პროტოპლანეტიდან ლურჯ პლანეტამდე
- დედამიწის საათი 2019
- ბუნებრივი კატასტროფები
- სხვა

2019 წელს ცენტრის მიერ ჩატარებული ლექცია-სემინარები მოისმინა 1402-მა პირმა, მათ შორის: 1354-მა მოსწავლემ, 31-მა პედაგოგმა და 17-მა სტუდენტმა.

www.izrune.ge

საიტისთვის izrune.ge ცენტრმა სხვადასხვა სირთულის 1000-მდე ტესტი შეადგინა გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის საკითხებზე. აღნიშნული საიტი თანამედროვე ტექნოლოგიების გამოყენებით ცდილობს მოსწავლეების მოტივირებას და ინდივიდუალური ონლაინ ტესტების საშუალებით სთავაზობს საკუთარი ცოდნის შემოწმებას. პლატფორმა განკუთვნილია I-XII კლასის მოსწავლეებისა და მათი მშობლებისთვის.

გარემოსდაცვითი და აგრარული დღეები

სხვადასხვა ღონისძიებებით აღინიშნა შემდეგი გარემოსდაცვითი და აგრარული დღეები:

- ქარბტენიანი ტერიტორიების დაცვის მსოფლიო დღე - მსოფლიო ქარბტენიანი ტერიტორიების დაცვის დღესთან დაკავშირებით საზოგადოების ინფორმირებისა და ცნობიერების ამაღლების მიზნით მომზადდა თემატური ბანერი და ონლაინ კითხვარი «რა იცით ქარბტენიანი ტერიტორიები შესახებ?». კითხვარი გავრცელდა ცენტრის FB-ის გვერდის მეშვეობით და შეავსო სოციალური ქსელის 191- მა მომხმარებელმა.
- დედამიწის საათი 2019 - ცენტრის ორგანიზებით სხვადასხვა აქტივობებით აღინიშნა ყველაზე მასშტაბური გარემოსდაცვითი აქცია “დედამიწის საათი”. ღონისძიების აღსანიშნავად ლისის ტბის მიმდებარე ტერიტორიაზე ჩატარდა ველომსვლელობა და გარბენი 6 კმ-ის დისტანციაზე, რომელშიც მონაწილეობა 200-მდე მოხალისემ მიიღო. „დედამიწის საათი“ სპეციალურად ამ დღისათვის გამართული კონცერტით მასშტაბურად აღინიშნა ასევე რიყის პარკში.
- ბიომრავალფეროვნების დაცვის საერთაშორისო დღე - ბიომრავალფეროვნების დაცვისა საერთაშორისო დღეს “დებატების: ეკოსისტემური სერვისები თუ ინფრასტრუქტურა” დასკვნითი ღონისძიება გაიმართა (60 პირი), რომელსაც წინ უძღოდა ტრენინგები სკოლის მოსწავლეებისთვის დებატების ხელოვნების, ეკოსისტემური სერვისებისა და ინფრასტრუქტურული განვითარების შესახებ (12 მოსწავლე). გარდა ამისა, ბიომრავალფეროვნების დაცვის საერთაშორისო დღესთან დაკავშირებით საზოგადოების ინფორმირებისა და ცნობიერების ამაღლების მიზნით მომზადდა და ცენტრის FB-ის გვერდის მეშვეობით გავრცელდა თემატური საინფორმაციო ბანერი.
- ბზობის დღესასწაულთან დაკავშირებით და ბზის ქრის პრევენციის მიზნით მომზადდა და ცენტრის Facebook გვერდზე განთავსდა ონლაინ კითხვარი “რამდენად კარგად იცნობთ ბზას?”. კითხვარი შეავსო სოციალური ქსელის 73-მა მომხმარებელმა.
- საქართველოს დამოუკიდებლობის დღე - 26 მაისს საქართველოს დამოუკიდებლობის დღე აღინიშნა ღონისძიებით - „ცოდნას მიყვარათ თავისუფლებამდე“, რომელიც ცოდნის გაზიარებასა და მის მნიშვნელობას ეძღვნებოდა. ღონისძიებისთვის გეომეტრიული ფიგურებისგან აწყობილი საგამოფენო კონსტრუქციებითა და ინსტალაციებით რუსთაველის გამზირზე მოეწყო „მწვანე სივრცე“. „მწვანე სივრცე“ აერთიანებდა, როგორც შემეცნებით, ისე საინფორმაციო და გასართობ ზონებს. სივრცეში მოსულ სტუმრებს საშუალება ჰქონდათ, გაცნობოდნენ იმ ადამიანების ბიოგრაფიებს, რომლებიც თავიანთი შრომითა და ცოდნით ქმნიან მომავალს. სპეციალურად მოწყობილ «მწვანე სივრცეში» ყველა მსურველს ჰქონდა შესაძლებლობა, მონაწილეობა მიეღო საგანმანათლებლო და გარემოსდაცვით აქტივობებში, თამაშებსა და ვიქტორინებში, რომელსაც გარემოსდაცვითი ინფორმაციისა და განათლების ცენტრის თანამშრომლები მთელი დღის განმავლობაში ატარებდნენ. გარდა ამისა, დამოუკიდებლობის დღის კამპანიის „ცოდნას მიყვარათ თავისუფლებამდე“ ფარგლებში მომზადდა და ცენტრის FB

გვერდზე განთავსდა 8 საინფორმაციო პოსტი/ბანერი.

- ბავშვთა დაცვის საერთაშორისო დღე - ბავშვთა დაცვის საერთაშორისო დღესთან დაკავშირებით, გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროში შემეცნებით-გასართობი ღონისძიებები გაიმართა. სამინისტროს ეზოში, სპეციალურად ბავშვებისთვის მოწყობილ სივრცეში, გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრმა, ლევან დავითაშვილმა ოკუპირებული ტერიტორიებიდან დევნილ და მრზუნველობამოკლებულ ბავშვებს უმასპინძლა (70 მონაწილე). ამას გარდა, საზოგადოების ინფორმირებისა და ცნობიერების ამაღლების მიზნით მომზადდა და ცენტრის FB-ის გვერდის მეშვეობით გავრცელდა თემატური საინფორმაციო ბანერი.
 - მტკვრის დაცვის დღე - მტკვრის დაცვის დღესთან დაკავშირებით ცენტრის ორგანიზებით გაიმართა ლექცია-სემინარი და პრაქტიკული სამუშაო მტკვრის წყლის სინჯის აღებასა და ლაბორატორიულ შემოწმებაზე. ლექცია-სემინარს ესწრებოდა 23 მოსწავლე. საზოგადოების ინფორმირებისა და ცნობიერების ამაღლების მიზნით მომზადდა და ცენტრის FB-ის გვერდის მეშვეობით გავრცელდა ასევე თემატური საინფორმაციო ბანერი.
 - გარემოს დაცვის დღე - გარემოს დაცვის დღესთან დაკავშირებით გაიმართა საჯარო დიალოგი „შეამცირე ჰაერის დაბინძურება საკუთარი ქმედებით“. ღონისძიების ფარგლებში მოწვეულმა სტუმრებმა დარგის სპეციალისტებთან ერთად იმსჯელეს ატმოსფერული ჰაერის დამბინძურებლების და დაბინძურების წყაროების, ასევე ადამიანის ჯანმრთელობაზე მათი ზეგავლენისა და ატმოსფერული ჰაერის ხარისხის გაუმჯობესების მიმართულებით გასატარებელი ღონისძიებების შესახებ (60 პირი). ამას გარდა, საზოგადოების ინფორმირებისა და ცნობიერების ამაღლების მიზნით მომზადდა და ცენტრის FB-ის გვერდის მეშვეობით გავრცელდა თემატური საინფორმაციო ბანერი.
 - გაუდაბნობასთან ბრძოლის საერთაშორისო დღე - ამ დღის აღსანიშნავად მოეწყო შემდეგი ღონისძიებები:
 - ესეების კონკურსი - გაუდაბნობის საკითხებზე საზოგადოებრივი ცნობიერების ამაღლების ხელშეწყობისა და გარემოსდაცვითი საკითხებით დაინტერესებული მოსწავლეების წახალისების მიზნით სართიქალის სკოლების მოსწავლეებისთვის ჩატარდა ესეების კონკურსი „გაუდაბნობა ჩემს მხარეში“ (19 პირი).
 - პოსტერების კონკურსი - გაიმართა პოსტერების კონკურსი - „გაუდაბნობასთან ბრძოლისა და მიწის მდგრადი მართვის პერსპექტივები საქართველოში“ (13 პირი).
- კონკურსის მონაწილეებისთვის ჩატარდა საინფორმაციო შეხვედრა (15 პირი), რომლის ფარგლებშიც მონაწილეებმა მოისმინეს ლექცია-სემინარი გაუდაბნობის საკითხებზე. შეხვედრაზე გამოვლინდნენ და დაჯილდოვდნენ კონკურსის გამარჯვებულებიც.
- მიწის დეგრადაციის შესახებ ცნობიერების ასამაღლებელი ღონისძიება გაიმართა გარდაბნის მუნიციპალიტეტში. ღონისძიების დამსწრე სტუმრებმა, რომელთა შორის იყვნენ სართიქალის საჯარო სკოლების მოსწავლეები და სხვა დაინტერესებული ადგილობრივები (41 პირი) სოფელ სართიქალაში გაშენებული ქარსაფარი ზოლები დაათვალიერეს. მათ ასევე მოისმინეს ლექცია მიწის დეგრადაციის პრობლემებზე, მასთან ბრძოლის ღონისძიებებზე და ადგილობრივი მოსახლეობის, განსაკუთრებით კი ახალგაზრდების, ცნობიერების ამაღლებისა და ჩართულობის მნიშვნელობაზე. ღონისძიების ფარგლებშივე გაიმართა გაუდაბნობასთან ბრძოლის საერთაშორისო დღისადმი მიძღვნილი ესეების კონკურსის “გაუდაბნობა ჩემს

მხარეში” გამარჯვებულთა გამოვლენა და დაჯილდოება.

- მომზადდა 2 რადიოგადაცემა: “როგორ ვებრძოლოთ გაუდაბნობას” - რადიო იმედი; “მინის დეგრადაციისა და გაუდაბნობის პრობლემა საქართველოში და მასთან ბრძოლის საშუალებები” - რადიო 1.
- საზოგადოების ინფორმირებისა და ცნობიერების ამაღლების მიზნით მომზადდა თემატური ბანერი და ონლაინ კითხვარი „რა იცით გაუდაბნობის შესახებ“. კითხვარი გავრცელდა ცენტრის FB-ის გვერდის მეშვეობით და შეავსო სოციალური ქსელის 200-მა მომხმარებელმა
- ოზონის შრის დაცვის საერთაშორისო დღე - ოზონის შრის დაცვის საერთაშორისო დღესთან დაკავშირებით გაიმართა ლექცია-სემინარი სკოლის მოსწავლეებთან. ლექცია-სემინარს ესწრებოდა 154 მოსწავლე. ასევე მომზადდა და ცენტრის სოციალურ ქსელში განთავსდა თემატური ბანერი.

ოზონის შრის დაცვის დღის ფარგლებში გამოცხადდა კონკურსი «დაიცავი ოზონის შრე - დაიცავი სიცოცხლე დედამიწაზე» სკოლის მოსწავლეებისა და სტუდენტებისთვის. საუკეთესო ესეებისა და ვიდეომიმართვის ავტორები დაჯილდოვდნენ სპეციალურად გამართულ ღონისძიებაზე და გადაეცათ სამახსოვრო საჩუქრები. კონკურსში მონაწილეობას იღებდა 24 პირი, ხოლო დაჯილდოების ღონისძიებას დაესწრო 65 პირი.

- დღე ავტომობილების გარეშე - საზოგადოების ინფორმირებისა და ცნობიერების ამაღლების მიზნით მომზადდა თემატური ბანერი და ონლაინ კითხვარი «რამდენად კარგად იცნობთ ეკომართვის წესებს?». კითხვარი გავრცელდა ცენტრის FB-ის გვერდის მეშვეობით და შეავსო სოციალური ქსელის 36-მა მომხმარებელმა.
- მეტყვევის დღე - გაიმართა სტუდენტური კონფერენცია «პროფესია მეტყვევი», რომელშიც მონაწილეობდა 98 სტუდენტი.
- გარემოსდაცვითი განათლების კვირეული - კვირეულის ფარგლებში გაიმართა გარემოსდაცვითი თემატიკის ლექცია-სემინარები სკოლის მოსწავლეებისთვის. ლექციები მოისმინა 300-მდე მოსწავლემ.
- დედამიწის დღე - დედამიწის დღის აღსანიშნავად სტუდენტებისა და ახალგაზრდა მკვლევართათვის ჩატარდა კონფერენცია „გარემოსდაცვითი პოლიტიკისა და მართვის გამოწვევები საქართველოში“. კონფერენციაზე დამსწრეთათვის წარმოდგენილ იქნა მონაწილეთა პოსტერული პრეზენტაციები. კონფერენციას ესწრებოდა 64 პირი.

საჯარო განხილვები და სამუშაო/საინფორმაციო შეხვედრები

გარემოსდაცვით ინფორმაციაზე ხელმისაწვდომობისა და გადანყვეტილების მიღების პროცესში საზოგადოების ჩართულობის მიზნით 2019 წელს გარემოსდაცვითი ინფორმაციისა და განათლების ცენტრის ორგანიზებით ჩატარდა შემდეგი საჯარო განხილვები და საინფორმაციო/სამუშაო შეხვედრები:

- „წყლის რესურსების მართვის შესახებ“ საქართველოს კანონის პროექტისა და ალაზანი-იორის მდინარეთა აუზის მართვის გეგმის საჯარო განხილვები - საჯარო განხილვები გაიმართა ყვარლისა და თელავის მუნიციპალიტეტებში
- „2014-2017 წლების გარემოს მდგომარეობის შესახებ ეროვნული მოხსენების“ საჯარო განხილვა
- „ბიოლოგიური მრავალფეროვნების შესახებ“ საქართველოს კანონის პროექტის საჯარო განხილვათა სერია. საჯარო განხილვებს დაესწრო 150-მდე პირი.

- სამუშაო შეხვედრები პროექტის „ბიოლოგიური მრავალფეროვნების შესახებ კონვენციის მე-6 ეროვნული ანგარიშის შემუშავების ხელშეწყობის“ ფარგლებში - ცენტრის ორგანიზებით გაიმართა 13 სამუშაო შეხვედრა, რომელშიც მონაწილეობა მიიღო 194-მა პირმა. პროექტი ხორციელდება გლობალური გარემოსდაცვითი ფონდის (GEF) ფინანსური და ტექნიკური მხარდაჭერით. პროექტი მიზნად ისახავს მაღალი ხარისხის, მონაცემებზე დაფუძნებული ანგარიშის შემუშავებას, რომელიც გააუმჯობესებს, ბიომრავალფეროვნების ეროვნული სტრატეგიის და სამოქმედო გეგმის შესრულებას, ეროვნულ დონეზე გადაწყვეტილებების მიღების პროცესს და ხელს შეუწყობს აიჩის (Aichi Biodiversity Targets) ბიომრავალფეროვნების მიზნების მიღწევის ანგარიშგებას. ამჟამად შემუშავებულია ანგარიშის სამუშაო ვერსია და გაგზავნილია შენიშვნებისა და კომენტარებისთვის.
- საინფორმაციო შეხვედრები ზურმუხტის ქსელში შემავალი ტერიტორიების შესახებ ევროკავშირის მიერ დაფინანსებული პროექტის «მხარდაჭერა ევროკავშირისა-საქართველოს ასოცირების ხელშეკრულების გარემოსდაცვითი დებულებების განხორციელებაში» ფარგლებში გარემოსდაცვითი ინფორმაციისა და განათლების ცენტრის ორგანიზებით 2019 წლის 21 ოქტომბრიდან 23 ოქტომბრის ჩათვლით საინფორმაციო და საკონსულტაციო ხასიათის სემინარები ჩატარდა ზუგდიდის, ცაგერისა და ამბროლაურის მუნიციპალიტეტებში, სადაც განხილულ იქნა 'სამეგრელო 2-ის', 'რაჭა-ლეჩხუმისა' და 'სვანეთი-რაჭის' ზურმუხტის ქსელში შემავალი ტერიტორიების მართვის გეგმების შემუშავების საკითხები. სემინარებს ესწრებოდა 72 მონაწილე.
- საინფორმაციო შეხვედრა არასამთავრობო ორგანიზაციებთან - გარემოსდაცვითი ომბუდსმენის განკარგულების პროექტის განხილვის, საზოგადოებისთვის გარემოსდაცვითი ომბუდსმენის ინსტიტუტის შემოღების საჭიროებისა და აღნიშნულ ინსტიტუტთან დაკავშირებული ფუნქციების უფლებამოსილებების გაცნობის მიზნით გაიმართა 3 შეხვედრა არასამთავრობო ორგანიზაციების წარმომადგენლებთან (57 პირი).

საინფორმაციო კამპანიები

გარემოსდაცვითი დემოკრატია - ადამიანის უფლებები და ვალდებულებები კამპანიის ფარგლებში :

- ჩატარდა ტრენინგი - “გარემოსდაცვითი დემოკრატია - ადამიანის უფლებები და ვალდებულებები” საქართველოს ყველა რეგიონსა და თბილისში სახელმწიფო, ადგილობრივი არასამთავრობო და მედიის წარმომადგენლებისთვის. ტრენინგი მოიცავდა ორპუსის კონვენციის მიხედვით გარემოსდაცვით ინფორმაციაზე ხელმისაწვდომობის და გადაწყვეტილების მიღების პროცესში საზოგადოების ჩართულობისა და გარემოსდაცვითი კონტროლის თუ მართლმსაჯულებაზე ხელმისაწვდომობის საკითხებს (475 პირი).
- მომზადდა საინფორმაციო ფლაერი - «გარემოსდაცვითი დემოკრატია - ადამიანის უფლებები და ვალდებულებები» ორპუსის კონვენციის, გარემოსდაცვით ინფორმაციაზე ხელმისაწვდომობის, გარემოსდაცვით საკითხებთან დაკავშირებული გადაწყვეტილების მიღების პროცესში საზოგადოების ჩართულობისა და მართლმსაჯულებაზე ხელმისაწვდომობის მნიშვნელობის შესახებ.

მტაცებლებისა და გარეულ ცხოველთა რეგულირება ადგილობრივი მოსახლეობის ცნობიერების ამაღლების მიზნით:

- გაიმართა საინფორმაციო შეხვედრები 23 მუნიციპალიტეტში (კახეთი, ქვემო ქართლი, შიდა ქართლი, მცხეთა-მთიანეთი) ადგილობრივ მოსახლეობასთან, სადაც განხილული იყო სამართლებრივი მარეგულირებელი ნორმები, პროცედურები, გარეულ ცხოველთა თავდასხმების გამომწვევი მიზეზები, პრევენციის ღონისძიებები, ქვეწარმავლების/გველების როლი და მნიშვნელობა ეკოსისტემაში (600-ზე მეტი პირი).
- მომზადდა საინფორმაციო ფლაერი - «გაიგე მეტი» გველების, მათი გავრცელების, ცხოვრების წესის, ეკოსისტემაში მათი როლისა და მნიშვნელობის შესახებ.

ტყის და ბიომრავალფეროვნების შესახებ საინფორმაციო კამპანია

კამპანიის ფარგლებში:

- განხორციელდა სოციალური კამპანია „ტყე - სიცოცხლის წყარო“ ტყისა და ბიომრავალფეროვნების შესახებ საზოგადოების ცნობიერების ამაღლების და სატყეო სექტორში არსებულ მიღწევების, გამოწვევების, მიმდინარე პროცესებსა და სამომავლო გეგმების თაობაზე საზოგადოების ინფორმირების მიზნით. კამპანიის ფარგლებშიც შემუშავდა სამოქმედო გეგმა და დაიგეგმა თანმიმდევრული ქმედებები. საერთო ჯამში 17 სექტემბრიდან 8 ნოემბრის ჩათვლით მომზადდა 16 საინფორმაციო-საგანმანათლებლო ბანერი, რომელიც განთავსდა გარემოსდაცვითი ინფორმაციისა და განათლების ცენტრის ოფიციალურ Facebook გვერდზე. კამპანიის ფარგლებში ბანერებზე წვდომა ქონდა 600 000-ზე მეტ მომხმარებელს.
- მომზადდა რადიოგადაცემა “მწვანე ეთერი” რადიო იმედზე, რომლის ფარგლებში დარგის სპეციალისტები, ექსპერტები და არასამთავრობო სექტორის წარმომადგენლები საუბრობდნენ სატყეო სექტორში არსებულ მდგომარეობასა და გამოწვევებზე. გადაცემის ფორმატი ითაღისწინებდა პირდაპირ ეთერში მყურებლის ზარებს, რის მეშვეობითაც დაინტერესებულ საზოგადოებას ჰქონდა საშუალება მათთვის საინტერესო საკითხებზე მიეღოთ კომპეტენტური პასუხები დარგის სპეციალისტებისგან. საერთო ჯამში მომზადდა 16 რადიოგადაცემა.

ატმოსფერული ჰაერის ხარისხის შესახებ საინფორმაციო კამპანია

კამპანიის ფარგლებში:

- მომზადდა საინფორმაციო ვიდეო რგოლი ატმოსფერული ჰაერის დაცვის პოლიტიკის შესახებ, რომელიც საზოგადოებას აწვდის ინფორმაციას ატმოსფერული ჰაერის ძირითად დამბინძურებლებზე და სამთავრობო პროგრამის ფარგლებში მიმდინარე თუ დაგეგმილ ღონისძიებებზე ჰაერის ხარისხის გასაუმჯობესებლად. საინფორმაციო ვიდეორგოლი გავრცელებულია როგორც სამინისტროს ისე ცენტრის ოფიციალური Facebook გვერდის საშუალებით. ცენტრის Facebook გვერდით გავრცელების შედეგად ვიდეომ მიაღწია 54 859 ადამიანამდე.
- მომზადდა და სოციალურ ქსელში განთავსდა ვიდეორგოლი “შეამცირე ჰაერის დაბინძურება საკუთარი ქმედებით”, სადაც საზოგადოებისთვის ცნობილი სახეები საუბრობენ საზოგადოების როლზე ჰაერის დაბინძურების შეამცირებლად.
- მომზადდა და სოციალურ ქსელში განთავსდა ვიდეორგოლების სერია “მწვანე წუთი”, რომლის ფარგლებში მედიის, სამთავრობო, არასამთავრობო ორგანიზაციებისა და კერძო სექტორის წარმომადგენლები საუბრობენ საზოგადოების როლზე ჰაერის

დაბინძურების შესამცირებლად (მომზადდა წვდომა 129 199 სოციალური ქსელის მომხმარებელი).

- ონლაინ კითხვარი - საზოგადოების ინფორმირებისა და ცნობიერების ამაღლების მიზნით მომზადა და ცენტრის FB-ის გვერდის მეშვეობით გავრცელდა ონლაინ კითხვარი “რა იცით ატმოსფერული ჰაერის დაბინძურების შესახებ?”. კითხვარი შეავსო სოციალური ქსელის 87 -მა მომხმარებელმა.

წინასაახალწლოდ წინვოვნების ქრის პრევენციისთვის კამპანია „ნუ მოჭრი - მორთე“

წინასაახალწლოდ წინვოვნების გახშირებული ქრის საპრევენციოდ გარემოსდაცვითი ინფორმაციისა და განათლების ცენტრის ორგანიზებით განხორციელდა კამპანია - „ნუ მოჭრი, მორთე“. კამპანიაში მთელი ქვეყნის მასშტაბით ჩაერთნენ საგანმანათლებლო დაწესებულებები, მუნიციპალიტეტები, კერძო სექტორის წარმომადგენლები და მოქალაქეები.

სერვისები

სასწავლო კურსი „გარემოსდაცვითი მმართველი“ - 2019 წელს გარემოსდაცვითი ინფორმაციისა და განათლების ცენტრმა „გარემოსდაცვითი მმართველის“ 5 სასწავლო კურსი ჩაატარა და 72 პირს გადასცა გარემოსდაცვითი მმართველის სერტიფიკატი.

ცენტრი „გარემოსდაცვითი მმართველი“-ის სასწავლო პროგრამას 2015 წლიდან ახორციელებს და კურსის ფარგლებში დღემდე სულ 400 კადრი ჰყავს გადამზადებული.

სასწავლო კურსი კერძო პირებსა და კომპანიების თანამშრომლებს აღჭურვავს ცოდნით, რომელიც მათ საშუალებას აძლევს მოამზადონ კომპანიის ნარჩენების მართვის გეგმა, ორგანიზება გაუწიონ მის განხორციელებას, აწარმოონ კონტროლი, თვითმონიტორინგი და შეასრულონ გარემოსდაცვითი მმართველისთვის განსაზღვრული სხვა ვალდებულებები.

მაცივარაგენტებზე მომუშავე მოწყობილობების მომსახურე ტექნიკოსების სერტიფიცირება - 2018 წლის 1 იანვრიდან გარემოსდაცვითი ინფორმაციისა და განათლების ცენტრი უზრუნველყოფს სასერტიფიკატო გამოცდის ჩატარებასა და შესაბამისი სერტიფიკატის გაცემას მაცივარაგენტებზე მომუშავე მოწყობილობების მომსახურე ტექნიკოსებისათვის. 2019 წელს სერტიფიცირება გაიარა 39 ტექნიკოსმა, ხოლო ჯამში დღეისათვის სერტიფიცირებულია სულ 92 ტექნიკოსი.

პროექტები

გარემოსდაცვითი ინფორმაციისა და განათლების ცენტრი საერთაშორისო დონორ ორგანიზაციებთან თანამშრომლობით ახორციელებს პროექტებს და/ან პროექტის კომპონენტებს სხვადასხვა მიმართულებით. 2019 წლის განმავლობაში, ცენტრი აქტიურად მუშაობდა შემდეგი პროექტების ფარგლებში:

2014-2017 წლების გარემოს მდგომარეობის შესახებ ეროვნული მოხსენება

პროექტის ფარგლებში მომზადდა მოხსენების ე.წ. მწვანე თავები (ბიომრავალფეროვნება, ტყის რესურსები, თევზჭერა და ნადირობა). სხვადასხვა უწყების კომენტარები და შენიშვნები ასახულია დოკუმენტში.

ბიოლოგიური მრავალფეროვნების შესახებ კონვენციის მე-6 ეროვნული ანგარიშის შემუშავების ხელშეწყობა

პროექტის ფარგლებში გაიმართა 13 სამუშაო შეხვედრა, რომელშიც მონაწილეობა მიიღო 194-მა პირმა. ამჟამად შემუშავებულია ანგარიშის სამუშაო ვერსია და გაგზავნილია შენიშვნებისა და კომენტარებისთვის.

სატყეო სექტორის კომუნიკაციის სტრატეგიის კოორდინირება

პროექტის ფარგლებში შემუშავდა სატყეო სექტორის საკომუნიკაციო სტრატეგია (2020-2024) და სამოქმედო გეგმა (2020-2021). შემუშავების პროცესში გაიმართა:

- სამუშაო შეხვედრები დაინტერესებულ მხარეებთან (33 პირი);
- საკოორდინაციო შეხვედრა გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროსა და მასში შემავალი უწყებების საზოგადოებასთან ურთიერთობის წარმომადგენლებთან (40 პირი);
- საინფორმაციო შეხვედრა გარემოსდაცვით თემებზე მომუშავე მედიის წარმომადგენლებთან გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის შესახებ (35 პირი).
- საინფორმაციო შეხვედრა მედიის წარმომადგენლებთან სატყეო სექტორის კომუნიკაციის სტრატეგიის და სამოქმედო გეგმის დოკუმენტთან დაკავშირებით (35 პირი).

მრავალმხრივი საფრთხეების ადრეული გაფრთხილების სისტემის გაფართოება და კლიმატთან დაკავშირებული ინფორმაციის გამოყენება საქართველოში

პროექტის ფარგლებში გაიმართა:

- საინფორმაციო შეხვედრა მუნიციპალიტეტების წარმომადგენლებთან პროექტის წარდგენის მიზნით (107 პირი).
- საინფორმაციო შეხვედრა მედიის წარმომადგენლებთან (45 პირი).
- სათემო ფორუმი, რომელშიც მონაწილეობა მიიღეს საქართველოს ცამეტი მუნიციპალიტეტის ადგილობრივი თვითმმართველობის, არასამთავრობო და სათემო ორგანიზაციებისა და რეგიონული უნივერსიტეტების წარმომადგენლებმა (141 პირი).

2019 წელს ცენტრის მიერ ჩატარებულ გარემოსდაცვითი და აგრარული განათლებისა და ცნობიერების დონის ასამაღლებელ ღონისძიებებში, ასევე საჯარო განხილვებში/ დისკუსიებში, საინფორმაციო და სამუშაო შეხვედრებში მონაწილეობა მიიღო 6246-მა პირმა.

ინფორმაციული ტექნოლოგიები

საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროსა და მის დაქვემდებარებულ უწყებებში დაიგეგმა და განხორციელდა შემდეგი სახის სამუშაოები:

- განხლდა ფაროსანასთან ბრძოლის შტაბის პროგრამა და მონიტორინგის საიტი;
- შეიქმნა სოფლის განვითარების სტრატეგიის სახელმწიფო უწყებათა მონიტორინგის სისტემა;
- დაინერგა TrendMicro - ანტივირუსი 4000 კომპიუტერზე;
- სამინისტროს ცენტრალურ ქსელში ჩაირთო შემდეგი უწყებები: DES, APA, NFA;
- გამოიცვალა და გაკეთდა ქსელური მონაცემების კონფიგურაცია, გაიმართა ქსელური რეკები. დადგა ცენტრალური როუტერი რომელიც უზრუნველყოფს უწყებების დაკავშირებას ცენტრალურ ქსელთან. განახლდა მომხმარებელთა კომპიუტერული პარკის ოპერაციული სისტემები და სხვა პროგრამული უზრუნველყოფა დაახლოებით 150 კომპიუტერზე;

- მოხდა ANRS (ცენტრალური ოფისი), LMA (ცენტრალური ოფისი), EIEC (ცენტრალური ოფისი), Forestry (ცენტრალური ოფისი), SRCA (3), ARDA(8), APA (7), DES (12) და NFA (45) რეგიონალური სამსახურების ჩართვა ცენტრალურ ქსელში, რითიც შესაძლებელი გახდა რეგიონალური სამსახურების არსებულ სერვისებზე წვდომა. განახლდა პროგრამული უზრუნველყოფა. დაინერგა უსაფრთხოების მოთხოვნები;
- IT დეპარტამენტის თანამშრომლებს ჩაუტარდათ ტრენინგები;
- შეიქმნა IT და IT უსაფრთხოების 30 პოლიტიკა.

დაინერგა შემდეგი პროგრამული უზრუნველყოფა:

- support-ის პროგრამა ყველა უწყებაში;
- ფინანსური კონტროლის სისტემას დაემატა ტენდერების რეესტრის და ბაზრის კვლევის მოდული;
- პოლიტიკის დეპარტამენტისთვის სოფლის განვითარების ინდიკატორების მონიტორინგის სისტემა;
- პოლიტიკის დეპარტამენტისთვის ENPARD3-ის ინდიკატორების მონიტორინგის სისტემა;
- აჭარის მთავრობისთვის სოფლის განვითარების მონიტორინგის სისტემა;
- ღვინის ნაშთებში მიმდინარეობს: ლაბორატორიული მოდულის განახლება, საბაჟო მოდულის ინტეგრაციის განხილვა და რეპორტ სისტემის აწყობა;
- გაეშვა მელიორაციის საიტის რეგიონალური ოფისების მოდული;
- პოლიტიკის დეპარტამენტისთვის სოფლის მეურნეობის განვითარების ინდიკატორების მონიტორინგის სისტემა;
- apma.ge-ზე აიტვირთა ახალი საინფორმაციო ფაილები, პანელში დაემატა ფუნქციონალი;
- ცვლილება შევიდა მექანიზატორის ვებგვერდზე; განახლდა ინტრანეტის ვებგვერდი;
- ფაროსანას მონიტორინგის პროექტში განახლდა ფუნქციონალი;
- ცვლილება შევიდა სამინისტროს ლაბორატორიის ვებგვერდზე.

განახლდა:

- გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტის ადმინისტრირების ვებგვერდი;
- ღვინის ეროვნული სააგენტოსთვის ლაბორატორიის მოდული;
- სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივების განვითარების სააგენტოს კოოპერატივების პროგრამების რეგისტრაციის მოდულები;
- ნარჩენების მართვის პროგრამა;
- ფერმერთა რეესტრი;
- მომზადდა აგროდაზღვევის პოლისების სერვისი;
- მომზადდა აგროდაზღვევის ზარალების პროტოკოლი;
- განხორციელდა ფერმერთა რეესტრის სერვისის ინტეგრაცია აგროდაზღვევის პროგრამაში;

- დაინერგა ზარალების პანელი სადაზღვეო კომპანიებთან, აგროდაზღვევის თანამშრომლებისთვის;
- დათხოვნის რეგისტრაციის სერვისს დაემატა აუდიტის გვერდი;
- გაიშვა მეილების გაგზავნის ავტომატიზირებული სერვისი;
- გაიშვა ეროვნული სატყეო სააგენტოს საინფორმაციო საიტი.

ამასთანავე:

- გაერთიანდა ავტომატური სადგურების მეშვეობით დაფიქსირებული ჰაერის ხარისხის მაჩვენებლები;
- ელექტრონიზირდა საქართველოს მასშტაბით ატმოსფერული ჰაერის ხარისხის შესახებ არსებული ინფორმაცია;
- შეიქმნა საქართველოს მასშტაბით ატმოსფერული ჰაერის ხარისხის მონიტორინგის ერთიანი, ელექტრონული, საჯაროდ ხელმისაწვდომი სისტემა;
- ერთიანი გარემოსდაცვითი ინფორმაციისა და ცოდნის მართვის სისტემაში ინტეგრირდა ახალი მონაცემები.

სსიპ ვეღური ბუნების ეროვნული სააგენტო

სსიპ ველური ბუნების ეროვნული სააგენტო

გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს ველური ბუნების ეროვნული სააგენტო მუშაობს საქართველოს ფლორისა და ფაუნის, ენდემური და იშვიათი სახეობების აღდგენაზე, ადგილობრივ სახეობათა და მათი ჰაბიტატების აღრიცხვასა და მონიტორინგზე.

2019 წელს სსიპ ეროვნული საშენი მეურნეობის ბაზაზე გაეროს სურსათისა და სოფლის მეურნეობის ორგანიზაციის FAO-ს პროგრამის შედეგად - „ველური ბუნების მდგრადი მართვის გაძლიერება საქართველოში“ ჩამოყალიბდა სსიპ ველური ბუნების ეროვნული სააგენტო, რომლის მიზნები და ამოცანები არის:

- სახეობათა და მათი ჰაბიტატის აღრიცხვა და მონიტორინგი;
- სახეობათა აღწარმოებისთვის საჭირო სამუშაო გენოფონდის შექმნა;
- სახეობათა აღწარმოებისა და ჰაბიტატების აღდგენის დაგეგმვა;
- კერძო სექტორისთვის სადედე ჯგუფებისა და საკონსულტაციო მომსახურებების მიწოდება;
- სალიცენზიო ფართობების იდენტიფიცირება და სალიცენზიო პირობების შემუშავება სახეობათა და ჰაბიტატების კუთხით;
- მონადირეთა და მეთევზეთა სერტიფიცირება;
- სხვადასხვა სახეობის ეკო-ტურიზმის განვითარების ხელშეწყობა;
- მოსახლეობის გარემოსდაცვითი ცნობიერების ამაღლება.
- სააგენტო 2019 წლიდან საქართველოს კანონზე - „სანადირო სახეობების აღწარმოებისა და მართვის შესახებ“ მუშაობს, რომელიც ახლებურად უდგება სამონადირეო სალიცენზიო მეურნეობების, ზოგადად ნადირობის, ტრადიციული ბაზიერობის, სანადირო სახეობათა აღწარმოებისა და საზოგადოებრივი სავარგულების მართვის საკითხებს, რაც ნადირ-ფრინველისა და იხტოფაუნის პოპულაციების და მათი ჰაბიტატის შეფასებასა და აღწარმოებას შეუწყობს ხელს.

2019 წელს ველური ბუნების სააგენტო გაფართოვდა შემდეგი მიმართლებით:

- ველური ბუნების სააგენტოს 2019 წლის მარტიდან კრწანისის ტყეპარკი შეურთდა. სააგენტოს მიმდინარე გეგმა ტყეპარკის შეღობვის სამუშაოების განხორციელება, ტყის კორომების დეტალური ინვენტარიზაცია, სანიტარულ-მოვლითი ღონისძიებები და მცენარეთა ჩანაცვლება. არსებული ტყის მოწყობისა და მოვლის სამუშაოების პარალელურად მოხდება „საქართველოს წითელი ნუსხის“ გადაშენების საფრთხის წინაშე მყოფი იშვიათი სახეობების ხე-მცენარეთა დიდი ოდენობებით ჩარგვა. სააგენტო მუშაობს კრწანისის ტყეპარკის ბიომრავალფეროვნების აღდგენასა და

შენარჩუნებაზე. ტყეპარკში სამუერნეო კოტეჯი გაიხსნა, რომელშიც სააგენტოს თანამშრომლები განთავსდება და მათი ფუნქცია მოვალეობები იქნება კრწანისის ტყეპარკის ტერიტორიაზე ახალი ხეების დარგვა, პარკის პირველად დასუფთავება, ხმელი ხეების ჭრის კონტროლი და საირიგაციო კომუნიკაციების დაგეგმვა.

გადღერდა ფაუნის მიმართულება.

- ხობის რაიონის სოფელ ნოჯიხევის მეურნეობაში, „კოლხეთის განვითარების ფონდის“ დაფინანსებით, მოეწყო საწინილე საინკუბატორო ფერმა და დამატებითი ვრცელი ვოლიერები როგორც ენდემური კოლხური ხობის, ასევე გადაშენების პირას მყოფი ხონთქრის ქათმის მოსაშენებლად. 2020 წელს ველური ბუნების სააგენტო გეგმავს კოლხური ხობის ტერიტორიაზე ჩაყვანას და სახეობის აღდგენაზე მუშაობის დაწყებას.
- სააგენტომ 2019 წელს მნიშვნელოვნად გაააქტიურა მუშაობა ფაუნის იშვიათი სახეობების აღდგენის მიმართულებით, ამ ეტაპზე სააგენტოში ბინადრობს 500-მდე კოლხური ხობის ოჯახი; 3000--მდე კაკაბი და 20-ზე მეტი პორფირიონი. დაწყებულია გნოლის სადედე ჯგუფის შექმნა.
- 2019 წელს გამოიჩეკა კოლხური ხობის , კაკბისა და ხონთქრის ქათმის წინილები.
- სსიპ ველური ბუნების ეროვნული სააგენტო ახორციელებს პროექტს, რომელიც საქართველოს “წითელი ნუსხის” სახეობის, ნაკადულის კალმახის გამრავლებას ითვალისწინებს. ნაკადულის ანუ მდინარის კალმახი 2006 წელს “წითელ ნუსხაში” მოხვდა. მინიჭებული აქვს მოწყვლადის კატეგორია. ასეთი ტენდენცია ევროპის არაერთ ქვეყანაშია, რის გამოც პოპულაციის ხელოვნური გამრავლება და მდინარეთა გათევზიანება ხდება. მსგავსი ღონისძიების გარეშე საქართველოს მდინარეებში სახეობა დროთა განმავლობაში დაიკარგება. სწორედ ამიტომ, ველური ბუნების სააგენტო მუშაობს ნაკადულის კალმახის სხვადასხვა პოპულაციების გამრავლებაზე და შემდეგ მდინარეთა გათევზიანებაზე. განაყოფიერების პროცესის შემდეგ მომავალი თაობის მიღების მიზნით ქვირითი ინკუბატორში თავსდება.
- 2019 წელს ველური ბუნების სააგენტომ მდინარე რიცეულასა და შაორის ტბაში გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის თანამშრომლების თანდასწრებით, პოპულაციის აღდგენის მიზნით, “საქართველოს წითელი ნუსხის” 10 000 ცალზე მეტი ნაკადულის კალმახი გაუშვა.

გადღერდა ფლორის მიმართულება.

- საქართველოს წითელი ნუსხის“, ტყის შემქმნელი და ურბანულ სახეობის მცენარეთა გამრავლების მიზნით, სხვადასხვა სახეობის მცენარეთა გამოყვანილი, მათ შორის ძელქვა, უხრავი, საკმლის ხე, ჰართვისის, პონტოსა და მაღალმთის მუხები, კოლხური ბზა, ტყის ნაბლი და სხვა. რომელთა რაოდენობები ბუნებაში მეტად შემცირებულია და სააგენტო იმუშავებს ამ სახეობების ბუნებაში აღდგენაზე.

სამონადირეო დარგის ორგანიზებისა და განვითარების მიზნით სააგენტო მუშაობს შემდეგ მიმართულებებზე:

- ამზადებს თეორიული და პრაქტიკული გამოცდების ტესტებს;
- ნადირობის უფლებას შესაბამისი ტესტირების შემდეგ;
- ართმევს ნადირობის უფლებას და რიცხავს მონადირეთა რიგებიდან;

- ამუშავებს რეკომენდაციებს დარგის განსავითარებლად;
- ხელს უწყობს გ.ბ.დ-ს ბრაკონიერობასთან ბრძოლაში;
- აწარმოებს ურთიერთობას საზოგადოებასთან;

საზოგადოების ცნობიერების ამაღლება და გარემოსდაცვითი განათლება

ველური ბუნების სააგენტო გარემოსდაცვითი ცნობიერების ამაღლების მიზნით, წლის განმავლობაში სხვადასხვა სკოლის მოსწავლეებს უტარებდა ტრენინგებს მცენარეთა გამოყვანის, გამრავლების, მოვლისა და ზრდის მიმართულებით. თეორიული ცოდნის მიღების შემდეგ მოსწავლეებს პრაქტიკული გამოცდილების მიღების შესაძლებლობა ექონდათ.

2019 სტატისტიკური მონაცემები:

2019 წლის დაფინანსება:

სახელმწიფო ბიუჯეტი - 1 169 500

საკუთარი სახსრები - 700 550

დამატებითი შემოსავალი (გრანტის სახით) 100 000 ლარი

გაყიდვები

2019 წელს გაიყიდა სხვადასხვა სახეობის 99 760 ნერგი

საჯარო მიზნებისთვის უსასყიდლოდ გაიცა 25 00 მდე ნერგი.

ბანაომოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტი

გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტი

გარემოსდაცვითი სახელმწიფო კონტროლის გაძლიერება

დეპარტამენტის უფლებამოსილებათა მანდატი ვრცელდება შემდეგ სფეროებზე:

- ატმოსფერული ჰაერის, წყლის, მიწის, წიაღისა და ბიომრავალფეროვნების დაცვა, მათ შორის, საქართველოს ტყის კანონმდებლობის მოთხოვნათა დაცვა;
- ბუნებრივი რესურსებით სარგებლობის კონტროლი;
- ქიმიური უსაფრთხოების, ნარჩენების მართვის კონტროლი;
- ცოცხალი გენმოდიფიცირებული ორგანიზმების გამოყენების სფეროში სახელმწიფო კონტროლი;
- CITES დანართებში შეტანილი სახეობით, მისი ნაწილით ან დერივატით უკანონო ექსპორტის, იმპორტის, რეექსპორტის და ზღვიდან ინტროდუქციის კონტროლი;
- გაცემული ლიცენზიების (გარდა სასარგებლო წიაღისეულის მოპოვების ლიცენზიებისა) / ნებართვების და გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების პირობების კონტროლი;

2019 წლიდან დეპარტამენტის საქმიანობა ასევე გააქტიურდა შემდეგი მიმართულებით:

- საავტომობილო სანჯავის ხარისხობრივ ნორმასთან შესაბამისობის კონტროლი;
- პლასტიკის ან/და ბიოდეგრადირებადი პარკების წარმოების კონტროლი;
- მაცივარაგენტებზე მომუშავე მოწყობილობების მომსახურებაზე კონტროლი.

გაძლიერდა გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტის შესაძლებლობები:

- დეპარტამენტის საშტატო რიცხოვნება 2019 წელს 411-დან 870 ერთეულამდე გაიზარდა.
- განხორციელდა ეკიპაჟების ტექნიკური განახლება - გაიზარდა ავტოპარკი, შეძენილ იქნა მაღალი გამავლობის 65 ავტომანქანა და 2 ერთეული ბაგის ტიპის ავტომობილი.
- ეკიპაჟები აღიჭურვა უნიფორმით, სამხრე კამერებით, სავლელ პლანშეტებითა და ლეპტოპებით, ღამის ხედვის ბინოკლებით და სხვა მოწყობილობებით.
- გარემოსდაცვითი პატრულირებისა და სწრაფი რეაგირების 156 თანამშრომელმა გაიარა სწავლება დეპარტამენტში მომზადებული ტრენინგების მიერ, კიდევ 350 თანამშრომელი გაივლის გადამზადებას დეპარტამენტის კომპეტენციაში შემავალ თემებზე.

განხორციელდა ღონისძიებები თანამშრომელთა სოციალური გარანტიების უზრუნველყოფის მიზნით:

- „გარემოს დაცვის შესახებ“ საქართველოს კანონში შეტანილი ცვლილების შესაბამისად, დეპარტამენტის თანამშრომლები, რომლებიც ახორციელებენ გარემოსდაცვითი კანონმდებლობის დარღვევის ფაქტების გამოვლენა-აღკვეთის უფლებამოსილებას, უზრუნველყოფილნი იქნებიან სოციალური დაცვის, სიცოცხლისა და ჯანმრთელობის დაზღვევის გარანტიებით.

შედეგად 2020 წლიდან დეპარტამენტის 756 თანამშრომელი სიცოცხლისა და ჯანმრთელობის დაზღვევის პაკეტს მიიღებს.

ინსპექტირებისა და პატრულირების შედეგები

2019 წელს გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტის მიერ გარემოსდაცვითი პატრულირებისა და ინსპექტირების განხორციელების შედეგად გამოვლინდა გარემოსდაცვითი კანონმდებლობის დარღვევის 10 553 ფაქტი. მათ შორის:

- ადმინისტრაციული სამართალდარღვევის – 9 795 ფაქტი, რომლებიც გადაგზავნილი იქნა შესაბამის სასამართლო ორგანოებში განსახილველად;
- სისხლის სამართლის ნიშნების მქონე – 758 ფაქტი, საქმეები რომელთა შესახებ გადაეგზავნა სამართალდამცავ ორგანოებს შემდგომი რეაგირებისთვის.

სამართალდარღვევათა სტრუქტურა, 2019

ტყითსარგებლობის წესების დარღვევა	2 088 ფაქტი
ხე-ტყის ტრანსპორტირების წესების დარღვევა	1 641 ფაქტი
სასარგებლო წიაღისეულის უკანონო მოპოვება	680 ფაქტი
ნადირობის წესების დარღვევა	596 ფაქტი
თევზჭერის წესების დარღვევა	499 ფაქტი
ნარჩენების მართვის კოდექსის დარღვევა	2 090 ფაქტი
სახერხი საამქროს ტექნიკური რეგლამენტის დარღვევა	789 ფაქტი
ხე-ტყის დამზადების/სამონადირეო მეურნეობის ლიცენზიის პირობების დარღვევა	67 ფაქტი
თევზჭერის ლიცენზიის პირობების დარღვევა	18 ფაქტი
ატმოსფერული ჰაერის კანონმდებლობის დარღვევა	1 119 ფაქტი
მინის კანონმდებლობის დარღვევა	192 ფაქტი
წყლის კანონმდებლობის დარღვევა	246 ფაქტი
გარემოზე ზემოქმედების ნებართვის პირობების დარღვევა /უნებართვო საქმიანობა	186 ფაქტი
გემებიდან ზღვის დაბინძურება	7 ფაქტი
სახომალდო დოკუმენტებში მავნე ნივთიერებათა რეგისტრაციის წესების დარღვევა	32 ფაქტი
სხვა დარღვევები	303 ფაქტი
სულ	10 553 ფაქტი

სისხლის სამართლის დანაშაულის ნიშნების მქონე საქმეების სტრუქტურა

სისხლის სამართლის დანაშაულის ნიშნების მქონე 758 საქმე გადაგზავნილია საგამოძიებო ორგანოებში შემდგომი რეაგირებისთვის. მათ შორის:

სახერხი საამქროს რეგისტრაციის მოთხოვნათა დარღვევა	226
ხე-ტყის უკანონო მოპოვება	202
უკანონო თევზჭერა/ნადირობა	172
წილის უკანონო მოპოვება	65
მინის დაბინძურება, დეგრადაცია, ნაყოფიერი ფენის მოხსნა	12
ხე-ტყის უკანონო ტრანსპორტირება	9
სხვა დარღვევები	72
სულ 758 საქმე	

ჯარიმა და გარემოზე მიყენებული ზიანი

2019 წელს სამართალდამრღვევებზე დაკისრებული ჯარიმის თანხამ 2 887 580 ლარი შეადგინა. გარემოსდაცვითი კანონმდებლობის დარღვევის შედეგად გარემოსთვის მიყენებული ზიანის დაანგარიშებულმა ოდენობამ - 7 619 221 ლარი.

წ.წ.	ჯარიმა	ზიანი
2013 წ.	1 980 790	6 707 558
2014 წ.	4 593 150	52 530 342
2015 წ.	4 032 108	110 277 067
2016 წ.	4 731 090	10 339 744
2017 წ.	5 407 830	9 282 496
2018 წ.	3 850 800	10 033 170
2019 წ.	2 887 580	7 619 221

რეგულირების ობიექტების ინსპექტირება

2019 წელს დეპარტამენტის მიერ განხორციელდა რეგულირების ობიექტების (ბუნებრივი რესურსებით სარგებლობის ლიცენზიის, გარემოსდაცვითი ნებართვის/გადაწყვეტილების მფლობელი სუბიექტების, გარემოსდაცვით ტექნიკურ რეგლამენტებს დაქვემდებარებული საწარმოების) 2 884 ინსპექტირება:

რეგულირების ობიექტების გეგმიური შემოწმებები რეგულირების ობიექტების 2019 წლის შემოწმებათა გეგმის შესაბამისად, რომელიც შემუშავდა „რეგულირების ობიექტების გეგმიური შემოწმების პრიორიტეტების განსაზღვრის მეთოდოლოგიის“ საფუძველზე.

რეგულირების ობიექტების არაგეგმიური შემოწმებები განხორციელდა დეპარტამენტის უფროსის გადაწყვეტილების საფუძველზე, მათ შორის, მოქალაქეთა საჩივრების, „ცხელ ხაზზე“ (153) შემოსული ინფორმაციების, უწყებების/ორგანიზაციების მომართვების, ასევე წინა შემოწმების საფუძველზე დაკისრებული ვალდებულებების შესრულების გადამოწმების მიზნით.

რეგულირების ობიექტების საქმიანობის დათვალიერება-შესწავლა ასევე ხორციელდებოდა „ცხელ ხაზზე“ შემოსულ შეტყობინებებზე რეაგირების, ობიექტის საქმიანობის შესახებ ზოგადი ინფორმაციის მოპოვების, პრევენციული ღონისძიებების განხორციელების მიზნით.

გეგმიური/არაგეგმიური შემონმება

2019 წელს განხორციელდა 400 რეგულირების ობიექტის საქმიანობის გარემოსდაცვით კანონმდებლობასთან შესაბამისობის გეგმიური და არაგეგმიური შემონმება:

- 106 - გარემოზე ზემოქმედების ნებართვა/ეკოლოგიური ექსპერტიზის დასკვნა, გარემოსდაცვით ტექნიკურ რეგლამენტებს დაქვემდებარებული ობიექტები;
- 9 - ხე-ტყის დამზადების სპეციალური ლიცენზია;
- 1 - სახელმწიფო ტყის ფონდის ტერიტორია;
- 10 - სამონადირეო მეურნეობის, თევზჭერის სპეციალური ლიცენზია;
- 20 - გმო სახეობების იდენტიფიცირების მიზნით ნიმუშების აღება/შემონმების მიზნით.
- 254 - საქართველოს ნავსადგურებში შემოსული გემების ინსპექტირება გარემოსდაცვითი მოთხოვნებთან შესაბამისობის დადგენის მიზნით.

პრევენციული ღონისძიებები

საწვავის ხარისხის კონტროლი

საავტომობილო საწვავის ხარისხის კანონმდებლობით დადგენილ ნორმებთან შესაბამისობის დადგენის მიზნით, განხორციელდა თბილისსა და სხვადასხვა რეგიონებში განთავსებული 188 ავტოგასამართი სადგურის რეზერვუარიდან დიზელის საწვავის სინჯის აღების პროცედურები და ლაბორატორიული კვლევები:

სულ, 2019 წელს - განხორციელდა 188 ავტოგასამართი სადგურის ინსპექტირება და აღებულ იქნა 270 ერთეული სინჯი.

გენმოდიფიცირებული ორგანიზმების კონტროლი

2019 წელს ცოცხალი გენმოდიფიცირებული ორგანიზმების შესახებ“ საქართველოს კანონის შესაბამისად, განხორციელდა 20 შემონმება, ფიზიკური და იურიდიული პირების საკუთრებაში არსებული სასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მიწის ნაკვეთებში დათესილი ან/და სასაწყობო მეურნეობებში ნიმუშების აღებისა და მათში ცოცხალი გენმოდიფიცირებული ორგანიზმების სახეობების იდენტიფიცირების მიზნით. ლაბორატორიული კვლევის შედეგების შესაბამისად, საკვლევი ნიმუშები გმო მარკერებს არ შეიცავს.

პლასტიკის და ბიოდეგრადირებადი პარკების კონტროლი

2019 წელს განხორციელდა 36 ობიექტის ინსპექტირება, პლასტიკის ან/და ბიოდეგრადირებადი პარკების წარმოებისას კანონმდებლობის მოთხოვნების შესრულების დადგენის მიზნით. სულ ინსპექტირებისა და ლაბორატორიული კვლევის შედეგად დაილუქა 1 808 000 ერთეული პლასტიკის პარკი.

მრგვალი ხე-ტყის გადამამუშავებელი საამქროების კონტროლი

2019 წელს ხორციელდებოდა პრევენციული ღონისძიებები არარეგისტრირებული სახერხი საამქროების ფუნქციონირების, ასევე უკანონოდ მოპოვებული ხე-ტყის გადამამუშავების ფაქტების პრევენციის, გამოვლენისა და აღკვეთის მიზნით. 2019 წლის მდგომარეობით, მერქნული რესურსების მართვის ელექტრონულ სისტემაში რეგისტრირებულია მრგვალი ხე-ტყის (მორის) გადამამუშავებელი 691 საამქრო. ამასთან, გამოვლინდა 226 ელექტრონულ სისტემაში არარეგისტრირებული, უკანონო სახერხი საამქრო.

შავი ზღვის დაბინძურებისა და თევზჭერის კონტროლი

შავი ზღვის დაცვის კონვენციური სამსახურის მიერ MARPOL 73-78 კონვენციის შესაბამისად:

- განხორციელდა საქართველოს ნავსადგურებში შემოსული 254 გემის ინსპექტირება გარემოსდაცვითი მოთხოვნებთან შესაბამისობის დადგენის მიზნით;
- სახომალდო დოკუმენტებში მავნე ნივთიერებებსა და მინარევებთან დაკავშირებული ოპერაციების რეგისტრაციის მოვალეობათა შეუსრულებლობისთვის 32 მცურავი საშუალების პასუხისმგებელ პირთა მიმართ გატარდა ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა კოდექსით გათვალისწინებული ზომები.
- დაფიქსირდა გემებიდან ზღვის დაბინძურების 6 შემთხვევა. პასუხისმგებელი პირები დაჯარიმდნენ - თითოეული 65 000 ლარით. გარემოსთვის მიყენებული ზიანის დაანგარიშებულმა საერთო ოდენობამ შეადგინა 10 806,9 ლარი. დაწესდა კონტროლი ზღვის დაბინძურების სალიკვიდაციო ღონისძიებების განხორციელებაზე.

შავი ზღვის აკვატორიაში განხორციელებული რეიდების შედეგად გამოვლინდა თევზჭერის წესების დარღვევის 25 ფაქტი.

ცხელი ხაზი

24-საათიანი „ცხელი ხაზის - 153“ საშუალებით დეპარტამენტი მოქალაქეებისა და ორგანიზაციებისგან იღებს შეტყობინებებს გარემოს დაცვის სფეროში სამართალდარღვევების შესახებ, რომლებზეც ოპერატიული რეაგირება ხორციელდება; მოქალაქეებს ასევე საშუალება აქვთ მიიღონ საჭირო ინფორმაცია და კონსულტაცია დეპარტამენტის კომპეტენციაში შემავალ საკითხებზე.

- 2019 წელს „ცხელი ხაზიდან“ დეპარტამენტში შემოვიდა 3 259 შეტყობინება გარემოსდაცვითი კანონმდებლობის დარღვევის თაობაზე, რაზედაც დეპარტამენტის მიერ განხორციელდა რეაგირება და გატარდა კანონმდებლობით დადგენილი ზომები.

სარეაგირო შეტყობინების თემატიკა	რაოდენობა
სახერხი საამქროს ელექტრონული ჟურნალის წარმოებასთან დაკავშირებით	861
ტყის კანონმდებლობის დარღვევა	525
ნარჩენებით გარემოს დაბინძურება	309
ატმოსფერული ჰაერის დაბინძურება	497
სუნის გავრცელება	388
ცხოველთა დაცვის კანონმდებლობის დარღვევა	144
სახერხი საამქროს ტექნიკური რეგლამენტის დარღვევა	69
უკანონო თევზჭერა	147
წიაღის კანონმდებლობის დარღვევა	105
წყლის კანონმდებლობის დარღვევა	43
უკანონო ნადირობა	80
მინის კანონმდებლობის დარღვევა	42
ლუქის დაზიანება	4
ხმაურის გავრცელება	14
უკანონო საქმიანობა (ნებართვების პირობების დარღვევა)	9
დეპარტამენტის საქმიანობაზე	22
სულ	3 259

კონტროლის ელექტრონული მექანიზმების განვითარება

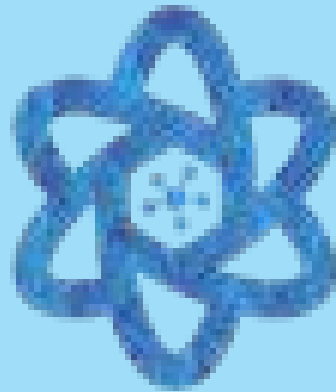
გარემოსდაცვით მოთხოვნათა შესრულების ხელშეწყობის, სახელმწიფო კონტროლის ეფექტიანობის ამაღლების მიზნით, დეპარტამენტი მიმდინარეობდა მუშაობა ელექტრონული მექანიზმების შესამუშავებლად და გასავითარებლად:

- „ხე-ტყის ტრანსპორტირების კონტროლის ელექტრონული სისტემა“ - დასრულდა და განთავსდა გარემოსდაცვითი ინფორმაციის მართვის სისტემის პორტალზე <https://ms.emoe.gov.ge>, დანერგვის ღონისძიებები გათვალისწინებულია - 2020 წელს. შედეგად, ქალაქებში შევსებული აქტის ნაცვლად, დაინერგება „ავტოტრანსპორტო საშუალების დათვლიერების ელექტრონული აქტი“. ავტოტრანსპორტის შემოწმებაზე დაიბოგება მნიშვნელოვანი დრო და რესურსი; მოხდება შეუსაბამობების დროული გამოვლენა და რეაგირება. ინფორმაცია ონლაინ-რეჟიმში დაუყოვნებლივ ხელმისაწვდომი იქნება ხელმძღვანელობისთვის, დაინტერესებული სამსახურებისა და უწყებებისთვის;
- „ინსპექტირების მართვის ელექტრონული სისტემა და შემოწმების რისკების გამოთვლის ელექტრონული მოდული“ - შემუშავდა ტექნიკური დავალება, პროგრამული უზრუნველყოფის შექმნა/დანერგვა გათვალისწინებულია - 2020 წლისათვის. ელექტრონული სისტემა უზრუნველყოფს გარემოს დაცვის სახელმწიფო კონტროლის განხორციელების და მრავალრიცხოვანი ინფორმაციის შეგროვების, სისტემატიზაციისა და ანგარიშგების, შემოწმებათა დაგეგმვის ტექნიკურ შესაძლებლობებს.
- „მაცივარაგენტების მართვის ელექტრონული სისტემა“ - მიმდინარეობს მუშაობა ელექტრონული სისტემის შესამუშავებლად. მენარმეებს, ქალაქის ჟურნალის ნაცვლად, შესაძლებლობა ექნებათ ელექტრონულად აწარმოონ მაცივარაგენტზე მომუშავე მოწყობილობების აღრიცხვისა და მომსახურების, მაცივარაგენტების ხარჯვის პროცედურები. ელექტრონული სისტემის შექმნა გათვალისწინებულია 2020 წლისათვის.
- ელექტრონული მოდული „სახაზინო კოდი - 3033 გარემოდან გადამფრენი ფრინველების ამოღებაზე მოსაკრებლის გადახდის თაობაზე“ - დასრულდა და განთავსდა გარემოსდაცვითი ინფორმაციის მართვის ელექტრონულ სისტემაში. მოქალაქე, განთავისუფლდება ვალდებულებისგან - ნადირობის პროცესში, ნადირობის სეზონის განმავლობაში თან იქონიოს გარემოდან გადამფრენი ფრინველების ამოღებაზე დაწესებული მოსაკრებლის გადახდის დამადასტურებელი ქვითარი (დედანი).

2020 წელს დაგეგმილი ღონისძიებები

2020 წელს დაგეგმილია შემდეგი ღონისძიებების განხორციელება:

- გარემოსდაცვითი პატრულირებისა და სწრაფი რეაგირების მობილური ჯგუფების -ეკიპაჟების რაოდენობის გაზრდა (ვაკანსიების შევსების ხარჯზე) და სრულად აღჭურვა;
- ტრენინგების განხორციელება, მათ შორის, სწრაფი რეაგირების თანამშრომელთა კვალიფიკაციის ამაღლების მიზნით (სწავლებას გაივლის სწრაფი რეაგირების 350 თანამშრომელი); ინსპექტორების გადამზადება სხვადასხვა პროექტის ფარგლებში საუკეთესო პრაქტიკის გაცნობისა და ინსპექტირების პროცესში გამოყენების მიზნით;
- დეპარტამენტის საინფორმაციო მართვის ელექტრონული სისტემების დანერგვა/ განვითარება;
- საკანონმდებლო ინიციატივების წარდგენა კანონმდებლობის აღსრულების მექანიზმების სრულყოფის მიზნით; მათ შორის, ღონისძიებების შემუშავება გამოცდილი კადრების მოზიდვისა და თანამშრომელთა მოტივაციის ამაღლების მიზნით;
- ოფისების აშენება და კეთილმოწყობა, აღჭურვა ქ.ქუთაისში, თელავში, თანამშრომელთა სამუშაო პირობების გაუმჯობესების მიზნით.

**LEPL Agency of Nuclear
and Radiation Safety**

ბირთვული და რადიაციული უსაფრთხოების სააგენტოს სააგენტო

სსიპ ბირთვული და რადიაციული უსაფრთხოების სააგენტოს ძირითად მიზანს წარმოადგენს რადიაციის მავნე ზემოქმედებისაგან ადამიანისა და გარემოს დაცვა როგორც ანმყოში, ასევე მომავალში.

ძირითადი მიზნის მისაღწევად სააგენტო ახორციელებს :

- ბირთვული და რადიაციული უსაფრთხოების სფეროში კანონპროექტების შემუშავება
- ბირთვული და რადიაციული საქმიანობის ავტორიზაცია - ლიცენზიისა და ნებართვის გაცემა
- კონტროლი - ინსპექტირება
- ბირთვულ და რადიოლოგიურ საგანგებო სიტუაციებზე რეაგირება
- რადიოაქტიური ნარჩენების მართვა

ავტორიზაცია

ბირთვული და რადიაციული საქმიანობების სახელმწიფო რეგულირების ერთ-ერთი უმნიშვნელოვანესი შემადგენელი კომპონენტია აღნიშნული საქმიანობის ავტორიზაცია, რომელიც გულისხმობს ლიცენზიებისა და ნებართვების გაცემას.

2019 წელს გაიცა ბირთვული და რადიაციული საქმიანობის - 80 ლიცენზია

142 ლიცენზირებული პირის ბირთვული და რადიაციული საქმიანობის სალიცენზიო პირობებში განხორციელდა ცვლილებები მათივე მოთხოვნის საფუძველზე. შესაბამისი დასკვნის მომზადებამდე სააგენტოს სპეციალისტების მიერ შესწავლილი იყო წარმოდგენილი დოკუმენტაცია და გადამოწმდა რადიაციული უსაფრთხოებისა და ფიზიკური დაცულობის მოთხოვნების შესაბამისობა არსებულ სიტუაციასთან.

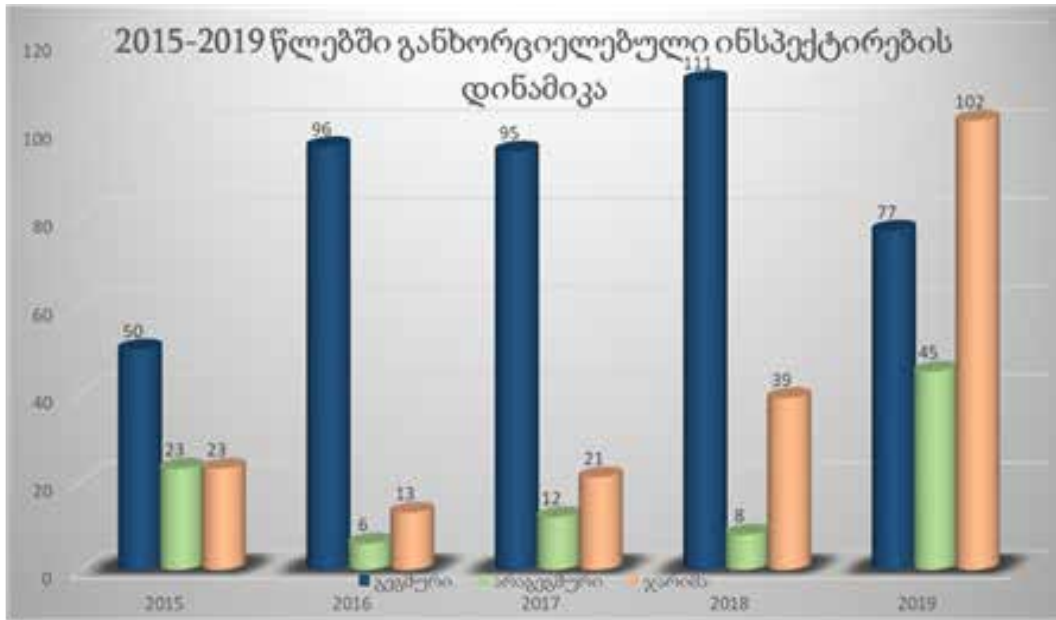
ბირთვული და რადიაციული საქმიანობის ლიცენზიის ფარგლებში გაიცა 70 ნებართვა მაიონებელი გამოსხივების წყაროების იმპორტ-ექსპორტზე, ტრანზიტსა და შექმნა-გადაცემაზე.

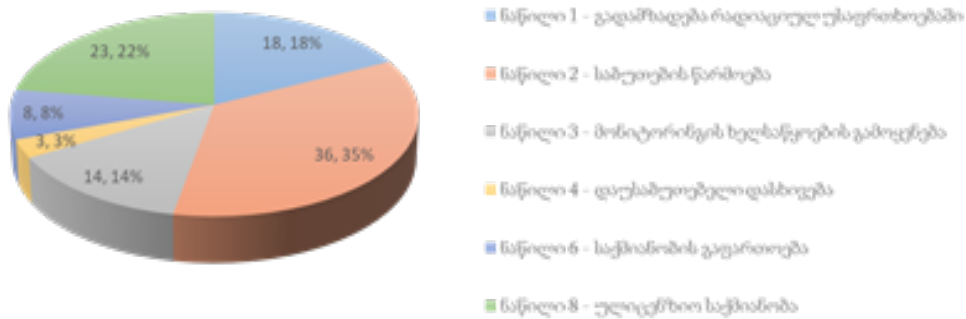
ინსპექტირება და რეაგირება

ბირთვული და რადიაციული უსაფრთხოების სააგენტო ბირთვული და რადიაციული საქმიანობის კონტროლს ახორციელებს გეგმური და არაგეგმური ინსპექციების საშუალებით.

მოსახლეობის, პაციენტებისა და პერსონალის რადიაციული დაცვის მიზნით 2019 წელს ჩატარდა 122 ინსპექცია, აქედან 45 არაგეგმური ინსპექტირება. ჩატარებული ინსპექტირების შედეგად გამოვლინდა კანონმდებლობით დადგენილი მოთხოვნების შეუსაბამობა 63 ორგანიზაციაში, რის საფუძველზე შედგენილი იქნა 102 ადმინისტრაციული სამართალდარღვევის ოქმი, აღნიშნულის თანახმად ჯარიმის საერთო თანხამ შეადგინა 86 000 ლარი.

ჯარიმების რაოდენობა 59² მუხლის ნაწილების მიხედვით

2019 წელს სააგენტოს სპეციალისტების მიერ განხორციელდა რეაგირება ბირთვული მასალის უკანონო ბრუნვის აღკვეთის 1 ფაქტზე და სასაზღვრო გამშვებ პუნქტებზე რადიაციული მონიტორინგის პორტალების განგაშის შემთხვევებზე.

მოსახლეობის მოთხოვნით განხორციელდა რადიაციული გაზომვები საცხოვრებელი და მშენებარე ბინების, მიწის ნაკვეთების, სხვადასხვა სახის ნაკეთობების, ავტომობილებისა და სხვა.

რადიოაქტიური ნარჩენების მართვა

სახელმწიფოს მფლობელობაში არსებული რადიოაქტიური ნარჩენების უსაფრთხო მართვას ახორციელებს სააგენტო.

ამ მიმართულებით სააგენტო ძირითად მიმართული იყო რადიოაქტიური ნარჩენების მართვის 2017-2031 წლების ეროვნული სტრატეგიის სამოქმედო გეგმისა და შესაბამისი საერთაშორისო პროექტების მიხედვით დასახული ღონისძიების განხორციელებაზე.

რადიოაქტიური ნარჩენების ინფრასტრუქტურის მონყოლა

ევროკავშირისა და შვედეთის რადიაციული უსაფრთხოების მარეგულირებელი ორგანოს მხარდაჭერით, ამჟამად, ხორციელდება პროექტი, რომელიც ითვალისწინებს რადიოაქტიური ნარჩენების მართვის ობიექტების ერთ ლოკაციაზე განთავსებას.

ამ ეტაპზე მომზადებულია ანგარიში "რადიოაქტიური ნარჩენების წარმოშობის, არსებული და მომავალი ნაკადების მართვის და განთავსების შესაძლებლობების შეფასება საქართველოში".

საანგარიშო პერიოდში განხორციელებული სხვა ღონისძიებები

- განახლდა ბირთვული და რადიაციული უსაფრთხოების სფეროში საკანონმდებლო ნორმატიული ბაზა.
- ბირთვული და რადიაციული უსაფრთხოების სააგენტოს გადმოეცა სპეციალიზირებული ავტომობილი რადიოაქტიური ნარჩენებისა და რადიოაქტიური წყაროების ტრანსპორტირებისათვის, რომელიც აღჭურვილია უსაფრთხოებისა და დაცულობის თანამედროვე სისტემებით.

- გაუმჯობესდა ბირთვული და რადიაციული უსაფრთხოების სააგენტოს ტექნიკური შესაძლებლობები (აესს-ის ნაციონალური პროექტის ფარგლებში სააგენტოს გადმოცემა თანამედროვე დოზიმეტრული აპარატურა).
- აესს-ის პროექტის ფარგლებში მიღებული იქნა რადიოაქტიური ნარჩენების კონდიციონირებისათვის აპარატურა.
- სააგენტოს ორგანიზებით ჩატარდა სამუშაო შეხვედრები და ტრენინგები, როგორც ეროვნულ ასევე საერთაშორისო დონეზე.
- სააგენტომ ატომური ენერჯის საერთაშორისო სააგენტოს მხარდაჭერით უმასპინძლა ყირგიზეთის და ბოსნია ჰერცეგოვინის დელეგაციებს საქართველოში არსებული რადიაციული უსაფრთხოების სისტემის გასაცნობად, როგორც ერთ-ერთი ნარმატებული მოდელის აღნიშნული მიმართულებით.

გაჩემოს დახვისა და სოფლის მეურნეობის საინისტროს სოფლის მეურნეობის, სუნსათისა და სოფლის განვითარების დაკანსაშენი

დეპარტამენტის ძირითადი ფუნქციებია - აგრარული სექტორის განვითარების პრიორიტეტული მიმართულებების განსაზღვრა, მეცხოველეობის, მემცენარეობის, მეთევზეობის განვითარების მიზნით პროგრამების შემუშავება, თანამედროვე სასოფლო-სამეურნეო ტექნიკისა და ტექნოლოგიების დანერგვისა და გამოყენების ხელშეწყობა, სოფლის განვითარებისათვის პოლიტიკის შემუშავება და მის განხორციელებაში მონაწილეობის მიღება, ქვეყანაში სურსათის უვნებლობის, ვეტერინარიისა და მცენარეთა დაცვის სფეროებში პოლიტიკის შემუშავება/შემუშავებაში მონაწილეობა და სესაბამისი მარეგულირებელი სამართლებრივი ბაზის სრულყოფის მიზნის ნორმატიული აქტების პროექტების მომზადება.

- სურსათის უვნებლობის, ვეტერინარიისა და მცენარეთა დაცვის სფეროებში, DCFTA-ის ფარგლებში, საკანონმდებლო მიახლოების სიის შესაბამისად, 24 ევროკავშირის სამართლებრივი აქტის მიხედვით შემუშავებული იქნა 25 ნორმატიული აქტის პროექტი;
- მომხამრებელთა ინტერესების და უფლებების დაცვისა და შიდა ბაზრის ეფექტიანი ფუნქციონირებისათვის მომზადდა ორი დარგობრივი ტექნიკური რეგლამენტი - ფრინველის გაყინული ხორცისა და ადამიანის მოხმარებისათვის განკუთვნილი კაკოსა და შოკოლადის პროდუქტების შესახებ
- საქართველოში სურსათთან დაკავშირებული ხარისხის სქემების განვითარებას, პროდუქტის ბრენდინგის, მარკეტინგის საერთაშორისო პრაქტიკის დანერგვის ხელშეწყობას, მათი დაცვის სამართლებრივი და ინსტიტუციონალური მექანიზმების სრულყოფის, ხარისხის ნიშნის მიხედვით ნიშანდებული სურსათის პოპულარიზაციისა და საქართველოში წარმოებული სურსათის მიმართ მომხმარებელთა ნდობის ამაღლების მიზნით ბიზნესსოპერატორს მიენიჭა ხარისხის სხვადასხვა ნიშანი;
- დამუშავდა მეცხოველეობის, მემცენარეობის და მეთევზეობის დარგებში ქვეყანაში არსებული მდგომარეობის შესახებ ინფორმაცია, განხორციელდა ტექნოლოგიური პროცესების ეკონომიკური შეფასებები და მის საფუძველზე მომზადდა სათანადო რეკომენდაციები; ასევე სახელმწიფო მიზნობრივი პროგრამების შემუშავებისათვის მომზადდა 19 დარგში ანალიტიკური დოკუმენტი;
- სასოფლო-სამეურნეო კულტურათა სასნყობე და სამაცივრე ინფრასტრუქტურის, სასათბურე მეურნეობების, გადამამუშავებელი საწარმოების, თანამედროვე ტექნოლოგიური ხაზების და ტექნოლოგიების შესახებ მოკვლევითი და დამუშავებული იქნა სათანადო ინფორმაცია და შემუშავდა წინადადებები;
- განხორციელდა სსიპ „სახემწიფო ქონების ეროვნული სააგენტო“-ს მიერ იჭარა/ნასყიდობით გაცემული მიწების შესახებ ინფორმაციის ანალიზი (1000-ზე მეტი მიმართვა), მოხდა მათი ელექტრონულ ფორმატში გადაყვანა;
- ბელორუსული კომპანია Гомсельмаш-ის სპეციალისტებთან ერთად შემუშავებული იქნა კარტოფილის მოვლა მოყვანის სამანქანო ტექნოლოგია, დამზადა და საველე პირობებში გამოიცადა კარტოფილის ამღებ-დამტვირთველი მანქანა;
- ქვეყანაში არსებული სასოფლო-სამეურნეო ტექნიკის არსებული მდგომარეობის შესწავლის საფუძველზე, ტექნიკაზე ხელმისაწვდომობის გაზრდის მიზნით, შემუშავდა სათანადო რეკომენდაციები და წინადადებები;

- დაიწყო და მიმდინარეობს მუშაობა პროგრამაზე - „სოფლის ტერიტორიების მდგრადობის ამაღლება ფერმერული აკვაკულტურის განვითარების საფუძველზე“
- დაიწყო და მიმდინარეობს რეკომენდაციების შემუშავება შემდეგი მიმართულებებით: „ აგრარული და ეკოლოგიური ტურიზმის განვითარება“, „ეკოლოგიური მარკირება და სოფლის ტერიტორიების ეკოლოგიური და რეგიონალური პროდუქციის მარკეტინგი“.

ნარჩენებისა და ქიმიური ნივთიერებების მართვის დეკლარაციის 2019 წლის ანგარიში

ნარჩენებისა და ქიმიური ნივთიერებების მართვის დეპარტამენტის კომპეტენციას განეკუთვნება ნარჩენების მართვის ერთიანი სახელმწიფო პოლიტიკის შემუშავება და განხორციელება, რაც ემსახურება ნარჩენების წარმოქმნის და მისი უარყოფითი ზეგავლენის პრევენციას და შემცირებას, ნარჩენების მართვის ეფექტიანი მექანიზმების შექმნას, ნარჩენის, როგორც რესურსის ეფექტიანი გამოყენების ხელშეწყობას და ადამიანის ჯანმრთელობისა და გარემოსთვის მათი უსაფრთხოდ განთავსების უზრუნველყოფას. დეპარტამენტი ასევე მონაწილეობს ქიმიური ნივთიერებების მართვის პოლიტიკის შემუშავებაში და წარმოადგენს ბაზელის, როტერდამის, სტოკჰოლმის და მინამატას კონვენციების მთავარ კომპეტენტურ ორგანოს.

საქართველოს კანონის „ნარჩენების მართვის კოდექსის“ თანახმად, რომელიც ეფუძნება საქართველო-ევროკავშირს შორის გაფორმებული ასოცირების შესახებ შეთანხმებით გათვალისწინებული დირექტივებისა და რეგულაციების მოთხოვნებს, ასევე საუკეთესო საერთაშორისო პრაქტიკას, ძალაში შედის მწარმოებლის გაფართოებული ვალდებულება (მგვ), რაც გულისხმობს იმას, რომ ისეთი პროდუქტის უშუალო მწარმოებელმა და ბაზარზე განმთავსებელმა, რომელიც შემდგომში სპეციფიკური ნარჩენი ხდება, უნდა იზრუნონ პროდუქტისთვის იმგვარი ფორმის მიცემაზე, რომელიც შეამცირებს ნარჩენებს და შესაბამისად, გარემოზე უარყოფით გავლენას. ასევე, პროდუქტის მწარმოებელს/ბაზარზე განსათავსებელს ეკისრება გამოყენებული პროდუქციისაგან წარმოქმნილი ნარჩენების შეგროვების და დამუშავების პასუხისმგებლობა.

მწარმოებლის გაფართოებული ვალდებულების დანერგვა ხელს შეუწყობს ნარჩენების სეპარირებულ შეგროვებას და რესურსად გამოყენებას, ნარჩენების ხელახალი გამოყენების, რეციკლირების და აღდგენის ტექნოლოგიების დანერგვას, ნაგავსაყრელებზე განთავსებული ნარჩენების რაოდენობის შემცირებას, ცირკულარული ეკონომიკის დანერგვას და სხვა. მგვ შემდეგი ექვსი სახის ნარჩენების ნაკადებზეა ორიენტირებული: ბატარეები და აკუმულატორები, საბურავები, ხმარებიდან ამოღებული სატრანსპორტო საშუალებები, ზეთები, შესაფუთი ნარჩენები და ელექტრო და ელექტრონული ნარჩენები. ნარჩენების თითოეული ნაკადისათვის მომზადებულია საქართველოს მთავრობის დადგენილებების პროექტები.

შემუშავდა კანონპროექტი „ნარჩენების იმპორტის, ექსპორტის და ტრანზიტის შესახებ“ ბაზელის კონვენცია „სახიფათო ნარჩენების ტრანსსასაზღვრო გადაზიდვისა და განთავსებაზე კონტროლის შესახებ“, რომელიც აწესებს პროცედურებს და კონტროლის მექანიზმებს სახიფათო და სხვა ნარჩენების ტრანსსასაზღვრო გადაზიდვისას, რითიც ამცირებს სახიფათო და სხვა ნარჩენებით და მათი საზღვარგადასვლითი გადაზიდვით ადამიანის ჯანმრთელობისა და გარემოსთვის ზიანის მიყენების რისკს. ახალი კანონპროექტი „ნარჩენების იმპორტის, ექსპორტის და ტრანზიტის შესახებ“ სრულ შესაბამისობაშია ბაზელის კონვენციასთან და მოხდება მისი მოთხოვნების სრული ასახვა. ამ ეტაპისთვის პროექტი წარდგენილია საქართველოს მთავრობაში.

შემუშავდა და საქართველოს მთავრობის მიერ 2019 წლის 26 ივლისს #346 დადგენილებით

დამტკიცდა ტექნიკური რეგლამენტი „პლასტიკის და ბიოდეგრადირებადი პარკების რეგულირების წესის დამტკიცების შესახებ“ საქართველოს მთავრობის 2018 წლის 14 სექტემბრის #472 დადგენილებაში ცვლილებების შეტანის თაობაზე. ტექნიკურ რეგლამენტში ცვლილებების შეტანა განაპირობა ერთის მხრივ ნორმებისა და ტერმინების განმარტებების აუცილებლობამ, ხოლო მეორე მხრივ ადგილობრივი მწარმოებლებისთვის ბიოდეგრადირებადი ან/და კომპოსტირებადი პარკების წარმოებასთან დაკავშირებით რეგულაციების გამარტივებამ.

მიმდინარეობს ქიმიური ნივთიერებების მართვის კანონმდებლობის შემუშავება და ნივთიერებების მართვის თანამედროვე სისტემების დანერგვა. ევროკავშირთან ასოცირების ხელშეკრულება ითვალისწინებს ქიმიური ნივთიერებების მართვის სფეროში კანონმდებლობის შემუშავებას და მიღებას. შემუშავდა „ქიმიური ნივთიერებისა და ნარევების შესახებ“ საქართველოს კანონის პროექტის პირველადი სამუშაო ვერსია და მიმდინარეობს მუშაობა „ნივთიერებების და ნარევების კლასიფიკაციის, ეტიკეტირების და შეფუთვის შესახებ“ ნორმატიული აქტ(ებ)ის პროექტებზე. აღნიშნული კანონმდებლობის შემუშავება ხელს შეუწყობს ქვეყანაში ქიმიური ნივთიერებების მართვის ევროპული მიდგომების დანერგვას და შესაძლებლობების გაძლიერებას ეროვნულ დონეზე.

მომზადდა და საქართველოს მთავრობის მიერ 2019 წლის 3 დეკემბერს #593 დადგენილებით დამტკიცდა „ცალკეული საშიში ქიმიური ნივთიერებების და პესტიციდების ექსპორტ-იმპორტის წესისა და წინასწარ დასაბუთებული თანხმობის პროცედურის შესახებ“ საქართველოს მთავრობის 2016 წლის 13 ივნისის #263 დადგენილებაში ცვლილებების შეტანის თაობაზე. ცვლილებების შესაბამისად, დანართ #1-ის (საქართველოს ტერიტორიაზე წარმოების, გამოყენების, იმპორტის და ექსპორტის აკრძალვას ან მკაცრად შეზღუდვას დაქვემდებარებული ქიმიური ნივთიერებების და პესტიციდების ნუსხა) I ნაწილს (ქიმიური ნივთიერებების და პესტიციდების ნუსხა, რომელზეც ვრცელდება წინასწარ დასაბუთებული თანხმობის (PIC) პროცედურა როტერდამის კონვენციის ფარგლებში) დაემატა გარკვეული პესტიციდები და სამრეწველო ნივთიერებები. ამით ზემოაღნიშნული დადგენილება შესაბამისობაში იქნა მოყვანილი როტერდამის კონვენციის 2017 და 2019 წლების მხარეთა კონფერენციებზე მიღებულ გადაწყვეტილებებთან.

„პოლიქლორირებული ბიფენილებისგან თავისუფალი ელექტრომომარაგება საქართველოში“ - პროექტის - ფარგლებში მიმდინარეობს საქართველოს ელექტროგამანაწილებელ სისტემაში ძველ ელექტრო ტრანსფორმატორებსა და სხვა ხელსაწყოებში არსებული პოლიქლორირებული ბიფენილების შემცველი ზეთების ინვენტარიზაცია. პროექტის ფარგლებში კახეთში და ქვემო ქართლში ჩატარდა ტრენინგები ელექტროგამანაწილებელი კომპანიების და პროექტში ჩართული დაინტერესებული მხარეების წარმომადგენლების მონაწილეობით; სექტემბერში საქართველოს ტექნიკურ უნივერსიტეტში ჩატარდა ტრენინგი ტრანსფორმატორის ზეთებში პებ-ს ლაბორატორიული ანალიზის შესახებ. მიმდინარეობს მუშაობა პებ რეგულირებასთან დაკავშირებული კანონმდებლობის შემუშავებაზე.

სხვადასხვა პროექტების ფარგლებში 2019 წელს განხორციელდა მუნიციპალიტეტების შესაძლებლობების გაძლიერების ღონისძიებები: მუნიციპალური გეგმების შემუშავებაში დახმარება, ტრენინგები ნარჩენების მართვის კანონმდებლობის და თანამედროვე ტექნოლოგიების შესახებ.

დეპარტამენტში ფუნქციონირებს ნარჩენების მართვის ელექტრონული სისტემა, სადაც მიმდინარეობს:

- სახიფათო ნარჩენების ტრასპორტირების ფორმების შევსება/წარდგენა;
- კომპანიის ნარჩენების მართვის გეგმების წარდგენა;
- რეგისტრაციას დაქვემდებარებული საქმიანობის შესახებ განაცხადების წარდგენა და შეთანხმება;

- ნარჩენების აღრიცხვა-ანგარიშების წლიური ფორმების წარდგენა (მათ შორის წლიურ ანგარიშები წარმოქმნილი ნარჩენების რაოდენობის, ნაგავსაყრელზე ნარჩენების განთავსების, ნარჩენების შეგროვების და დამუშავების შესახებ).

2019 წლის განმავლობაში ნარჩენების მართვის ელექტრონულ სისტემაში დარეგისტრირდა 40-ზე მეტი ორგანიზაციის საქმიანობა ნარჩენების მართვასთან დაკავშირებით და წარმოდგენილი იქნა ნარჩენების ტრანსპორტირების 60 000-მდე ფორმა.

კომპანიები ახორციელებენ კომპანიების ნარჩენების მართვის გეგმების შემუშავებას და სამინისტროსთან შეთანხმებას (ამ ეტაპზე სამინისტროში წარმოდგენილია 1000-ზე მეტი კომპანიის ნარჩენების მართვის გეგმა). აღნიშნული პროცესი სამომავლოდაც გრძელდება.

ნარჩენებისა და ქიმიური ნივთიერებების მართვასთან დაკავშირებული კორესპონდენციის განხილვისა და შესაბამისი პასუხების მომზადების გარდა დეპარტამენტში მიმდინარეობს ნარჩენების ტრანსსასაზღვრო გადაზიდვასთან დაკავშირებით კორესპონდენციების განხილვა და ნარჩენების იმპორტის ექსპორტის და ტრანზიტის სანებართვო დოკუმენტაციის მომზადება. 2019 წლის განმავლობაში გაცემულია 40 ნებართვა.

ბიომრავალფეროვნებისა და სატყეო დეპარტამენტის 2019 წლის განმავლობაში განხუცი ქირითაღი საქმიანობის შედეგები

ბიომრავალფეროვნებისა და სატყეო დეპარტამენტის ძირითადი ფუნქციები და ამოცანებია: კომპეტენციის ფარგლებში, საქართველოს მთელ ტერიტორიაზე ბიომრავალფეროვნების კომპონენტების დაცვისა და შენარჩუნების, მდგრადი გამოყენების პრინციპებზე დაყრდნობით, ბიოლოგიური რესურსების მართვისა და რეგულირების სფეროში სახელმწიფო პოლიტიკის შემუშავება, საერთაშორისო ქსელში ჩართული დაცული ტერიტორიების შექმნის, მართვისა და მონიტორინგის პროცესის კოორდინაცია; ტყეების მართვის სფეროში სახელმწიფო პოლიტიკის შემუშავება და მისი განხორციელების კოორდინაცია/ხელშეწყობა. აგრეთვე, სატყეო სფეროში სახელმწიფო რეფორმების განხორციელებისათვის წინადადებების მომზადება და სატყეო რეფორმის პროცესის კოორდინაცია; ტყის სტატუსის მინიჭებისა და შეწყვეტის მიზანშეწონილობის საკითხების განხილვა; ბიომრავალფეროვნების დაცვის სფეროში საქართველოს საერთაშორისო ხელშეკრულებებით და შეთანხმებებით ნაკისრი ვალდებულებების შესრულების კოორდინაცია და სხვა მრავალი მიმართულება.

ზემოაღნიშნული და სხვა ამოცანების/ფუნქციების შესრულების მიზნით, დეპარტამენტი ახორციელებს მრავალპროფილურ საქმიანობას, არა ერთი განსხვავებული მიმართულებით. 2019 წელს განხორციელებული საქმიანობიდან შესაძლებელია გამოიყოს შემდეგი ძირითადი აქტივობები:

1. შემუშავდა ახალი ტყის კოდექსის კანონპროექტი, რომელიც ტყის მდგრადი მართვის პრინციპების შესაბამისად ქმნის სამართლებრივ საფუძველს ტყის მართვის პრაქტიკის მოდერნიზებისთვის. 2019 წლის თებერვალში საქართველოს მთავრობამ პარლამენტს წარუდგინა ტყის კოდექსის პროექტი, ჩატარდა საპარლამენტო კომიტეტის მოსმენები. 2019 წლის ოქტომბერში პარლამენტმა პლენარულ სხდომაზე პირველი მოსმენით დაამტკიცა კანონპროექტი.
2. შემუშავდა ტყის მდგრადი მართვის პრინციპების, კრიტერიუმებისა და ინდიკატორების დოკუმენტი, როგორც ქვეყნისთვის ტყეების შესახებ სანდო და მეცნიერულად გამყარებული ინფორმაციის მოპოვების, შენახვისა და გავრცელების

სახელმძღვანელო. დოკუმენტი გამოიყენება ტყეების მდგომარეობის მონიტორინგისა და შეფასებისთვის. 2020 წელს ინდიკატორებისთვის განმარტებითი ბარათები მომზადდება UNECE/FAO-ს მხარდაჭერით;

3. ტყის ეროვნული აღრიცხვის მიზანია ტყის ძირითადი მახასიათებლების შეფასება და ანალიზი, როგორცაა ტყის ფართობი, ბიოლოგიური მრავალფეროვნება, ტყის სტრუქტურა, დეგრადაციის სტატუსი, ხე-ტყის მარაგი, ძირნაყარი ხე-ტყის მარაგი, ტყის განახლება, ტოპოგრაფიული და ა.შ. ტყის ეროვნული აღრიცხვის მეთოდოლოგია შემუშავდა და გამოიცადა 2016-2018 წლებში. სავლელ სამუშაოები 2019 წელს განხორციელდა აჭარა, გურია და მცხეთა-მთიანეთის რეგიონებში; ამ ეტაპზე მხოლოდ მცხეთა-მთიანეთის რეგიონის მონაცემებია დამუშავებული.
4. გერმანიის ფედერაციული რესპუბლიკის მთავრობა GIZ-ის ტექნიკური დახმარებით საქართველოში მხარს უჭერს ტყის ეროვნული აღრიცხვის განხორციელებას, ტყის მართვის დონის აღრიცხვის გაუმჯობესებულ განხორციელებასა და ტყის საინფორმაციო და მონიტორინგის სისტემის დანერგვას, გერმანიის მთავრობამ აღნიშნული ქმედებების განსახორციელებლად 2017 წელს გამოყო 5, 4 მილიონი ევრო. აღნიშნულის ფარგლებში, ტყის რესურსების ეფექტური მართვის მიზნით სამინისტრო ქმნის ცენტრალიზებული ტყის საინფორმაციო და მონიტორინგის სისტემას. საქართველოს ტყის საინფორმაციო და მონიტორინგის სისტემა თავს მოუყრის საქართველოს ტყეების, მათი დაცვის, ტყის აღდგენა - გაშენების, განახლების, ტყითსარგებლობის და სხვა ინფორმაციას. ტყის საინფორმაციო და მონიტორინგის სისტემის დიზაინი შემუშავდა 2016-2018 წლებში. 2019 წელს სისტემის დასაწარმოებლად სამინისტროში დაიწყო ტექნიკური სამუშაოები, GIZ-ის მხარდაჭერით შესყიდულია დაახლოებით 1.3 მილიონი ლარის ტექნიკური (IT) აღჭურვილობა.
5. Global Forest Watch-ის პროექტის ფარგლებში შეიქმნა ტყისა და მინათსარგებლობის ატლასი (<https://atlas.mepa.gov.ge/>), რომელიც წარმოადგენს მონაცემებზე ხელმისაწვდომობის და მათი გამოყენების ინსტრუმენტს ყველა დაინტერესებული მხარისათვის. სისტემა მოიცავს ტყისა და მინათსარგებლობის შესახებ სივრცულ, ატრიბუტული, ასევე დოკუმენტურ მონაცემებს, რომელიც იძლევა ანალიზისა და ანგარიშების საშუალებას. ზემოაღნიშნული ინსტრუმენტის გამოყენება მნიშვნელოვნად დაეხმარება სხვადასხვა მომხმარებელთა ჯგუფებს სატყეო სექტორთან დაკავშირებული გადაწყვეტილებების მიღებაში.
6. ეროვნული სატყეო პროგრამის ფარგლებში 2019 წელს გაიმართა 12 სამუშაო შეხვედრა, რომელშიც მონაწილეობდა 267 ადამიანი. საკითხები ეხებოდა: „კოლხური ბზის“ მავნებელ-დაავადებასთან და მბეჭდავი ქერქიჭამიას წინააღმდეგ ბრძოლის ღონისძიებებს, აღმოსავლური ნაძვის მავნებლის - მბეჭდავი ქერქიჭამიას წინააღმდეგ ბრძოლის ღონისძიებებს; ფიჭვის სახეობის ხე- მცენარის ხმობას; ტყის მდგრადი მართვის ეროვნული დონის პრინციპები, კრიტერიუმებისა და ინდიკატორების წარდგენას; უმაღლეს სასწავლებლებში სატყეო განათლების მხარდაჭერას; ტყის მდგრადი მართვის ეროვნული დონის პრინციპები, კრიტერიუმებისა და ინდიკატორების წარდგენას; აღმოსავლეთ საქართველოში, კახეთის ბიოსფერული რეგიონის დაფუძნების ნომინაციის ხელშეწყობასა“ და პროექტის მესამე ფაზის გახსნას; ტყის საინფორმაციო და მონიტორინგის სისტემებს; შეხვედრების ფარგლებში მომზადდა ოქმები და აგრეთვე სამოქმედო გეგმები.
7. მომზადდა ურთიერთგაგების მემორანდუმი სლოვენის სოფლისა და სატყეო მეურნეობის სამინისტროსთან. მემორანდუმის ფარგლებში დაგეგმილია სამცხე-

ჯავახეთის რეგიონში ადიგენის მუნიციპალიტეტში ტყის მდგრადი მართვის ჩამოყალიბება, ტყის ინვენტარიზაცია და მართვის გეგმით გათვალისწინებული ღონისძიებების ხელშეწყობა.

8. დაიწყო ბიოსფერული რეზერვატის შექმნის საბოლოო ფაზა დედოფლისწყაროს, ახმეტისა და თელავის მუნიციპალიტეტებში; ევროკავშირის მიერ დაფინანსდა პროექტი ვაშლოვნის დაცული ტერიტორიისთვის, რომელიც მიზნად ისახავს დედოფლისწყაროს მუნიციპალიტეტისთვის 2016 – 2018 წლებში დასახული შესაბამისი მიზნების მიღწევას. გერმანიის გარემოს დაცვის, ბუნების კონსერვაციის, მშენებლობისა და ბირთვული უსაფრთხოების სამინისტროს მიერ დაფინანსდა პროექტი - „იუნესკოს ბიოსფერული რეზერვატის დაარსება აღმოსავლეთ საქართველოში, კლიმატის ცვლილების მიმართ მოწყვლად კახეთის რეგიონში - ნომინაციის ფორმის მომზადება“, რომელიც მიზნად ისახავს 2019 – 2021 წლების პერიოდში, თუშეთის ისტორიული რეგიონის, ასევე მის მიმდებარედ, ახმეტის და თელავის მუნიციპალიტეტებისთვის შესაბამისი საპროექტო მიზნების მიღწევას. გრანტის მიმღებს წარმოადგენს მიხაილ ზუკოვის ფონდი, გერმანიის თანამშრომლობის საზოგადოების მეშვეობით.
9. მომზადდა: გაერთიანებული ერების ტყეების ფორუმისათვის წარსადგენი ტყეების რესურსების შეფასების 2015 – 2020 წლების ანგარიში (FRA); პოლიტიკური პროცესის მიმართ „მინისტრთა კონფერენცია ევროპის ტყეების დაცვის შესახებ“ (Forest Europe), საქართველოს ტყეების მდგომარეობის თაობაზე 2015 - 2020 წლების ანგარიში; კავკასიისა და ცენტრალური აზიის ტყეების მდგომარეობის შესახებ ანგარიში (FAO/ UNECE); სატყეო სექტორის საკომუნიკაციო სტრატეგია და სამოქმედო გეგმა;
10. „საერთაშორისო მნიშვნელობის ჭარბტენიანი, განსაკუთრებით წყლის ფრინველთა საბინადროდ ვარგისი ტერიტორიების შესახებ კონვენციის“ (რამსარის კონვენცია) ვალდებულებების შესრულების მიზნით, 2019 წელს განახლდა რამსარის ერთი ტერიტორიის (ისპანის ჭაობების) საინფორმაციო ფურცელი. ასევე, მომზადდა საინფორმაციო ფურცლები შემდეგი პოტენციური რამსარის ტერიტორიებისათვის: ბულდაშენის ტბა, მადატაფას ტბა, ხანჩალის ტბა, ჭოროხის დელტა და რიონი სამტრედია და უახლოეს მომავალში წარედგინება კონვენციის სამდივნოს საერთაშორისო მნიშვნელობის ჭარბტენიანი ტერიტორიების სიაში შესატანად. ახლდება მეორე რამსარის ტერიტორიის (ცენტრალური კოლხეთის ჭარბტენიანი ტერიტორიები) საინფორმაციო ფურცლი და გროვდება საჭირო ინფორმაცია.
11. ევროპის ვეური ბუნებისა და ბუნებრივი ჰაბიტატების დაცვის შესახებ კონვენციის დანერგვის ძირითადი ინსტრუმენტის - ზურმუხტის ქსელის ჩამოყალიბების მიზნით, ბერნის კონვენციის სამდივნოს 2019 წელს დასამტკიცებლად წარედგინა და კონვენციის მუდმივმოქმედი კომიტეტის 39-ე შეხვედრაზე დამტკიცდა სპეციალური საკონსერვაციო მნიშვნელობის მქონე 7 ტერიტორია. შესაბამისად, ამჟამად საქართველოში არის 46 ზურმუხტის დამტკიცებული ტერიტორია და 12 შეთავაზებული ტერიტორია, რომლებზეც მიმდინარეობს შესაბამისი კვლევები.
12. ჩატარდა სამეცნიერო კვლევები ზურმუხტის 7 ტერიტორიაზე, რომლებმაც აჩვენა, რომ აღნიშნული ტერიტორიები არის მაღალი საკონსერვაციო ღირებულების და საჭიროებს დაცვას. აღნიშნული კვლევის შედეგად მომზადებული ინფორმაცია გამოყენებული იქნება ტერიტორიების მენეჯმენტის გეგმების შემუშავების პროცესშიც.
13. ევროპის ველური ბუნებისა და ბუნებრივი ჰაბიტატების დაცვის შესახებ (ბერნის)

კონვენციის მერვე რეზოლუციის შესაბამისად, მომზადდა ანგარიშები 12 ფრინველის, 8 ჰაბიტატის და სხვა სახეობების (სულ 16) შესახებ. კონვენციის სამდივნოს ანგარიში წარედგინება 2019 წლის 31 დეკემბრამდე.

14. მომზადდა პირველი მართვის გეგმა ზურმუხტის ტერიტორიისათვის (Gliana Cave – GE0000043). დაიწყო მუშაობა ზურმუხტის 3 საკომპენსაციო ტერიტორიის (სამეგრელო 2, რაჭა-ლეჩხუმი და სვანეთი რაჭა) მართვის გეგმების შემუშავების მიზნით, ევროკავშირის მხარდაჭერით მიმდინარე პროექტის ფარგლებში.
15. ევროპის ველური ბუნებისა და ბუნებრივი ჰაბიტატების დაცვის შესახებ (ბერნის) კონვენციის მოთხოვნების შესაბამისად მომზადდა და გაიგზავნა ორწლიანი ანგარიში, საქართველოში გამონაკლისის სახით ბუნებიდან ამოღებული სახეობების (მგელი) შესახებ.
16. ბიომრავალფეროვნების მონიტორინგის სისტემის სრულყოფის მიზნით მომზადდა რამდენიმე ინდიკატორის ანგარიში:
17. ვიზიტორების ზეგავლენა დაცულ ტერიტორიებზე, იმ მიზნით რომ სამომავლო დაგეგმარებისა და გადაწვეტილების მიღების დროს, უფრო ეფექტურად მოხერხდეს არსებულ ინფორმაციაზე დაყრდნობით ეკოტურისტული საქმიანობის დაგეგმვა და განხორციელება.
18. დაცული ტერიტორიების ტრანსსასაზღვრო თანამშრომლობა - ინდიკატორის მიზანია, რომ მომიჯნავე ქვეყნებმა სახეობების საკონსერვაციო ღონისძიებები განახორციელონ კოორდინირებულად, მათ შორის უზრუნველყონ სამოქმედო და სტრატეგიული დოკუმენტების თანხვედრა ამ კუთხით;
19. ევროპის ბუნების საინფორმაციო სისტემის (EUNIS) ჰაბიტატების რეპრეზენტატულობა დაცულ ტერიტორიებში - რაც განსაზღვრავს თითოეული ჰაბიტატის დაფარულობის პროპორციულ მაჩვენებლებს, დაცულ ტერიტორიებში.
20. მომზადდა აგრობიომრავალფეროვნების კუთხით სამი ინდიკატორის ანგარიში - ენდემური ჯიშების ბიომრავალფეროვნება; პესტიციდების გამოყენების ინტენსივობა; ბიომეურნეობის პრინციპების შესაბამისად მართული სასოფლო-სამეურნეო ტერიტორიების საერთო ფართობის ცვლილება;
21. ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტის სამაგისტრო ნაშრომების ფარგლებში შემუშავდა რამდენიმე ინდიკატორის ანგარიში: შერჩეული სახეობების სტატუსი; ბიომრავალფეროვნების შესახებ ცნობიერების გაზრდა საზოგადოებაში; ჰაბიტატის ფრამენტაციის ცვლილება;
22. მომზადდა დაცული ტერიტორიების ფართობის ცვლილების ინდიკატორის - D1 ანგარიში, საერთაშორისო ანგარიშგების განხორციელების მიზნით;
23. მიმდინარეობდა მუშაობა ნადირობის მარეგულირებელი საკანონმდებლო აქტის პროექტის განხილვისა და საბოლოო კანონპროექტის მომზადების მიზნით;
24. შემუშავების ბოლო ეტაპზეა კანონის პროექტი ბიოლოგიური მრავალფეროვნების შესახებ.
25. შემუშავდა დაცული ტერიტორიების პოლიტიკის დოკუმენტის პროექტი, რომელზე მუშაობაც უნდა გაგრძელდეს;
26. მიმდინარეობდა მუშაობა აკვაკულტურის შესახებ კანონის პროექტის მომზადების მიზნით. კანონპროექტის საბოლოო ვერსიის ჩამოყალიბებაში მონაწილეობა მიიღო ხმელთაშუა ზღვის თევზჭერის გენერალური კომისიის (GFCM) ექსპერტმა აკვაკულტურის სფეროში. კანონპროექტში გათვალისწინებულია GFCM-ის და

ევროკავშირის მოთხოვნები და სტანდარტები.

27. მიმდინარეობდა მუშაობა GFCM-თან შეერთებასთან დაკავშირებით, რაზედაც მიღებულია დადებითი გადაწყვეტილება. ამ ორგანიზაციის რეკომენდაციები თანხვედრაშია გაეროს მდგრადი განვითარების მე-14 მიზანთან და წარმოადგენს ერთგვარ გზამკვლევს, თევზჭერის და აკვაკულტურის სექტორების მდგრადი განვითარებისათვის. შეთანხმების ტექსტი ითარგმნა ქართულ ენაზე და გაიგზავნა საგარეო საქმეთა სამინისტროში GFCM-თან შეერთების საკითზე საქართველოს სხვა უწყებებთან შეთანხმების მიზნით.
28. მომზადდა ბიოლოგიური მრავალფეროვნების შესახებ კონვენციის (CBD) მეექვსე ეროვნული ანგარიში;
29. საქართველოს ინიციატივით და აქტიური ჩართულობით განხორციელდა ცვლილებები “გადაშენების საფრთხის წინაშე მყოფი ველური ფაუნისა და ფლორის სახეობებით საერთაშორისო ვაჭრობის შესახებ” კონვენციის (CITES) რეზოლუციებში. განხორციელებული ცვლილებები მნიშვნელოვნად შეუწყობს ხელს თეთრყვავილას (*Galanthus woronowii*) ბოლქვებით და ყოჩივარდას (*Cyclamen coum*) გორგლებით ექსპორტს საქართველოდან;
30. განხორციელდა ყოჩივარდას (*Cyclamen coum*) რესურსის კვლევა შერჩეულ პოპულაციებში, ყოჩივარდას გორგლების საქართველოდან ექსპორტის ხელშეწყობის მიზნით;
31. 2018 წელს განხორციელებული კვლევის საფუძველზე მომზადდა თეთრყვავილას (*Galanthus woronowii*) სალიცენზიო პირობები;
32. ეროვნულ კანონმდებლობაში განხორციელებული ცვლილებების საფუძველზე მომზადდა დასაბუთება “გადაშენების საფრთხის წინაშე მყოფი ველური ფაუნისა და ფლორის სახეობებით საერთაშორისო ვაჭრობის შესახებ” კონვენციის (CITES) სამდივნოსათვის საქართველოს კანონმდებლობის პირველ კატეგორიაში გადაყვანის მიზნით. შედეგად საქართველო გადაყვანილი იქნა პირველ კატეგორიაში, რაც ნიშნავს, რომ ეროვნული კანონმდებლობა სრულად შეესაბამება კონვენციის მოთხოვნებს.
33. დამტკიცდა ბიომრავალფეროვნების ფინანსირების გეგმა, რომელიც ხელს შეუწყობს ბიომრავალფეროვნების დაცვის დაფინანსების გზების იდენტიფიცირებას. გეგმის ძირითადი მიზანია უზრუნველყოს საქართველოს უნიკალური და ღირებული ბიომრავალფეროვნების დაცვა და შენარჩუნება ისეთი ადეკვატური დაფინანსების დახმარებით, რომელიც ბიომრავალფეროვნების შენარჩუნებისა და მართვისთვის საჭირო ინტერვენციების განსახორციელებლად არის აუცილებელი.

ჰიდროელექტრორეაქტივისა და მინის მართვის რეაგისტრაცია

მინის განახლებული საკანონმდებლო ბაზა და ინსტიტუციური მოწყობა

საქართველოს პარლამენტის აგრარულ საკითხთა კომიტეტთან ერთად მომზადდა და პარლამენტმა მიიღო მიწასთან დაკავშირებული ორი ახალი კანონი:

- „სასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მიწის საკუთრების შესახებ“;
- „მიწის მიზნობრივი დანიშნულების განსაზღვრისა და სასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მიწის მდგრადი მართვის შესახებ“.

ახალი კანონმდებლობის საფუძველზე 2020 წლის 1 იანვრიდან საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს მმართველობის სფეროში შეიქმნა სსიპ მიწის მდგრადი მართვისა და მიწათსარგებლობის მონიტორინგის ეროვნული სააგენტო. სააგენტოს ფუნქცია იქნება სასოფლო-სამეურნეო მიწის რესურსების აღრიცხვა, მიწის ბალანსის წარმოება და მონაცემთა ერთიანი ბაზის შექმნა, რაც მრავალი წლის მანძილზე არ განხორციელებულა. სააგენტოს ჩამოყალიბებით ხელი შეეწყობა ქვეყანაში მიწის ბაზრის განვითარებას, მიწის ფონდის რაოდენობრივ-ხარისხობრივ აღრიცხვის თანამედროვე ტექნოლოგიების დანერგვას, მიწის კონსოლიდაციას და მიწათსარგებლობის უკეთ დაგეგმვას. მიღწეულ იქნა შეთანხმება მსოფლიო ბანკთან, სააგენტოს ინსტიტუციური გაძლიერების მიზნით, 2020 წლის დასაწყისიდან დაფინანსების გამოყოფის თაობაზე.

ირიგაციის განახლებული საკანონმდებლო ბაზა და ინსტიტუციური მოწყობა

საქართველოში ჰიდრომელიორაციის დარგში ადგილობრივი დონის სამელიორაციო ინფრასტრუქტურის მართვა და წყლის განაწილება ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი გამოწვევაა. შპს „საქართველოს მელიორაცია“, რომელიც პასუხისმგებელია წყლის მიწოდებაზე სათავე ნაგებობიდან მეურნეობამდე, მუშაობა უწევს 50 000-ზე მეტ ფერმერთან. სიტუაცია კიდევ უფრო რთულდება ყოველწლიურად სარწყავი ფართობის ზრდასთან ერთად. მართვის ფუნქციების დეცენტრალიზაციისა და დანაწილების მიზნით მიღებულ იქნა ახალი კანონი „წყალმომხმარებელთა ორგანიზაციების შესახებ“. კანონის საფუძველზე შეიქმნება ფერმერების წევრობაზე დაფუძნებული გაერთიანებები - წყალმომხმარებელთა ორგანიზაციები, რომლებსაც სარგებლობის უფლებით გადაეცემათ აღდგენილი საირიგაციო ინფრასტრუქტურა და პასუხისმგებელნი იქნებიან მათთვის განსაზღვრულ ტერიტორიაზე წყლის მიწოდებაზე, საირიგაციო ინფრასტრუქტურის მოვლა-შენახვასა და ექსპლუატაციაზე. წყალმომხმარებელთა ორგანიზაციების შექმნა არის ადგილობრივ დონეზე, უშუალოდ ფერმერების მიერ, წყლის რაციონალურად მართვის, განკარგვისა და განაწილების მსოფლიოში აპრობირებული ფორმა, რაც 2020 წლიდან ეტაპობრივად დაინერგება საქართველოშიც.

წყალსაცავების ქსელის გაფართოება

საქართველოში უხვად არის წყლის რესურსები, თუმცა პრობლემა მისი უთანასწორო განაწილებაა, რის გამოც აღმოსავლეთ საქართველოს დიდი ნაწილი წყლის ნაკლებობას განიცდის. ამჟამად მოქმედი ექვსი საირიგაციო რეზერვუარი აღმოსავლეთ საქართველოს მდინარეების წლიური ხარჯის 4%-ზე ნაკლებს იტევს. ამას ემატება კლიმატის ცვლილებასთან ერთად წყლის ბუნებრივი მარაგების მკვეთრი შემცირებაც. შესაბამისად დღის წესრიგში დგება წყალსაცავების ქსელის გაფართოების და რეზერვუარების მოცულობის გაზრდის აუცილებლობა. საქართველოს მთავრობის ინიციატივით, 2019 წელს კასპის მუნიციპალიტეტში, მდინარე თეძამის ხეობაში, სოფლებს - ჩაჩუბეთსა და რკონს შორის შერჩეულ ტერიტორიაზე, ახალი წყალსაცავის მშენებლობის მოსამზადებელი სამუშაოები დაიწყო. თეძამის წყალსაცავის აშენებით 7 ათასი ჰექტარი სასოფლო-

სამეურნეო მიწის ფართობი გახდება წყალუბრუნველყოფილი. პროექტის განხორციელებას, წინასწარი შერჩევით, საფრანგეთის განვითარების სააგენტო დააფინანსებს. ეს იქნება დამოუკიდებელი საქართველოს ისტორიაში, გასული საუკუნის 70-იანი წლების შემდეგ, პირველი საირიგაციო დანიშნულების წყალსაცავის მშენებლობა.

წყლის მარაგების შექმნის მხრივ ქვეყანაში არსებული ზოგადი სურათის შესასწავლად მიღწეულ იქნა შეთანხმება მსოფლიო ბანკთან მცირე და საშუალო ზომის წყალსაცავების შესახებ კვლევის (pre-feasibility study) და შერჩეულ 4 წყალსაცავზე უფრო დეტალური კვლევის (feasibility study) ჩატარების შესახებ. კვლევის მიზანია საქართველოში წყალსაცავების მოწყობის პოტენციალის შესწავლა, ამასთანავე მათი მიზანშეწონილობისა და ხარჯ-ეფექტიანობის განსაზღვრა.

მიწების კონსოლიდაცია

ფერმერული მეურნეობების არსებობისათვის მნიშვნელოვან ხელისშემშლელ ფაქტორს წარმოადგენს 90-იან წლებში განხორციელებული მიწის რეფორმის შედეგად სასოფლო-სამეურნეო სავარგულების ფრაგმენტაცია. საქსტატის 2014 წლის მონაცემებით მიწათმოსარგებლეთა 73.1% 1 ჰექტარზე ნაკლებ მიწას ფლობს, 25.4% - 1-დან 5 ჰექტრამდე, ხოლო 5 ჰექტარზე მეტს - მხოლოდ 1.5%. პრობლემას ამწვავებს ისიც, რომ მიწათმოსარგებლეთა კუთვნილი 1 ჰექტრამდე მიწები საშუალოდ კიდევ დაყოფილია 2-3 ნაკვეთად. ანუ სახეზეა როგორც მიწის, ასევე საკუთრების უფლების ფრაგმენტაცია. 2019 წელს მსოფლიო ბანკთან მიღწეული შეთანხმებით, „ირიგაციისა და მიწის ბაზრის განვითარების“ პროექტის ფარგლებში, მიწის სისტემური რეგისტრაციის ჯგუფს დაემატება მიწის კონსოლიდაციის ექსპერტი, რომელიც რეგისტრაციის პარალელურად იმუშავებს მიწის ნაკვეთების გამსხვილების თემაზე. ასევე მოამზადებს ანგარიშს (რეკომენდაციებს) კონსოლიდაციის ხელისშემშლელი და ხელშემწყობი ფაქტორების შესახებ, რაც წინაპირობაა კონსოლიდაციის პოლიტიკის დოკუმენტის შესამუშავებლად და შემდგომი ქმედითი ნაბიჯების გასატარებლად.

გარემოსა და კლიმატის სვლილების რეაქსაქსი

2019 წლის მდგომარეობით გარემოსა და კლიმატის სვლილების დეპარტამენტი მონაწილეობდა საქართველოს მთელ ტერიტორიაზე წყლის და მიწის რესურსების მართვის, ატმოსფერული ჰაერის დაცვისა და კლიმატის სვლილების სფეროებში სახელმწიფო პოლიტიკის შემუშავებასა და განხორციელებაში. ასევე, სამინისტროს კომპეტენციაში შემავალი მდგრადი განვითარების მიზნების ეროვნულ დონეზე განხორციელებაში. დეპარტამენტი შედგებოდა 5 სამმართველოსგან.

(I) საქართველო ძლიერ მონყვლადია კლიმატის სვლილების მიმართ, შესაბამისად კლიმატის სვლილების პოლიტიკა - მასთან ადაპტაცია და სათბურის აირების ემისიების შერბილება მნიშვნელოვანი მიმართულებაა.

2019 წელს საქართველომ გაეროს კლიმატის სვლილების ჩარჩო კონვენციის პარიზის შეთანხმების შესაბამისად დაიწყო მუშაობა და მოამზადა ეროვნულ დონეზე განსაზღვრული წვლილის (NDC) დოკუმენტის სამუშაო ვერსია. რომელშიც განხილულია კლიმატის სვლილების პოლიტიკური, ეკონომიკური და სოციალური ფაქტორები, შეფასებულია ქვეყნის მიერ სათბურის აირების ემისიების შემცირების პოტენციალი და განსაზღვრულია ქვეყნის მიერ აღნიშნულ ემისიათა შეზღუდვის ახალი უფრო ამბიციური ვალდებულება. NDC-ით გათვალისწინებული ახალი ვალდებულების განსახორციელებლად მიმდინარეობს კლიმატის სვლილების სამოქმედო გეგმის 2021-2030 (CAP) შემუშავება, რომლის ფარგლებშიც განისაზღვრება კლიმატგონივრული აქტივობები ტრანსპორტის, ენერჯეტიკის, მშენებლობის, სოფლის მეურნეობის, ტყის, ნარჩენების მართვისა და მრეწველობის სექტორებში.

დასრულდა კლიმატის სვლილების ჩარჩო კონვენციის მიმართ საქართველოს მეორე ორწლიური განახლებული ანგარიშის მომზადება და კონვენციის სამდივნოს, რომელიც ეროვნულ სათბურის გაზების ინვენტარიზაციის ანგარიშთან ერთად, წარმოადგენს: (1) უკანასკნელი 25 წლის პერიოდში ქვეყნის ემისიების ტენდენციებს, (2) სათბური აირების გაფრქვევების შეზღუდვის მიზნით განხორციელებულ შემარბილებელ ღონისძიებებსა და (3) პარიზის ხელშეკრულების შესრულების პროცესში მიღებულ მხარდაჭერას და ხარვეზების აღმოფხვრის საჭიროებებს.

საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროსა და გერმანიის მთავრობის წარმომადგენლებს შორის მოლაპარაკების შედეგად შემუშავდა „აზოტმჟავას კლიმატის სამოქმედო ჯგუფის (NACAG)“ განვითარების მემორანდუმის პროექტი. მწარმოებლის ტექნოლოგიური და ტექნიკური მხარდაჭერის უზრუნველყოფით მოხდება აზოტის ქარხნაში ემისიების ჩამჭერი ტექნოლოგიის დამონტაჟება და შედეგად აზოტმჟავას წარმოებიდან კლიმატის სვლილების გამომწვევი სათბურის აირების გაფრქვევის შემცირება. NACAG-ის პროექტის განხორციელებასა და პროექტის ფარგლებში მონიტორინგის სისტემის ამოქმედებას დააფინანსებს გერმანიის საერთაშორისო თანამშრომლობის საზოგადოება .

(II) ქვეყნის ერთ-ერთ უმნიშვნელოვანეს მიმართულებას წარმოადგენს ატმოსფერული ჰაერის დაცვა.

2019 წელს მომზადდა და საქართველოს პარლამენტს წარედგინა „ატმოსფერული ჰაერის დაცვის შესახებ“ საქართველოს კანონის სვლილების პროექტი, რომელიც მიღებულია მეორე მოსმენით.

შეიქმნა ატმოსფერული ჰაერის ხარისხის პორტალი air.gov.ge, რომლის საშუალებით ატმოსფერული ჰაერის ხარისხის შესახებ ინფორმაცია უწყვეტ რეჟიმში ხელმისაწვდომია საზოგადოებისთვის. საქართველო გახდა პირველი ევროკავშირის არანევრი და არაკანდიდატი ქვეყანა, რომლის ავტომატური სადგურის გაბომვის შედეგები განთავსდა ევროპის ჰაერის ხარისხის პორტალზე.

2019 წლის 1 იანვრიდან დიზელის ხარისხის სტანდარტი ევრო 4 სტანდარტამდე გაუმჯობესდა, ხოლო 2021 წლის 1 იანვრიდან, შესაბამისი საკანონმდებლო ცვლილების საფუძველზე, ის ევრო 5-ს გაუტოლდება. მნიშვნელოვნად გააქტიურდა დიზელისა და ბენზინის ხარისხის კონტროლი და 2019 წელს აღებული სინჯების რაოდენობა საშუალო ევროპულ მაჩვენებელს გაუტოლდა.

ბენზინის შენახვისა და ჩატვირთვა-გადმოტვირთვის ოპერაციებიდან აქროლადი ორგანული ნაერთების გაფრქვევების შემცირების მიზნით მომზადდა ცვლილებების პროექტი საქართველოს მთავრობის დადგენილებებში (N60 და N65).

აღნიშნული ქმედებები ხელს შეუწყობს ატმოსფერული ჰაერის ხარისხის მართვის ევროპული პრინციპების დანერგვას, ჰაერში მავნე ნივთიერებების გაფრქვევების შემცირებას, ატმოსფერული ჰაერის ხარისხის შესახებ ზუსტი ინფორმაციის მიღებასა და საზოგადოების ცნობიერების ამაღლებას, რაც თავის მხრივ ხელს შეუწყობს ატმოსფერული ჰაერის ხარისხის გაუმჯობესებას ქვეყანაში.

(III) დეპარტამენტის ერთერთი ძირითადი ამოცანა არის ქვეყნის წყლის რესურსების მდგომარეობის გაუმჯობესების ხელშეწყობა, წყლის გამოყენებისა და დაცვის სფეროში არსებული პრობლემების მოგვარების გზების განსაზღვრა.

ამ მიზნით მიმდინარეობს წყლის რესურსების მართვის სისტემის რეფორმა. 2019 წელს პრაქტიკულად დამთავრდა “წყლის რესურსების მართვის შესახებ” კანონპროექტის შემუშავება, რომლის მიზანია ქვეყანაში წყლის რესურსების სააუზო მართვის სისტემის დანერგვა და რომელიც დაფუძნებულია წყლის რესურსების სააუზო მართვის ევროპულ პრინციპებსა და მსოფლიოს განვითარებულ ქვეყნებში აპრობირებულ და საერთაშორისოდ აღიარებულ თანამედროვე მოთხოვნებზე და რომელშიც ასახულია ასოცირების შეთანხმების ვალდებულებებიდან გამომდინარე მოთხოვნები, კერძოდ, ევროკავშირის დირექტივების: წყლის პოლიტიკის სფეროში გაერთიანების მოქმედებებისათვის ჩარჩოს შემუშავების შესახებ, წყალდიდობის რისკების შეფასებისა და მართვის შესახებ, ურბანული ჩამდინარე წყლის განმუხტვის შესახებ, ადამიანის მოხმარებისათვის განკუთვნილი წყლის ხარისხის შესახებ, სასოფლო სამეურნეო საქმიანობაში გამოყენებული ნიტრატებით დაბინძურებისაგან წყლების დაცვის შესახებ.

ასოცირების შესახებ შეთანხმების შესაბამისად წყლის რესურსების ინტეგრირებული მართვის პრინციპების ეროვნულ დონეზე დასაწერად დაგეგმილია 2024 წლამდე სააუზო მართვის გეგმების შემუშავება ქვეყანაში იდენტიფიცირებული 6 სააუზო უბნებისათვის. “ევროკავშირის წყლის ინიციატივა პლიუსი” ევროკავშირის პროექტის მხარდაჭერით შემუშავდა სააუზო მართვის გეგმის პროექტი ქოროხი-აჭარისწყალის სააუზო უბნისთვის და 2019 წელს დაიწყო ალაზანი-იორის და ხრამი-დებედას სააუზო მართვის გეგმების შემუშავება გეგმების პროექტები მზად იქნება 2020 წლის ბოლოსთვის.

წყლის რესურსების მართვის რეფორმის შედეგად უზრუნველყოფილი იქნება:

- მდინარეთა ზედა და ქვედა მონაკვეთებზე განლაგებული წყალმოსარგებლე ობიექტებს შორის წყალსარგებლობასთან დაკავშირებული კონფლიქტების პრევენცია;
- არასწორი დაგეგმარებით გამოწვეული წყლის ობიექტების დეგრადაციის რისკების შემცირება;
- ეკონომიკურ სექტორებს (ირიგაცია, ენერგეტიკა, მრეწველობა, წყალმომარაგება) შორის წყალსარგებლობასთან დაკავშირებული კონფლიქტების პრევენცია;
- მოსახლეობის უსაფრთხო წყლით მოხმარებისთვის პირობების დაცვა;
- მენარმეთა იურიდიულად დაცული უფლებები წყლით სარგებლობაზე.

გამომდინარე იმ გარემოებიდან, რომ საქართველოსთვის პრიორიტეტულია შავი ზღვის სანაპირო ზონის ინფრასტრუქტურის განვითარება ეკონომიკის და ტურისტული სექტორის პოტენციალის გაზრდის მიზნით, დიდი მნიშვნელობა ენიჭება მისი ეკოლოგიური მდგომარეობის გაუმჯობესებას.

ევროკავშირის მხარდაჭერით 2019 წლის აპრილში დაიწყო „შავი ზღვის დაცვის ეროვნული სტრატეგიისა და ზღვის გარემოს კარგი ხარისხობრივი მდგომარეობის მიღწევის სამოქმედო პროგრამის“ შემუშავება. დოკუმენტის საბოლოო სამუშაო ვერსია შემუშავდება 2020 წლის ზაფხულისთვის. დოკუმენტის დამტკიცება ასოცირების შესახებ შეთანხმებით გვევალება 2022 წლისათვის.

სტრატეგიისა და სამოქმედო პროგრამის დამტკიცება და განხორციელება ხელს შეუწყოს საქართველოს ფარგლებში შავ ზღვაში ჯანსაღი და უსაფრთხო გარემოს შექმნას, ზღვის მნიშვნელოვანი ჰაბიტატების და სახეობების დაცვას, ანტროპოგენული ზეწოლის შემცირებას.

წყლის რაოდენობრივი და ხარისხობრივი მდგომარეობის შესახებ მონაცემთა ბაზის შექმნის მიზნით მომზადდა ანგარიში წყლის 7 რაოდენობრივ და ხარისხობრივ ინდიკატორზე (განახლებადი მტკნარი წყლის რესურსები, წყლის აღება წყლის ობიექტებიდან, წყლის გამოყენება, წყალმომარება წყალმომარაგების სექტორში, წყალმომარაგების სისტემებთან მიერთებული მოსახლეობის რაოდენობა, ორგანული ნივთიერებების კონცენტრაცია წყლის ობიექტებში, ნუტრიენტების კონცენტრაცია წყლის ობიექტებში), რომელიც განთავსდა ევროკავშირის შესაბამისი პროექტის ვებგვერდზე.

შემუშავების პროცესშია წყლის საინფორმაციო სისტემა (ეროვნული პორტალი) - ევროპის წყლის ინფორმაციული სისტემის (WISE) კონცეფციის მიხედვით შექმნილი წყლის რაოდენობრივი და ხარისხობრივი მდგომარეობის შესახებ მონაცემთა ბაზა, რომელიც გაერთიანებს დარგობრივ სამსახურებში არსებულ წყლის რაოდენობრივ და ხარისხობრივ მონაცემებს და ხელმისაწვდომი იქნება ყველა დაინტერესებული პირისთვის.

(IV) მინის რესურსების დაცვა ქვეყნის ეკონომიკისა და სოფლის მეურნეობის განვითარების მთავარი საფუძველია

- საქართველოს კანონის პროექტი “ქარსაფარი (მინდორდაცვითი) ზოლების შესახებ” და მისი რეგულირების ზეგავლენის შეფასება (RIA)

2019 წელს ნიადაგის დეგრადაციისგან დაცვის მიზნით პარლამენტის აგრარულ კომიტეტთან ერთად მომზადებულია საქართველოს კანონის პროექტი “ქარსაფარი (მინდორდაცვითი) ზოლების შესახებ”, რომელიც დაარეგულირებს საქართველოს ტერიტორიაზე სასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მინის ნაკვეთებზე ქარსაფარი ზოლების ინვენტარიზაციასთან, სტატუსის მინიჭებასთან, რეგისტრაციასთან, აღდგენა-გაშენებასთან, მართვასთან და სარგებლობასთან დაკავშირებულ სამართლებრივ ურთიერთობებს, მიუხედავად მათი საკუთრების ფორმისა. “ქარსაფარი (მინდორდაცვითი) ზოლების შესახებ” კანონის პროექტისთვის 2019 წელს მომზადდა რეგულირების ზეგავლენის შეფასების (RIA) დოკუმენტი; კანონპროექტი წარედგინება საქართველოს პარლამენტს 2020 წელს პარლამენტის აგრარული კომიტეტის მიერ.

საქართველოს კანონის პროექტი „ნიადაგის დაცვის შესახებ“

მომზადდა “ნიადაგის დაცვის შესახებ” საქართველოს კანონის პროექტი. კანონის პროექტი აერთიანებს „ნიადაგის დაცვის შესახებ“ და „ნიადაგების კონსერვაციისა და ნაყოფიერების აღდგენა-გაუმჯობესების შესახებ“ საქართველოს კანონებს. გასწორდა კანონებში არსებული ტერმინები. აღნიშნული კანონის პროექტის მიღებით სახელმწიფო დაწესებულებებსა და მინის ნაკვეთის მესაკუთრეს/მფლობელს შორის მკაფიოდ გაიმიჯნება ნიადაგის დაცვის სფეროში უფლება-მოვალეობები. ნიადაგური საფარის დაცვის მიზნით, კანონის პროექტი

ითვალისწინებს მონიტორინგის სისტემის შექმნას, როგორც ნიადაგის ხარისხობრივი მაჩვენებლებზე, ასევე ნიადაგის დაბინძურებაზე. სამეწარმეო ან და სხვა საქმიანობის განხორციელებისას გამკაცრდება ნიადაგის ნაყოფიერი ფენების მართვის მექანიზმები და რეგულირდება ნიადაგის ექსპორტთან დაკავშირებული საკითხები. მიმდინარეობს “ნიადაგის დაცვის შესახებ” საქართველოს კანონის პროექტისთვის რეგულირების ზეგავლენის შეფასების (RIA) დოკუმენტის მომზადება, რომელიც დასრულდება წლის ბოლომდე. კანონის პროექტი წარდგენილი იქნება საქართველოს პარლამენტში 2020 წლის საშემოდგომო სესიაზე.

პროექტი: „მინის დეგრადაციისა და სიღარიბის შემცირების მიზნით სასოფლო ტერიტორიებზე ლანდშაფტისა და მინის რესურსების მდგრადი მართვის დანერგვა საქართველოში”

დედოფლისწყაროს მუნიციპალიტეტში გაშენებულია 6,5 კმ ქარსაფარი ზოლი, რომელიც 210 ჰა სასოფლო-სამეურნეო მიწებს დაიცავს. დედოფლისწყაროს მუნიციპალიტეტში ასევე განხორციელდა თესლობრუნვის საპილოტე პროექტი. 100 ჰა ზე 21 ფერმერს უსასყიდლოდ გადაეცა ბარდისა და წინიბურას თესლი და ჩაუტარდათ სწავლება მინის მდგრადი მართვის საუკეთესო პრაქტიკის შესახებ. ყოველ წელს აღნიშნული ფერმერები თესავდნენ მხოლოდ ხორბალს. ბარდისა და წინიბურის მონაცვლეობით 1ჰა-ზე მიღებული იქნება დაახლოებით 4000 დოლარამდე ეკონომიკური სარგებელი ფერმერისთვის. აღნიშნული საპილოტე პროექტი შერჩეულ იქნა როგორც მინის მდგრადი მართვის ერთ-ერთ საუკეთესო საპილოტე პროექტად და წარდგენილი იქნა გაეროს კონვენციის გაუდაბნობასთან ბრძოლის შესახებ მხარეთა მე-14 კონფერენციაზე. გამოიცა პუბლიკაცია.

ახმეტის მუნიციპალიტეტში განხორციელდა საძოვრების აღდგენის საპილოტე პროექტი, რომელიც მიზნად ისახავს 15 ჰა-ზე როტაციული ძოვების დანერგვას, საძოვრების ხარისხის გაუმჯობესებას და მართვის გეგმების შემუშავებას 300 ჰა-მდე სოფელ კასრისწყლის და 7 ჰა -მდე სოფელ შენაქოს საძოვრებისათვის. გარდაბნის მუნიციპალიტეტშიც ასევე გაშენდა 7კმ-მდე ქარსაფარი ზოლი წარმატებული ფერმერის კუთვნილ მიწის ფართობზე.

გარდაბნის მუნიციპალიტეტში განხორციელდა ნაკვეთმონაცვლეობითი თესლობრუნვის საპილოტე პროექტი 50 ჰა-ზე 6 ფერმერს უსასყიდლოდ გადაეცა იონჯის, სიმინდის, ესპარცეტის, შვრიისა და ბარდის თესლები, ასევე ორგანული სასუქი. ფერმერებმა მოსავლიანობის გაზრდის გარდა დამატებით მიიღეს საფურაჟე მასალა.

საპროექტო წინადადება საძოვრების მართვისა და დეგრადირებული საძოვრების აღდგენის საკითხებთან დაკავშირებით (ყაზბეგის, დმანისის, გურჯაანის მუნიციპალიტეტებისთვის)

2019 წელს მიმდინარეობდა მუშაობა FAO-სთან გლობალურ გარემოსდაცვით ფონდში საპროექტო წინადადების წარსადგენად. საპროექტო წინადადება მომზადებულია საძოვრების მართვისა და დეგრადირებული საძოვრების აღდგენის საკითხებთან დაკავშირებით. პროექტის ფარგლებში მომზადდება საძოვრების მართვასთან დაკავშირებული პოლიტიკის დოკუმენტი და კანონმდებლობა, საპილოტე პროექტები დეგრადირებული საძოვრების აღდგენის მიზნით განხორციელდება ყაზბეგის, დმანისის და გურჯაანის მუნიციპალიტეტებში. აღნიშნულ მუნიციპალიტეტებში ჩატარდება საძოვრების მართვასთან დაკავშირებული ცნობიერების ამაღლების ღონისძიებები ადგილობრივი ფერმერებისა და მოსახლეობის ჩართულობით. პროექტის სრულყოფილი დოკუმენტაცია დეკემბრის თვეში წარედგინა გლობალურ გარემოსდაცვით ფონდს დასაფინანსებლად. პროექტის განხორციელება სავარაუდოდ დაიწყება ივნისის თვიდან.

საპროექტო წინადადება “ქარსაფარი ზოლების აღდგენა და გაშენება კლიმატის ცვლილებით გამოწვეული მიწის დეგრადაციის შემცირების მიზნით მოწყვლად ტერიტორიებზე საქართველოში”

კლიმატის მწვანე ფონდის (GCF) მიერ დაფინანსებული მზაობის პროექტის ფარგლებში, რომელსაც ახორციელებდა GIZ მომზადდა GCF-ში წარსადგენი საპროექტო წინადადება “ქარსაფარი ზოლების აღდგენა და გაშენება კლიმატის ცვლილებით გამოწვეული მიწის დეგრადაციის შემცირების მიზნით მოწყვლად ტერიტორიებზე საქართველოში”. საპროექტო წინადადების მიზანია ქარსაფარი ზოლების ინვენტარიზაცია, დაგეგმვა და გაშენება შიდა, ქვემო ქართლის და კახეთის რეგიონებში. პროექტის საერთო ბიუჯეტი 10 მლნ აშშ დოლარია. აკრედიტირებულ ორგანოდ შერჩეულია IFAD, რომელსაც აქვთ გამოცდილება ქარსაფარი ზოლების გაშენების. გორისა და ქარელის მუნიციპალიტეტებში IFAD-ის მიერ 2018 წელს გაშენდა 27 კმ-მდე ქარსაფარი ზოლი. დღეისათვის მათივე მხარდაჭერით დედოფლისწყაროში მიმდინარეობს ქარსაფარების გაშენება.

გაეროს გაუდაბნობასთან ბრძოლის კონვენციის ფინანსურ მექანიზმს წარმოადგენს გლობალური მექანიზმი. მისი ძირითადი ფუნქციაა დაეხმაროს ქვეყნებს დონორების მოზიდვაში. გლობალურ მექანიზმს მცირე თანხის გამოყოფა შეუძლია პროექტის საბოლოო დოკუმენტის მომზადების მიზნით. გლობალურმა მექანიზმმა გამოხატა მზაობა და საქართველოს დაეხმარება ზემოაღნიშნული საპროექტო წინადადების სრულყოფილი დოკუმენტაციის მომზადებაში და GCF-ში წარდგენის პროცედურებში. დღეისათვის გამოცხადებულია ვაკანსიები ეროვნული და საერთაშორისო ექსპერტის აყვანის მიზნით, რომელთა დახმარებით და GCF-თან თანამშრომლობით მომზადდება მთლიანი საპროექტო დოკუმენტაცია 8 თვის განმავლობაში.

(V) საქართველოში მდგრადი განვითარების მიზნების (SDGs) განხორციელების ხელშეწყობის მიზნით განხორციელდა შემდეგი აქტივობები:

- შემუშავდა SDGs-ის განხორციელების შესახებ სახელმწიფო აუდიტის სამსახურის “ეფექტიანობის ანგარიშის რეკომენდაციების შესრულების სამოქმედო გეგმა” და მომზადდა მისი განხორციელების ანგარიში;
- მომზადდა და მთავრობის ადმინისტრაციას მიენოდა განახლებული ანგარიში SDGs-ის განხორციელების შესახებ, ასევე, SDGs-ის იმ ამოცანების შესახებ, რომელთა ნაციონალიზაცია მიზანშეწონილია სამომავლოდ.

შემუშავდა და დამტკიცდა 2014-2017 წლების გარემოს მდგომარეობის შესახებ ეროვნული მოხსენება (SoE)

გერმანიის საერთაშორისო განვითარების საზოგადოებისა (GIZ) და აშშ-ის საერთაშორისო განვითარების სააგენტოს (USAID) მხარდაჭერით მომზადდა 2014-2017 წლების გარემოს მდგომარეობის შესახებ ეროვნული მოხსენება (SOE), რომელიც წარმოადგენს საქართველოს გარემოს მდგომარეობის შესახებ არსებული ინფორმაციის შემაჯამებელ დოკუმენტს. დოკუმენტი დამტკიცდა საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრის 2019 წლის 30 დეკემბრის N2-1294 ბრძანებით. 2020 წელს დოკუმენტი ხელმისაწვდომი იქნება ინგლისურ ენაზეც.

საერთაშორისო ურთიერთობების დეპარტამენტი

საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს საერთაშორისო ურთიერთობების დეპარტამენტი „ქართული აგროსასურსათო პროდუქციის პოპულარიზაციის პროგრამის“ ფარგლებში ყოველი წლის ბოლო კვარტალში, საფინანსო დეპარტამენტთან ერთად ადგენს მომავალი წლის გამოფენების ცხრილს და გეგმავს აღნიშნულ გამოფენებს.

2019 წელს საერთაშორისო ურთიერთობების დეპარტამენტის ორგანიზებით გაიმართა 7 (შვიდი) საერთაშორისო გამოფენა/გაყიდვა და 6 (ექვსი) ადგილობრივი გამოფენა/ფორუმი, კერძოდ:

საერთაშორისო გამოფენები:

1. Green Week 2019 (ბერლინი, გერმანია, 18-27 იანვარი);
2. Sihra 2019 (ლიონი, საფრანგეთის რესპუბლიკა, 26-30 იანვარი);
3. Fruit Logistica 2019 (ბერლინი, გერმანია, 6-8 თებერვალი);
4. TIPICITA 2019 (მარკეს რეგიონი, იტალია, 9-11 მარტი);
5. Caspian Agro 2019 (ბაქო, აზერბაიჯანის რესპუბლიკა, 15-17 მაისი);
6. RIGA FOOD 2019 (რიგა, ლატვიის რესპუბლიკა, 4-7 სექტემბერი);
7. APIMONDIA 2019 (მონრეალი, კანადა, 8-12 სექტემბერი).

ადგილობრივი გამოფენები

1. ჩაისა და თაფლის ფესტივალი (5 მაისი, 2019);
2. თევზის და ზღვის პროდუქტების საერთაშორისო ფესტივალი (7 აპრილი, 2019);
3. 26 მაისის ღონისძიება (26 მაისი, 2019);
4. შიდა ქართლის აგრო საინვესტიციო ბიზნეს ფორუმი (11 ოქტომბერი, 2019);
5. ქართული ყველისა და კულინარიის ფესტივალი (26 ოქტომბერი, 2019);
6. Bocuse D'Or-ის შესარჩევი კულინარული კონკურსი (2-3 ნოემბერი, 2019).

საერთაშორისო და ადგილობრივ გამოფენებში მონაწილეობით დაინტერესებული კომპანიების ჩამონათვალი ყოველწლიურად იზრდება, რაც ხელ უწყობს ქართული აგრო სასურსათო პროდუქციის პოპულარიზაციას საზღვარგარეთის ქვეყნებში და პროდუქციის ექსპორტის ზრდას საერთაშორისო ბაზრებზე.

2019 წელს „ქართული აგროსასურსათო პროდუქციის პოპულარიზაციის პროგრამის“ ფარგლებში, საერთაშორისო ურთიერთობების დეპარტამენტის ჩართულობით და ორგანიზებით პირველად მივიღეთ მონაწილეობა კანადის ქ. მონრეალში ჩატარებულ მეფუტკრეობის 46-ე საერთაშორისო გამოფენა - კონგრესში Apimondia 2019. აღნიშნულ ღონისძიებაზე მოეწყო სტენდი, სადაც წარმოდგენილი იყო ქართული თაფლი.

ასევე, 2019 წელს საქართველო შეუერთდა ზეთისხილის ზეთისა და სუფრის ზეთისხილის შესახებ საერთაშორისო შეთანხმებას და ამავდროულად საქართველო გახდა ზეთისხილის საერთაშორისო საბჭოს თავმჯდომარე ქვეყანა. აღნიშნულ შეთანხმებასთან შეერთება ხელს შეუწყობს ზეთისხილის საერთაშორისო საბჭოს წევრ ქვეყნებს შორის თანამშრომლობის განვითარებას, ზეთისხილით წარმოებული პროდუქტების გეოგრაფიული აღნიშვნების დაცვას და ზეთისხილის წარმოების თანამედროვე ტექნოლოგიების დანერგვას, ზეთისხილის სექტორში ტექნიკურ თანამშრომლობასა და სამეცნიერო კვლევასა და განვითარებას.

ამასთანავე, 2019 წელს საქართველოს ოფიციალური ვიზიტით ესტუმრა ზემო ავსტრიის მთავრობის დელეგაცია, რომლის ფარგლებშიც გაფორმდა სოფლის მეურნეობის სფეროში

თანამშრომლობის შესახებ ურთიერთგაგების მემორანდუმი. მემორანდუმის ძირითად მიზანს წარმოადგენს ორ ქვეყანას შორის თანამშრომლობის გაღრმავება მეცხოველეობის, მემცენარეობის, პროდუქციის გადამუშავების და სხვა სფეროებში.

2019 წელს საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროსა და შპს. ქართულ ჩაის შორის გაფორმდა ჩაის სექტორში თანამშრომლობის შესახებ ურთიერთგაგების მემორანდუმი, რომლის მიზანს წარმოადგენს ჩაის სექტორის განვითარება, ჩაის პლანტაციების აღორძინება და ჩაის პროდუქციის ექსპორტის ხელშეწყობა.

2019 წელს ასევე განხორციელდა საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს ხელმძღვანელი პირების სამუშაო დაოფიციალური ვიზიტები საზღვარგარეთის სხვადასხვა ქვეყნებში, კერძოდ: გერმანიის ფედერაციულ რესპუბლიკაში, სადაც ლევან დავითაშვილმა მონაწილეობა მიიღო ბერლინის ყოველწლიურ გლობალურ ფორუმში და მინისტერიალში; თურქეთის ქ. იზმირში გამართულ მინისტერიალში და გამოფენაში; იტალიის რესპუბლიკის ქ. რომში, სადაც მინისტრმა ლევან დავითაშვილმა მონაწილეობა მიიღო სოფლის მეურნეობის საერთაშორისო ფონდის (IFAD) მმართველო საბჭოს 42-ე სესიაში. აღნიშნული ვიზიტის ფარგლებში მინისტრმა 20-მდე ქვეყნის ოფიციალური დელეგაციის წარმომადგენლებთან გამართა შეხვედრები, ასევე 2019 წლის ივნისის თვეში მინისტრმა მონაწილეობა მიიღო გაეროს სურსათისა და სოფლის მეურნეობის ორგანიზაციის 41-ე სესიაში, რომლის ფარგლებშიც გაიმართა გაეროს სურსათისა და სოფლის მეურნეობის ორგანიზაციის გენერალური დირექტორის არჩევნები. საქართველოდან გენერალური დირექტორის კანდიდატად წარმოდგენილი იყო დავით კირვალიძე. იაპონიის ქ. ტოკიოში, სადაც ლევან დავითაშვილმა მონაწილეობა მიიღო პროექტში „საქართველო - ღვინის სამშობლო“; მაროკოს სამეფოს ქ. მარაკეში მინისტრის ლევან დავითაშვილის სამუშაო ვიზიტის ფარგლებში, სადაც სამინისტროს დელეგაციამ მონაწილეობა მიიღო ზეთისხილის საერთაშორისო საბჭოს სესიაში. აღნიშნული ვიზიტის ფარგლებში გადაწყდა „ზეთისხილის ზეთისა და სუფრის ზეთისხილის საერთაშორისო შეთანხმებასთან საქართველოს შეერთების საკითხი; ამასთანავე, ნოემბრის თვეში ესპანეთის სამეფოს ქ მადრიდში ზეთისხილის საერთაშორისო საბჭოს მე-60 საიუბილეო შეხვედრის ფარგლებში, რომელსაც საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროდან დაესწრო მინისტრის მოადგილე ხატია წილოსანი, საქართველო ოფიციალურად დასახელდა აღნიშნული ორგანიზაციის პრეზიდენტად; ჩინეთის სახალხო რესპუბლიკის ქ. პეკინში მინისტრის მოადგილის ხატია წილოსანის ვიზიტის ფარგლებში გაფორმდა ჩაის სექტორში თანამშრომლობის შესახებ ურთიერთგაგების მემორანდუმი;

გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სფეროში, 2019 წელს სხვადასხვა დონორი ორგანიზაციების ფინანსური დახმარებით დაწყებული პროექტები:

„სურსათი პროგრესისთვის“

დონორი - აშშ-ის სოფლის მეურნეობის დეპარტამენტი (USDA)

5 წლიანი (2018-2023) პროექტი „ინვესტირება უვნებელ და ხარისხიან მესაქონლეობაში“, მიზნად ისახავს საქართველოში მსხვილფეხა პირუტყვის რძისა და ხორცის ინდუსტრიების წარმომადგენლების კონკურენტუნარიანობისა და აღნიშნულ სექტორებში ადგილობრივად შექმნილი დამატებითი ღირებულების მოცულობის ზრდას. მიზნის მისაღწევად, პროექტი ხელს შეუწყობს სურსათის უვნებლობისა და ხარისხის სტანდარტების გაუმჯობესებას, ბიზნეს მოდელის განვითარებას, პროდუქციის ხარისხის ამაღლებას, ინოვაციური და მარკეტინგული საშუალებების დანერგვას.

„სოფლის მეურნეობისა და სოფლის განვითარების პროექტი“

დონორი - ავსტრიის განვითარება თანამშრომლობისთვის (ADC)

4 წლიანი პროექტი მიზნად ისახავს საქართველოში სოფლის განვითარების პლოტიკის შემუშავებას, ღირებულებათა ჯაჭვის გაუმჯობესებას, ბუნებრივი რესურსების მდგრად გამოყენებას და გარემოსთან თავსებადი სასოფლო-სამეურნეო პრაქტიკის განვითარებას.

„ევროკავშირი გარემოსთვის“

დონორი - ევროკავშირი

4 წლიანი პროექტის მიზანია ევროკავშირის პარტნიორ ქვეყნებს დაეხმაროს შეინარჩუნონ და უკეთ გამოიყენონ თავიანთი ბუნებრივი კაპიტალი, გაზარდონ მოსახლეობის ეკოლოგიური კეთილდღეობა და გამოიყენონ განვითარების კუთხით წარმოქმნილი ახალი შესაძლებლობები.

საქართველოს სახიფათო ნარჩენების მართვის პროექტი - ინვესტიცია

დონორი: EBRD ევროპის რეკონსტრუქციისა და განვითარების ბანკი

პროექტი ხელს შეუწყობს გარემოსთვის არასაზიანო სახიფათო ნარჩენების მართვის სისტემის ჩამოყალიბებას, რომელიც უზრუნველყოფს სუფთა და უსაფრთხო გარემოს. პროექტის ფარგლებში მოხდება სახიფათო ნარჩენების შეგროვება, დამუშავება და სეპარირება ევრო სტანდარტების შესაბამისად.

საქართველოს სახიფათო ნარჩენების მართვის პროექტი - პროექტის განხორციელების მხარდაჭერა, კორპორატიული განვითარება და დაინტერესებულ პირთა მონაწილეობა

დონორი: EBRD ევროპის რეკონსტრუქციისა და განვითარების ბანკი

პროექტი ხელს შეუწყობს განმახორციელებელ პარტნიორს შესყიდვების, ტენდერების მომზადებისა და შეფასებაში, ფინანსური კონტროლის განხორციელებაში, პროექტის მართვასა და ანგარიშგების პროცესში.

გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს შესაძლებლობების გაძლიერება გაეროს მდგრადი განვითარების მიზნების ნაციონალიზაციის პროცესში მდგრადი განვითარების მიზნების განხორციელების დასაჩქარებლად

დონორი: სურსათისა და სოფლის მეურნეობის ორგანიზაცია (FAO)

პროექტის მიზანია გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს და დაინტერესებული მხარეების ცნობიერების ამაღლება და შესაძლებლობების განვითარება მდგრადი განვითარების მიზნებზე, რათა მიზნების განხორციელება და მონიტორინგი მოხდეს ფოკუსირებულად, უწყებების მეტი ჩართულობითა და მკაფიო კოორდინაციის ქვეშ. შედეგად სამინისტრო შესძლებს მგრადი განვითარების მიზნების ნაციონალიზაციის, განხორციელებისა და მონიტორინგის პროცესში გამოკვეთილი სიძნელეების დაძლევის. პროექტის ფარგლებში სამინისტროსა და ადგილობრივი დაინტერესებული მხარეების წარმომადგენლებისათვის ჩატარდება ტექნიკური სემინარები ცნობიერების ამაღლებისა და შესაძლებლობების განვითარების მიზნით. ასვე პროექტი დაეხმარება სამინისტროს სოფლის მეურნეობასთან და დაკავშირებული მდგრადი განვითარების მიზნების განხორციელებისა და მონიტორინგის ორ წლიანი სამოქმედო გეგმის განხორციელებაში.

ჭაჭუნას დაცულ ტერიტორიაზე არსებული ლანდშაფტის ბიომრავალფეროვნების კონსერვაცია და აღდგენის ხელშეწყობა

დონორი: აზოგადოება ბუნების კონსერვაციისთვის (SABUKO)

პროექტი მიზნად ისახავს ჭაჭუნას დაცული ტერიტორიაზე (ჭაჭუნას ალკვეთილში) არსებული ჭალის ტყის აღდგენასთან დაკავშირებული პროცედურების განხორციელებას. 900 ჰექტარ ფართობის საპილოტე საძოვარზე აღდგენითი სამუშაოების ჩატარება აღნიშნულ მონაკვეთზე ეკოლოგიური პროცესების, ბიომრავალფეროვნებისა და პროდუქტიულობის აღდგენის მიზნით. გრძელვადიანი მდგრადობის მიზნით ძოვების პროცესის მართვა მეცხვარეთა და სხვა ადგილობრივ დაინტერესებულ მხარეთა აღდგენით საქმიანობაში ჩართვით.

ახალგაზრდობა მდგრადი განვითარებისათვის: გარემოსდაცვით საქმიანობაზე დაფუძნებული დემოკრატიული და მშვიდობიანი საზოგადოების ჩამოყალიბება

დონორი: EUMM ევროკავშირის მისია საქართველოში

ოკუპირებულ/არაკონტროლირებად ტერიტორიებზე (გალში და ოჩამჩირეში), სკოლის ბაზაზე შეიქმნა ეკო კლუბები, რომლებმაც განახორციელეს სათემო გარემოსდაცვითი ინიციატივები და მონაწილეობა მიიღეს ერთობლივ ღონისძიებებში, მათ შორის საქართველოს სკოლებთან თანამშრომლობით.

ბირთვული და რადიაციული უსაფრთხოების შესახებ საქართველოს კანონის განახლება

დონორი: აშშ ბირთვული მარეგულირებელი კომისია და (AdSTM/Qi Tech, LLC)

პროექტის მიზანია ბირთვული და რადიაციული უსაფრთხოების შესახებ საქართველოს კანონში ცვლილების სამუშაო ვერსიის შექმნა, მისი განხილვა ექსპერტების მიერ; საბოლოო ვერსიის შემუშავება ექსპერტთა რეკომენდაციების გათვალისწინებით; შესწორებული ვერსიის განხილვა შესაბამისი უწყებების და სამინისტროების მიერ; საბოლოო ვერსიის შემუშავება შესაბამისი უწყებების და სამინისტროების რეკომენდაციების გათვალისწინებით; ტექნიკური მხარდაჭერა ცვლილების პროექტის საქართველოს პარლამენტში წარსადგენად.

საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრის ბრძანებით დამტკიცებული ბირთვული და რადიაციული საქმიანობის ინსპექტირების განხორციელების წესის განახლება

დონორი: აშშ ბირთვული მარეგულირებელი კომისია და (AdSTM/Qi Tech, LLC)

პროექტის მიზანია ბირთვული და რადიაციული საქმიანობის ინსპექტირების განხორციელების წესის განახლება, საბოლოო ვერსიის შემუშავება შესაბამისი უწყებების და სამინისტროების რეკომენდაციების გათვალისწინებით; ტექნიკური მხარდაჭერა ბრძანების დასამტკიცებლად და მისაღებად.

2019 წელს დასრულებული პროექტები:

“სოფლის მეურნეობის და სოფლის განვითარების ევროპის სამეზობლო პროგრამა II“

დონორი - ევროკავშირი

განხორციელდა (ENPARD, Phase I, Phase II) მეორე ფაზის მესამე (ბოლო) ტრანშის ფარგლებში განსახორციელებელი ინდიკატორების, ასევე მესამე ფაზის მეორე ტრანშის ინდიკატორების შეფასება, რომლის შემდგომაც სექტემბერში განხორციელდა მეორე და მესამე ფაზით განსაზღვრული ტრანშების გადმორიცხვა. ამ ეტაპზე მიმდინარეობს მოლაპარაკებები სოფლის მეურნეობის და სოფლის განვითარების ევროპის სამეზობლო პროგრამის მეოთხე ფაზის (ENPARD, Phase IV) დაწყებასთან დაკავშირებით.

ENPARD II-ის ფარგლებში მოხდა სოფლის მეურნეობის სამინისტროს თანამშრომელთა გადამზადება, შექმნილია ადგილობრივი სამოქმედო ჯგუფები 10 მუნიციპალიტეტში, გადამზადდა სურსათის ინსპექტორების 95%, მოხდა ეკონომიკურ საქმიანობათა რეესტრში დარეგისტრირებული სურსათის ბიზნეს ოპერატორთა ასახვა სურსათის ეროვნული სააგენტოს მონაცემთა ბაზაში. შემუშავდა ფერმერთა რეესტრის პროგრამა, რომელშიც ამ ეტაპზე დარეგისტრირებულია 107 ათასზე მეტი ფერმერი/ფერმერული მეურნეობა; შემუშავდა და დამტკიცდა მეთესლეობის კანონი; ასევე შემუშავდა და დამტკიცდა სოფლის განვითარების და ექსტენციის ეროვნული სტრატეგიები.

„ველური ბუნების მდგრადი მართვის შესაძლებლობების განვითარება“

დონორი - სურსათისა და სოფლის მეურნეობის ორგანიზაცია (FAO)

მომზადდა და სამინისტროს წარედგინა „წინადადებები და რეკომენდაციები სანადირო სექტორის მდგრადი მართვის რეგულირების პოლიტიკისათვის“. ზემოაღნიშნულ დოკუმენტში წარმოდგენილი რეკომენდაციების საფუძველზე შეიქმნა სსიპ „ველური ბუნების ეროვნული სააგენტო“ გარეულ ცხოველთა და ფლორის მართვის სფეროს რეგულირებისათვის. შემუშავდა საკანონმდებლო ხარვეზების დიაგნოსტიკის ინსტრუმენტი საქართველოში მდგრადი მონადირეობის ხელშეწყობის მიზნით. ხარვეზის ანალიზის დიაგნოსტიკური ინსტრუმენტი წარმოადგენს კონცეპტუალურ ჩარჩოს, რომელიც ნადირობის შესახებ საქართველოს კანონმდებლობის არსებულ საერთაშორისო სამართლებრივ ინსტრუმენტებთან (კონვენციები, შეთანხმებები, დირექტივები და ა.შ.) შედარებისა და შესაბამისობის დადგენის საშუალებას იძლევა. ზემოაღნიშნული დოკუმენტები საფუძვლად დაედო საქართველოში ნადირობის კანონპროექტის შემუშავებას, რომელიც მიმდინარე პროცესშია. რაჭაში შერჩეულ საპილოტე ტერიტორიაზე კერძოდ, ლუხუნისა და წყალმანჯარას ხეობებში, ვიდეო-ხაფანგების საშუალებით განხორციელდა გარეული ცხოველების სახეობების აღრიცხვა და მონიტორინგი, რომლის საფუძველზეც შემუშავდა „ველური ბუნების მდგრადი მართვის გეგმა ამბროლაური მუნიციპალიტეტში“.

გენდერის ადგილობრივი და საერთაშორისო კონსულტანტების მიერ შემუშავდა დოკუმენტი „ქალთა ეკონომიკური გაძლიერება სამონადირეო და თევზჭერის ტურიზმში მათი ჩართულობით“. ამბროლაურში გაიმართა ტრენინგი სამონადირეო სექტორის განვითარების საფუძველზე სოფლად მცხოვრები მოსახლეობის ეკონომიკური გაძლიერების შესაძლებლობების შესახებ. კორნელი კეკელიძის სახელობის საქართველოს ხელნაწერთა ეროვნული ინსტიტუტის ცენტრის ჩართულობით გამოიცა სამეცნიერო-პოპულარული ტიპის ალბომი „ნადირობისა და ტყით სარგებლობის ტრადიცია ძველ საქართველოში“ <http://www.fao.org/3/CA1769B/ca1769b.pdf>

“საქართველოში ტყისა და ლანდშაფტის გაუმჯობესებული მართვის ხელშეწყობა”

დონორი - გლობალური გარემოსდაცვითი ფონდი (GEF), გაეროს განვითარების პროგრამა (UNEP), მსოფლიო რესურსების ინსტიტუტი (WRI)

შეიქმნა ინტერნეტ ტექნოლოგიაზე დაფუძნებული «ტყისა და მინათსარგებლობის ინფორმაციისა და გადანაცვების მხარდამჭერი» სისტემა («ტყისა და მინათსარგებლობის ატლასი» <https://atlas.mepa.gov.ge/> და გეოგრაფიული საინფორმაციო სისტემის პორტალი (სერვერი) <https://gis.mepa.gov.ge/>).

„მერქნული საფარის კარგვის დინამიკა / ტენდენციების მონიტორინგი და ანალიზი“

დონორი: მსოფლიო რესურსების ინსტიტუტი (GFW)

პროექტის განხორციელების შედეგად მოხდა ტყის საფარის კლების გამომწვევი მიზეზების ვალიდაცია, კლასიფიცირება და გეო მონაცემთა ბაზის შექმნა GFW-ს ტყის საფარის კლების მონაცემების ფარგლებში, ნახანძრალი ტყის საფარის შესახებ გეო მონაცემთა ბაზის შექმნა და ანალიზი, NASA-ს მონაცემებისა და სატელიტური სურათების მეშვეობით, ნახანძრალი ტერიტორიების შესწავლა და მოხსენების მომზადება ტყის საფარის ბუნებრივი აღდგენის პროცესებზე და ნიადაგის ეროზიაზე.

„ტყის მდგრადი მართვა საქართველოში (ფაზა II)“

დონორი - ავსტრიის განვითარების თანამშრომლობა (ADC)

დასრულდა „ტყის კოდექსის“ კანონპროექტის შემუშავების პროცესი.

„მწვანე ქალაქები: ინტეგრირებული სისტემა ბათუმში და აჭარის რეგიონისათვის (IST-BAR)“

დონორი - გლობალური გარემოსდაცვითი ფონდი (GEF)

პირველად ბათუმის ისტორიაში განხორციელდა შინამეურნეობათა ურბანული მობილობის (გადაადგილების) კვლევა პირდაპირი გამოკითხვის მეთოდით. შეიქმნა ბათუმის ოთხსაფეხურიანი ტრანსპორტის მოდელი. ბათუმის მერიას გადაეცა ტრანსპორტის მაკრო და მიკრო მოდელირების პროგრამული უზრუნველყოფა. მერიის თანამშრომლებმა გაიარეს ტრენინგი ტრანსპორტის მოდელირების პროგრამული უზრუნველყოფის გამოყენებაში.

„სასოფლო ტერიტორიებზე ლანდშაფტისა და მინის რესურსების მდგრადი მართვის დანერგვა მინის დეგრადაციისა და სიღარიბის შემცირების მიზნით“

დონორი - გლობალური გარემოსდაცვითი ფონდი (GEF)

შემუშავდა ეროვნულ დონეზე ადეკვატური იურიდიული, პოლიტიკური და ინსტიტუციური ჩარჩოები ლანდშაფტის-მინის რესურსების მდგრად მართვაზე და გაიზარდა ცნობიერება მინის რესურსების მდგრადი მართვის საკითხებზე.

მცირე გრანტების პროგრამა

დონორი - გლობალური გარემოსდაცვითი ფონდი (GEF)

2019 წელს მცირე გრანტების პროგრამის მე-6 სამუშაო ფაზის ფარგლებში საქართველოს სხვადასხვა რეგიონში დაიწყო არასამთავრობო და სათემო ორგანიზაციების 18 ახალი ინიციატივა, რაც მნიშვნელოვან წვლილს შეიტანს როგორც საქართველოს უნიკალური ბუნებრივი გარემოს დაცვის საქმეში, ასევე კლიმატის ცვლილებასთან დაკავშირებულ საქმიანობაში.

„ნარჩენების მართვის ინტეგრირებული სისტემის განხორციელებისათვის შესაძლებლობების განვითარება და საჭირო ღონისძიებების მხარდაჭერა საქართველოში 2016-2019 წლებში, კერძოდ, სახიფათო და ბიოდეგრადირებადი ნარჩენების მართვის, ასევე მწარმოებლის გაფართოებული პასუხისმგებლობის თაობაზე“

დონორი - შვედეთის განვითარებისა და თანამშრომლობის სააგენტო(SIDA)

პროექტის ფარგლებში განხორციელდა სახიფათო ნარჩენების ინვენტარიზაციის სახელმძღვანელო პრინციპების შემუშავება; შემდგომი ქმედებისათვის რეკომენდაციების შემუშავება შვედეთის EPR სისტემის მიდგომების შესახებ ბიზნეს და სახელმწიფო სექტორის მხრიდან გამოცდილების გაზიარება; ტექნიკური უსაფრთხოების მეთოდოლოგიის შემუშავება; საქართველოში EPR-ის განხორციელების ზოგადი სახელმძღვანელო პრინციპების შემუშავება; მყარი ნარჩენების მართვის კომპანიის მენეჯმენტის და ნაგავსაყრელების ოპერატორების, შპს «თბილსერვის ჯგუფისა» და აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის წარმომადგენლების ცოდნის გაღრმავება იმასთან დაკავშირებით, თუ როგორ უნდა მოხდეს ნარჩენების მიღების კრიტერიუმების დანერგვა.

„მცენარეთა მავნე ორგანიზმების მონიტორინგისა და პროგნოზირების ეროვნული სისტემის ჩამოყალიბება“

დონორი - გაეროს სურსათისა და სოფლის მეურნეობის ორგანიზაციის (UN FAO)

პროექტის ფარგლებში ჩამოყალიბდა ე.წ. ეკონომიკური მნიშვნელობის მქონე მავნე ორგანიზმების სია. ამ სიის შესაბამისად შემუშავდა სათანადო სახელმძღვანელოები, მავნებლების პოპულაციის მონიტორინგისა და მათი განვითარების პროგნოზისათვის. სურსათის ეროვნული სააგენტოს რეგიონული სამმართველოს სპეციალისტებს ჩუქარდათ შესაბამისი სწავლებები სახელმძღვანელოების ეფექტიანად გამოყენებისათვის. პროექტის მნიშვნელოვან კომპონენტს წარმოადგენდა ასევე, მცენარეთა დაცვის თანამედროვე მეთოდების პოპულარიზაცია საქართველოში, კერძოდ ინტეგრირებული დაცვის მეთოდები (IPM) გამოყენებულ იქნა ორ საცდელ ნაკვეთში (ბოსტნეულ და ხეხილოვან კულტურებში) და შემდეგ ამ ნაკვეთების საფუძველზე ქვეყანაში პირველად დაინერგა ე.წ. ფერმერთა სკოლების პრაქტიკა. თანამედროვე მიდგომების პოპულარიზაციისთვის გადაღებულ იქნა ვიდეო რგოლები. IPM მეთოდებთან დაკავშირებით ასევე შეიქმნა შესაბამისი სახელმძღვანელოები - ფერმერებისათვის. შემუშავებული სახელმძღვანელოები დაიბეჭდა FAO-ს მიერ და გადაეცა სურსათის ეროვნულ სააგენტოს ყველა დაინტერესებული მხარისათვის მისაწოდებლად. იგეგმება აღნიშნული სახელმძღვანელოების ელექტრონული ვერსიისა და ვიდეო რგოლების ეროვნული სააგენტოს ვებგვერდზე განთავსება, მეტი ხელმისაწვდომობისათვის.

“დისტანციური ზონდირების მეთოდების ადაპტირება წყლის რესურსების მართვაში და ექსტრემალური ჰიდრომეტეოროლოგიური სიტუაციების შეფასება საქართველოში“

დონორი - სლოვაკეთის განვითარების დახმარების პროგრამა (SlovakAid)

ჩატარდა ტრენინგები მეტეოროლოგიის სფეროში. მოხდა ინტეგრირებული სატელიტური და რადარულ მეტეოროლოგიაში ინფორმაციის ინტეგრირება და ვიზუალიზაცია, ამინდის ზუსტი პროგნოზირებისთვის

„სავაჭრო შესაძლებლობების გაუმჯობესება მებაღეობაში“

დონორი - EU-EBRD-FAO ევროკავშირი-ევროპის რეკონსტრუქციისა და განვითარების

ბანკი - სურსათისა და სოფლის მეურნეობის ორგანიზაცია (UN FAO)

პროექტმა მნიშვნელოვნად შეუწყო ხელი საქართველოს მებაღეობის სექტორის

განვითარებას სხვადასხვა ღონისძიებით, ტექნოლოგიური და ბაზრის შესახებ ინფორმაციის გაზიარებითა თუ სხვა აქტობებით. აღსანიშნავია რომ, ეს ინიციატივა სრულ შესაბამისობაშია საქართველოს მთავრობის პროგრამასთან "დანერგე მომავალი", რომელიც ასუბსიდირებს კაკლისა და ნუშის ბაღების გაშენებას.

„საქართველოში მდგრადი ღირებულებათა ჯაჭვების ხელშეწყობა გეოგრაფიული ნიშნულების განვითარების გზით“

დონორი - ევროპის რეკონსტრუქციისა და განვითარების ბანკი/ გაეროს სურსათისა და სოფლის მეურნეობის ორგანიზაცია

განვითარდა გეოგრაფიული აღნიშვნებთან დაკავშირებული ინსტიტუციონალური პოტენციალი, მომზადდა პირველადი პროექტიგეოგრაფიული აღნიშვნების კანონის განახლებისათვის და ჩატარდა საქართველოს ადგილწარმოშობასთან დაკავშირებული ადგილობრივი სასურსათო პროდუქტების კვლევა. აგრეთვე, გეოგრაფიული აღნიშვნის ორი საპილოტე პროდუქტისა და მათი ღირებულებათა ჯაჭვის ხელშეწყობის მიზნით მერძევეობის სექტორში, პროექტის გუნდმა მჭიდროდ ითანამშრომლა სულგუნისა და თუშური გუდის მწარმოებლებთან. შედეგად, განახლდა ამ გეოგრაფიულ აღნიშვნათა სპეციფიკაციები - მწარმოების არსებული პრაქტიკის დეტალებისა და სურსათის უვნებლობის საკითხების გათვალისწინებით. სპეციფიკაციებში განხორციელებული ცვლილებების შედეგად, პირველად, ქართული გეოგრაფიული აღნიშვნის ყველს შეეცვალა სტატუსი და „თუშური გუდა“ გახდა პირველი ქართული ადგილწარმოშობის დასახელების ყველი. მწარმოებლებმა და სხვა დაინტერესებულმა მხარეებმა მნიშვნელოვნად აიმაღლეს კვალიფიკაცია სურსათის უვნებლობის, ყველის დეგუსტაციის, სერტიფიცირებისა და მარკეტინგის საკითხებში. გეოგრაფიული აღნიშვნების და ადგილწარმოშობასთან დაკავშირებული სხვა ნიშანდებების შექმნა და პოპულარიზაცია ხელს შეუწყობს ქვეყნის მდიდარი სასურსათო მემკვიდრეობისა და მისი გამორჩეული ბიომრავალფეროვნების შენარჩუნებას, აგრეთვე მწარმოებელთა შემოსავლების გაუმჯობესებას და ეკონომიკურ ზრდას.

„სოფლის მეურნეობის განათლება“

დონორი - აშშ-ის სოფლის მეურნეობის დეპარტამენტი (USDA)

ტრენინგ კურსები ჩატარდა სოფლის მეურნეობის დარგში დასაქმებულ სპეციალისტებს.

„კოპრანის გაცვლითი პროგრამა (CFP)“

დონორი - აშშ-ის სოფლის მეურნეობის დეპარტამენტი (USDA)

პროექტის ფარგლებში ამერიკის შეერთებულ შტატებში მოკლევადიან ტრენინგებში მონაწილეობა მიიღეს სოფლის მეურნეობის დარგის მაღალი და საშუალო რანგის მუშაკებმა, ფერმერებმა, რომლებიც ჩაბმულნი არიან სოფლის მეურნეობის განვითარებასა და ვაჭრობაში, აგრობიზნესის მართვასა და მარკეტინგში, როგორც კერძო ისე სახელმწიფო სექტორიდან.

„თაფლის კვლევები“

დონორი - მსოფლიო ბანკი

დაინერგა თაფლის დიაგნოსტიკის სფეროში ახალი მეთოდები.

„ტიპური ქართული საკვები პროდუქტების «ტერუარების» იდენტიფიკაცია“

დონორი - ჩეხეთის რესპუბლიკა

პროექტის ფარგლებში მოხდა ტიპური ქართული საკვები/ტერუარული პროდუქტების კვლევა/ინვენტარიზაცია თუშეთსა და მცხეთა-მთიანეთის რეგიონის მასშტაბით.

ჩატარებული კვლევა საფუძველი გახდება გამოვლენილი ტერუარული პროდუქტების პოპულარიზაციისთვის და ადგილობრივი საზოგადოების მიერ ბიზნეს ინიციატივების წინ წაწევისთვის.

„სოფლის მეურნეობის სტატისტიკა“

დონორი - აშშ-ის სოფლის მეურნეობის დეპარტამენტი (USDA)

პროექტი საქართველოს სტატისტიკის ეროვნულ სამსახურს დაეხმარა კვარტალური კვლევების შედგენაში, გამოქვეყნებასა და ჩატარებაში.

ევროინსპექციის დახმარებით 2019

წლის განმავლობაში განული ძირითადი საქმიანობის

შედეგები

2019 წელს ევროინტეგრაციის დეპარტამენტმა კოორდინაცია გაუწია ევროკავშირთან ასოცირების შეთანხმებისა და მისი ღრმა და ყოვლისმომცველი თავისუფალი სავაჭრო სივრცის შესახებ შეთანხმების განხორციელების და საქართველოს ევროკავშირში ინტეგრაციის 2020 წლის სამოქმედო გეგმების მომზადებასა და 2019 წლის გეგმების, როგორც კვარტალური, ისე წლიური ანგარიშების მომზადებას.

დეპარტამენტმა მოამზადა „თევზჭერისა და თევზის მარაგის დაცვის ტექნიკური რეგლამენტის დამტკიცების თაობაზე“ საქართველოს მთავრობის 2013 წლის 31 დეკემბრის №423 დადგენილებაში ცვლილების შეტანის შესახებ“ საქართველოს მთავრობის დადგენილების პროექტი, რომელიც მიიღო საქართველოს მთავრობამ და საქართველოს კანონის პროექტი „ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა კოდექსში ცვლილების შეტანის შესახებ“. მოცემული პროექტები მიზნად ისახავს დაადგინოს ევროკავშირის კანონმდებლობასთან დაახლოებული მოთხოვნები თევზსაჭერი/თევზჭერასთან დაკავშირებული გეგმების მიმართ, შემოიღოს შესაბამისი ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა სახეები და ადმინისტრაციული სახდელები, რაც საბოლოო ჯამში ხელს შეუწყობს არალეგალურ, არადეკლარირებულ და დაურეგულირებელ თევზჭერასთან ბრძოლას, არა მხოლოდ საქართველოს ტერიტორიულ წყლებში, არამედ ღია ზღვაში და უცხო ქვეყნის ტერიტორიულ ზღვაში, ასევე განსაკუთრებულ ეკონომიკურ ზონაში.

ევროკავშირთან ინტეგრაციის პროცესში განსაზღვრული ვალდებულებების შესრულების უზრუნველსაყოფად, დეპარტამენტი აქტიურად იყო ჩართული და მონაწილეობას იღებდა კომიტეტის ან/და ქვეკომიტეტის სხდომებში, სადაც ევროკომისიას წარედგინებოდა სათანადო ანგარიში გატარებული რეფორმების შედეგების შესახებ. ასევე ხდებოდა იმ საკითხების გაუღებრა, სადაც მნიშვნელოვანია ევროკავშირის მხარდაჭერა და შესაბამისი კონსულტაციების გაწევა. დეპარტამენტმა ასევე მონაწილეობა მიიღო ენერგეტიკული გაერთიანების გარემოსდაცვითი სპეციალური ჯგუფისა და მინისტრთა საბჭოს შეხვედრებში.

სრულად შესრულდა „ღრმა და ყოვლისმომცველი თავისუფალი სავაჭრო სივრცის შესახებ“ (DCFTA) შეთანხმებით გათვალისწინებული საკანონმდებლო დაახლოების პროგრამა. კერძოდ, ევროკავშირის სოფლის მეურნეობის სფეროს მარეგულირებელი კანონმდებლობის საქართველოში დანერგვის მიზნით, სურსათის უვნებლობის, ვეტერინარიისა და მცენარეთა დაცვის სფეროებში 2015 წლიდან 2019 წლამდე დაახლოებულია 100-ზე მეტ ევროკავშირის სამართლებრივ აქტთან. მხოლოდ 2019 წელს განხორციელდა ევროკავშირის 22 სამართლებრივ აქტთან დაახლოება, მათ შორის, 7 სამართლებრივი აქტი - სურსათის უვნებლობის მიმართულებით, 7 - ვეტერინარიის და 8 - მცენარეთა დაცვის მიმართულებით.

დარეგულირდა ისეთი საკითხები, რომლებიც წარმოადგენს სიახლეს საქართველოსთვის, ამასთან არის რიგი საკითხები, რომლებმაც განიცადა მოდიფიცირება არსებულ კანონმდებლობაში.

დეპარტამენტი აქტიურად იყო ჩართული გარემოსდაცვითი მიმართულებით ევროკავშირის კანონმდებლობასთან დაახლოების პროცესში, კერძოდ მონაწილეობა მიიღო ევროკავშირის დირექტივებთან დაახლოების მიზნით შემუშავებული „სამრეწველო ემისიების შესახებ“ საქართველოს კანონის პროექტის, „წყლის რესურსების მართვის შესახებ“ საქართველოს კანონის პროექტის, „გარემოსდაცვითი პასუხისმგებლობის შესახებ“ საქართველოს კანონის პროექტისა და „გარემოსდაცვით ინფორმაციაზე ხელმისაწვდომობის წესის დამტკიცების შესახებ“ საქართველოს მთავრობის დადგენილების პროექტის განხილვასა და შემუშავებაში.

ევროკავშირის კანონმდებლობასთან შესაბამისობის დადგენის მიზნით, მომზადდა საქართველოს კანონის პროექტებისა და საქართველოს მთავრობის დადგენილების პროექტების შესაბამისობის ცხრილები. სოფლის მეურნეობის მიმართულებით მომზადებული შესაბამისობის ცხრილები ასევე გადაეგზავნა ევროკომისიას.

დეპარტამენტმა განიხილა და მოამზადა ინფორმაცია ასოცირების შესახებ შეთანხმების XXVI (გარემოს დაცვა) და XXVII (კლიმატის ცვლილება) დანართებში შემოთავაზებული ცვლილებების შესახებ და შესაბამის დარგობრივ დეპარტამენტებთან ერთად მოამზადა ერთიანი პოზიცია. მონაწილეობა მიიღო ევროკავშირის წარმომადგენლებთან ცვლილებების თაობაზე მოლაპარაკებების მიზნით გამართულ ვიდეო-კონფერენციებში.

ასოცირების ხელშეკრულების ფარგლებში, ევროკავშირის მხარდაჭერით ხორციელდებოდა კერძო სექტორთან კომუნიკაცია/მხარდაჭერა. კანონმდებლობის დაახლოების პროცესში უზრუნველყოფილი იყო სამოქალაქო საზოგადოების ჩართულობა, ამასთან, უკვე დაახლოებული საქართველოს კანონმდებლობის შესაბამისად, მენარმების დახმარება კანონმდებლობის მოთხოვნებთან ადაპტაციის მიზნით სხვადასხვა ტრენინგების, კვალიფიკაციის ამაღლებისა თუ საინფორმაციო შეხვედრების საშუალებით.

გარდა ამისა, გაიმართა საინფორმაციო შეხვედრები ევროკავშირის ბაზარზე შესვლის მოთხოვნებთან დაკავშირებით სამოქალაქო და ბიზნეს სექტორის წარმომადგენლებთან. კერძოდ, მიენოდათ ინფორმაცია, თუ როგორი სახის პროდუქტი შეიძლება შეტანილ იქნეს ევროკავშირში და რა კონკრეტული მოთხოვნები უნდა იქნეს დაკმაყოფილებული აღნიშნულის უზრუნველსაყოფად.

2020 წელს დაგეგმილი ღონისძიებები

დეპარტამენტი კვლავაც აგრძელებს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მიმართულებით ევროკავშირთან ასოცირების შესახებ შეთანხმების შესრულებას.

სანიტარიული და ფიტოსანიტარიული მიმართულებით საკანონმდებლო დაახლოების სამოქმედო გეგმის (DCFTA) ფარგლებში ევროკავშირის კანონმდებლობის საქართველოში დანერგვის მიზნით, სურსათის უვნებლობის, ვეტერინარიისა და მცენარეთა დაცვის სფეროებში განხორციელდება ევროკავშირის 26 სამართლებრივ აქტთან საქართველოს კანონმდებლობის დაახლოება.

აღნიშნული ხელს შეუწყობს შიდა ბაზრის ეფექტიანი ფუნქციონირებას, ადამიანის ჯანმრთელობასა და მომხმარებელთა ინტერესების დაცვას, ცხოველთა ჯანმრთელობას და მცენარეთა სიჯანსაღეს. ასევე, სასოფლო-სამეურნეო პროდუქტების ექსპორტს, მათ შორის ევროკავშირის წევრ ქვეყნებში. გარდა ამისა გაუმჯობესდება გარემოს დაცვისა და კლიმატის ცვლილების კუთხით არსებული მდგომარეობა, გაძლიერდება სახელმწიფოს მხრიდან შესაბამისი კონტროლის ღონისძიებები, გაუმჯობესდება მოსახლეობის ჩართულობა გადაწყვეტილების მიღების პროცესში და შესრულდება ასოცირების შეთანხმებითა და სხვა მრავალმხრივი გარემოსდაცვითი შეთანხმებებით ნაკისრი ვალდებულებები.

გარემოსდაცვითი შეფასების დეპარტამენტი უზრუნველყოფს „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსით“ რეგულირებული საქმიანობებისთვის გარემოზე ზემოქმედების შეფასების, ხოლო კოდექსით განსაზღვრული სტრატეგიული დოკუმენტებისთვის სტრატეგიული გარემოსდაცვითი შეფასების პროცედურების განხორციელებას, ასევე, ჰაერდაცვითი და წყალდაცვითი დოკუმენტაციის შეთანხმებას. შესაბამისად, დეპარტამენტი პასუხისმგებელია საქმიანობების შედეგად გარემოსა და ადამიანის ჯანმრთელობაზე მოსალოდნელი ზემოქმედების პრევენციაზე, შემცირებასა ან/და შერბილებაზე და სტრატეგიულ დოკუმენტებში გარემოსა და ადამიანის ჯანმრთელობასთან დაკავშირებული ასპექტების ინტეგრირებაზე.

„გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსი“ არეგულირებს გადაწყვეტილების მიღების პროცესში საზოგადოების მონაწილეობასთან დაკავშირებულ საკითხებს გარემოზე ზემოქმედების შეფასების პროცედურებისას, რა დროსაც უზრუნველყოფილია საზოგადოების ჩართულობა გარემოზე ზემოქმედების შეფასების შედეგების დაგვარად ადრეულ ეტაპზე. აღნიშნული უზრუნველყოფს გადაწყვეტილებების მიღებისას ყველა დაინტერესებული პირის მოსაზრებების მაქსიმალურად გათვალისწინებას და საზოგადოების მონაწილეობის მაღალ სტანდარტებს.

სამინისტროვალდებულია უზრუნველყოს საზოგადოებისთვის ადმინისტრაციული წარმოების დაწყებისა და აღნიშნულ წარმოებაში საზოგადოების მონაწილეობის შესაძლებლობის შესახებ ინფორმაციის დროული, ეფექტიანი და ადეკვატური საშუალებებით მიწოდება და საზოგადოებისთვის დოკუმენტაციის ხელმისაწვდომობა. სამინისტროში წარმოდგენილი გზმ-ის/სგმ-ის პროცედურებთან დაკავშირებული დოკუმენტაცია, დეპარტამენტის მიერ 3 დღის ვადაში თავსდება სამინისტროს ოფიციალურ ვებგვერდზე WWW.MEPA.GOV.GE, ასევე ეგზავნება შესაბამის მუნიციპალიტეტ(ებ)ს აღმასრულებელი ან/და წარმომადგენლობითი ორგანოს საინფორმაციო დაფაზე ან/და ვებგვერდზე გამოქვეყნების მიზნით.

კოდექსით დადგენილია საზოგადოების მიერ შენიშვნებისა და მოსაზრებების წარდგენის ელექტრონული და წერილობითი საშუალებები. მოსაზრებები და შენიშვნები სამინისტროს შესაძლებელია წარედგინოს: წერილობით (საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროში, მისამართზე: ქ.თბილისი, მარშალ გელოვანის გამზირი N6 ან ელექტრონული საშუალებით, გარემოსდაცვითი შეფასების დეპარტამენტის ელ. ფოსტის მისამართზე: eia@mepa.gov.ge) და ზეპირად, საჯარო განხილვის დროს.

სამინისტროს მიერ მიღებული გადაწყვეტილებები 5 დღის ვადაში ქვეყნდება სამინისტროს ოფიციალურ ვებგვერდზე და დეპარტამენტის მიერ ეგზავნება შესაბამის მუნიციპალიტეტს აღმასრულებელი ან/და წარმომადგენლობითი ორგანოს საინფორმაციო დაფაზე განთავსების მიზნით.

2019 წელს გარემოსდაცვითი შეფასების დეპარტამენტის მიერ „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსით“ გათვალისწინებული გარემოზე ზემოქმედების შეფასების პროცედურის შესაბამისად მომზადდა და სამინისტროს მიერ გაიცა:

- 261 სკრინინგის გადაწყვეტილება;
- 143 სკოპინგის დასკვნა;
- 72 გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილება;
- 7 მიმდინარე საქმიანობის გაგრძელების შესახებ გადაწყვეტილება;
- რეკომენდაციები 3 პროექტის გზმ-ისგან გათავისუფლების შესახებ.

„გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსი“ ითვალისწინებს საჯარო განხილვების ორგანიზებას და ჩატარებას სამინისტროს მიერ, გარემოზე ზემოქმედების შეფასების სკოპინგის ანგარიშის და გზმ-ის ანგარიშის განხილვის ეტაპზე. საჯარო განხილვა ღიაა და

მასში მონაწილეობის უფლება აქვს საზოგადოების ნებისმიერ წარმომადგენელს.

- 2019 წლის განმავლობაში გარემოსდაცვითი შეფასების დეპარტამენტის ორგანიზებით და მონაწილეობით სულ ჩატარდა 269 საჯარო განხილვა, დაესწრო დაახლოებით 3200 ადამიანი.

„გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსით“ დადგენილი საფუძვლის არსებობის შემთხვევაში, სამინისტროს უფლება აქვს საქმიანობის განხორციელების თაობაზე უარის თქმის, როგორც სკოპინგისა და გარემოზე ზემოქმედების შეფასების, ასევე სკრინინგის ეტაპზე. სწორედ აღნიშნული საფუძვლების არსებობის გათვალისწინებით, 2019 წლის განმავლობაში დეპარტამენტის მიერ მომზადდა და გაიცა სამ პროექტზე საქმიანობის განხორციელებაზე უარის თქმის შესახებ გადაწყვეტილება.

დეპარტამენტის მიერ 2019 წელს სამ სტრატეგიულ დოკუმენტზე მომზადდა სკრინინგის გადაწყვეტილება, ხოლო სტრატეგიული გარემოსდაცვითი შეფასების სკოპინგის დასკვნა სივრცითი მოწყობისა და დაგეგმარების სექტორის სამი სტრატეგიული დოკუმენტისთვის- ქალაქ მცხეთის გენერალურმა გეგმის, გორის მიწათსარგებლობის გეგმისა და კურორტ ლებარდეს განაშენიანების რეგულირების გეგმისთვის.

დეპარტამენტის მიერ შეთანხმდა 716 ჰაერდაცვითი და 220 წყალდაცვითი დოკუმენტი. ასევე, დეპარტამენტის მიერ გაიცა ოზონდამშლელი ნივთიერებების იმპორტის, ექსპორტის, რეექსპორტისა და ტრანზიტის 6 ნებართვა, მინისტრის ბრძანებით დამტკიცებული 2019 წლის საიმპორტო კვოტის (58,17 ტ) შესაბამისად.

დეპარტამენტის მიერ მომზადდა „სამრეწველო ემისიების შესახებ“ კანონპროექტი, რომლის მიზანია სამრეწველო საქმიანობის შედეგად ატმოსფერულ ჰაერში, წყალში და მიწაში ემისიების პრევენცია ან სადაც ეს პრაქტიკულად შეუძლებელია, ემისიების შემცირება და კონტროლი, ასევე, ნარჩენების წარმოქმნის პრევენცია.

2019 წლის 16-17 მაისსა და 19-20 სექტემბერს გაეროს ევროპის ეკონომიკური კომისიის (UNECE), ჩეხეთის რესპუბლიკისა და საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს თანამშრომლობის საფუძველზე ჩატარდა ტრენინგები თემაზე: სტრატეგიული გარემოსდაცვითი შეფასების სკრინინგისა და სკოპინგის პროცედურების შესახებ, სგმ ანგარიშზე რეკომენდაციების შემუშავება და სტრატეგიული გარემოსდაცვითი შეფასება (სგშ) სივრცითი დაგეგმარებისა და სივრცითი მოწყობის სექტორში. აღნიშნული ტრენინგების მიზანი იყო სტრატეგიული გარემოსდაცვითი შეფასების ინსტრუმენტის ეფექტიანი დანერგვის მიზნით, სამინისტროს თანამშრომლებისა და ასევე დამგეგმავი ორგანოების შესაძლებლობების გაძლიერება და საუკეთესო საერთაშორისო პრაქტიკის გაზიარება. ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს თანამშრომლების გარდა, აღნიშნულ სასწავლო სემინარებს დაესწრნენ სხვადასხვა სამინისტროსა და მუნიციპალიტეტის წარმომადგენლები.

ამასთან, 2019 წელს, ევროკავშირის ფინანსური მხარდაჭერით საქართველოში დაიწყო ახალი პროექტი „ევროკავშირი გარემოსთვის“ (EU4Environment), რომელიც მიზნად ისახავს აღმოსავლეთ პარტნიორობის ექვსი ქვეყნის (სომხეთი, აზერბაიჯანის რესპუბლიკა, ბელარუსის რესპუბლიკა, საქართველო, მოლდოვის რესპუბლიკა, უკრაინა) დახმარებას მწვანე ეკონომიკის განვითარების, ბუნებრივი რესურსების რაციონალური გამოყენების, გარემოზე უარყოფითი ზემოქმედებისა და გარემოსდაცვითი რისკების შემცირების საკითხებში. აღნიშნული პროექტის ფარგლებში, გარემოზე ზემოქმედების შეფასებისა და სტრატეგიული გარემოსდაცვითი შეფასების ინსტრუმენტების ეფექტიანი იმპლემენტაციის მიზნით, დეპარტამენტის მიერ განისაზღვრა პრიორიტეტული მიმართულებები, მათ შორის გზმ/სგშ საკითხებზე სექტორული სახელმძღვანელო დოკუმენტების შემუშავება, სგშ საპილოტე პროექტის განხორციელება, ასევე მუნიციპალიტეტებისა და დამგეგმავი ორგანოებისთვის ტრენინგების ჩატარება.

სოფლის განვითარება

საქართველოს სოფლის განვითარების 2017-2020 წლები სტრატეგიაში წარმოდგენილია სამი ძირითადი პრიორიტეტული მიმართულება, კერძოდ: ეკონომიკა და კონკურენტუნარიანობა, სოციალური პირობები და ცხოვრების დონე, გარემოს დაცვა და ბუნებრივი რესურსების მდგრადი მართვა. საქართველოს სოფლის განვითარების 2017-2020 წლების სტრატეგიის 2018-2020 წლების სამოქმედო გეგმა 2019 წლისთვის მოიცავს 67 აქტივობას.

საქართველოს სოფლის განვითარების 2017-2020 წლების სტრატეგიის 2018-2020 წლების სამოქმედო გეგმა, 2019 წელს, ითვალისწინებდა საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს პასუხისმგებლობას მიკუთვნებულ 24 აქტივობას, საერთო ბიუჯეტით 153,867,100.0 ლარი. 2019 წლის მდგომარეობით, ბიუჯეტის ფაქტიურმა შესრულებამ შეადგინა 162,687,757.6 ლარი.

2019 წლისთვის საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს პასუხისმგებლობას მიკუთვნებული აქტივობების ძირითადი მაჩვენებლები:

ამოცანა	აქტივობა	2019 წლის ბიუჯეტი		
		საპროგნოზო ბიუჯეტი (ლარი)	ბიუჯეტის ფაქტიური ათვისება (ლარი)	
პრიორიტეტული სფერო 1: ეკონომიკა და კონკურენტუნარიანობა				
ამოცანა 1: ფერმერული საქმიანობის ეკონომიკური გაჯანსაღება, რესტრუქტურირება და მოდერნიზაცია. დივერსიფიკაცია და ეფექტიანი მიწოდების უზრუნველყოფის განვითარების მემკვიდრეობით	1.1.1 შეღავათიანი აგროკრედიტი	49,000,000.0	71,257,000.0	
	1.1.2 ახალგაზრდა მენარმეების განვითარების პროგრამა	5,450,000.0	3,972,586.0	
	1.1.3 დანერგე მომავალი	10,000,000.0	15,613,498.8	
	1.1.4 შემნახველი და გადამამუშავებელი საწარმოების თანადაფინანსება	10,000,000.0	10,671,056.0	
	1.1.5 მეფუტკრეობის სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივების მხარდაჭერა	150,000.0	2,700.0	
	1.1.6 კოოპერატივებში საერთაშორისო სტანდარტების დანერგვა და წარმოებული პროდუქციის პოპულარიზაცია	200,000.0	8,490.0	
	1.1.7 სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივების ინფრასტრუქტურის განვითარება	4,500,000.0	247,734.9	
	1.1.10 სოფლის მეურნეობის მოდერნიზაციის, ბაზარზე წვდომა და მდგრადობა	10,000,000.0	10,671,290.0	
	1.1.11 სამელიორაციო სისტემების მშენებლობა და რეაბილიტაცია	36,000,000.0	22,827,355.0	
	1.1.12 ირიგაციისა და დრენაჟის სისტემების გაუმჯობესება	9,800,000.0	7,571,811.5	
	1.1.13 ქართული ჩაის წარმოების ხელშეწყობა	500,000.0	471,046.0	
	პრიორიტეტული სფერო 2: სოციალური პირობები და ცხოვრების დონე			

ამოცანა 3. ადგილობრივი მოსახლეობის ჩართულობა. სოფლის მოსახლეობის (განსაკუთრებით ქალებისა და ახალგაზრდების) ჩართულობის გაზრდა ადგილობრივი საჭიროებების იდენტიფიცირებასა და მათი გადაწყვეტის გზების განსაზღვრაში	2.3.1 შეხვედრები საზოგადოებრივ ჯგუფებთან	0.0	0.0
--	--	-----	-----

პრიორიტეტული სფერო 3: გარემოს დაცვა და ბუნებრივი რესურსების მდგრადი მართვა

ამოცანა 1. წყლის, ტყისა და სხვა რესურსები. მიზნობრივ სოფლის ტერიტორიებზე წყლის, ტყისა და სხვა რესურსების მართვის გაუმჯობესება	3.1.1 დაცული ტერიტორიების დაცვა და რესურსების მართვა	200,000.0	197,724.3
	3.1.2 დაცულ ტერიტორიებზე ეკოტურიზმის განვითარება და საზოგადოებასთან ეფექტური კომუნიკაცია	300,000.0	544,542.2
	3.1.3 დაცული ტერიტორიების მართვის გაუმჯობესება	0.0	0.0
	3.1.4 ტყის რესურსებით მდგრადი სარგებლობა	10,000,000.0	10,400,179.0
	3.1.5 ტყის მოვლა და აღდგენა	900,000.0	1,227,486.0
	3.1.6 ტყის აღრიცხვა და ინვენტარიზაცია	400,000.0	418,366.0
	3.1.7. ყოველწლიური გეოლოგიური მონიტორინგის განხორციელება	45,900.0	137,136.0
	3.1.8. გეოლოგიური აგეგმვითი სამუშაოების ჩატარება	28,900.0	38,719.0
	3.1.9 მიწისქვეშა წყლების მონიტორინგის განხორციელება	119,700.0	116,337.9
	3.1.10 გარემოს დაბინძურების მონიტორინგი	17,700.0	27,095.0
ამოცანა 3. კლიმატის ცვლილებით გამოწვეული შესაძლო ნეგატიური გავლენის შეზღუდვის ღონისძიებების განხორციელება. რისკების შეფასება	3.3.1. ჰიდრომეტეოროლოგიური დაკვირვების წარმოება და დაკვირვების ქსელის გაფართოება	954,900.0	356,734.0
	3.3.2 აგროდაბლვევის უზრუნველყოფის ღონისძიებები	5,300,000.0	5,908,870.0
	სულ	153,867,100.0	162,687,757.6

დეტალური ინფორმაცია საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს პასუხისმგებლობას მიკუთვნებული აქტივობების შესრულებასთან დაკავშირებით მოცემულია „საქართველოს სოფლის განვითარების 2017-2020 წლების სტრატეგიის 2018-2020 წლების სამოქმედო გეგმის 2019 წლის შესრულების ანგარიშში“.

